«سیاست»

د

«سیالانو لوبه»

سیاسي فلسفه

څېړنه او ارزونه

ډاکتر سید شیراقا حرکت

"لوی خدای، لوی علم، لوی جهان"
سیاسي فلسفه

Politics

Is

Rival Games

POLITICAL PHILOSOPHY

Research and Assessment

By

By Dr. Sayed Sher Aqa Harakat

فهرست

۱- سیاسي فلسفه
سیاست ـ د سیالانو لوبه
«ترکاڼي د بیزو کار ندې !»
۲- حرکت
۳- بې مجرمه جرم که بې ګناه مجرم
۴- ناسیونالیزم، انترناسیونالیزم، ګلوبالیزم، کسموپولیتیزم..
۵- یویشتمه پېړۍ او دنړۍ اجتماعي- سیاسي نظام
۶- د حرکت لومړۍ کلیزه
۷- ناوړه ستراتیژي او ناوړه تصادف
۸- پاکستان رښتیا دافغانانو په وړاندې دوه مخې سیاست لوبوي ؟
۹- دافغانستان پېښې او دخپروني غبرګون
۱۰ - رښتیا ویل ترخه او مشکل دي خو ویل یې حتمي او ضروري !
۱۱- دنوي افغانستان دجوړېدو ۲۶۰ کلیزې دنړیوال جشن غونډې ته
۱۲- دموکراسي په تیورۍ او عمل کې
۱۳ ــــ دخپرونې دریمه کالیزه
۱۴- دسلیم عقل او وجدان په حکم
۱۵- په یویشتمه پیړۍ کې بشري قانوني او حقوقي ارزشونه او معیارونه
۱۶- افغان هېوادپال ملي روڼ آندي باید خپل تاریخي رسالت سرته ورسوي !

۱۷- اداري مسئو لیتونه ،صلاحیتونه اوحقوقي ـ قانو ني مکلفیتونه
۱۸- یواځې دمعاشونو منطقي تناسب په هیواد کې دنظم او اقتصادي عدالت ضمانت کیدلې شي.
۱۹- جنګونه او مخالفتونه دافغانانو دغمیزې د حل لاره نه ده.
۲۰ ــــ د بشرد ژوند دونې ثمر باید هم حنظل او مارکونډۍ اوسي ؟
۲۱- راشئ ! چې همدا وړې شړې شي
۲۲ ــــ دکابل ښار بې مفهومه پراختیا باید د ۲۱ پیړۍ په ایکالوجیکي فاجعه بدله نشي !!!
۲۳- دپاریس کنفرانس ! ګذارشونه او واقعیتونه.
۲۴- زوړ استعمار ، زړه ستراتیژي
۲۵- آزادي ـ تر هر څه لوړې ملي، اولسي اوفردي ارزش !
۲۶- اوباما ـ رسالت که حاکمیت ؟
۲۷- افغان ملي او پښتني قومي وحدت په سیمه کې د سولې ضامن دی.
۲۸- هره سیاسي قضیه د حل ټاکلې لار لري !
جنګ او زور دافغانانو دغمیزې د حل لار نده !
۲۹- داوباما نوې ستراتیژي دافغانانو لپاره زړه په زړه پاتې شوه ؟
۳۰- د حرکت خپرونې پنځمه کلیزه
۳۱- دموکراسي او انتخابات
۳۲- *افغان اولس د جفاء سزاوار ندې !*
۳۳- افغان اولس کله هم زور ته نه دې تسلیم شوې ،دا ځل به هم تسلیم نه شي

۳۴ ـ جرګه ـ مشورتي ؟ که حُکمي ؟
۳۵ ــــ افغانان ولې خپل ملي ارزښونه او مسئولیتونه نه پیژني
۳۶ ـ مونږ خپل پور ، او دوی نور غواړي ؟

سیاسي فلسفه
سیاست ـ د سیالانو لوبه

«ترکاڼي د بیزو کار ندې !»

خدای انسان ذاتاً سیال او آزاد پیدا کړېدې. ټولنیز ملي او بین المللي عام قوانین د نژادي، سیاسي، مذهبي، قشري او نورو تفاوتونو د تبعیض پرته هرچاته د دې حق ورکوي چې ځان لپاره یو تربله سره سیال ټولنیز واحدونه، سیاسي نظامونه، اقتصادي جوړښتونه، عقیدوي او نظریاتي ټولنې ځانګړي اخلاقي رسوم او عادات او د خوښې او غم ځانګړي ذات البیني فامیلي، قشري، قومي او نور ټولنیز اړیکي او مناسبات ولري . یوائې او یوائې د سیالو سیاسي، اجتماعي، نژادي، قومي، قبیلوي، مذهبي، طبقاتي، قشري او فامیلي واحدونو په موجودیت سره نړیوالې سیالې سیاسي ټولنې او نظامونه جوړېدلې شي. کورنۍ "فامیل" چې د ټولنیز جوړښت دودانۍ اساسي خښته ګڼل کیږي ، که د دوه سیالو متعهدو انسانانو "ښځې او نر" څخه جوړه نه وي او د بنسټ څخه د ټولنیز جوړښت په ختمه کې د باداری او غلامۍ مناسبات اخښلي وي ، د سیالو بشري ټولنو جوړېدل به هم ناممکن کار وي. همدا سبب دې چې د اسلام مبین دین د سیالو کورنیو د جوړولو لپاره زیات ارزښ قایل دې او کفائت د دغه تړون او

تشکل لپاره اساسي او لازمي شرط ګڼل کیږي .دموکراسي چې دننیو پرمختللو ټولنو دملي او بین المللي مناسباتو او سولئیز ګډو ژوند عمده او منل شوې اصل ګڼل کیږي هم یواځې ددغه ټولنو دداخلي ذات البیني سیالو نژادي، قومي، قشري، مذهبي او داسې نورو مناسباتو او دمختلفو دولتونو ترمنځ دبین المللي سیال تقابل او رقابت په نتیجه کې تحقق موندلې شي .سیالي او شریکي زمونږ دافغانی ټولنیزژوند او کلتور معروفې معقولي، دپښتني خودګردانه ټولنیز ژوند ، مناسباتواوا ولسي دموکراسۍ ستر عامل او دافغانی ټولنیز دینامیزم یواځینې محرک او انګیزه ګڼل کیږي .دنړۍ دټولو مملکتونو ترمنځ پایداره او همیشني انترناسیونالیستي سولئیز اړیکي هغه وخت ټینګیدلې شي چې ددغه ځنځیر او تسلسل هرې کړۍ ته دناسیونالیستی ذات البیني سیال دریز کلکې او به ورکړې شوې وي. یواځې دناسیونالیزم او انترناسیونالیزم دسالم متقابل تناسب او دسیال مشروع رقابت او توازن په نتیجه کې د اولسونو دهر اړخیزه متناسباتو انکشاف او همیشنې ګډه سولئیز ژوند تضمینیدلې شي .دهمدغه مشروع رقابتونو او سیالیو په نتیجه کې ا ولسونه او قومونه دپرمختګ روښانه او اُچتو افقونو ته رسیدلي، ځانونو لپاره یي هوسا ټولنیز شرایط برابر کړي او دسیال خوشبخت ژوند خاوندان دي .زما په عقیده ددغه ډول متقابل سیال رقابت دحفاظت او حراست په وړاندې هم باید دبشري ټولنې هر غړې، هره ټولنه په ځانګړې، هر اولس او بشری ټولنه په مجموع کې ځانګړی مسؤلیتونه ولري او دې کارته لازمه همیشنۍ جدي پاملرنه وشي.سیالي نسبي مفهوم دې. پخوا چې ټولنیز ژوند

ډیر بعدونه نه درلودل، علم او تخنیک ډیر انکشاف نه وو کړې او دانسانانو ژوند او مناسباتو هم ډیره ساده بڼه درلوده نو دهغوی ترمنځ سیالي هم ډیره ساده ،کمرنګې او د هر چا په قابو کې راتلای شوه او دموضیعی ارزشونو او نورماتیفونو مطابق په اصطلاح دهر چا له لاسه پوره وه . خو دهغې ورځې ثخه چې علم او تخنیک انکشاف کړې او داکثره مملکتونو تخنیکي، اقتصادي او خصوصاً نظامي امکانات لوړ شوي نو سیالي او شریکي هم کثیر الجوانبه شوې او نه یواځې دهر چا بلکه دهرا ولس دامکاناتو ثخه وتلې او حقیقت دادې چې زمونږ غوندې بې وسه اولسونه خو دلویو هیوادونو دحرص دښامار په پنجره کې دتیارې مړۍ په ثیر پراته دي او یواځې دنوبت په مراعات او یا دضرورت له مخې به یي په مناسب وخت کې له ستوني تیروي .

پخوا که به چا دبدنیت له مخې توره په اوږه او پنځه کسان به یي په ځان پسې کړل نیم به تري په لار یخنۍ، ګرمۍ، لوږې، تندې مړه، میاشتې کلونه به یي په لار تیر ،باالاخره که به یي په کوم کلي، ښار حمله وکړه هم به پخپله مړه او هم به یي نور ووژل، دبری په صورت کې چې به کوم ثه دمنډی له مخې په لاس ورغلی وؤ دځان سره بار او اکثروخت به یي ددوباره راستنیدو احتمال هم ډیر کم وو. په مجموع کې هغه وخت ژوند فقیر وؤ ، چا دومره ثه نه درلودل چې بل پری ښاد شي.همداسې که کوم تجار به په اوښ، قچر له اروپا ثخه بنجارګی سامان یا بل ثه داسیا په لور بار کړل اکثراً به تری داړه مارو په لار کی چور کړی وؤ او که راوبه یي رسول بیا هم معمولاً په بدل کی به یي دهغه ځای دخلکو سره یو ډول تبادلوي مرسته وه . چا په کې

خارق العاده ګڼې نه شوې کولې .هغه وختونو کې دا هم ممکنه وه چې ځینې اولسونه دنړۍ په کوم لیرې کنج کې دکشور کشایانو له نظره پټ پاتې شي او په اصطلاح که ښه ژوند ولري یا بد پخپله یې سره پالي او ګالي .لیکن نن داوسني علمي ــ تخنیکي انکشافاتو او دځینې هیوادونو عظیمو اقتصادي امکاناتو په نتیجه کې دبشري ژوندانه، تولید ، استوګنې، تجارت او داسې نور ټول اړخونه دومره تخصصي او دینامیک شوي چې دثانیې په زرمې او میلیونمې برخه کې عظیمې محاسبې او چارې سرته رسیږي . دتولید نوعیت، کمیت او کیفیت دساعتونو او ورځو په جریان کې دبهبود په لور تغیر کوي . هر څه دډیرو ماهرو متخصصینو لخوا دټرلو تخنیکي سیستمونو پواسطه پروګرامیږي او بعدي تولید ، انتقال او دپیسو او دسود او زیان سنجش یې هم دهمدغه مغلقو تخنکي کمپیوټري سیستمونو په ذریعه سرته رسیږي . نن تولید کوم پرابلم ندې ، نن پرابلم دادې چې جانب مقابل به څه ډول تولید کوي او دچا مال به په ښه او مناسبه بیه بازار ته عرضه کیږي . بشري شعور پدغه سیالۍ کې وروسته پاتې دې یوائې دبشري شعور دقیق پیداوار چې دعصر او زمان په دینامیکه پروسه کې پخپل وخت او حتا وواېم چې دوخت څخه دمخه تولید شوي اوسې مسابقه کولې او ګټلې شي. پخوا که به پوله په پوله ګاونډې دچا نیک یا بد رقیب کیدلې شو ، نن ددنیا په لیرې کنج کې مملکت خو لا څه چې په یوه کوټه کې ناست منفرد انسان دیوه مملکت او حتا دبشریت په ستر دوست یا دښمن بدلیدلې شي. که کوم اولس دخپل مملکت څخه دفولادو قلعه تاوول خو لا څه چې دفولادو صندوق هم جوړ کړي دچا

دشر او خیر څخه ځان نشي خلاصولې ځکه چی نن ټولې دښو او بدو معاملې دالکترو مقناطیسی امواجو په ذریعه سرته رسیږي او هغه پرته دموانعو نژدې دنور په سرعت سره دنړۍ هر کنج ته همزمان رسیږي.نن په صندوق کې ځان حصارول سیالي نده بلکه په سیال فهم، سیال عزم او سیال دینامیزم سره دعمل میدان ته وتل پکار دي . داستعمار او استثمار شکلونو کاملاً تغیر کړیدې، دهغې په تار او پود باندې پوهیدل ضرور دي . دخوشباورۍ او سادګۍ وختونه ډیر پخوا تیر شویدي که نه نو پداسې یوه نامحسوس شکل سره دداسې عظیم بار لاندې سړې ملا ماتې پریووځي چې دا بد لپاره به پورته نشي . نن دسود او زیان محاسبې په حبه او کسیره سره کیږي خو په اخیر کې ترې میلیاردونه جوړیږي . دسپتمبر دیوولسمی نیټې دپیښې څخه وروسته دالمان دولت دتروریزم پر ضد دمبارزی لپاره ۳ میلیارده ډالرو ته ضرورت درلود. هغوی یوائې دسګرټو په بیه کې دوه سنته اضافه کړل او ددغه پیسو عمده برخه دهمدغه دوه سنتونو (فینیک)څخه جوړه شوه. دتلفون، انټرنیټ او همداسې نورو شیانو بیه هم په کمو پیسو حسابیږي خو په اخیر کې ترې میلیاردونه جوړیږي او ددې پیسو دتحصیل په خاطر نه څوک چا پسې سپاهي لیږي او نه قمچینه اخلي که د میکروسوف د انټرنیټ او که دتلیفون څښتن دې ، لیرې په خپله تورتمۍ کوټه کې له نظره پټ ناست دې او میلیاردونه ډالر پخپله ورځي .پدې توګه سیالي دموضیعي چاپیریال او محدودو څخه وتلې او سراسري نړیوال بعدونه یې پیدا کړیدي . دهغې ټول ارزشونه او نورماتیفونه دبین المللی معیارونو له مخې تعینیږي . هر څوک که سیاله لوبه کول غواړي نو ځانونه

به په بین المللی معیارونو سره برابروي. ملي او موضیعي ارزشونه که د بین المللی معیارونو سره سیال نه وي د ارزش وړ نه دي. که څوک پداسې معیارونو سره دلوبې میدان ته ووځي حتماً به یې بایلي. ژوند کثیر الجوانبه شوې. دمبارزې سنګرونه هم بې شمیره شوي. دهر سنګر لپاره د سیالې ډلې روزل پکار دي. هره سیاله ډله په هر ماحول، موضع او هر سنګر کې چې اوسي دخپل سیال رقیب په مقابل کې باید د سیال دریز توان، فهم، درک او دینامیزم ولري. دداسې هر اړخیز، زیرکانه او دینامیک رقابت په مقابل کې د سیال دریز مخامخې دژوند په ټولو اړخونو او ابعادو کې دفوق العاده مسلکي پوهې او مهارت پرته مسلکي زیرکي، تحرک او دینامیزم سره سره یوه سیال متحد او متعهدا ولس ته چې مقدس سیال ملي ارمان په زړه کې ولري هم ضروري دې. دې کې شک نشته چې ددوه ورونو تر منځ هم اختلافات او د سالم رقابت تضادونه او نظریاتي عقیدوي تفاوتونه موجود وي. خو هغه فامیلونه اوا ولسونه چې دخپل کور او کهول دخیر ښیګڼې سنجش او دهغې په مقابل کې احساس دمسئولیت کولې شي هیڅکله مغرض دښمن خپل انګړ ته نه رابولي او دخپل ورور هډ پرې نه پریکوي ځکه چې دپردی دښمنۍ څخه دخلاصون چاره شته خو کورنۍ دښمنۍ دابد لپاره پرځای پاتې کیږي او خلاصون تري ممکن ندې. په یوه ا ولس کې د اولسي خیر ښیګڼې او اولسي منل شوؤ ارزشونو په مقابل کې دمسؤلیت احساس هغه وخت روزل کیدې او منځته راتلای شي، په کوم کې چې په ا ولسي کچه دښو او بدو تمیز او د مسئولیت احساس موجود وي او ملي ارزشونو او ګټو ته د شخصي ګټو او ارزشونو په نسبت حق د

لومړیتوب قایل وي. دژوند په ټولو اړخونو کې دټولو لپاره منل شوي ارزشونه ټاکل شوي وي او نوموړي ارزشونه دعامو او خاصو قوانینو په چوکاټ کې تسجیل او دحراست لپاره یې مسئول اشخاص، ارګانونه او دائمی کنترول موجود وي. یواځې پدې صورت کې دټولني په سطحه سیال اوبا مسؤلیته افراد، اقشار، طبقات، سازمانونه او با النتیجه پخپله سیاله ټولنه او اولس روزل کیدلې شي. نن پرون زمونږ په ټولنه ،حکومت ،دولت او اړونده ادارو، مؤسسو او انستیتوتونو کې د بربنډ او رسوا فساد، اختلاص او حتا ملي خیانتونو د موجودیت او خارجي لاسوهنو له کبله چې پورتني ارزشونه ،معیارونه او نورماتیفونه بې ارزشه شوي او له منځه تللي ،او ځیني کسانو ،ډلو ټپلو ،سازمانونو او حتا ځیني اقوامو چې ددغه خلا څخه په ناوړه ګټې اخیستنې ظلمونه ،ناروا او ملي خیانتونه کړي دي، فکر دي نه کوي چې د خلکو له حافظې څخه به ووځي او یا به بې بدله پاتې شي.

ټولنه اوا ولس دټولنیز واحد په حیث پخپل جوړښت کې دعامو قانونمندیو له مخې باید داضدادو متقابلی خواوې ولري. نوموړې متقابلې خواوې څه دفامیل دافرادو په سطحه چې دټولنیز جوړښت لپاره دحجرې حیثیت لري، څه دیوې ټولنې دمختلفو فامیلونو، طبقاتو، اقشارو، سازمانونو او بل هر ممکن جوړښت په کچه چې وي د سالم او مشروع رقابت له مخې ددغه ټولو جوړښتونو دعمودیت او افقیت په ټولو کړیو کې په پوره امانت دارۍ سره وروزل شي او هیڅ یوه کوچنۍ کړۍ له نظره ونه غورځول شي. په غیر صورت کې ټولنیز نظام شلیږي، توازن له منځه ځي او د سیالې ټولني جوړیدل به هم

نا ممکن وي .د یو مثال په توګه ویلې شم ،که چیري دیوه یا څو اتمونو اتمي نظام ړنګیږي او په واقعي مفهوم په اصطلاح د نظام خلاء رامنځته کیږي ، ټول جهاني نظام د لوی خطر سره مخامخ کولې شي. ځکه چی دغه لایتناهی جهان دیوی کوچنۍ ذري په تناسب عدم توازن هم نه شي منلې. بشري ټولنه هم دطبیعی جهان په څیر په یوه تړلی نظام بدله شوې او ټول با احساسه بشریت یو تر بله سره په غم او ښادۍ کې شریک دي. دبلې خوا داوسني تخنیکي انکشافاتو او دمختلفو مملکتونو او ولسونو دنظامي امکاناتو په تناسب بشري ټولنه هم په تړلي نظام او هم په هر اړخیز متحسس او متأثره شکننده سیستم بدله شویده او دا دامکان څخه هیڅ لیري نده ،همغسې چې په یوه کوچنۍ ذره کې لایتناهي جهان غرقیدلې او قیامت جوړیدلې شي نو دیوه فامیل په غم هم ټوله بشري نړۍ په غم لړل کیدلې او یا دکوم شیطاني ځانګړي او منفردانه غیر مسؤلانه برخورد سره موجوده ټولنیز توازن له منځه تللې او شخړه پرته دګټونکي پای ته رسیدلې شي.

هو ! په راتلونکي جنګ کې به ګټونکې وجود ونلري ! ! !

ښه به داوي چې دسلیم عقل او سنجش خاوندان دیوویشتمې پیړۍ دچنګیز او هتلر څخه واک پخپل لاس کې ونیسی او دبشری ټولنی دراتلونکي سرنوشت په باره کې دانسان او انسانیت په نامه انساني فکر او پریکړې وکړي .راشۍ دپورتني لنډ تذکر له مخې خپل لیري او نژدي تیرې زماني او همداسې موجوده حوادثو او جریاناتو ته مخ واړوو او پخپل ضمیر کې پخپله قضاوت وکړو چې آیا دنړۍ په موجوده شرائطو کې مونږ دټولنیز ژوند ددغه بې شمیره اړخونو څخه

حتا په یوه کې هم دسیالۍ دعوه کولې شو؟نه ! ! !که تیر تاریخ ته نظر اچوو نو زمونږ داولس عظیمه انساني نیرو او دوطنپرستۍ عشق او علاقه تل د ذات البینی مخالفتونو او تربګنیو په اورونو کې اوبه شوی، تل پردیو له هغې څخه ګټه اخیستي، یا یې یو ورور په بل ورور وژلې او زمونږ دشاه زلمود سرونو څخه یې کله منارونه جوړ کړي، ملک یې نیولې او وران ویجاړ کړیدې . یا یې زمونږ په ملک کې سربازګیري کړې، ملکونه یې پری فتحه کړي او لویې امپراطورۍ یې جوړې کړیدي .رحمان بابا وائی:

دا دنیا قصاب خانه کړه خدای وماته
لکه پسه ولاړ په غولي دقصاب یم
که هر څو آبادي وکړم په جهان کې
سر انجام زه همغه خانه خراب یم

هو !دا دهغه نابغه مفکر ، تحلیل ګر او د اولس په غم غمجن لنډ او دقیق تحلیل او بیان دي چې زمونږ دټولنې دماضي، حال او راتلونکي په هکله یې کړیدې. واقعاً ډیر دقیق دې او نن هم مونږ لکه پسه غوندې دقصاب په غولي ولاړ او خانه خراب یو.مونږ ددې په عوض چې دتیرو بدبختیو ، ناخوالو او فاجعه امیزه ژوند څخه لازمه نتیجه ګیري کړې او سې دسمون او خلاصون لارې مو لټولي اوسي ، برخلاف دهمدغه بدبختیو ، ناخوالو او نیمګړتیاوؤ ، مو پخپلو منځونو کې انتقام جویۍ شروع کړي او لا مو دخپل منځی عداوتونو، بې اتفاقیو او تربګنیو په اورونو تیل پاشلي او لرګي مو پرې بار کړي، پخپله پکې سوي یو او پردو ترې ګټه اخیستی ده . مونږ دچارو دسمون په خاطر یوه لحظه چیرې فکر ندې کړې او نه دجوړې

لپاره کله سره راټول شوي یو. زمونږ ټولې غونډې دورانۍ او ددښمنیو د پیاوړتیا په خاطر جوړیږي . زمونږ ټول عمر دخپل منځی انتقام جویي لپاره په تفکر ، تجسس او پلان جوړولو په خاطر تیریږي، زمونږ ټول زخمونه دشادو زخم دي تل ناسور او تل تري ویني څاځي. زمونږ اسلافو دخپل ا ولس دخیر ښیګڼې په هیڅ اړخ کې داسې کومه تیره یا لوټه نده ایښې چې په راتلونکي کې مونږ لپاره تکیه جوړه شي او زمونږ ټولې هڅې اوفعالیتونه په همغه ابتدایي ترین شکل او بڼه منهمک او منجمند پاتې دي ، هیڅ تغیر پکې ندې راغلې او که راغلې اوسي تل پر شټ ځغاستلې یو . همدا سبب دې چې هیڅ سلف خپل خلف ته دستړګو دغړولو او پورته کولو جرئت نلري او خلف هم زمونږ په ملک کی همغه دزاړه کفن کش لار تر همدې لحظې تعقیبوي . زه خپلو دې خبرو لپاره کوم دلیل یا مثال نه راوړم ځکه چې دا مسایل له بده مرغه عمومیت لري . زه پسیمیست هم نه یم خو متاسفانه چې د خوشباورۍ او اپتیمیزم لپاره هم هیڅ دلیل نلرم .دبشر په تاریخي دوره کې نژدې ۵۵۰۰ جنګونه ثبت او دهغې زیاته برخه زمونږ په ملک یا دهغې په شاوخواکې پیښ شویدي . دهغې دسونګ مواد او قربانیان زمونږ خلک او دجنګ میدان زمونږ ملک وؤ. همدا سبب دې چې زمونږ داولس په ۶۰۰۰ کلن تاریخ کې مونږ ته په ملک کې ولاړه لوټه په میراث نده پاتې . ملامته هم په عمده ډول زمونږ مشران او همداسې زمونږ اولس وؤ ځکه چې وایي : اولس دهمغه حکومت، دولت او مشرتابه سزاوار دی چې پری حکومت کوی . مونږ تل دسیالو اولسونو په قطار کې زنګ وهلې او ضعیفه کړی وؤ. مونږ تل په پټو سترګو خپل سرونه

دغره سره جنګولي او طبعاً چې سربه مو تل مات وؤ. ددی په عوض چی سنجش او تعقل ته رجوع وکړو او دخپلو ناامیدیو ، ناخوالو او نیمګړتیاوؤ دسمون لارې ولټوؤ خوشې په خوشې دخپل قهر، غضب، بغض او کینې داور دسړولو په خاطر ذات البیني حسادتونو او تضادونو اور ته مو لمن وهلي، د "ځانځاني" ښامار غوندې مو پخپلو غوښو خوله لګولې یو بل مو سره وژلي، خوړلي او تباه کړیدي . زمونږ مشرانو له ډیره شرمه تل تاریخي واقعیتونه پټ کړي، تحریف کړي او اولس خو یې لکه چې باالکل هیر کړیدې او تاریخ پوهانو ته هم نه چا دا فرصت ورکړې او نه هغوی دا جرئت کړیدې چې تاریخي واقعیتونه ولیکي. نه مسؤلو افرادو ، ارګانونو او داسې نورو دکوم اعتراض غږ پورته کړیدې او نه یې کوم عمل ته لاس اچولې چې هر څه پخپل اصولي او قانوني مجرا کې پریوتي وې .که چا دا کار په انفرادي یا ندرتاً په ګروپي ډول کړې ، هغه همغسې په پټو سترګو غره سره سر جنګول وؤ او کومه نتیجه یې نده ترلاسه کړي . دتیر تاریخ څیړل ددې لیکنې له حوصلې څخه وتلې کار دې ، ښه به دا وي تاریخ پوهانو ته یې وسپارو چې په نوي شرائطو کې یې دنوي اغاز په څیر وڅیړي. کوم چا دبل تن څخه پوښتنه کړې وه . نوم دې څه دی؟ هغه ویلي وؤ سر تیر . ده ورته په ځواب کې ویلي وؤ که داسې سر زما هم وې زه به هم وختې لا تري تیر شوې وای . نو هر څه چې تیر شویدي مونږ ددغه هر څه سزاوار وؤ .حقیقت دادې چې په افغانستان کې سیاسي مبارزې سیاسي رنګ نه دې پیدا کړې اود دتعجب خبره داده چې په هیواد کې څو لسیزي جنګ دوام لري په میلونو بې ګناه انسانان وژل شوي، په ملیونو معیوب شوي، په

مليونو له وطن څخه فرار ته مجبور شوي او زمونږ تاريخي هيواد سرتر پايه په مخروبه بدل شواو ې پدې جنګ کې پخپله دافغانانواو په خاصه توګه دروشنفکرانو له خواد هر ډول بشري، انساني، اسلامي، او افغاني پابنديو ، معيارونو او ارزښونو څخه سر غړونه او تېرې شوې او دژبې، مذهب، محل، تنظيمي او سياسي اړيکو له مخې داسې غير انساني اعمال ، ظلم او ناروا شوي چې دوحشت او بربريت تيرې تاريخي دورې يې له ځانه سره مثال او نمونى نلري . پداسې اعمالو کې په اصطلاح کمونستان، مجاهدين، بې طرفان، يو له بل څخه پاتې ندي راغلي،خوزمونږ روشنفکرانو تر هر چادمخه پخپله په ټولو بشري ارزشونو پښې اړولي اوله واقعيتونو څخه يې سترګى پټې کړيدي . زمونږ سياسي ، اجتماعي مسلکي او با تجربه کارپوهانو ، روشنفکرانواو اديبانو دپنځو روپو په مقابل کې ديوه کس، ډلي او تنظيم د ټولو ناوړه او غير انساني اعمالو د حقانيت دتوجيه په خاطر برهان او دليل چيني کړې او تل يې خپل تاريخي رسالت او مسؤليت ته شا اړولي ده.همدغه کمونستان چې د سياسي واک خاوندان هم وو، دجناحي او يا ديوې جناح دداخلي شخصي تربګنيو له مخې دثور دانقلاب دلومړۍ ورځې څخه د ټولو کودتاګانو عاملين هم دوی وؤ، دوی پخپله دجناحي برلاسي په خاطر روسان په افغانستان باندې يرغل ته وهڅول او دوی پخپله د سرو لښکرو سره يو ځای راغلل او دافغان اولس غميزه چې د ثور له انقلاب څخه پيل شوې وه نوي بين المللي ابعاد پيدا کړل . کله چې افغان اولس دروس او دهغه دګوډاګي دولت پر ضد جهاد اعلان کړ، همدغه روشنفکرانو او دولتي تکنوکراتانو چې د سياست په

ټولو لويو او وړو خبرو پوهيدل او کلونه کلونه په لوړو دولتي پوړيو کې ددغه چارو مجريان وؤ ، دسياست د ټولو اصولو پرخلاف دپاکستان حکومت او په خاصه توګه د آی اس آی جاسوسي دستګاه ته پنا وروړه ،کومه چې هم دوی ته سترګي په لار او ځيني لا پخوا ددغه دستګا ه تر لمنې لاندې شپې سبا کولې اود هغوی شوم پلانونه يې په افغانستان کې عملي کول .همدغه مجاهد روشنفکران وؤچې د روسانو د يرغل څخه وروسته يې، روسانو سره په پټه سازش او تړونونه وکړل او تل يې دنورو مجاهدينو په مقابل کی توطيئ او دسيسي جوړولي او کودتاګاني يې کولي. دوی دوسلو او حتا دافغانانو دناموس دخرڅولو له لارې دپيسو ذخيره کولو څخه هم ډډه ونکړه اودطيارو ، ټانکونو، سپکو او درنو وسلو له تختولو او پاکستان ته سپارلو او خرڅولو کې يو له بله پاتی رانغلل .داهم پوره معلومه شوه چې دروس سره دجنګ په وخت کې کفر، اسلام ، عرب، عجم، خپل، پردي، ګاونډي او ليري پراته هيوادونه يو ډول په افغانانو بې رحمه وؤ او هر چا په کې خپل سياسي اهداف چاغول .د روس دخاينانه يرغل او دافغانانو دقهرمانانه مجاهدت په نتيجه کی دهغوی د فضيحتباره ماتې او له افغانستان څخه له وتلو وروسته ملګرو ملتونو په افغانستان کې دسياسی خلا دمنځته راتلو څخه دجلوګيری په خاطر دخپل پنځه فقريز پلان له مخې ديوه نسبي ملي دولت دجوړولو لپاره هڅي شروع کړي وي. ددې کار په خاطر د ملګرو ملتونو نماينده داکټر نجيب الله استعفا ته مجبور اود ملګرو ملتونو غونډې ته وبلل شو . همداسې په نظرکې وه د صبغت الله مجددي په مشرۍ د مجاهدينو يو هيئت مسکو ته ولاړ شي

،خو ناثاپه د ۱۹۹۱ نوومبر په ۱۱ د برهان الدین رباني په مشرۍ د مجاهدینو دغه هیئت مسکو ته ولاړ او رباني ددی په عوض چی د افغانانو د جهاد د مقدسو ارمانونو ، د بین المللی منل شوؤ قوانینو او تعهداتو او د ملګرو ملتونو د پنځه فقرئیزي طرحې له مخی په افغانستان کی دیوه ملي دولت د جوړیدو ، د افغانستان د بیا ابادنې او د جنګ د ټول تاوان د ګاللو غوښتنه کړې وې ،دغه فرصت طلب او تر ننني ورځی پوری د عوه جلب انسان د روسانو او د کارمل د ډلې سره د هغه پورې تړلې شمالي ټلوالې په نمایندګۍ په پټه سره د کودتا طرحه جوړه او لاسلیک کړه او د همدغه پلان له مخېد ببرک کارمل د ډلې هغه لوړ پوړو چارواکو چې د ډاکټر نجیب الله د حکومت په وخت کې یې لوړ مقامونه درلودل ،په دوه اړخیزه او څو اړخیزه رول لوبولو په دراما تیک او فلمي ژستونو سره ډاکټر نجیب الله بندي او د حکومت چارې یې شمالي ټلوالې ته وسپارلي. د ژنیو د خبرو په جریان کې د حکمیت اساسي صلاحیت چې امریکې په غاړه درلود اود روس له ماتې څخه وروسته پخپله امریکا او اروپا اعتراف وکړ چی د روس غوندی نا شکنه دښمن یې د افغانانو په زور مات، د روس پخواني اسیایي جمهوریتونه او شرقي اروپایي مملکتونه آزاد او امریکا یکه تازه د جهان شوه، خو په ډیرو خړو سترګو او ډیر ظالمانه او جفاکارانه یې دا اعلان هم وکړ چې امریکا نور د افغانانو په کورنیو چارو لاس نه وهي او یا په اصطلاح مداخله نه کوي او هغه غیور افغان اولس یې ، چې څو ورځې د مخه ، د دوی لپاره مایه د مباهاتو وؤ ،په ډیر خاینانه شکل څو پاټک سالارانو او وحشی بیګانه پرستو جنګي قوماندانانو ته یواځی لاس تړلې پریښوده . د کابل ستر

تاریخي، کلتوري، سیاسي او نظامي لو علمي مرکز او نور ښارونه چې سوزیدل یې د پنجابیانو ارمان وو تر سره او په لسګونو زره انسانان قرباني شول. کومې ستړې د ورور وژنې غیر انساني پیښې چې پورته ورته اشاره وشوه هم د همدغه مرحلې او همدغه جهادي روشنفکراو د ذهن ،فکر او عمل محصول دی . کله چی د مجاهدینو مشران د خپلو ډلو سره په افغانستان رانوتل او تر کابله راورسیدل هر ځای عسکري قشلې، تاسیسات او وسلې او همداسې دولتي ادارې او دارایي ګانې ورته تسلیم شوې. خو دوی پخپل ملک کې چې د ډاکټر نجیب الله د دولت وارث او د افغانانو د مال او ناموس د حراست او حفاظت مسئول ګڼل کیدل، ټولې شخصي، ملي، دولتي او نورې دارایي ګاني یې د ځانونو لپاره مال د غنیمت وګڼه او چور یې پرې جوړ کړ. د مکتب د میز، چوکۍ او سطرنجۍ څخه نیولې ، تر جمهوري ریاست د دفتر د میز ، چوکۍ، قالینو او موټرو پورې او همداسې دیوې کوچنۍ مرمۍ څخه نیولې تر طیارې پورې هر څه د پاکستان په بازارونو کې د کباړ په بیه خرڅ او یا پنجشیر درې ته وچلول شول . دالري چکونه چې د افغانستان د دولت سره کومک شوي وؤ په شخصي جیبونو او مرستې چې به کیدلې په شخصي بانکي حسابونو کي تحویل شوې . کله چې برهان الدین رباني جمهور رئیس شو نو د خپلې ادارې د حقوقی او اداري اسنادو د تنظیم او تسوید لپاره یې صدیق کانجو د مشاور راوغوښت او د دفاع وزیر احمد شاه مسعود د امنیت او د دفاع وزارتونو د تشکیل جوړول د آی ایس آی رئیس حمید ګل ته وسپارل . د موزیم نادره اثارو باندې هم چور شروع شو او هر چا د خپل برلاسي په

تناسب خپله او دخپلو متولیانو برخي پکي کولي او دغازی وزیر محمد اکبر خان تاریخی تفنگچه هم داوریدو له مخې حمیدګل ته تحفه شویده . طالبان راغلل چې ددې ټولو بدبختیو تلافی وکړي، پاتک سالاري او قوماندان سالاري په افغانستان کې پای ته ورسوي، حق په حقدار وسپاري او بیا خپلو مدرسو ته ولاړ شي . کله چې ددوی دباندنیو چارو وزیر ، د دوه نورو ملګرو سره المان ته راغلي وؤاو مونږ ورسره ولیدل ، مونږ ته یي هم ډیرې ښې وعدې راکړې. مونږ ورته وویل ضرورت نه شته واک بل چاته وسپاری ،خو طالبان په یواځې ځان دغه چارې سرته نه شي رسولې ، ځکه ستاسې دکار ساحه معلومه ده. ښه به داوي ، واک له خلکو سره شریک او کار اهل کار ته وسپاری. په لومړیو ورځو کې دوی ځیني کارونه لکه دامنیت تأمین ،د غل غدو مخنیوې،دشمالي ټلوالې او د ببرک د ډلې ځغلول چې غوښتل یي په ټول افغانستان د بازارک (پنجشیر) پاچاهي ټینګه کړي ،د کوکنارو کر کیله منع کول اوداسې نور وکړل او ټول خلک ورته خوشحاله او برهان الدین رباني ورته مهیلانه دنجات ملائیکي وویل . دوی دغه ډول یوڅه کارونه سرته ورسول او دهیواد په داخل او خارج کې دیو څه نیک شهرت څخه هم برخورداره شول لیکن خپلو مدرسو ته ستانه نه شول او نه یي واک له چا سره شریک کړ. په دوهمه مرحله کې دهغوی خارجي مرستندویانو ،خو په حقیقت کې د هغوی رهبرانو ،طالبانو ته په افغانستان کې دعادي سواد او علم ،پوهې او کلتوري ارزشونو له منځه وړلو پلان وړاندې کړ. طالبانو نپوهیږم ولې پدې کار کې دتأمل څخه کار وانه خیست او په عاجله توګه یي مذهبی او قهقرایي کلتوری او

اخلاقی بدعتونو باندې پیل وکړ او داسې ترخې او دشرمه ډکي حادثې رامنځته او دلخراشه منظرې جوړې شوې چې نه اسلامي نړی لپاره دمنلو وړ وې او نه پخپله افغانانو لپاره . طالبانو ورځ په ورځ په خلکو کې خپل ملاتړ له لاسه ورکړ. همدا سبب وؤ کله چې امریکا او متحدینو(اجیري شمالي ټلوالې) پرې حمله وکړه څوک یي په ملاتړ کې ونه دریدل . سره ددې چې مونږ په افغانستان دامریکا حمله غندو او هغه د بین المللی تعهداتو او اصولو څخه یو تیرې ګڼو ، دطالبانو وروستي اعمال هم په هیڅ صورت سره د تائید نه وؤ. طالبان هم په یو حساب لیک ، لوستي یادیږي ، خو بدعتونو یي نه داسلام اونه د فرهنګ سره سمون درلوداو نه یي نن درهبرانو اعمال څوک تأئیدولې شي .ددې ټولو خبرو سره سره کله چې مونږ اخبار ، مجله او کتابونه لولو ، رادیو ، تلویزون، مصاحبې، بیانیي او ګذارشونه اورو هیڅوک ، هیڅ ډله او تنظیم دهیڅ ډول مسؤلیت احساس نه کوي او نه ځانونه مسؤل ګڼي. هر یو لکه دفلم لوبغاړې تل بري الذمه او دهر عمل جوګه ګڼل کیږي. په افغانستان کي هیڅ جرم لکه دپخوا په څیر مجرم نلري، افغانستان دبي مجرمه جرمونو ټاټوبې او هر مجرم په کې د تل لپاره بې ګناه ګڼل کیږې. نن هم په حقیقت کې د افغانستان حکومت ،دولت او ټول واکداران بې ګناه مجرمان دي. قانون په حقیقت کې کله هم نه وجود درلوده او نه یي کله د واقعیتونو له مخې عملي بڼه درلودلې ده او دقانون دحراست مسئولین که عملاً موجود هم وؤ د فعالیت څخه یي څه نخښې نښاني نه لیدل کیږي. سوال دا پیدا کیږي ، آیا په اوسنیو شرایطو کې داسې قانوني حقوقي باصلاحیته مرجع شته چي مجرم او غیر مجرم سره تفکیک او مجرم په سزا

ورسوي؟ ایا فکر نه کیږي چې په اوسنۍ وضعه کې به دمجرم په عوض ، غیر مجرم په سزا ورسیږی ؟ایا فکر کوی چې مجرمین یواځې پخپله افغانان او که اساسي مجرمین بهرنیان او زوروران دي چې څوک یې په سزا قادر نه دي.. دا ټول زمونږ دجامعې ترخه خو عیني واقعیتونه دي . باید ویې منو. قبولیې کړو. خدای خپل بنده ګان دزمکې له مخ څخه نشي شړلې، اصلاً دا خدای خصلت او صفت نه دې . دا محض یو متل دې ، مونږ څه کاره یو چې خپل خلک که ښه دي او که بد له ملک څخه وشړو. که غواړو چې خپل کور جوړ او وطن آباد کړو باید همدغه خامې بینې ختې پخې کړو او دافغانیتولنې حقوقي، علمي، اجتماعي، سیاسي، اقتصادي او داسې نور ټول با ارزښته جوړښتونه او ارزشونه چې نن یې په هر بد نوم څوک یادوي د تاراو پود څخه و اخلو . همدغه یواځینې سیال عمل دې او همدغه یواځینۍ لار ده. بې لارې چې په لار کړې له دې نه بله لویه سزا دهغه لپاره نشته . یواځې دهمدغه لارې نور اولسونه روښانه افقونو ته رسیدلي او مونږ هم رسیدلې شو. نن چې دملګرو ملتونو په نوبښت په افغانستان کې دبیا ابادونې پروګرام دلاس لاندې دې باید ملاتړ یې وشي . دا یواځینې امکان او چانس دې، په دې شرط چې بین المللي تعهدات ،اصول او نورما تیفونه جداًپه پام کې وساتل شي. د تیرو کلونو تجربو وښودله چې مونږ پخپله په ځانګړی توګه نه ددی توان او استعداد لرو او نه غواړو ځانونه ورته اماده کړو او یا داخلي او بهرني دښمنان مو دغه کار ته نه پریږدي . کومه سرمایه چې دنیک نیت له مخې د افغانستان د بیا ابادونې لپاره منل شوې باید دجذب استعدادمو پیدا کړې وې، چې له

بده مرغه تر اوسه مو ندې پیدا کړې او ۱ ، ۵ ملیارده ډالر چې منځمهاله اداري ته دشپږ میاشتنۍ دورې لپاره تخصیص ورکړې شوې وؤ تر اوسه یو ډالر ندې مصرف شوې او که مصرف شوې ، پر ځای نه دې مصرف شوې . دا پیسی ټولې د پردیو او دپردیو د غلامانو جیبونو ته تللي دي.حال داچې دا پیسي بازګشت هم غواړي . ملا نصرالدین ډیر پخوا مړ دیې. دا دسیالانو (امپیریالیستانو) پیسي دي او دسیالانو سره معامله سیال بدل او د دوی پیسي ورسره ملا متې سود هم غواړی او دهمدی بار لاندی به د ابد لپاره ملا ماتي پراته اوسو. دي ته واي اولسي سیاسي فلسفه ، د سیالانو لوبي ، دسیال ژوند دود او دستور ،او دموجوده غمیزي څخه دافغانانو دخلاصون یواځینۍ لار .

۱۲ ، ۴، ۲۰۰۲م کال

حرکت

حرکت د یوې خپرونې نوم دی چې د مطبوعاتي نړۍ په ورشو نوي قدم ږدي. د دغه نوم که پرون د شخصي یا کورني تخلص، نن د خپروني د نوم او سبا ته د محترمو پوهانو او عالمانو په شریکه هڅه په نوي فلسفي فکري محور، نوي علمي څېړنیز متود او یا نوي فلسفي مکتب بدلیږي، په ټولو حالاتو کې د دغه فلسفي – فزیکي مقولې لوی جهاني تکویني ماهیت تل په نظر کې وو او اوس هم پدې عقیده یو چې حرکت د نوي فلسفي طرز تفکر نوم دی چې ټولې پدیدې او واقعیتونه یواځې د علمي منطق، استدلال او مناسبتونو له مخې، پرته له ذهنیګریو په پوره امانت دارۍ سره څیړي او د تل لپاره په علمي اصولو او قوانینو باور لري او ورته وفاداره پاتي کیږي.

دا نومونه به هیڅکله شخصي ځانګړې اړه ونلري او ویاړ به یې د دغه چا په نصب وي چې پدې لار کې زیات زیار وګالي، زیاتې بریاوې ترلاسه کړي او د دغه فلسفي نوي طرز تفکر د قوانینو او مقولو د فورمولبندیو په سیستماتیک تشکل او دیوه نوي فلسفي مکتب د ارګانیک علمي جوړښت په رامنځته کولو کې پایدار او چټک قدمونه واخلي. خو زما په عقیده دغه ډول پدیدې همیشه د عصر او زمان د جمعي شعور مظهر او د حي علی الفلاح چیغه وي چې یوه تاریخي مرحله په بله اړوي، د اولسونو د قیوداتو کړۍ ماتوي، نوې ساه او نوې ازادي ګاني وربښي نو ځکه یې ویاړ او ګټې هم جمعي او شریکي وي.

"لوی خدای، لوی علم، لوی جهان" سیاسي فلسفه

په حقیقت کې د دغه نوې فلسفي فکري نظر هغه وخت راپیدا شو کله چې د شلمي پیړۍ په اتمه لسیزه کې د «عینیت فلسفه» تر عنوان لاندې لومړۍ ځیني مقالې او وروسته د دغه مقالو مجموعه په کابل کې چاپ او د پراخه ارزونې لپاره پخپله په افغانستان او پخواني شوروي اتحاد کې علمي اکادمیکو مؤسساتو او مقاماتو ته وړاندې شوه. خو له بده مرغه تر اوسه پورې یې په هکله لازم انتقادي نظر ندې لیکلې شوي. نومړې مقالې به د همدغه خپرونې له لارې یو ځل بیا د یوڅه تغیر او تکمیل په راوستلو سره ارزونې ته وړاندې شي. ځکه د هغه وخت د شرایطو په پام کې نیولو سره په هغې کې یوڅه شخصي سانسور او نرمش رامنځته شوې وو.

دا خپرونه چې ټول سیاسي، ټولنیز او اقتصادي مسایل به په عام ډول علماً څیړي خو په خاص ډول به د نوي فلسفي فکري نظر لار تعقیبوي. نو ځکه یې د «**حرکت**» په نامه نوموؤ.

حرکت په عالم الاسباب کې د خدای د لوی علم د عامې قانونمندۍ او د هغې د ټولو خصوصي حالتونو په پروسه کې د ټولو پدیدو د ظهور او متقابلو اړونده مناسباتو د علت او معلول مسبب ګڼل کیږي. دا لوی جهان موجود دی ځکه چې متحرک دی او متحرک دی ځکه چې موجود دی. دا جهان همغومره متنوع، متفاوت، رنګارنګ او متغیر دی لکه څومره چې حرکتونه متنوع، متفاوت، رنګارنګ او متغیر دي. دا جهان همغوره ابدي دی لکه څوره چې حرکت ابدي دی. لوی خدای د خپل لوی علم د عامې قانونمندۍ له مخې د لوی جهان او حرکت متقابل ابدیت او موجودیت یو تر بله سره لازمي ابدي علت او معلول او همداسې قائم با الذات او خلل ناپذیر ګرځولي

او یوائې دقضاء او قدردلوی علم دجبر او اختیار له مخې په هغې کې تغیر او تصرف ممکن ګڼل کیدې شي.

پدې ورستیو وختونو کې په افغانستان او دهغې دباندې ډیري خپرونې خپریږي. هغه څوک چې په ایمانداری سره دغه کار سرته رسوي مونږ یي هرکلې کوؤ. ددغه خپرونو په سرخطونو کې معمولاً لیکل کیږي: بې طرفه ، ازاده ، مستقله ، ملي ،اسلامي او داسي نور. مونږ ټولې دغه ډول پدیدې نسبي ګڼو ځکه دلومړی ورځې څخه وایو چې مونږ هیحکله بې طرفه نه یو. مونږ ټاکلې او مشخص هدف، طرف او ارمان لرو. زمونږ طرف دهرڅه دمخه زمونږ ګران هیواد افغانستان ، افغان اولس، دهغوی ملي ګټې ،منلي رسوم ، عنعنات ،عقاید او مقدسات او وروسته له هغې بین المللي او عام انساني تعلقات او تعهدات دي چې په پوره ایمانداری به دهغې پلوي او دفاع کوؤ او نور به هم دې کار ته اړ باسو.

د ازادی، استقلال او ملي موقف په باره کې زمونږ نظر دادې چې دقضاء او قدر دعام قانون له مخې مطلق مختار او مطلق مجبور وجود نلري او هر اولس ،، هر دولت او هر څوک پرته له امتیاز څخه مجبور او مکلف دي یو شان بین المللي عامه نظم ، منل شویو تعهداتو ،قوانینواو نورماتیفونو ته غاړه کښیږدي. دسر غړونو په صورت کې به زمونږ دریز دهمیش لپاره متقابل وي.

د ملي او بین المللي تناسب په سیالی کې به زمونږ موضعګیري دتل لپاره د بین المللي اصولو او قوانینو په نظر کې نیولو سره سره دملي موقف څخه د کلکې دفاع په طرف وي.

اسلام زمونږ دافغانانو او دیوه ملیارد څخه زیاتو مسلمانانو

بر حق دین دې. په هغې پا بند او کلک معتقد یو. د نورو ادیانو دپلویانو درناوې کوؤ او په مقابل کې یې دجبر او زور استعمال روا نه بولو او یوائې د «وما علینا الا ا لبلاغ» اصل او حکم ته معتقد یو. خو هغه څوک چې په ناروا او سپین سترګتوب سره تروریزم ،بنیاد ګرایي او یا بل هر ډول خرافات داسلام دنوم سره تړي او پدې بهانه خپل ناروا سیاسي اهداف پر مخ بیایي زمونږ لپاره هیڅکله دمنلو وړندي او پدې باره کې سپیناوې خپله ملي او اسلامي دنده بولو.

مونږ افغانستان دټولو افغانانو ګډ کور بولو اوکومې دښمنی او بې اتفاقی چې دمغرضو هیوادونو او دهغوی دبریڅو لخوا دورونو قومونو تر منځ ایجاد شوي دهغې دله منځه وړلو او دوروری دباوري فضاء درامنځته کولو لپاره به هڅه کوؤ. مونږ پدې کلک باور لروچې دافغان اولس خوشبختي ، پرمختګ او پایښت په ملي وحدت کې دې. هغه به دسترګو دکسي په څیر دبین الافغاني او بین المللي منل شوؤ اصولو له مخې په پوره ایمانداری او تقوا سره ساتو.

مونږ دګاونډي ، اسلامي او دنړی دټولو هیوادونو سره د بین المللي قوانینو او اصولو سره سم سیال مناسبات او دوستي غواړو او په دغه اصولو پا بندي خپله ملي ، اسلامي او بین المللي مسؤلیت او دین ګڼو او دمتقابل لوري څخه هم همدغه ډول تقاضا لرو.

مونږ په بین المللي منل شوؤ قوانینو ،اصولو ،تعهداتو ، منشورونو ،پریکړو ،...باندې دټولو لویو او وړو هیوادونو یو شان پابندي غواړواو داکاردبین المللي نیکو اړیکو ،دتروریزم له منځه وړلو اونړیوالي سولې دتاًمین عمده او اساسي اصل او

یوائیني ضامن ګڼو.

دا خپرونه به په عمده ډول په پښتو او دري ژبو خپریږي او تناسب به یي ، سره ددې چې پښتو د اکثریت ژبه ده ،بیا هم یوائې پدې پورې اړه ولري چې څوک څومره او په کومه ژبه خپلې لیکنې کوي او مونږ ته ئې سپاري. هغه لیکوالان چې زمونږ فکري لار پخپلو لیکنو کې په نظر کې نیسي او یا په انتقادي ډول مونږ سمې لارې ته رهنمايي کوي مخکې له مخکې کوروداني ورته وایو او دزړه له کومي مننه ور څخه کوؤ.

بې مجرمه جرم ؟
که بې ګناه مجرم ؟

کاشکې زمونږ د کوچنۍ نړۍ ، کهکشانونو او اُنیورسیوم په دې پراخه ورشو او لیري پرتو بوده او تنسته کې ، د فلسفي او طبیعي دیالکتیک د قانونمند منطق په قوانینو او قانونمندیو کې دغه ډول یوې کوچنۍ نمونې ، مناسباتو او دیالکتیکي مقولو وجود درلودلې ؛کاشکې په الهي احکامو ،آوامرو او هدایاتو کې دغه ډول یوه کوچنۍ مثال ته چیرې اشاره شوې وای ؛ کاشکې د بشري اصولو ، قوانینو او مناسباتو یا دافغاني ټولنې د خود ګردانه دموکراتیک ژوند په دود او پښتني ترو ، تیرو ، رواجونو ،اصلو او زړو روایاتو کې ددغه مفاهیمو د منلو په خاطر کومې نړۍ لارې چیرې وجود درلودلې ؛ کاشکې په نورو ټولنو کې هم بې مجرمه جرمونه او بې ګناه مجرمان پیدا کیدلې شوای ؛ کاشکې چې هر مجرم او دجزا وړ خدای په همدې نړۍ دخپلو اعمالو په جزا رسولې او سپین مخې او تورمخې سمدستي معلومیدلې او بې عدله عدلیانو او بې انصافه منفصفانو ته دقضاوت حاجت نه پاتې

کیدلې ؛ لیکن خدای «ج»عادل ذات دې ، انسان یې مختار پیدا کړې او د حساب وعده یې د اخرت په ورځ ورکړېده . ؛کاشکې پدی ځینو افغانانو کې لکه د نورو انسانانو په څیر یو څه انصاف او درک موجودوې او د اخرت دورځې له حساب او د تاریخ د قضاوت څخه یې ډار درلودلې او پدې پوهیدلې چې د اخرت دورځې حساب حتمي او د تاریخ قضاوت عیني دې . د خلکو د انظارو څخه هیڅ عمل نه پټ سرته رسیدلې او نه پټ پاتې کیدلې شي. خلک تل واقیعتونه همغسې چې دي د عامه قضاوت لپاره په خپله اصلي بڼه راپرېباسي . پدې صورت کې به هم کله نا کله ځانته هم گوته نیول کیدلې ، خو له بده مرغه مونږ افغا نا ن تل پدې یوه خبره کلک ولاړیو چې "زه یې ملامتولم خو ما ځان نه ملامتوه» .

پخوانۍ عربي مقوله ده "لکل فن رجال" یادا چې په ننني عصر کې پروفیسونالیزم د اجتماعي نظم او عدالت اساسي اصل او ضامن گڼل کیږي نو کاشکې چې مونږ دغه اصولو ته لږ څه ارزش قایل وې او هغه څه ته مو لاس اچولې چې له وسعي مو پوره وې . لیکن افغانان سم سمکي دي هرکار د هر یوه له لاسه پوره دې . حتا د سرله پاسه لو ته هم تیار دي ولو که پزه یې پرې او مخ یې تور هم شي ،د سرله پاسه لو کې دا ډول پیښې معمول کار او حتمي گڼل کیږي .کاشکې یې د مسلمانانو په حیث الهي احکامو او نبوي ارشاداتو ته پوره غاړه ایښودلې او د قیامت د ورځې له حساب او د خلکو له عیني قضاوت څخه یې ډار درلودلې او یا د دموکراسۍ د بشري منل شوؤ اصولو له مخې یې انساني متقابلو حقوقو او وجایبو ته احترام درلودلې نو به دا دومره سترو گناهونو او ناروااوو ته یې لاسونه نه

غزولي او افغان اولس به دومره ناروا او غیر انساني ظلمونه نه وې گاللي . خو په ډیر تأسف سره لکه چې وایي افغانانو نیم قران منلی او نیم نه ، خو دقیقه به داوي چې د ځیني کسان یواځې هغه څه مني چې یې په گټه وي او سره ددې چې په افغاني او بالخصوص په پښتني خود گردانه ټولنیز ژوند دود ، طرز تفکر او مناسباتو کې دموکراسي د ټولنیز ژوند د بنسټ تیږه گڼل کیږي ، خو بیا هم د دموکراسۍ دکلمې منلو ته تیار ندي او کرکه ترې لري ، دوی دغه ډول تغیرات بدعت گڼي ، مخالفت ورسره کوي او همدلته د تحولاتو په مقابل کې د پښتني اصطکاک ریښه خښه ده . حال دا چې افغاني ټولنیز ژوند او دود عملاً د اولسي دموکراسۍ په بنیادولاړ دې او اسلامي احکام او اصول خو هم د واقعي عملي عدل ،انصاف او دموکراسۍ په معنا او مفهوم دي .په نوروا ولسونو او بشري ټولنو کې دا معموله خبره ده ،کله چې یو سیاسي ټولنیز شخصیت خپله سیاسي برنامه سرته ونه رسولې شي ،یا د هغه برنامه د ټولنې په گټه ثابته نه شي ،او یا حتا د پارلمان په وړاندې د خپلې اقتصادي ،سیاسي او ټولنیزي کړنلارې څخه دفاع ونه کړې او یا په هغه د قانون څخه د اندکه سرغړونې او یا دځیني انحرافاتو سره د مناسبت تش تور پرې ولگول شي ، سمدستي خپله استعفاء وړاندې کوي او یا استعفا ته مجبوریږي .په نړیوال سیاسي ژوند او دود او دستور کې دا هم معموله ده کله چې په ملي او بین المللي ساحه کې سیاستونه بنسټیز تغیر کوي ورسره سم سیاسي لوبغاړي هم بدلیږي او هیڅکله د پخواني سیاسي ملا پسې د نوي سیاست پلویان اقتداء نه کوي . د مثال په ډول چرچل د انگلستان صدراعظم او

دنړۍ مشهور سیاست مدار چې هدف یې د نازیزم ماتول وؤ. کله چې نازیزم په نړۍ کې ماتې وخوړله بیا د ورځني سیاست په عملي ډګر کی چا ونه لیده . میرمن تاچر هم د انګلستان صدراعظمه دکمونیزم سرسخته مخالفه وه. دکمونیزم دماتیدو څخه وروسته د سیاست له صحنې څخه ووتله . دالمان صدراعظم او داروپا د سوسیال دموکراتیزم رهبر ویلی برانت تش پدې خاطر چې د دفتر په رئیس یې دخیانت تور ولګیده استعفا یې وکړه. حتا په پاکستان کې نوازشریف او میرمن بهوټو دواړه دځینې ناوړه ګټو او سیاسي اتهاماتو اویا رښتیني تورونو له مخې استعفاء ته مجبور او قانون او ټولینزو اصولو ته داحترام اصل پرځای شو.کاشکې چې زمونږ په اصطلاح اجتماعي ـ سیاسي شخصیتونه هم د سیاست پدغه ساده اصولو او پرنسیپونو پوهیدلې اوغاړه یې ورته ایښودلې او د سیاسي سادو ګانو غوندې یې فی البدیه سیاسي قبلې ، قریحې او ذوقونه نه بدلولې او یا زمونږ په اولس کې دا درک او قدرت وې چې هغوی یې استعفاء ته مجبورولې . یو متل دی چې "لمونځ مې قضاء کړ خفه پرې نه یم. خفه پدې یم چې خفه پرې نه یم". نو زمونږ د قدرت ټیکه داران کله هم پخپلو ناوړه او دشرمه ډکو کړو نه خفه او نه پښیمانه دي. بلکه هغوی تل تازه نفسه او لکه دفلمی لوبغاړو هرنیک او بد او منفی او مثبت رول ته په هره جبهه کې چې اوسي ،لوبولو لپاره لکه « پیش آهنګان » همیشه اماده دي .داپه حقیقت کې "مشت نمونهء خروار" زمونږ دټولنې او ټولینزو مناسباتو هغه ترخه واقیعتونه او حقایق دي چې نه یې سړې منلې او نه ترې انکار کولې شي . په سطحي نظر او کړو وړو سره حتما سړې دې نتیجې ته رسیږي

چې ګوندې دافغانانو لپاره د روغې جوړې او سمون لارې چارې لټول په کار ندي . هغوی مخکې له مخکې دهغې دناجوړې چاره لټولې ده او دغه د "بې مجرمه جرم ؟که بې ګناه مجرم ؟" سرنوشت زمونږ دټولنی ازلي برخه لیک او طبیعي خاصه ده .

حقیقت دادې چې نه بې مجرمه جرمونه او نه بې ګناه مجرمان چیرې وجودلري .نه د دی نړی په مخ داسې مافوق انساني ټولنې پیدا کیدلې شي چې نه دې دالهي او نه دبشري منل شویو قوانینو او اصولو تابع اوسي. افغاني ټولنه هم کومه مافوق انساني ټولنه نده او هر جرم لکه په نورو ټولنو کې مشخص او ټاکلي مجرمان لري او هر مجرم دعامه انظارو څخه پټ نشي پاتې کیدلې او دقانون له مخې دجزا وړ ګڼل کیږي .وایي "که غر لوړدې په سر یې لار ده" او که "شپه تورتم ده منې په شماردي". نه تاریخ دومره فراموشکاره دې او نه خلک هغه څه هیرولې شي چې پخپله یې زغملي او پرځان یې تیرشوي اوسي . نه دخلف دګناه کبارت دسلف دګناهونو دصغارت او بې ګناهی دلیل کیدلې شي او نه دګناهونو په کثرت، ټیل نا ټیل او تداوم کې دچاګناهونه لا درک او پټیدلې شي. هغه وخت چې لا خط او کتابت نه وؤ خلکو تاریخي واقیعتونه قرنونه قرنونه پخپلو ذهنونو کې ساتلي او راتلونکو نسلونو ته یې په پوره امانت دارۍ او رښتینولۍ سره سپارلي دي . که چادچا په باره کې دخوشبینۍ او خوشباورۍ له مخې مداحي ګاني کړي، هنګامې او شاهنامې یې جوړې کړي او که یې دبدبینۍ ډنډورې غږولي او غوښتلي یې دي په دروغود چا سړیتوب او شخصیت لوړ یا ټیټ کړي ، تاریخ هغه دواړه یو له بل څخه تمیز کړیدي

.پدې ورستيو وختونو کې ډير کسان ډير کتابونه، رسالې او مقالې ليکلي او اخبارونه خپروي . دمثال په ډول مرحوم محمدصديق فرهنګ، پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ، محمدولی الکوزی، ډاکتر محمد عثمان روستار ترکي، ډاکتر حق شناس، ډاکتر محمد حسن شرق، محمد حسن کريمي، جنرال محمدنبي عظيمي، فقير محمدودان، مرحوم عبدالقدوس غوربندي، سلطان علي کشمند ، شاه محمود حصين، غلام دستګير پنجشيري..... او دالړۍ نن هم دوام لري. له بلې خوا پښتانه يو څه ليکي، تاجک بل څه ليکي، اذبک بل څه او نور نور څه . هغه چا چې دعلمي اساساتو او متودولوژۍ په بناء واقيعتونه دتعصب، تحريف او ذهنګريو پرته په پوره امانت دارۍ او تقوا سره جمع بندي او تاريخ ته سپارلې ،هم يي خپل وخت ندې ضايع کړې او نه به دنورو وخت په لوستلو اوعبثو خبرو ضايع شي. له بلې خوا په خپله واقعبينۍ او علمي تهداب ګذارۍ سره يي دخپل شخصيت درنه تيره دتاريخ په ودانۍ کې ايښي ده. خو هغه چا چې دتعصب، تنګ نظرۍ او حسادت له مخې حقايق تحريف کړي او دشخصي، ګروپي، قومي، لساني، مذهبي، سمتي ګټو درجحان په خاطر يي ترې استفاده کړې اول خو يي خپل وخت په عبثو او بې فايدې خبرو ضايع کړې او دلوستونکو وخت به يي په لوستلو او دحقايقو او جعلياتو له يو تر بله په تيمز کولو سره ضايع کيږي او همداسې دتاريخ او دخلکو په محکمه کې يي د قضاوت لپاره دځان دمحاکمې په خاطر پخپله مستند اسنادپريښي دي . دغه ليکنې چې اکثراً يو دبل په مقابل کې شويدي څومره متضادې او څومره ترې دروغ او رښتيا له ورايه

معلوميږي . څومره په اصطلاح لويو مسئولو کسانو څومره وړې او بې مسئوليته خبرې او ددروغو صحنه سازۍ کړيدي . ډير له دوی څخه هر کاره هيچکاره وؤ ،نو څکه دهرې لوبې لوبغاړې او تل يي ځانونه غير مسئول او بری الذمه ګڼلي دي. نه يي هغه وخت دخلکو او وطن په مقابل کې احساس دمسئوليت درلودلې او نن هم داستنکاف، حماقت او بی مسئولتۍ له مخې دخپل موقف څخه په دروغو دخپلی تبرئې لپاره دفاعيي ليکي . زما لپاره دژوند ډيری ترخې شيبې همغه وې کله چې مې ځيني له دغه پنډو او ضخيمو کتابونو څخه لوستل.دبې مجرمه جرمونو او بی ګناه مجرمانو داستانونه ډير اوږده ، ډير ملفوف او د دروغو او تحريفاتو څخه ډک دي . هيله ده محترم پوهان او ليکوالان يي په خپله بزرګوارۍ او حوصلمندۍ سره دعينی شاهدانو او تحليل ګرانو په حيث ولولي ،و څيړي ، وارزوي ، دروغ له رښتياوو څخه جلا او په پوره امانتدارۍ او تقوا سره يي تاريخ ته وسپاري.

نژدې ۲۶ کاله کيږي چې په هيواد کې جنګ دوام لري. ټول مادي او معنوی بنيادونه او ټولينز ارزښتونه ړنګ شوي . دوه ميلونه شهيدان ،يو ميلون معيوبان او دهغوی کونډې يتيمان پاتې دي . ټولې اقتصادي زيربناوې ړنګې او په خوا کې وران ويجاړ هيواد ، وږي، برنډ او بې کوره اولس او راستانه شوي بې سرنوشته مهاجرين راپغاړه دي. ددغه ټولو حوادثو او ناخوالو مسئوليت پخپله دافغانانو ، ننني او پروني په اصطلاح دوست اوګاونډې هيوادونو په غاړه دې. خو که هر چاته دغه پوښتنه راجع شي هر يوه يواځې ملي وطنپرستانه، نيک دګاونډی توب او يا نيک انترناسيوناليستي دين او رسالت ادا

کړې او نن هم ورته تیاردې . هر څه چې شویدي یوائې بې مجرمه جرمونه او داکسان ټول بې گناه مجرمان دي . خو دافغان اولس غمیزه پر ځای پاتې ده او دبې گناه انسانانو وژنه او ظلم او ناروا دپخوا په څیر دوام لري . پرون دکمونیزم او نن ددموکراسۍ دډیرو وړاندې غیر عملي رویایي خوږو ارمانونو په خاطر. خود افغان اولس بچیان همدا نن ،همدا لحظه یوې مړۍ وچې ډوډۍ ته ضرورت لري او دننني ظلمونو او ناروا څخه په اور کې ولاړدي ، یود بل خو لا څه چې د خپلو بچیانو غوښې خوري ، ددي لپاره چې حد اقل یو بچې ورته ژوندې پاتې شي ، نور بچیان خرڅوي او کله چې اوبه تر غړۍ پورته کیږي په نوبت سره یو تر بله قربانۍ ته حاضریږي . هغه کوچنیان چې ددغه غمیزي په پیل کې پیدا شوي وو ،نن د ډیرو غمونو څخه سپین ږیري دي. بې شمیره کلونه د شرقي او غربي دموکراسۍ د علمبردارانو په حضور کې له یوې ورځې څخه بلې ته دبتر حالت په لور قدم پورته کوي ،افغان اولس ، واړه ،زاړه ،ښځې اونر د ځان او ملک د بې سرنوشتۍ په کړه یي کې وریتیږي ، څوک یي د «وودکي» او څوک یي له « ویسکي»سره نواله کوې او پاتي شوني یي افغان بې وطنه سیاسي معامله گران او سیاسي دکانداران او نمایشگران د خپلو خوشخدمتیو بانکتونو او محفلونو د گرمولو په خاطر ځغلوي او یا یي زمونږ د کعبي شریفي قسم خوړلي رهبران د خپلو نفلي روژو د روژه ماتي ماښامي پرې تودوي. ټول سوق الجیشي تاکتیکي او ستراتیژیکي مانورونه او موضعگانې او نا مقدسه قوتونه په نامقدس اتحاد کي دزمان د دجال تر قوماندې لاندې نن بلا تشبیه په افغانستان او سبا په ټول جهان کې قیامت جوړول

غواړي ،خو زمونږ سیاسي معاملگران ،سیاسي دکانداران او په اصطلاح سیاسي رهبران د خپلو متولیانو د زړو او نوو ستراتیژیو ، زړو او نوو سیاسي فلسفو له مخې خپلو مذبوحانه هلو ځلو اونه ستړي کیدونکو منډو ترړو ته دوام ورکوي . څوک د ایدیولوژیو ، څوک دژبې او سمت ، څوک ددین او مذهب او څوک د نورو هر رنگ تنگ نظریو او تعصباتو له مخې بهانه گیري کوي او په هزار وسیله د خپلي بقاء او دافغان اولس د غمیزي عمر اوږدوي. پکار دادي دافغان اولس د نن ورځي مشکل ته ځواب وویل شي ، د افغان غمیزي د ظهور اساسي علت پیدا او د هغي له مخې ددغه غمیزي د حل لارې چارې ولټول شي ، نه داچې په دغه خو ږلن ایري بار شي تر څو د جهاني انقلاب او بلا تشبیه زمونږ د کوچنۍ نړۍ په قیامت او « Big Bang» «لویه چاودنه»باندې بدل شي. د شلمي پیړۍ په وروستۍ لسیزه کي د افغان اولس په فداکارۍ او قوت سره کمونیزم مات ، سوړ جنگ او نړیوال انقطاب له منځه ولاړ او لکه چې پیشبیني یي شوي وه د ملگرو ملتونو د امنیت د شوراد پنځه فقرئیز پلان له مخې باید د افغانانو لپاره د احسن پاداش په حیث په افغانستان کې ددایمي سولي پلان عملي شوي وای. چې له بده مرغه ځیني داخلي او خارجي جنگ طلبه خاینو قوتونو په تباني سره دغه سولئیز پلان شنډ او د کروز په راکټونو باندې د ځیني مشهورو ښارونو په ویشتلو سره یي په افغانستان کې د داخلي جنگ اعلان وکړاو افغان اولس یي د باروتو او وسلو د گدامونو له پاسه دځنگل د قانون له مخې داخلي جانیانو ته لاس او پښې تړلې پریښود . امریکي اعلان وکړ چې نور دافغانستان په کورنیو چارو کې مداخله او

لاسوهني نه کوي او اروپایان او نور عرب وعجم په خپله مخه ولاړل خو تربیه شوي اجنبي دستوري ډلي یې د بنیادي بربادۍ او خرابۍ په خاطر په افغانستان را دننه کړې . دکابل په هره کوڅه کې جدا ګانه حاکمیت او حکومت جوړ ، سنګر بندۍ وشوې ،ملي او شخصي شتمنۍ چور وچپاول، بې رحمانه او فجیعانه خپلمنځي جنګونو او فضیحتونو کې هیڅ کمی نه لیدل کیده ، چادچور او چپاول له لاري مالونه ،چا د افغانان په وژلو او حلالولو جنتونه ګټل او چا د خپلو تعصباتو له مخې یو پر بل خوا یخي کول . کله چې افغانانو په خپلو منځونو کې سره ښه ووهل ،وټکول او سره وخوړل ،یوائي د کابل په ښار کې له ۷۰۰۰۰ څخه زیات یوتر بله قتل عام ،د ۶۰۰۰۰۰ څخه زیات اواره او له ۷۰ فیصده څخه زیات د کابل ښار د ایرو او خاورو په ډیریوو بدل شو ، د طالبانو لښکر یي پري را داخل کړ . طالبانو هم په خپلو بدعتونو کې کمي ونه کړ ،د افغانانو تر منځ پوره هډماتې راغې او یوځل بیا د لیري او نژدې د ښمنانو خوایخي په افغانانو وشول. یا لا اقل دومره خو وشول چې د افغانانو په حق کې د امریکي په اصطلاح پام د بعدي پروګرام دعملي کولو په خاطر راواوړي . طالبانو چې نژدي سل په سلو خاوره نیولې وه او شمالي ټلوالـه ټوله د تاجکستان په کولاب تـه اووختـي وو ، امریکایانو رابار ، دماشومانو څخه نیولي تر اتیا کلن پوري کماندویي دریشۍ ورپه تن او په سالنګ باندې راښکته کړل. د B52 او د راکټونو بمبارد او دهري خوا پوځي عملیات شروع او طالبان چې هیچا یي د ماتي فکر او تصور هم نه شو کولې په معجزه اساء شکل سره د افغانستان له خاورې راټول اوله سرحده واړول شول.

د اجتماعي ترکیب او کمي او کیفي لحاظه څخه بې محتوا او بې بنیاده د بن کنفراس جوړ او د پاچاهۍ تور مرغه د حامد کرزي په سر کښیناست. ملګري ملتونه ،امریکا ،اروپا ،اسیا ،استرالیا ، جمله له ځلویښتو څخه زیاتو ملکونو نظامیان او ملکیان افغانستان ته په اصطلاح د امنیت ، بیا ابادونې ، ... راغلل ، دحامد کرزي موقتي ،انتقالي او انتخابي دوري تیري خو پرته له خرابۍ ،فساد ، دافغان اولس دبد رنګۍ اوبي عزتۍ د بل هیڅ شي درک ونه لګیده. وروسته به څه کیږي تر اوسه معلومه نده. هغه څه چي عیان دي: «**په افغانستان کې ټول ارزښونه بي ارزښه شویدي ؛ هیڅ جرم او ناروا مجرم نلري ،جرمونه ټول بې مجرمه او عاملین یي ټول بي ګناه مجرمان دي** » ! ! !

ناسیونالیزم، انترناسیونالیزم، ګلوبالیزم، کسموپولیتیزم.

ځیني کسان پدې باره کې دخپلو پخوانیو تعلقاتو، ملي او وطني مسئولیتونو او مناسبتونو ته په شا اړولو سره دخپلې وطني او اولسي ماضي ټوله نقده نپوهیږم په شعوري یا غیر شعوري ډول دګلوبالیزم دنسیه شعار په لوبه کې په یوه دو رږدي او خپل دغه روش او "جرئت" دنوي عصر دشعار سره دمطابقت په دلیل سم عمل او دتیروهیر دهوښیارۍ نښه ګڼي !!!زما په نظر دغه ډول موضوعات تل دشک ځخه ډک او دتأمل وړوي ځکه مې وغوښتل دهغې په مبادیو او الفباء باندې نه دتحلیلي مقالې په شکل بلکه دیوې یادآورۍ او ګوتنیونې په توګه بحث وکړم او بعدي ژوره څیړنه یې محترمو پوهانو ته وسپارم تر څودغه موضوع په هر اړخیز ډول وڅیړي او زمونږ ځوانان په راتلونکي کې ددغه ډول موضوعاتو دتللو لپاره تل طلایي تلې له ځان سره ولري !

باید ووایم چې ژبنی کلمات، اصطلاحات، ترمنولوژي، مقولې، قوانین، پخپله ژبې، علوم، اداري او اجتماعي سازمانونه او داسې نور دهرڅه څخه دمخه تاریخي پدیدې دي. نه بې وخته ظهور کولې شي ، نه مخکې له وخته انحطاط مومي او نه له منځه ځي. ټولې پدیدې ابدي هم ندي همغسې چې دتکامل په پروسه کې دشرائطو په مساعدت سره رامنځته کیږي ، دشرایطو دمخالفت په مبارزه کې انحطاط مومي. کله نا کله ځیني کسان دخپلو شخصي ګټو دبقاء په خاطر دځیني پدیدو بقاء ابدي کول غواړي او یا دتاریخي پروسې او شرایطو په خلاف دځیني پدیدو دوخت څخه دمخه او قبلي ظهور په خاطر هڅې کوي. په دواړو حالاتو کې دا سم عمل نه ګڼل کیږي . که څه هم اجتماعي ـ اقتصادي نظامونه او دهغې پورې اړونده اداري سیستمونه او ارګانونه او علمي ـ تخنیکي انکشافات او امکانات او یا دهغې مطابق مدیریتونه، منجمنت او مناسبتونه هیڅوک هیڅکله پخپله نه تغیر ورکولې او نه ساتلې شي. دهر چا ټولې هڅي به په دې باره کې یوائې موقتي او ګذرا بڼه ولري. زړې پدیدي به یو وخت نه یو وخت حتما جز د تاریخ او نوي پدیدي به حتما ظهور کوي. نه د غلامۍ او فیودالیزم اجتماعي ـ اقتصادي نظامونه څوک راژوندي کولې شي او نه د سرمایدارۍ نظام او سني غیر عادلانه مناسبات څوک ابدي ساتلې شي. نه څوک داوسني الیکترونیکي برقي او یا دسوخت دمختلفو موادو نوي جټ، فوتوني او یا دهغې څخه په لوړه کچه ماشین الات او موتورونو څخه دسکرو دبخار ماشینونو ته مراجعه کوي او نه دګراموفون، رادیو ، حسابي ماشین، تلویزون، کمپیوتر، دیسکیت، CD ،DVD ، موتر، طیارې

راکټ او نورو ډېرو زیاتو مصنوعاتو او لاسته راوړنو دانکشافي جهت څخه پر څټ حرکت ته څوک ضرورت لري. ټولې پدیدي دهر اولس او ټولنې دتاریخي اقتصادي، علمي ــ تخنیکي او شعوري انکشاف په معینه مرحله کې ظهور کوي، انحطاط مومي او ځان تاریخ ته سپاري. همغسې چې مختلفې ټولنې دانکشاف په مختلفو مراحلو کې قرار لري نو دنومړو پدیدو ظهور په مختلفو ټولنو کې هم همزمان نشي پیښیدلې او نه یو شان دهغې دمنفي او مثبتو اړخونو څخه متضرر او مستفید کیدلې شي. په همدې علت ددغه ډول مسایلو سره په برخورد کې ډیر دقت او سنجش ته ضرورت لیدل کیږي. پورته ما دا جتماعي ــ اقتصادي انکشاف ځیني مقولي عنوان ټاکلې دي. دغه کومه ساده هرارشي ندده دهغې هره پوړۍ دسلگونو میلونونو انسانانو د سرونو په بیه ابادې شویدي او دهغې په بنیاد کې دمیلیاردونوانسانانو دغم، درد، ناکامو هیلو، مایوسۍ او تور سرنوشت او باالمقابل دځینو لگکیو دوحشت ظلم، ناروا اوغیر انساني اعمالو کیسي او داستانونه خوندي دي چې دبحر څخه څاڅکي ثبت دتاریخ گرځیدلې او دابدلپاره به دانسانیت په لمن د ننگ او بې ننگۍ تور داغ وي. دې کي هیڅ شک نشته چې بشریت پخپلو ټولو هر اړخیزه مناسباتو سره د گلوبالیزم په پروسه کې د تجانس او هم اهنگۍ په لور تکامل کوي. خو دغه تکامل باید ارگانیگ او انسان دوستانه وي. نه دا لکه چې تاریخي واقیعتونه او حقایق یې شاهد دی. دغه تکامل او انکشاف هیڅکله هغه لعنتي شیطاني یو طرفه او یو اړخیزه جاده نده کومه چې تر ننۍ ورځې پورې سترو کاپیتالیستي، استعماري او امپریالیستي هیوادونو دخپل

ظهور او تشکل له ورځې څخه د شیطاني مافیایي قوتونو به مکارۍ تعقیب کړې او نن یې دعلم، صنعت او تخنیک په فوق العاده انکشاف سره هر اړخیز گلوبال ابعاد پیدا کړیدي. ننني گلوبالیزم د سکندر مقدونې، دروم، عثماني، فارسي او عربي امپراطوریو، چنگیز، تیمور لنگ، انگلیس او روس دامپراطوریو دگلوبالیزم سره کاملا توپیر لري. په افغانستان کې د روس شکست او په نړۍ کې د مونیپولار سیاسي ــ نظامي اداری رامنځته کیدل، د ۲۰۰۱ کال دسپتمبر دیوولسمې نیټې څخه وروسته د بین المللی تروریزم تر عنوان لاندې دنوې نظامي ستراتیژۍ غوره کول او په ۲۱ پیړۍ کې دعلم، صنعت او تخنیک ډیر چټک انکشاف هغه عمده علتونه دي چې گلوبالیزم ته ئ واقعا گلوبال ابعاد او دینامیزم ورکړیدی. نبه به دا وی دگلوبالیزم تاریخي ریښې او واقعی ماهیت یو ځل بیا دعنوان شوؤ مقولو دهرارشۍ په پروسه کې ولټوؤ او بیا دهغې له مخې دخپل عیني قضاوت لپاره لازم توکي او علتونه راټول کړو. په اروپا کې دبورژوازي انقلابونو په بریالتوب، دصنعت او تخنیک په انکشاف سره دفیودالي، قومي، قبیلوي مناسباتو هډونه یو په بل پسې په ماتیدو او دنوي سرمایه داري اجتماعي ــ اقتصادي نظام په تشکل سره نوي اجتماعي تشکل دملت، نیشن یا ناسیون په نوم رامنځته شو. دملت دپدیدي ظهوراودسرمایه دارۍ اجتماعي ــ اقتصادي نظام تشکل یو تر بله سره لازم و ملزوم او علت و معلول گڼل کیږي. پرته دسرمایداري مناسباتو داستحکام څخه دملي مناسباتو تشکل هیڅ وخت او په هیڅ وسیله ممکن نه گڼل کیږي. سره ددې چې ملي تشکل دنوې پدیدي او دبشري ټولني دنوې مترقي

تکاملي قدم او پوړۍ ده او ننني ټولې لاسته راوړني د همدغه نوې پدیدې محصول او معلول ګڼل کیږي او هر یو د نړیوالو څخه په خپلو ملي مناسبتونو ویاړي ، وګورو چې څومره مونږ پخپلو ویاړنو او افتخاراتو کې حق په جانب یو. په بین المللي توازن کې ددغه نوې پدیدې ارزش باندې دقیق فکر کول او پوهیدل پکار دي.

پایداره، ارګانیک او عادلانه انساني بین المللیت یوائې د سیالو ملتونو د متقابلو مشترکو ګټو په بناء د عادلانه ذات البیني تړونونو او ارګانیک انتګریشن له مخې جوړیدلې شي. په وروسته پاتې هیوادونو لکه افغانستان کې چې اقتصاد ،علم او تخنیک په کافي اندازه پرمختګ نه وي کړې ، ملي جوړښت تشکل نه وي موندلې ،ملي وحدت نا پایداره او په بین المللي سیالۍ کې سیال انډول نشي ګڼل کیدلې او نه یې په دغه لوبو کې د کومې ګټې توقع کیدلې شي. په افغانستان کی مونږ ددغه ډول قمار نه جبرانیدونکي نتایج ،د بین المللی ظالمانه تقابل او د سړو او تودو جنګونو په موده کې په خپل هډ اوپوست ګاللي او زغملي او نن هم د بین المللی قوتونو په موجودیت کې چې زمونږ لویه ملي غمیزه دوام لري هم د ملی ډیرو مهمو مسایلو په باره کې زمونږ ملی ضعفونه پوره ثرګند دي چې مظاهر یې پداسې حساسه تاریخي مرحله کې لکه دلویې جرګې جوړیدل، د اساسي قانون تصویب، د ملي اردو او ملي پولیس تشکل ، د ټولو افغانانو او بالخصوص د پښتنو او بلوڅو د حقه حقوقو او سرنوشت پورې تړلې د ډیورنډ د کرښې برخه لیک او نورو ډیرو مهمو مسایلو په هکله هیڅوک سترګې نشي پټولې او نه بې تفاوته پاتې کیدلې شي. زمونږ د ملي ګټو

ساتونکې او ضامن یوائې او یوائې اولس او د افغان اولس ملي وحدت ګڼل کیدلې شی ، کوم یوه چې د داخلي جنګونو او وروستیو حوادثو په موده کې د یرغل ګرو او مغرضو هیوادونو لخوا په لومړۍ درجه د تجاوز هدف ګرځیدلې او سخت زیان من شوېدې.

رابه شو د موجوده ګلوبالیزم په پروسه کی د ناسیونالیزم بینادی مؤثر او یو جانبه رول او تاثیر ته !په سرمایداری نظام کی د صنعت نسبی چټک انکشاف ، د قبیلوي مناسباتو هډماتې ،په ډیرو هیوادونو کې د ملی ټولنو او ملي مناسباتو سریع تشکل او ورسره د ناسیونالیستي روحي راژوندی کیدل او تقویه کیدل واقعا ځینی هیوادونه په ځینی نورو باندې برلاسي کړل. د سرمایداري نظام نوې اقتصادي لاسته راوړنې هم خوږې او تحریک کننده وې. نظامي او اقتصادي برلاسي نومړي هیوادونه توسعه طلبۍ او ا ُتیلیتارستي زیاتې منفعتي سودجودیې ته وهڅول او ناسیونالیزم د خپل ظهور د لمرخاته څخه د استعمار او استثمار انګیزه وګرځیده. د جنوبي امریکي، اسیا او افریقا لویې وچې د اروپایي کوچني هیوادونو مستعمرې جوړې شوې، ځایي اولسونه د ټیټو او غیر نجیبو انسانانو په حیث په مرګ، غلامۍ او یا په ډیر نیک صورت او تصادف سره په شاقه دوامداره کار او زیار محکوم او د هغوی د بې شمیره کلونو د زیار او زحمت محصول، هست و بود په یوه ورځ چور او چپاول او پخپله زنځیر، زولانه او غراب لکه د حیواناتو په څیر بار او د نړۍ په ګوټ ګوټ کې د غلامانو په حیث وپلورل شول او هر ځای په شاقه کارونو وګمارل شول. په لویه امریکا او ځینی نورو

ملکونو کې دځینې دغه قومونو څخه څوک دنمونې لپاره نه پیدا کیږي او د وراثت سلسلې یې شلیدلې دي. په دغه وختونو کې دا ستعماري هیوادونو اقتصادي زیر بناء غصب شوې او چورشوې طلا ، نقرې، قیمتي تیږو او نورې دارایي ، دغلامانو ، وسلو او مصنوعه اموالو فروش، دمخدره موادو ازاد قاچاق تشکیلوله او پولي سیستم او امکانات په طلا ، نورو نجیبه فلزاتو او تیږو ولاړوو چې یو څو کوچنیو اروپایي هیوادونو راټول کړي او پخپلو بانکونو کې یې ذخیره کړي وو او ددې لارې یې هم دنړۍ د اولسونو لاس او پښې تړلي وې. نو هغه څوک چې دملي او بین المللي مسایلو دتناسب، تعادل او نورو ارزشونو دتوازن په هکله سطحی او یو جانبه برخورد لري او استقلال ، خپلواکي، ځمکنۍ بشپړتیا او ملي منافع دگلوبالیزم په لوبه کې په یوه دَو ړدي په اوسنیو شرایطو کې به یې سرنوشت لدې څخه هم بدتر ویي. او دهغه کسانو څخه چې نن هم په افغانستان کې دملي وحدت پر ضد دریز لري ، غیر شعوري ، نا خوداگاه او احمقانه په پټو سترگو انترناسیو نالیستان چوړ شوي ، د ازادبازار، لیبرال اقتصاد ، واحد گمرکی سیستم او دیته ورته مسایلو بې سوره ډهلونه غږوي، زما پوښتنه داده چې ولې ددوی د نننې متولیانو اسلاف هغه وخت انترناسیونالستان نه وؤ او نه یې غوښتل د نورو ملکونو تجارتي مالونو په مخ دازاد بازار ،لیبرال اقتصاد ،او واحد گمرکي سیستم د قوانینو او اصولو له مخې د خپلو گمرکونو دروازې خلاصي او باالمثل معامله وکړي او یواځې دمرکانتیلیزم mercantilisme کلک پیروان او دواردا تو دروازی یې یواځې دغصب شو او چورشوو مالونو په مخ

خلاصي او دتجارت په مخ تړلي وي ؟نن هم دازادبازار، لیبرال اقتصاد او واحد گمرکی سیستم په شرائطو کي چې کله ددغه هیوادونو شخصي گټو ته خطر متوجه کیږي دنورو ملکونو په مالونو دټولو موجوده قراردادونو او اصولو پر خلاف په یوه او بله بهانه تعذیرات لگوي او حتا بانکي سرمایي یې کنگل کوي .دا ډول مثالونه نه ذکر کوم ځکه چې کم نه دي . پدی ډول د ازاد بازار ، لیبرال اقتصاد ، واحد گمرکي سیستم ، انترناسیو نالیزم او دننني گلوبالیزم بنیادهغه وخت دامپریالیستي ناسیونالیزم دمالي سودجویانه، خائنانه اتیلیتاریزم پواسطه ایښودل شوې ، کله چې یې په اقتصادي ــ اجتماعي سرمایداري نظام کې اقتصادي برلاسې پیدا کړ او د ډیپو گانو دروازې یې نه تړل کیدلې ، دخپل مال د محصول څخه د ډډې کولو په خاطر دغه اصول طرح او نور ملکونه یې په جبر د هغې منلو ته اړایستل. پدی ډول دبشري تکامل په پروسه کې دا دسرمایداري ناسیونالیزم ارتجاعي ترین غیر انساني شکل گڼل کیږي چې په مقابل کې یې دملي ناسیونالیزم عادلانه مبارزه برحق عمل او دعادلانه، صلح امیزه او پایداره انترناسیونالیزم او په سوله کې دټولو اولسونو دگډ پایداره ژوند او د بشریت ارگانیک گلوبالیستي انتگریشن یواځینې متضمن گڼل کیږي. تر څو چې پایداره، مطمئن ناسیونالیزم وجودونلري دپایداره مطمئن انترناسیونالیزم منځته راتگ نا ممکن دي.د ۱۷ ÷ ۱۸ پړیو څخه وروسته صنعتي سرمایدارۍ پرمختگ وکړ، گودامونه په صنعتي مالونو ډک او دتړلودروازو تر شا تجارتي ــ اقتصادي سیاست مرکانتیلیزم په مناسباتو او شرایطو او منطقوی بازارونو او محیطونو کې

ددغومره تولیداتو عرضه او خرڅلاو ممکن نه وؤ. دا کټ مټ د هغه وخت سره برابره وه کله چې دوی د ناسیونالیزم په خره چپه سپاره وؤ، رابښکته او د انترناسیونالیزم روحیه او احساس یې قوي شو. په همدې وخت کې مشهور انګلیسی اقتصاد پوهان ادم سمیت (Adam Smith ۱۷۹۰ ÷۱۷۲۳) او داوید ریکاردو (Dawid Ricardo ۱۸۲۳ ÷ ۱۷۷۲) نوي اقتصادي تیورۍ رامنځته کړې چې د اقتصادي ـ تجارتي لیبرالیزم، کمپراتیف ارزشي سیستم، بین المللي ازاد تجارت او ازاد رقابت د شرایطو سره یې سمون درلود. همدا سې په المان کې فریدریش لیست Friedrich List د واحد ګمرکي سیستم او د مقایسوی قیمتونو تیوري رامنځته کړه. د دغه تیوریو په نتیجه کې بین المللی تقسیم د کار او بین المللی تجارت طرحه رامنځته او د دغه هیوادونو په عوایدو کې د پام وړ زیاتوالي راغې او په حقه سره ویل کیدې شي چې اقتصادي ګلوبالیزم د همدغه وخت څخه شروع شو. دوی د نوي اقتصادي روشونو او قوانینو او بین المللي تخصصي تقسیم د کار له مخې با کیفیته مواد په ډیر ارزانه قیمت تولیدول او د ازاد بازار، ازاد رقابت، بین المللي تجارت د شرایطو له مخې چې پخپله یې طرحه کړي او په نړیوالو یې جبراً منلي وؤ، خپل تولیدات ازادانه د نړۍ په ټولو بازارونو کې عرضه کول او د محلي تولیداتو دروازي یو په بل پسې تړل کیدلې او بالمقابل نوموړو هیوادونو ټول تولیدات او ټول تجارتي بازارونه د خپل مونوپول لاندې راوستل او پدې توګه په ۱۹ او ۲۰ پیړیو کې په ټوله نړۍ باندې د دغه هیوادونو نظامي، سیاسي او اقتصادي امپراطوري حاکمه شوه. د مثال په ډول

کله چې په افغانستان کې د شاکر د چیني سازۍ فابریکه جوړه شوه، جاپاني چیني توکي چې پخوا ډیر قیمته خرڅیدل، قیمتونه یې ډیر راټیټ او ارزانه شول، خو کله چې د شاکر فابریکه د رقابت د توان د نه لرلو په نسبت وتړل شوه، جاپاني چیني دوباره څو چنده نور هم قیمته شول. دوی د نړۍ ټول صنعت، تجارت، زراعت، انرژیتیکي منابع، د مخدره موادو قاچاق، د اسلحې د تولید او فروش، لویه صنعتي، زراعتي، هوییي، زمیني او بحري ماشینري او تولیدات پخپل لاس و نیول. دوی په نړۍ کې بین المللي بانکونه، شرکتونه، محاکم، استخبارات، د کنترول او تعقیب مرکزونه، بین المللي اداره "ملګري ملتونه" او د کسموپولیتیزم سیاسي تاکتیکونو او ستراتیژیکي طرحې عملي کول شروع کړل. دا په حقیقت کی په ۱۹ او ۲۰ پیړیو کې د استعماري او امپریالیستي سرمایداري نظام انترناسیونالیستي ګلوبالیستي سترې لاسته راوړنې وې. د شلمې پیړۍ په ۶۰ کلونو کې د نړیوال استعمار ړنګیدل، د مستعمره هیوادونو ازادیدل او په شعوري یا لاشعوري ډول د سوسیالستي هیوادونو په خوا کیږد هغوی د ریدل او د دغه وخت په اصطلاح د مترقي جنبشونو څخه بې قید و شرطه دفاع کول بین المللی سرمایداري نظام د ستر بحران سره مخامخ کړ او د سوسیالستي او کارګري جنبشونو اعتبار په نړۍ کې پورته ولاړ. پخواني شوروي اتحاد هم په لمړۍ مرحله کې په ځیني ساحو لکه فضانوردي، نظامي او د ځیني موادو په تولید کې لکه فولاد، د ډبرې سکاره او نور، سترې بریاوې حاصلې کړې خو په مجموع کې د شوروي دولت رهبري او حتا د شوروي

ټولنې جمعي شعوري سطحه، علمي، تخنیکي او اقتصادي تولید پوتنسیال هیڅکله ددې جوگه نه وه چې دغه ډول یو عظیم جنبش په فکري، سیاسي، علمي، تخنیکي او اقتصادي لحاظ تغذیه ، رهبري او په ځان پسې کش کړي. او که واقعیت وویل شي هغوی د خپل ځان د رهبرۍ جوگه هم نه وؤ او حتا د دغه بین المللي موقف چې لږه موده یې تر لاسه کړې وؤ په ارزش نه پوهیدل او نه یې ماهیتاً ددې تقوا درلودله. نو ډیر زر د هغوی د پردې تر شا څیره ټولو هیوادونو ته څرگند یدله او ورځ په ورځ یې خپل دوستان له لاسه ورکول. خو کله چې یې په افغانستان خائنانه حمله وکړه افغانانو دغه د ختهو بت دړې وړې کړاو نن پخپله د ځان د راټولولو نه دې او لکه نابکاره بار د ټولې نړۍ لپاره عظیم پرابلم گرځیدلې دې. د پخواني شوروي اتحاد او سیوسیالستي نظام په رنگیدو سره نړۍ عملاً د امریکا په محور په یوه مونیپولار نړیوال سرمایداري نظام او اداره باندې بدله شوه. دا ډول نظامونه، سیستمونه او پدیدې که اجتماعي دي، فزیکي او یا په بل هر ډول کمیت او کیفیت سره چې وي ، که چیرې ذاتي متعادل او متوازن ماهیت ونلري د خپل یو جانبه عطالت په لرلو سره هیڅکله پایداره نشي پاتې کیدلې او عاجل ذوال یې حتمي گڼل کیږي. د بلې خوا سرمایداري نظامونه چې د یو جانبه مادي سودجویي په بنیاد منځته راغلي او پایي بقاء یې هم یوائې د جبر او زور له لارې ممکنه ده ،چې دا د ناپایدارئۍ دوهم دلیل گڼل کیدلې شي او دریم دا چې په هغه نظامونو کې چې شخصي یو جانبه منفعت او مادي اقتصادي اتیلیتاریزم اساسي او عمده هدف او منظور او سي بشري ټولنیز ارمانونه او پرگرامونه تل د پښو لاندې پایمال شوي او

دا د دغه ډول نظامونو د ناپایدارۍ دریم دلیل گڼل کیدلې شي. زما په عقیده امریکې ته پکار دې پخپل داخلي او خارجي سیاست کې عمیق کیفي بدلون راولي او دا کار باید سر له همغې ورځې څخه شوې وای کله چې شوروي اتحاد رنگ او امریکا په نړۍ کې یوائېنې سترمونیپولار آبر قدرت پاتې شو. خو له بده مرغه پرته لدې چې د امریکي په داخلي او خارجي سیاست کې هیڅ کوم کمي او کیفي مثبت بدلون رانغې برخلاف د پخوانی شوروی اتحاد سره د ساړه جنگ د شرایطو د بین المللی تقابل د پوتنسیال د خلاء څخه په استفادی سره په شرقي اروپا ، مرکزي اسیا ، بالقان منځني ختیځ او جنوب شرقي اسیا کې په پوره باصقین سره پر مخ ولاړل او د ۲۰۰۱ کال د سپتمبر دیوولسمې نیټې څخه وروسته د گلوبالیزم په نوي تاکتیکونو او ستراتیژۍ د مستعمار نوم "بین المللي تروریزم" تر شعار لاندې د نړۍ په ډیرو هیوادونو کې د خپل مستقیم نظامی حضور پر لور پرمخ ولاړل. گلوبالیزم د بشری ژوند په ټولو اړخونو کې عملاً نوي ابعاد او نوي جوانب پیدا کړل او په حقیقت کې گلوبالیزم په گلوبال گلوبالیزم یا سوپر گلوبالیزم باندې واووخت چې نه یې د امریکی د موجوده سوپر مونیپولار ابر قدرت داخلي دموکراتیک موقف او نه په ۲۱ پیړۍ کې د بین المللي علمي، اقتصادي او اجتماعي انکشافاتو او مناسباتو سره سمون درلود. همدا سبب وؤ چې پخپله د امریکې په داخل کې د دموکراتو قوتونو او هم د نړۍ په گوټ گوټ کې او حتا د امریکي د نږدې اندیوالانو لخوا د شدید عکس العمل سره مخامخ شول او په میلونونو انسانان د شدید اعتراض په نامه کوڅو ته راووتل او د امریکې ضد لاریونه یې اجراء کړل

موجوده علمي، تخنیکي او اقتصادي انکشافات معجزه کوي.
او په راتلونکې ډېره لنډه موده کې دغه لا پسې ستر انکشافات نن ورځ په تصور کې هم راتلای نشي او هر ډول امکانات هر چاته په لاس کې ورکولی شي چې کنترول به یې د هیچا له لاسه پوره نه وي. له بلې خوا د دې کوچنۍ دنیاګۍ په خیټه کې ظالمانو دومره چاودیدونکي مواد ځای په ځای کړي چې نه یوازې دغه کوچنۍ کره به ځو ځو واړې هواته دوړه کړي بلکه د مولانا جلال الدین بلخي په قول:

اگر برگیری یک ذره از جای   فروریزد همه عالم سراپای

په ټول ماحول او کهکشانونو کې به زلزلې جوړې کړي. پدې کې هم هیڅ شک نشته او یو منل شوې حقیقت دې چې علمي ــ تخنیکي انکشافات ډیر چټک او بشري ذهنیتونه په مجموع کې د خپل زیات عطالت او کهنه پرستۍ له مخې د دغې پسې نشي رسیدلی او په تخمیني ډول د هندسي او حسابي تصاعد په تناسبونو سره یو له بل څخه وروسته پاتې کیږي، خو شته دې د اسې ذهنیتونه چې د دغه انکشافاتو او نواوریو طرحې، ډیزاین او پیشبیني او پیشګویي کوي، واقیعتونه همغسې چې دي درک کولی او د بشري ټولنې د خیر او شر راتلونکې په دقیق ډول سنجولی شي. له بلې خوا لیدل کیږي چې بشري ټولنه په مجموع کې دوه ځانې شویده. د سپتمبر د پیښې عاملین اکثرا د امریکې، انګلستان او یا نورو اروپایي هیوادونو اوسیدونکي وؤ. بن لادن هم په افغانستان کې د روسانو او کمونیزم په ضد د همدغه هیوادونو د قوماندې لاندې جنګیده او طالبان هم یو وخت د امریکې سره د سیاسي معاملې جوګه ګڼل کیدل. صدام حسین د امریکې څخه وسلې ترلاسه کولی او د ایران پر مقابل کې جنګیده او یا په منطقه کې تړلو

هیوادونو د خطر احساس کاوه او خمیني هم یو وخت د امریکې د تائیدوړ وؤ. اندریو یانګ د جمهور رئیس کارتر شخصي نماینده او په ملګرو ملتونو کې د امریکې د هئیت رئیس پدې باره کې لیکي: "د خمیني نهضت د امریکې د اموزشی سیستم تر تاثیر لاندې منځته راغلې او د دغې څخه الهام اخلي. زه په اطمنان سره ویلې شم چې د ایران د انقلاب ارمانونه د جهان د بشر د حقوقو د نهضتونو د ارمانونو سره یو شې دي. کله چې دغه انقلاب بریالی شي جهانیان به و پوهیږي چې خمیني یو د قدسیانو او پاکو انسانانو زمونږ د عصر څخه دې او په پای کې د ګلوبالیزم اوسني تشکیلات، اهداف، تاکتیکونه او ستراتیژي چې د سرمایداري نظام په نابرابرو شرائطو کې یې د ټولنې د قاطع اقلیت د شخصي خصوصي بیرحمانه سود جویي په بناء تشکل موندلې او بنیادګذاري شوې او نن هم تعقیبیږي په هیڅ صورت سره د بشري ټولنې د ننني او راتلونکي ژوند د غوښتنو او ضرورتونو سره مطابقت نلري. لکه چې د مخه ماورته اشاره وکړه ګلوبالیزم هیڅکله هغه یوائینۍ یوطرفه جاده نده لکه چې ځیني کسان فکر کوي. ګلوبالیزم په حقیقت کې د بشر د پیدایښت د لمړۍ ورځې څخه د خیر او شر، حق او باطل، ظالم او مظلوم، عدل او ناروا.... او انسان او شیطان تر منځ ډیره اوږده او نابرابره تاریخي مبارزه ده چې د شرائطو په مساعدت او مخالفت سره په نننی ګلوبالیزم منتج شوی او وروسته لدې د تاریخ د جبر او وسني عصر د شرایطو د تقاضا وؤ په حکم په موجوده تشکیل او اهدافو سره له یوې ورځې قانوني ژوند حق هم نلري او هم دا نن دغې په ټولو بنیادونو کې باید ژور کیفي او کمي بدلون راوستل شي. Bernard Von Plate د ګلوبالیزم د اساساتو تر عنوان لاندې په یوه مقاله کې

دګلوبالیزم په باره کې داسې لیکي: "ګلوبالیزم دیوه داسې تکامل څخه عبارت دي چې په مختلف متضاد شکل سره پرې بحث کیدلې شي: دهغې دپلویانو لپاره ګلوبالیزم په اوله درجه دیوه ډیر پرمنفعته اقتصاد په لوردا سې یوه لاره ده چې دتجارت او رقابتي قیوداتو په رنګولو سره په مخ ځې. خو دهغې دمخالفینو په نظر ددولتي اداري فعالیتونو په مقابل کې دبین المللي مخ په زیاتیدونکي مسئولیتونو راکمول دي" دګلوبالیزم په اوسني اهدافو، طرز تفکر، تاکتیک او ستراتیژی سره هیڅکله نننۍ او دسبا ورځې بشري ټولنه نشي اداره کیدلې. دهغې لپاره دمعقول طرز تفکر او منطق لرونکې اداره پکارده. کله چې دامریکي جمهور رئیس په ناڅاپي توګه عراق ته سفر وکړ، سربازانو سره یې دملاقات په وخت وویل "اې قهرمانو سربازانو تاسې دلته راغلی یاست چې په عراق کې دامریکي دخلکو دګټو څخه دفاع وکړی" ایا دعراق خلک حق نلري چې په خپله خاوره کې دخپلو ګټو او حقوقو څخه دفاع وکړي؟ همداسې د ۲۰۰۴ کال دفیبروري په څلورمه نیټه په یوه وینا کې جورج بوش وویل "پر مختللي هیوادونه نشي کولې چې په خلاصو سترګو هغه بهیر ته وګوري چې دپراخه وژونکو وسلو داستعمال له لارې دستروګوابنونو سره مخامخ شي". داډول خبرې کیدلې شي په شخصي لحاظ دیوه شخص شخصي نظر اوسي خو جمعی شعور او جمعی منطق هغه هیڅکله د منلو وړ نه دي.زه پدې عقیده هم یم دموجوده ګلوبالیزم انساني عاملین په هره سطحه، هره ساحه او هرځای کې چې دي عادې او ساده خلک ندي. دډیروکمو شیطاني کسانو څخه پرته هغوی حتما دعالي شعور، عالي امکاناتو خاوندان او دبشریت دعالي ارمانونو او دګلوبالیزم دارګانیک او سالم انکشاف او

رهبرۍ په خاطر به مصمم شوي اوسي. هغوی چې قرنونه قرنونه دبشري اجتماعي، اقتصادي، علمي او تخنیکي دینامیزم انکشاف پیشبیني او پیشګویي کولې شي، هغوی چې ویني ۵۰ کاله پخوا چې ترانزستور یعنې نیمه هادي یا نیمه عایق کشف او نن یې په معجزه اسا ډول بشري امکانات د رادیو، تلویزون، تلیفون، تلګراف، مخابرې، فاکس، کمپیوتر، انترنیت او دژوند په ټولو نورو ساحو کې په فوق العاده ډول لوړ کړې نو حتما په دې هم پوهیږي چې اوسنې طرز تفکراو برخورد چې ځینې شیطاني کسان یې لري دنننې عصر دایجاباتو، جمعي شعور او منطق سره هیڅکله نه سمون لري او نه ضرورت، هغوی تقریبا بشري نننې او سباني لایتناهي امکانات او مادي زیرمې تصور کولې او بشري ټولنه پخپله عالي شعور او عالي انساني منطق دیوه واقعي خوشبخته مستقبل په لور رهبري کولې شي. هغوی حتما پدې هم باور لري دغه بشري ټولنه چې دوه ځانې ده حتما به بچې زیږوي او دغه نوي دلړمې بچې به حتما دغه زړه لړمه سرترپایه خوري او په اصطلاح دامریکي دجمهور رئیس په قول هغوی هیڅکله باید دې ته حاضر نه شي چې نننې بشري تمدن، بشري ټولنه او ورسره ځانونه په خلاصو سترګو دنابودۍ په لور رهبري کړي. ددې ټولو خبرو سره سره که بیا هم ځیني کسان دموجوده ګلوبالیزم د شیطاني اړخ سره علاقمندي لري زه یو کوچنې مثال راوړم: په ۲۰۰۲ میلادي کال کې یواځې دشپږو پر مختللو هیوادونو لکه امریکا، جاپان، المان، انګلستان، فرانسې او هالیند یواځې د ۲۱ لویو شرکتونو عاید ۲۹۸۲ ملیارده ډالره شوي دي چې دهغې جملې څخه امریکا ۱۳۶۳، جاپان ۶۷۴، المان ۴۰۲ انګلستان او هالیند ۴۴۶ او فرانسی ۹۷ ملیارده ډالره

عایددرلود. یا داچې په ۲۰۰۱ م کال کې امریکا ۱۲۴، انګلستان ۵۴، فرانسې ۵۳، بلجیم او لوکسمبورګ ۵۱، هالیند ۵۰، چین ۷۴، المان ۳۲، کاناډا ۲۷ ملیارده ډالره مستقیمه خارجي سرمایه ګذاري کړیده. داهم دویلو وړده چې په راتلونکي هر کال کې دهر فی نفر او سیدونکي په سر د تحقیق او کشفیاتو په خاطر امریکا ۹۶۳، سویدن ۸۸۸، فنلیند ۸۴۸، سویس ۷۹۷، جاپان ۷۷۴، المان ۶۴۳، ډنمارک ۵۷۷، هالیند ۵۳۶، فرانسه ۵۱۸، اطریش ۴۸۶، بلجیم ۴۸۴، انګلستان ۴۵۳ ډالره سرمایه ګذاري کوي. دابه وسنجوؤ په افغانستان کې دفی نفر د کلني عاید سره. وروسته د سنجش څخه که منطق اجازه راکړه په موجوده ګلوبالیزم کې قمار وهلو ته به بدی ووهو. لیکن امریکا چې نن یوائینې نړیوال ستر آبر قدرت او لوی اقتصادي، نظامي، علمي او تخنیکي طاقت دې هم هر وخت په ګلوبالیزم کې خپل او دبل مشارکت ته حاضر ندې او یا وایم یوائې هغه وخت د ازاد بازار اصول مني چې یې ګټه په کې وي او په نورو وختونو کې د نورو هیوادونو په تجارتي مالونو، تولیداتو، صادراتو باندې بندیزونه او تعذیرات لګوي او حتا دمملکتونو، شرکتونو، ټولنو او افرادو شخصي دارایي کنګل کوي او هیڅکله بې ګودره دغه د سریشو ډنډ او پلندی ته نه داخلیږي. که بیا هم محترم هیوادوال غواړي خپلې ملي ګټې پدغه تخته په یوه دو کښیږدي زه ورته برې غواړم. امیددې چانس او بخت ورسره یاري وکړي.

یو یشتمه پیړۍ او دنړۍ اجتماعی ـ سیاسی نظام

دحضرت مسیح دزیږیدنې راوروسته بشري ټولني دژوند په یو یشتمه سلیزه قدم ایښې دې. خو دبشري ټولنې تاریخي دوره شپږزره کلن عمرلری. داجتماعي او فردي ژوند متقابل او متناسب عطالت او دینامیزم په نظر کې نیولو سره بشریت په یوه حساب دفزیکي ،جسمي او شعوري بلوغ او دبلې محاسبې له مخې دنفس دتزکیې مرحلې ته رسیدلې دې. فردي فزیکي او شعوري بلوغ زما په نظر دیته ویل کیدې شي چې دیوه انسان دبدن اعضا په فزیکي لحاظ دفعالیت کافي کچې ته رسیدلي او سیې، اوشعوري بلوغ به داوي چې دانسان په پریکړو او تصامیمو کې عقل پر احساساتو برلاسې وي. که بشري ټولینز جوړښت او جمعي شعوري کچې او معیارونو ته نظر واچول شي دفزیکي او شعوري فعالیت ټول ارګانونه یې متشکل او دننني وخت دغوښتنو او تقاضاوؤ سره سم دهر ډول فزیکي ، منطقي او معقول فعالیت توقع ترې عملا کیدلې شي. خو که داپوښتنه راولاړه شي چې دبشري ټولنې په نړیوالو ذات البیني فعالیتونو، مناسبتونو او تصامیمو کې عقل پر احساساتو

برلاسي دي ؟ ځوابيي منفي دي ! شلمه پيړۍ دبين المللي علمي، تخنيکي، اجتماعي ، اقتصادي هراړخيزو امکاناتو او مناسباتو دټينګښت او چټک پرمختګ سليزه ده خو که يوځل بيا دا پوښتنه وشي چې ايا بشريت ددغه نوؤ امکاناتو او شرائطو مطابق دسليم عقل له مخې کومه منطقي معقوله نتيجه ګيري کړې چې څه ډول ددغه امکاناتو څخه دبشردعامه ښيګڼو په خاطر استفاده وشي ؟ ځواب بيا هم منفي دې ! جهاني ټولنه او په خاصه توګه پرمختللی هيوادونه بې ساري علمي - تخنيکي، اقتصادي او هر ډول نورمادي امکانات او سترې غذايي زيرمې په واک کې لري . ايا دغه زيرمې او امکانات په معقوله او سالمه توګه دبشريت په ګټه مصرفيږي؟ ځواب منفي دې ! جنګ يوه ډيره ناولې او داستعمار او استثمار له وختونو ډيره تورمخې پديده ده. بشريت نن ټول امکانات د هغې دمخنيوي لپاره په لاس کې لري چې قانوناً دهغې دذهني او عيني عواملو جرړې دتل لپاره وباسي. ايا پدې باره کې هم څوک سالم نظر او فکر لري ؟ داځل هم ځواب منفي دې ! خو که داسې پوښتنه مطرح شي چې نن هم دنړۍ سرمايه داره هيوادونه، شرکتونه او اشخاص دبې مفهومه زراندوزۍ او اتيليتاريستي خائنانه سياست له مخې غواړي دناداره هيوادونو چې ترننۍ ورځې پورې يي ټولې شتمنۍ چورشوي او اولسونه يي په ۱۰۰۱ بدبختيو اخته دي نور هم استثمار او ددې کار لپاره دناتو او وارسا دنظامي سازمانونو غړي هيوادونه چې اوس په يوه ونددر ترلي او دننني مونيپولار نړيوال سياسي سيستم په چوکاټ کې غواړي په نوی مدرنه کمپيوتري وسلو سمبال شي، ددې او دا ډول نورو پوښتنو ځواب به

هميشه مثبت وي. نو د ۲۱ پيړۍ په موجوده او راتلونکي علمي، تخنيکي او اقتصادي امکاناتو او پدغه ډول يو طرفه تفوق طلبانه او خائنانه سود جويانه طرزتفکر او برخورد سره زه موجوده تمدن دبشريت لپاره دعطف لوړافق بولم او که چيرې نړيوال پخپلو کړو وړو او نظرکې تغير رانولی د بشر دموجوده تمدن سقوط زه حتمي ګڼم خو ښه به داوي چې جمعي شعور پر احساساتو مستولي او نړيوال ددغه حتمي خطر او زوال څخه وژغورل شي. ټولنيز عالمان او څيړونکي وايي چې بشري ټولنه تر اوسه پورې نيمه ليونيانو رهبري کړې ده خو په يويشتمه پيړۍ کې چې دبشري ژوند ټول اړخونه او مناسبتونه به دقيقا علمي ميکانيزه ښه ولري او يواځې مسلکي پروفيسيوناليستي اداره به دهغې دصحيحي او سالمې رهبرۍ له عهدې څخه ووتلې شي او ددغه ليونيانو ځای بايدورو سته لـه دې يا په شفاخانه او يا دارالمجانين کې وي او چارې بايد دعلمي منطق، عدالت او اجتماعي منل شويو اصولو او مقرراتو له مخې دعالمو او پوهو اشخاصو لخوا اداره شوي وای. ليکن سره ددې چې نړيوال دخپلو ذات البيني چارو دسمون او دچاپيريال سره دسالم انساني معقولو کړوړو ټول عظيم امکانات په لاس کي لري بيا هم د ۲۱ پيړۍ شروع څوک هيڅکله په نيک فال نشي نيولې او ترننۍ ورځې پورې هر څه ددې ګواهي ورکوي چې دټولو حوادثو انکشاف يواځې په منفي جهتونو پر مخ ځي. واک، اختيار او کنترول د بشري ژوند په ټولو ساحو کي عملا دنړيوالې مافيا په لاس کې دي او ټولې چارې پخپله خوښه دخپلو ګټو دتامين په غرض پر مخ بيايي او حکومتونه، دولتونه، اجتماعي سازمانونه او نورې هر ډول

خیریه ټولنې هر چیرې او په هره سویه چې دي کاملاً بې وسعې او په حقیقت کې دهغوی دچاروا و پلانونو پټ او ښکاره عاملین او دموجوده دنباله دارسریال کارتونیک او روبوتر لوبغاړي دي. که چیرې داخبره څوک دروغ ګڼي نو په اوسنیو عظیمو ذهني او عیني بشري امکاناتو سره به یې ددغه بې مفهومه عظمت طلبۍ او سودجویۍ مخه نیولې شوې وای. نن دتولید عظیم امکانات او عظیمي مادی ذخیری موجودي دي خو دنړۍ نیم نفوس له لوږې او سوء تغذي څخه رنج ګالي، یخني او ګرمي یې سر، ډډې او پښې سیزي او سره ددې چې تقریبا ټول نړیوال ددموکراسۍ مدعیان او دنړۍ په ډیرو هیوادونو کې سوسیال دموکراتیزم ددغه اولسونو دژوند په ټولو ساحو کې دپراګماتیک واقعیت په حیث وجود لري، هیڅوک یې د درد نه دوا کیږي. که دوی وایي مونږ دخپلو ټولنو مسئولیت په غاړه لرونو لطفا دې ووایي چې ددغه هیوادونو شتمنۍ چا لوټ کړي او نن هم ګوندې هم دغه کسان دخپلو شتمنیو دسرپرستۍ واک لري؟ پکار داوؤ، دغه کسانو دخپلې بزرګوارۍ، هیومانیزم او دموکراتیزم چې دوی یې مدعیان او په اصطلاح باور باور پرې لري، دعمیق درک، فهم او عالي شعور په لرلو ټولو نړیوالو واقعیتونو ته دعدل او انصاف له مخې غاړه ایښې وای.دوی چې د سازماندهي دلوی طاقت او قدرت لري او دنړۍ دلیري ستراتیژۍ او تاکتیکونو په باره کي وړاند وینه کولې شي او په دي هم ښه پوهیږي چې داننۍ وضعه هیڅکله پدې حالت نشي پاتې کیدلې او په معجزه اسا شکل سره به همزمان هر ځای په کومه نیکمرغه ورځ، چې ډیره به لیري نه وي، بدلیږي او بالاخره به دانسانیت دلوی نامه په خاطر خپله قبله

له بد بې نه دنیکۍ په لور بدلوې او لکه څرنګه چې دوی نن دا لوی جهان او ټول بشریت په لوی غضب اخته کړې او امکانات او واک یې لري، همداسې یې دخوشبختۍ څښتن کړې وې او ځانونو لپاره یې د انسانانو په حیث دلویو او نیکو انسانانو لوی نوم ګټلې وې. په غیر صورت کې که د دوی پیسي چې نن که ۱۰۰ ملیارده او سبا که ۱۰۰۰ ملیارده هم شي ارزش به یې په څه کې وي او ایا په ژوند به یې کوم مثبت تاثیر ولري؟

په ډیر تاسف سره چې نړیوال مطبوعات ددې مدعي او ډیر عیني شواهد داسې څرګندوي چې د ۲۰۰۱ کال د سپتمبر د یوولسمې نیټې ناوړه او لعنتی پیښه د کوم چا دشومو اغراضو په خاطر یوه پلانیزه شوې ډرامه او په اصطلاح یوه "معمولي" کوچنۍ غوندې بهانه وه چې محض د څو زره بې ګناه کوچنیانو، ځوانانو او سپین ګیر، ښځو او نرو ژوند یې واخیست او دځینو کسانو چې هیڅ قصور یې نه درلود بیلیونوه سرمایې د ایرو سره ایرې شوې، خو بالمقابل د ځینو نورو هغه ۱۰۰ ملیارده به البته چې ۱۰۰۰ ملیارده شوې اوسي او دچا پخواني نړیوال سیاست به نوې ګلوبال دینا میزم پیدا کړې اوسي تر څود ځیني کړیو اتیلیتاریستي پالیسي ور سره نوې تحرک او ابعاد ومومي او دیوویشتمي پیړۍ دامکاناتو او غوښتنو سره سم نوې ګلو بالیستي ستراتیژۍ ته واړوي او په ټوله نړۍ باندې تحکم لپاره یوائې یوه کوچنۍ غوندې پلمه جوړه شي. داچې په زرګونو انسانان قتل عام، په ملیاردونو ډالر، تاسئیسات چې دامریکا په خلکو پورې یې اړه لرله د DDT دپوډرو غوندې هوا ته دوړه شول، یعني چې ځینو وبایلله او نورو وګټله او نن د نړۍ په ګوټ ګوټ کې د بې مفهومه او نا

څرګندو عنوانونو ،نومونو او دلایلو په طرحه کولو سره بې ګناه انسان وژنه ، بشري کلتوري لاسته راوړنو او ارزښونو ړنګونه ترنا معلوم زماني او مکاني ابعادو پورې دوام لري ، همدغه ډول طرحې په یویشتمه پیړۍ کې البته چې د امپریالیستي سرمایداري دموکراسۍ واقعي بڼه او څیره ګڼل کیدلې شي. هو !فقط لکه د DDT پوډرو غوندې. ترا وسه معلومه نده چې حقایق به دغه ګناه دچا په غاړه واچوي.

همداسې په عراق کې دکیماوي، بیولوژیکي او ذروي وسلو دلویو ذخیرو او تولید په باره کې دامریکي ، انګلستان، اسرائیلو او نورو استخباراتي سازمانونو ډنډوره هم یوه پوچه ډرامه او ددروغو هنګامه وه چې نړیوال عامه ذهنیتونه خړپړ او دوی خپل ماهیان ونیسي. دغه د مترقي غربي نړۍ په اصطلاح لویو انسانانو څومره لوی دروغ وویل او څو ورځې وروسته یې په اعترافونو خپل ټول هضم کړي له ځمکې بیرته وځېل او یواځې په همدې ټوله معامله ختمه شوه ، او چې ددغه دروغو په پلمه څومره بېګناه انسانان ووژل شول ،څومره ښارونه او ملکونه ړنګ او تر کومه وخته پورې به دغه لړۍ دوام پیدا کوي ، په دې هم ټول سترګې پټوي.دهمدغه دسیسه کارانو ددسیسو او دروغو سبب نن هم په میلونو نړیوال دهمیشني خطر او غم او درد سره مخامخ او دنړۍ په کنج کنج کې بې ګناه کوچنیان، ښځې ، نر وژل کیږي او دسیسه کاران تل په نوي او نوي طریقو خپلو تاکتیکونو ته دوام ورکوي او هڅه کوي خپل یو دروغ اوفریب په بل دروغ او فریب باندې سپین او رېښتني کړي او خپل څرګند اعترافونو بادې سترګې پټوي . دوۍ ټولو نړیوالو ته داحمقانو په سترګه ګوري او نړیوال هم رښتیا په احمقانه

ډول ددغه دروغو دمشورې څخه دربښتیا دراوتلو په انتظار ناست دي . په افغانستان کې هم دادریم قرن او دریم وار دې چې په اصطلاح دوست قوتونه راځي او دځیني وطن پلورونکو او معامله ګرو سره په تباني کې دافغان اولس په سرنوشت لوبې کوي او ملنډې وهي او نن هم همدغه معامله دوام لري. کاشکې داسې دوستاناو بېګانه پرسته افغانان مونږ ته خدای نه وې راکړي او نن یې هم راڅخه خدای زر واخلي. ځکه چې مونږ پوهیږو زمونږدغه "دوستان" پخپلو کورونو کې ډیر لوی لامنحله پرابلمونه لري. دوۍ هغه پر ځای پرېښي او مونږ ته یې دمرستې لاس را اوږد کړې؟دوۍ په زرګونو ملیارده کسر دبودجې او داسمان څخه لوړې دلویې غوښتنې ناولې ارزوګاني او دحرص او آزکښوړې یې هم لا ټولې تشې معلومیږي ، دوۍ د هغې د ډکولو په خاطر راغلي دي. او بیا هم وایي له مونږ سره په ملیاردو ډالرکومک کوي ؟ددوۍ پخپلو ملکونو کې امنیت ندې تامین او هره ورځ چې یې بچیان مکتب، پخپله کاریا مغازې ته ځي په اصطلاح پر ځانونو دشهادت کلمی وایي او دقیامت په ورځ دبیا لیدلو په امید سره رخصتونه اخلي. خو خپل ځوان بچیان یې رالیږلي چې زمونږ امینت وساتي؟ دا دود او دستور له پخوا معلوم او پایلې یې هم پوره څرګندې دي . دبل غولول په حقیقت کې دځان غولول دي .په ۲۱ پیړۍ کې بشریت دجمعي شعور بلوغ ته رسیدلې او علمي، تخنیکي او اقتصادي عالي انکشافاتو لوړ امکانات په لاس کې لري. نه شپه تورتم ده او نه منې بې شماره. هر څوک چې هر څه کوي له اغاز څخه تر انجام پورې هر څه څرګند دي. که چیرې د ۲۰۰۱د دسپتمبر دیوولسمې نیټې پیښه یوه دسیسه

او يوه پلمه وه خو تر شايي ستري قرباني، ځاني او مالي تاوانونه پرېښني دي.ولې يې عاملينو ته جزا نه ورکول کيږي ؟ ولې د امريکې اولس د دموکراسۍ په دومره عالي معيارونو سره دومره بې وسه دې او خپل غږ نشي پورته کولې ؟ کله چې په عراق کې د کيمياوي ، بيولوژيکي او ذروي وسلو موجوديت او جوړونو مسئله دروغ شوه او نن پدغه پلمه هره ورځ بې گناه انسانان وژل کيږي ولې دغه دجهان دسوسيال دموکراتيزم علمبرداران خپل غږ نه پورته کوي او ولې عملي اقدام نه کوي؟ ددې په عوض چې دغه دسيسه کاران دخپلو دروغو او د بيگناه انسانانو دقتل عام په تور په جزاء ورسيږي، په عراق کې دامريکايي اداري مشران هره ورځ تور لستونه جوړوي او پرته دمدعي عليه ، وکيل او مدافع او محکمې نور انسانان په اعدام او جزا محکوموي او حکمونه پرې عملي کيږي. په فلسطين کې دغه ډول تور لستونه د اسرائيلي مقاماتو لخوا هغه وخت خانه پُرې کيږي ، کله چې د اسرائيلو د توپونو ، راکټونو، طيارو او ټانکونو قطارپه کوم کلي يا ښار تير شي او دمور په غيږ کې بچې څخه نيولې تر سپين گري پورې مړي پر ځای پريږدي. دا ددموکراتيزم دکوم اصل او قانون سره برابره ده؟امريکې د بين المللي يواځيني حکمَ په حيث دافغانستان په قضيه کې دافغان اولس په وړاندې مسئوليت درلود. پخپله يې وويل افغانانو ته يې شا اړولې وه. اوس چې يې مخه کړې هم ده دواقعيتونو له مخې له مسايلو سره برخورد نه کيږي او غواړي اوس هم د خپلو ځولاسپوځو حاکميت وساتي ، د دموکراسۍ ټول اصول له پښو لاندې کړي او بشري ارزښونه بې ارزښه کړي. پدی ډول دغه قضيه او غميزه قرنونه دوام کولې شي خو

دحل لار به هيڅکله پيدا نه کړي او نه به افغانان له خپل عزم او هوډ څخه واړولې شي. مونږ نه پوهيږو امريکائيان کومه يوه غواړي؟ تروريزم دډيرې ناولې پديدې په حيث دډير پخوا څخه دبشر دسرنوشت سره تړل شوې او د ۲۰۰۱ کال دسپتمبر ديوولسمې نيټې څخه راپدې خوا يې نوي گلوباليستي او سوپر گلوباليستي ابعاد او جوانب پيدا کړي. چا دغه ناولې پديده رامنځته کړې، څوک يې تمويلوي ، ساتنه کوي او څوک ترې گټه اخلي. پدی باره کې هيڅوک نه غواړي سپيناوې راشي ، ځکه چې خبره معلومه ده ، خو عاملينو په سرگولاسونه ايښي چې مونږ څوک نه وينو گوندي مونږ به هم نه ويني. ليکن دمرگ قاصد يې دهر کور مخې ته ، هره کوڅه او هر محل، موټر، طياره، مکتب، مسجد ، کليسا او معبد کې درولې او هره لحظه هر سړي دځاني او مالي خطر سره مخامخ دي. سره ددې چې دوی دخپل حفاظت لپاره په ملياردو ډالر مصرفوي چې بار يې غريب خلک په غاړه اخلي ، خو شک نه شته دوی چې د خلکو له انظارو څخه د ځان د پټولو په خاطر څپيړې ايښي دي ، همداسې پټې سترگې به تر هر چا دمخه د نابودۍ کندې ته وليږي. ولې پدی باره کې فکر نه کيږي او ولې ديوه بين المللي سيمنار يا کنفرانس په ترځ کې نه توضيح کيږي او مسئولينو او عاملينو ته يې دانتقاد گوته نه نيول کيږي يا هم ځکه چې خبره معلوم ده او د زورورو د زور په خاطر نور هم په خوله د سکوت مهر کړ ځوي.په دې توگه ددغه ډول مسايلو او قضاياوؤ لست هرڅومره چې څوک وغواړي اوږديدلې شي خو نتيجگري ترې يواځې يو ډول کيدلې شي:

ــــ په ۲۱ پيړۍ کې دپخوا نيو زړو ميتودونو له لارې ممکنه

نده بشري ټولنه، نوې اقتصادي نظام او نوي علمي ـ تخنیکي انکشافات اداره او رهبري شي.

— په ۲۱ پیړۍ کې د قدرت، دولت او اتیلیتاریزم دلیونیانو پر ځای باید د سالم عقل، شعور او منطق په بناء د عالمو، پوهو او مسلکي با تقواء اشخاصو، پروفیونالیستي ملي دولتي او بین المللي اداري، سازمانونه او ټولنې جوړې شي او له همدا اوس څخه پدې پروسه باید عملي کار پیل شي.

— په همدې ۲۱ پیړۍ کې نیم بشري نفوس له ولږې او نیم ډېر مړښت، نیم ډېرو پیسو دلرلو او نیم د نه لرلو له مخې دخدای په لوی رنځ، درد او لوی غضب اخته دیاو له هرې ورځې څخه بلې ته مشکل لا پسې زیاتیږي. که پدې باره کې یو څه تعادل راو ستل شی دواړه خواوې د دغه غضب څخه خلاصیدلې شي.

— په ۲۱ پیړۍ کې به انساني ټولنه ډېر زر ستر او عظیم نور علمي، تخنیکي او اقتصادي امکانات ولري. زمونږ کوچنۍ نړۍ پخپل کوچینوالي سره بې حسابه مادي زیرمې لري او په معقول تنظیم سره هر څومرها ولسونه تغذیه کولې شي. له بلې خوا بشري امکانات یواځې پدې کوچنۍ نړۍ هم نشي محدودیدلې نو تنګ نظري او حرص ته هیڅ ځای نه پاتې کیږي که چیرې دې او داسې نورو مسایلو ته توجه ونشي:.

— په یوه ډېره ښکلې او رڼه ورځ چې نړیوال به کاملا د هر څه څخه بې خبره وي یو کوچنې معصوم ماشوم به دخپلو لوبو د کمپیوترله لارې نړیوال امنیتي سیستم ته داخل او غواړي به لکه همیش دطفلانه جنګونو دلوبو ننداره وکړي او یا به همغه میلانهول او یا بې سده لیونې دوخت او زمان شرایطو مجبور

کړې وي چې د سلیم عقل پریکړو ته غاړه کیږدي خو خودخواهي، حرص او آز به اجازه نه ورکوي. دا به دځان لپاره مرګ او قیامت بولي، سترګې به پټوي او دخپل تخرګ لاندې دکمه به کښیمنډي او نړۍ به لکه د سپتمبر په یوولسمه هوا ته دوړه کیږي. خو دا ځل به ددغه اتش بازۍ نه کم ننداړچي وي او نه به څوک پدې بریالې کیږي چې یوه قطعه یادګاري عکس یې واخلې.

د حرکت لومړۍ کلیزه

درنو استادانو، پوهانو او د قدر وړ دوستانو ! د حرکت خپرونې کارکوونکي د خپلې خپرونې د لومړۍ کلیزې په مناسبت له تاسې محترمو څخه د زړه له کومې مننه کوي چې دغه کوچنې مو د یوه کال په اوږدو کې را سره په مادي او معنوي لحاظ وروزه، وپاله، لاس په لاس مو راسره وګرځاوه او دهیوادوالو او نړیوالو په وړاندې مو په خبرو راووست او معرفي مو کړ .

حرکت په عالم الاسباب کې د لوی جهان د مادي پیدا ایښت، ابدیت او موجودیت مقوله ده. دا جهان ابدي او موجود دي ځکه چې متحرک دي او متحرک دي، ځکه چې ابدي او موجود دي .یعني حرکت شکل د موجودیت د مادې دې.

حرکت د لوي جهان د پیدا ایښت، معرفت، افادې، کمیت، کیفیت او قانونمندۍ مقوله ده. دا جهان متحرک دي ځکه چې موجود دي او موجود دي ځکه چې متحرک دي ، قانونمند دي ځکه چې د خدای د لوی علم له مخې قانونمند پیدا دي.
قانونمندي او موجودیت دواړه د حرکت مستلزم او مقید دي ، یا په بل عبارت قانونمندي او حرکت شکل د موجودیت د وجود

او مادې ګڼل کیږي . ماده قانونمنده او هره قانونمندي مادي ده. له مادې څخه وتلې قانونمندي وجود نه لري او ماده یوازې په قانونمند شکل سره وجود لرلې شي .هر حرکت په حقیقت کې د مختلفو خلقتونو د قانونمندۍ افاده ده. حرکتونه متنوع او مختلف دي ، خلقتونه هم د حرکتونو د تنوع او اختلاف په اندازه متنوع او مختلف دي .همغسې چې مختلف حرکتونه یو پر بل باندې بد لیږي او هر حرکت په انرژي باندې د بدلیدو له لارې په مختلف خلقتونه هم یو پر بل باندې بدلیدونکي دي.
حرکتونه مختلفو
خلقتونو ته مختلف اوصاف او کیفیتونه ورکوي نو ځکه خو خلقتونه هم یوازې د مختلفو حرکتونو له لارې قابل د معرفت او افادې ګڼل کیږي.دا لوی جهان څرنګه چې ابدي دي ځکه چې خدای ابدي دي نو حرکت هم ابدي دي ځکه چې حرکت شکل د موجودیت د وجود او مادې دي او دا هر څه د خدای د مقضی الامر ارادې له مخې ممکن ګرځیدلي دي.کله چې حرکت د هر خلقت او پدیدې د داوصافو ،خواصو ،موجودیت ،کمیت او کیفیت مبین او څرګندوی دي نو ټولو پدیدو او خلقتونو داوصافو او خواصو د معرفت علت او مسبب هم ګڼل کیږي. که دي مسًلې ته لږ څه نور ځیر او ژور فکر پرې وکړو ، نو وبه وایو چې دا ټول او خواص چې انسان ترې متحسس او متأثر دي ، یا په بل عبارت احساس، ذهن، فکر شعور، عشق، مینه، خوند، رنګ او که په لنډ ډول وویل شي ټولي معنوي او مادي پدیدي او کړه وړه د حرکت مستلزم او که لږ څه غیر دقیق وویل شي پخپله حرکت دي.
راشئ چې خپل ذهن فکر او عملي کړه وړه په همدغه د عالم

الاسباب دخلقت او موجودیت په اصلي علت او برهان متمرکز او د حق او حقیقت په واقعیتونو ځانونه پوه کړو. راشئ دخپل شعوري درک له مخې دغه لوی حقیقت ، قانونمندي او واقعیت ته غاړه کښېږدو او دحقیقت او واقعیت د لاري لارویان شو . حقیقت او واقعیت د خدا ی دمقضي الامر ارادې له مخې د حرکت او قانونیت مقید او مستلزم ،دخدای دټولو خلقتونو د خلقت مسبب ګرځیدلي او همدغه لاري ته صراط المستقیم ویل شویدي .

مونږ دخپلي خپرونې دیوکلن کار دنتیجګرئ په حیث ویلی شو ، شک نشته چې مونږ به دناپوهئ او ناقص درک له مخې غټې غټې خبرې کړي اوسي، زمونږ خبرې به دکم تجربه ګئ په سبب دلیک او لوست دمروج دود او دستور سره برابرې نه وې، زمونږ لیکني به د ډیرو پوهانو له سویي څخه ډیري ټیټې او لوستل به یې ورته دخپل وخت ضایع کیدل ښکاریدل، مونږ به نه وي کړې شوي چې خپلې مفکورې هغسې چې لازم وؤ افاده کړو او ډیرو لوستونکو لپاره به پرې پوهیدل مشکل وو.... او همداسې ډیر تخنیکي او طباعتي مشکلات او نیمګړتیاوې .

. مونږ په یوه خبره کې رښتیني او صادق یو چې حق به وایو او حق به پالو . مونږ به خپلې ملي او وطني ګټې ساتو او دفاع به ترې کوو .مونږ خپلي شخصي ګټې هیڅکله په نظر کې نه نیسو . خو که په جمعي ګټو کې زمونږ شخصي ګټې هم ساتل کیږي ،دا مو طبیعي ،انساني او قانوني حق دې. دا زمونږ دژوند او مبارزې لار او ستراتیژیک ارمان دې.

فردي او اجتماعي عقیده مقدسه او دهر انسان طبیعي او قانوني حق او دتجاوز څخه مصئونه منل شویده . مونږ به تل

دخپلې فردي او جمعي عقیدې څخه دفاع کوو او دپردیو دتعرض څخه به یې ساتو. مونږپخپله دخشونت، حسادت، زور زیاتی او جنګ څخه کرکه او نفرت لرو. پخپله به ددغه ډول عمل عاملین نه ګرځو او دنورو ددغه ډول عمل څخه به هم جلو ګیري کوؤ. زمونږ لارد «وما علینا الاالبلاغ» لاره ده. نور به هم دغه کار ته اړباسو او دتیري او تجاوز مخه به یې نیسو .

مونږ پخپلو چارو کې استادانو او شاګردانو ته ضرورت لرو چې استادان مو سمې لارې ته واړوي او شاګردان زمونږ د ستراتیژیک ارمان دتر سره کولو په خاطر زمونږ داستادانو څخه د راتلونکي ژوند د اصولو ،تفکر ،قوانینو او مبارزې لار ې چارې زده کړي.

مونږ پورته څه ناڅه پخلو نیمګړتیاوواعتراف وکړ. پخپلو ګناهونو اعتراف مشکل کار دې ، ډیر کم کسان ددې کار شهامت او جرئت لري. مونږ به هم شاید ډیر څه پټ کړي اوسي او یا به ورته متوجه شوي نه اوسو یا دا چې "خپل عیب دولو منځ دې" څوک یې نشي لیدلې . دبلې خوا مونږ ډیر خوشحالیږو چې زمونږ دوستان زمونږ عیبونه او نیمګړتیاوې مونږ ته په ګوته کړي او مونږ پرې اعتراف وکړو.

خپرونه چلول ټولنیزه چاره ده او ټولنیز مادي او معنوي ملاتړ ته ضرورت لري. له بلې خوا درنو دوستانو مونږ ستاسې په ملاتړ او تکیه دعلمي ، سیاسي او کلتوري مسایلو دخیړنو او خپرونو تعهد کړیدې ، په ځانګړي ځان دا ډول چارې هیڅکله سرته نه رسیږي . که تاسې زمونږ په خبرو کې رښتینولي ګورئ ، که دخپروني مطالب ستاسې دارمان نماینده ګي کولې شي او دخپروني سره یې موافق یاستئ. نو

وطنپرستانه دین همدادي چې دغه ډول اقدام دهر چا له خوا چې وي باید ملاتړ او بې شایبه مرسته ورسره وشي. که مونږ پوه شو چې زمونږ اقدام زمونږ دهیوادوالو د نظراو په هیواد کې دعامه ګټوسره سمون نلري په همغه لحظه به یي په ټپه ودروؤ.

مونږ په پوره صداقت هیوادوال په عمده ولسی او وطنی چارو کې شریک دریز او نظر ته رابللي، مونږ دتیرې فرهنګي تشي دډکولو په خاطر دخپرونې له لارې دموضوعاتي سیمینارونو غوښتنه کړې او پخپلو محدودو امکاناتو مو خپرونه په ټوله نړۍ او افغانستان کې علاقمندانو ته رسولې ده. هیوادوالو، ډیرو پوهانو او دوستانو په رښه ټنډه زمونږ ددغه اقدام هر کلې کړې، ځینو آنې بهانې کړي، چوپه خوله پاتې شوي او پرته دیوه لاس دګوتو په شمیر چې مونږ سره یي مادي مرسته کړې، او مونږ ورته کور وداني ویلې، دنورو دوستانو مرستې مونږ ته ندي رارسیدلي. هغو مشرانو، پوهانو او علاقمندانو چې مونږ ته یي لارښوونه یاو قلمي څیړنیزي علمي مرستي کړي، زه یي په ډیره قدردانۍ او کور وداني سره نومونه یادوم: محترم ډاکتر شاولي، محترم کاندید اکدمیسن محمد ظاهر افق، محترم ډاکتر عبدلمحمد درمانګر، محترم ډاکتر عبد الصمد حامد، محترم عبد الرحیم هاتف، پوهاند محمد قاسم جمدر، محترم عبدالاحد سرسام، محترم داکتر اصغر خیل منګل، جنرال محمد هاشم پوپل، پوهندوی حاجي محمد نوزادي، محترم توکل همکار، محترم امین الدین سعیدي، محترم محمد رحیم یوسفي او ډیرو نور دوستان او هیوادوال. خوشته دې ځینی کسان چې زمونږ اقدام ته دشک، تنګنظرۍ او حتا دحسارت په سترګه ګوري. هغیي به حتماً ځانته دلیل

لري. دغه کسان زمونږ دروشنفکري قشر لویه سرمایه ده. مونږ دهغوی دلیل منو او احترامانه ترې هیله کوؤ چې که له مونږ سره یي شریک کړي او په ډیر جرئت درهنمایي په روحیه مونږ انتقاد، تر څو دکجروۍ څخه نجات پیدا کړو او په را تلونکي کې مشترک اولسي او وطني دین مشترکاً په تفاهم سره ادا کړو. هغو کسانو ته چې پرته له کوم دلیل د حسادت له مخې مونږ سره هم غږي ندي، مونږ یي په مقابل کې دمخالفت دلیل نلرو او بیا یي هم تفاهم او ګډ ګټور کار ته رابولو

ناوړه ستراتیژی او ناوړه تصادف

که ووایو چیې بشري تاریخ یوائې دسترو آبر قدرتونو دناوړه ستراتیژیو او ناوړه تصادفاتو ناوړه لوبه او ډرامه، افغانستان ددغه ناوړه ستراتیژیو او تصادفاتو دتقاطع او تقابل محراق او ورڅخه دزیږنده حوادثو او وقایعو دآستوګنې مناسب ځاتوبې وو نو، اشتباه به مو نه وي کړې. تل پردي جنګونه او مخالفتونه په مونږ تپل شوي، پردي غمونه تل دافغان اولس په کور میلمه او هر اشغالګر او دبد نیت خاوند دافغانستان جیوپولیتیک ستراتیژیک موقعیت دخپلو مخالفینو پر ضد دیوه مستحکم بالاحصار په حیث سنګر ګرځولې او دافغانانو په وینو یې دجنګ او ربل ساتلې دې. بشري تاریخي دوره دافغانستان دجنګي تیاتر په کیسو ډکه ده چې دنړۍ دجنګي تاریخ ستره برخه جوړوي. افغانانو تل له خپلې لمنې څخه اور اخیستې خو پدې ندې پوهیدلي چې ددغه ټولو بدبختیو علتونه او جرړې دافغانی ټولنی د ذات البینې ناوړه مناسباتو، وروسته پاتې والي او ناپوهۍ کې ښخې دي. افغانان ددې په عوض چې دحل لارې ولټوي دبدو عواقبو پړه دخپل قسمت په غاړه وراچوي او په پټو سترګو یې مني. دغه

ډول کړو وړ زمونږ داولس دبدبختۍ او وروسته پاتې والي اصلي عوامل جوړ کړي او په حقه سره نن دنړیوالو تر منځ دسیال ژوند جوګه نه یو.

کومه ناوړه ستراتیژي چې مونږ پرې بحث کول غواړو او په تاریخ کې د"لویې لوبې" په نامه یاده شوې، هغه وخت شروع شوه چې کله انګریزان دخپلو استعماري او استثماري اهدافو په لټه کې دهند لویې وچې ته ورسیدل او دتزاري روسی په مقابل کې دافغانستان په شمال شرقي، شرقي او جنوبي سرحدونو کې پریوتل او دقدمه په قدمه وړاندې تګ پالیسي یې اختیار کړه. پدغه منطقه کې نوموړې ناوړه ستراتیژۍ نوې رنګ او نوي ابعاد پیدا کړل او دمنطقې ټول سیاسي انکشافات ترې ترننۍ ورځې پورې متاثر دي. داد هغه وخت سره هم متصادفه وه چې لا د تیمور شاه کورنۍ دخپل منځي دښمنیو څخه نه وه خلاصه چې دسردار پاینده محمد خان دکورنۍ سره په شخړو کې اخته شول او وروسته دغه عداوتونو بیا دسردار پاینده محمد خان داولادې تر منځ دوام پیدا کړ. افغان اولس ددغه عاقبت نا اندیشه امیرانو او شاهانو لخوا جبراً یو دبل په مقابل کې راپاڅول کیدل، خپل منځي جنګونو ته اړ کیدل او دخلکو او هیواد سرنوشت دناوړه تصادفاتو قرباني وؤ، داد هغه وخت سره هم متصادفه وه چې لومړې نړیوال جنګ پای ته رسیدلې وو او دنړیوالې سیاسي وضعی په مساعدت سره سترو اولسونو دخپل راتلونکي سرنوشت په باره کې تصمیمونه نیول او دهند په لویه وچه کی میشتو ولسونو هم هر یوه دخپل مستقبل لپاره مشخصې طرحې درلودلې او په رڼو سترګو، کامل شعور او متینو

قدمونو سره يې دراتلونکي په لور قدمونه اخيستل. افغانان ددې په عوض چې دسليم عقل له مخې په نړۍ کې دآزادۍ، حق او عدالت دلاري ستر مبارز علامه سيد جمال الدين افغان په شاوخوا ، چې لا په افغانستان کې وؤ، راټول او په پوره مسؤليت او دقيق سنجش سره راتلونکې تګ لاره غوره او ټاکلې مشخص هدف او ارمان ولري او دخپل سياسي تشخُص مطابق سياسي دريځ اعلان کړي، نوموړې ستر نړيوال سياست مداريې دخپلې خاورې او پلرنې ټاټوبې څخه وتلو ته مجبور .خپل منځې دښمنيو ته يې دوام ورکړ او نتيجه يې داشوه چې افغانا ولس دخپلې خوشباورۍ او دهغوۍ دتش په نامه مشرانو دخودخواهۍ او عاقبت نا انديشانه اعمالو په نتيجه کې دناوړه تصادفاتو ښکار او درې وارې د دښمنانو ديوجانبه جبري پلانونو له مخې يې خپې ستراتيژيکي منطقې له لاسه ورکړې.

په ١٩١٩ کې کله چې امان الله خان داستقلال اعلان وکړ اود هند دلويې وچې په شمول اکثر قومونه په کامل اتفاق او پرته له تبعيض دهغه په ملاتړ راپورته او کيدلې شول ټول تصاميم ددغه لويې وچې دقومونو دغوښتنو سره سم ونيول شي. له بده مرغه امير امان الله خان دخپلې کورنۍ، دربار او نورو مرتجعو ډلګيو دمخالفت سره مخامخ شو، افغانا ولس يو ځل بيا دناوړه تصادف قرباني او راتلونکې ټولې پريکړې دانګريزانو په خوښه نيول کيدلې. ددې ټولو خبرو سره د افغانستان استقلال بې تاثيره پاتې نشو او دهند په لويه وچه کې يې سياسي وضعې ته ستر بدلون ورکړ. اولسونه بيدار او دخپلو مشرانو په شاوخوا راټول شول. دخپلو مشخصو اهدافو

له مخې يې مشخص سياستونه غوره کړل. خان عبدالغفار خان ، مهاتماګاندي، جواهرلال نهرو او محمد علي جناح دورځني سياست مشهورې څيرې او شخصيتونه وګرځيدل. افغانان دخپل مشر خان عبدالغفار خان په شاوخوا راټول خو ددې په عوض چې په دغه حساسه او سرنوشت سازه مرحله کې د خپل استقلال ،ازادۍ او د افغانانو د ملي وحدت اساسي مسايل په تاريخي ، سياسي او حقوقي لحاظ مطرح او حل وفصل کړي ، د خپل پخواني شعار "خدايي خدمتګار"دبيرغ لاندې چې د انګريزي حکومت د اختناق په وخت کې يې غوره کړې وؤ، ودريدل. د خدايي خدمتګار شعار خورا انسان دوستانه او هر مسلمان بايد دغه ډول هميشنې دخير ښيګڼې او صاف او اخلاق ولري او بلکه د هر انسان شخصي عقيده او کره وړه بايد همدغه ډول اوسي ،دخدايي خدمتګار شعار په هيڅ صورت سره د هيڅ ډول سياسي ارمان، هدف، مسؤليت، تعهد، تشخُص او مبارزې څخه نماينده ګي نه کوي ، نو افغانان هم دهند د لويي وچې د ټولو اولسونو د عامو او سراسري قاره يي ازادي خواهانه اهدافو کې ښکيل پاتې شول او ترنن ورځې پورې د خپلو مشخصو او ټاکلو ارمانونو او اهدافو په تر لاسه کولو کې بې برخې پاتې دي. په کار دا وؤ چې افغانانو هم په دغه مشخصه سياسي وضعه کې د مشخص هدف په خاطر مشخصه سياسي لاره غوره کړې وې او د هر څه د مخه يې خپل حيا تي هدف او ارمان پخپل قابو کې راوړې وې ،ځکه چې مهيل دښمن په منطقه کې خپل راتلونکي پلا نونه اګاهانه او زيرکانه تعقيبول او خپل اساسي رقيب يې يوه لحظه هم له نظره نه شو غورځولې او بلکه د ټولو ځايي قومونو ذات البيني

هغوی دغه حوادث خپل سلیم عقل او وجدان ته د مراجعی او ملي ترون او پیوستون په قوت او سنجش سره د ګذرا پدیدې په حیث په ممکن اقل زمان کې له خپله سره اړولی او د راتلونکی لپاره یې د هغې په مقابل کې لازم تدافعي تدابیر نیولي دي .

د افغانانو د اولسي قیام په نتیجه کې د پخواني شوروي اتحاد په ړنګیدو ، په نړۍ کې د امریکې د نړیوال یو قطبي سیاسي سیستم په رامنځته کیدو او د ۲۰۰۱ م کال د سپتمبر دیوولسمې نیټې د پیښې وروسته د امریکې "نیک نظر" یو ځل بیا د افغانستان خواته شوی دې. ربنتیا چې امریکا په سیاسي لوبو کې دایمي دوستان او دښمنان نلري او په ډیره اسانۍ یو دبل ځای نیولې شي . امریکې او پاکستان په نوي تعهداتو سره پخواني تعهدات راتینګ او د شمالي تلوالې سره په نوې معاملې کولو یې په افغانستان کې د طالبانو حاکمیت ته په معجزه اسا شکل خاتمه ورکړه او په منطقه کې یې خپل حضور تثبیت کړیدې. د تروریزم پر ضد تش په نامه نړیواله مبارزه شروع او په سوق الجیشی وضعیتونو کې بنیادي تغیرات رامنځته شول . سیال اولسونه د نوؤ ستراتیژیکي وضعیتونو مطابق د خپلو جمعي ګټو په خاطر نوې موضع ګانې اشغالوي اما افغانان د جمعي سود او زیان سره په پوره بې تفاوتۍ د خپلو شخصي ګټو لوبو ته دوام ورکوي او تل دا هیروي **تر څو چې جمعي ګټې مصئوني نه شي شخصي ګټې هیڅکله مصئوني نه شي پاتې کیدلې.**

نړیوال، پاکستان، ایران او نور ګاونډیان د افغانانو او په خاصه توګه د پښتنو او بلوڅو قومونو په هکله نوي او نوي

"لوی خدای، لوی علم، لوی جهان" سیاسي فلسفه

تضادونو څخه یې د افغاني قضیې او افغانانو په مقابل کې د سپر په حیث استفاده کوله. همدا سبب وو چې پښتانه او بلوڅ قومونه د خپلو حقه حقوقو څخه بې برخې پاتې شول او ترنن ورځې پورې د استعمار ټول تکتیکي او ستراتیژیکي پلانونه په همدې محراق متمرکز او نن هم که افغانان د سلیم عقل له مخې خپل اهداف تشخیص نه کړي او لازم تصمیم ونه نیسي ،دغه ناسور زخم به تر ابده پاتې وي. نن چې په افغانستان کې بین المللي قوتونه په اصطلاح د سولې ،امنیت او بیا ابادونې په خاطر حضور لري او په ظاهر کې که هر ډول منډې ترړې دوام لري ،خو په حقیقت کې د زاړه استعمار زړې ستراتیژۍ له همغه ابتدا څخه ترنن ورځې پورې اندکترین تغیر ندې کړې او د پخوا په څیر دوام لري . پاکستاني حاکمانو همیشه د افغانانو په مقابل کې د ډیر تشدد څخه کار اخیستې ، بې ګناه انسانان یې وژلي او حتا د عادي قانوني حقوقو څخه یې بې برخې ساتلي دي. زه نپوهیږم د کوم سحر ، جادو او مسمریزم له مخې افغان مشران نن هم یوائې د عدم تشدد او بلکه د تسلیمۍ په سیاست د پخوا په څیر کلک ولاړ دي. په داسې حال کې چې پاکستان د افغانانو په مقابل کې یوائې د تشدد څخه کار اخلي او هغه افغانان چې په پاکستان کې اوسیږي د عادي قانوني حقوقو څخه هم محروم دي . شک نه شته چې د استعمار لاندې سیاستونه تل په سینه پراته وي خو هیڅ یوه اصیل افغان خپل غلیم هیڅکله نه دې په ګونډو شوې او تل یې" په ګونډو د ژوند کولو څخه په ولاړې مرګ سل واری بهتر ګڼلې دې".

باید ووایم چې نه یوائې افغانان بلکه نور اولسونه هم د ناوړه ستراتیژیو او ناوړه تصادفاتو معرضګرځیدلي دي. خو

تصامیم نیسي او نوې ناوړه ستراتیژۍ غوره کوي عملي کول یې غواړي. هغوی خپل مغرضانه او آزامندانه پلانونه هیڅکله د چا څخه پټ نه دي ساتلي او نن هم دغه شوم پلانونه هر چا ته څرګند دي او ټول بېګانه پرسته افغانان هم د پخوانیو امراضو او ډیرو نورو نیمګړتیاوۀ په سبب د هغوی لپاره د ناوړه تصادفاتو زمینه سازۍ او جاسوسي او په پټه لارې او ګودرونه ورته په ګوته کوي .

د بن د بې مفهومه او بې بنیاده دغونډې څخه وروسته په ډیرو سترو ملي او وطني مسایلو کې لکه د بن دغونډې د پریکړو په عملي کیدو ، اضطراري لویي جرګې، د اساسي قانون په جوړولو او تصویب، د ولسمشرۍ په ټولټاکنو او د اولسي، مشرانو جرګو او ولایتي شوراګانو په ټاکنو کې د ځیني افغانانو د بی تفاوته، غیر مسؤلانه، غیر واقعبینانه او د پردیو په ګټه موضعګیریو د پردیو د زغردې لاسوهنې زمینه برابره کړه . پاکستان چی د افغانانو د پنځه ویشت کلنې غمیزې په اوږدو کې خپل خیر زمونږ په شر او بدبختۍ کې لټولې ، ددې وضعې په درک سره یې اشتها لا پړسیدلې او یو کرت یې سفیر د بي بي سي سره په مرکه کې ، البته د خپلو متولیانو په ملاتړ ، د ډیورند د کرښې په باره کې د خپل صلاحیت څخه پورته غیر مسؤلانه خبرې وکړې او د ۲۰۰۵ م کال د سپتمبر په میاشت کې پخپله پرویز مشرف دغه ډول غیر سیاسي او غیر دیپلوماتیک اظهارات تکرار کړل . ددې سره سم ځیني بیګانه پرسته دولتی مسؤلینو، سیاسي مبصرینو د تلویزوني او رادیویي پروګرامونو، ګردي میزونو له لارې د دښمنانو په ګټه متذبذب سیاسي بحثونه، دریزونه او اظهارات پیل کړل. لازم

دا وۀ چې دیوې دولتي اعلامیې پواسطه ورته قاطع ځواب ورکړې شوې وای ، بر خلاف دغه بیګانه پرستانو ته ددې زمینه برابره شوه چې لا پسې د ملیونو نو انسانانو د حقه حقوقو او سرنوشت په هکله د خپلې ناولې خیټې ناولې خبرې وکړي . دا ډول تصمیمونه معمولاً د مسؤلو کسانو لخوا په معین وخت کې نیول کیږي او عمل پرې کیږي . زمونږ ګاونډیان دې په موجوده ګذرا وضع نه غولیږي او نه دې دا ځیني کسان تاریخي مختورۍ ته غاړه ږدي . په خیټه وړي په اولس کې شپې سبا کولې شي ، خو تاریخي مختورن ته په اولس کې د شپو تیرولو حق هیڅوک نشي کولې . ښه به دا وي زمونږ ګاونډیان او بل هر څوک زمونږ په دوستۍ محاسبه وکړي نه زمونږ په غلامۍ ! په ساینس کی ځینی قضا یا تعارفات ګڼل کیږي چې ثبوت او توضیح ته یې ضروت نه لیدل کیږي . دډیورنډ په څیر مسایل هم سیاسي تعارفات او بدیهیات دي ، د حل لاریې معلومه او هغه د افغانانو حقه حقوقو ته غاړه ایښودل دي .

ځیني کسان وایي سیاست چټله لوبه ده . رښتیا ده چټل سیاست مداران چټله لوبه کوي . خو زه وایم سیاست علم دې، سیاست منطق دې . سیاسي لوبې یواځې په علم او منطق سره د حل لار پیدا کوي . پور په ورکولو ، حق په اداکولو او سیاسي مسایل یواځی د منل شوو عادلانه اصولو ،قوانینو او حق ته په غاړه ایښودلو د حل لار پیدا کولې شي. زه داسی مثال نشم وړاندې کولې چې کومې سیاسی لوبې دې د چټلو ، غیر عادلانه او د چا د شخصي مغرضانه غوښتنو او امیالود پوره کولو له مخې د حل لار پیدا کړې وي .

هره سیاسي پیښه حتماً د سیاسي حل لار لري . ځیني کسان

سياست پټ ميړه ګنې. داسې هم نده. هر سياست مشخص هدف او ارمان لري او دهغې په مقابل کې مشخص دريز پکار دي. پرته لدې چې سياست علم او منطق دې. ځانته متودولوژي، ترمنولوژي، مقولې او قوانين لرى. دهغې سره کړه وړه يواځې دسياسي پوهانو کار دې. همغسې چې ترکاڼي دبيزو کار ندې. دسياست سره هم هر کس او ناکس کار نشي لرلې. سياست ټولنيزه پديده ده. دوه جانبه او څو جانبه اړخونه لري. يو جانبه قضاوت او پريکړې هيڅکله نه مني. نه دمنلو وړ دي او نه عملي کيدلې شي.

مونږ خپلو دوستانو او دښمنانو ته وايو. چې داوبو په سر خس او خاشاک باندې و نه غوليږي دسيند اصلي بهير دهدف په لورلار وهي. افغانان لا ژوندې او لس ګڼل کيږي. دژوندي اولس په سينه، چې لا زړه يې دربيږي هيڅ ډول ديوالونه، کرښې او اغزن بنديزونه پايدار نشي پاتې کيدلې. ضرور نده چې په افغانستان کې دا اوربل شي چې آسيا وسيزي او په آسيا کې د اور بليدل په نړۍ کې داور بليدلو په معنادي او دبې مسؤليته اورونو بلول پرته د چاپيريال له سيزلوڅخه نورې پايلې نشي لرلې!!!

پاکستان ربښتيا دافغانانو په وړاندې دوه مخې سياست لوبوي؟

په وروستيو وختونو کي چې کله د پاکستان جمهور رئيس دربښتينولۍ ډګر ته رابښکل شود هغه واقعي سياسي څيره نړيوالو ته څرګنده او دبوقلمون غوندې يي له يوې ورځې څخه بلې ته رنګ بدل کړ. سياست پټ اختر نه دې. سياست پوهان په ټولو سياسي خبرو ښه پوهيږي او سياسي اصطلاحات، مقولې، قوانين او ترمنولوژي ځانته ټاکلي او مشخصي معناوي لري. که چيرې ځيني «سياست پوهان» نه غواړي ځانونه پوه کړي او يا دخپلو غلطو خيالاتو مطابق هڅه کوي اصطلاحات او ترمنولوژي تحريف او غواړي مقابل لورې وغولوي نو حتماً به لکه دپاکستان جمهور رئيس غوندې دنړيوالو او هيواد والو په وړاندې خپل اعتبار له لاسه ورکوي.

زه پدې عقيده يم چې يو مخي سياستونه وجود نلري ځکه چې سياست يوه مخې لوبه نه ده. يواځې ډير ساده کسان دا منلې او فکر کولې شي چې دمختلفو هيوادونويا ديوه هيواد دننه د مختلفو طبقاتو، قشرونو او حتا ديوې لويي کورنۍ د غړو تر

منځ سياستونه او مناسبات دي هم کله صادقانه يو مخي او سي سياستونه که داخلي دي او که خارجي د تاريخ په اوږدو کې هميشه دوه مخي ،کثيرالوجوه ، څو جانبه او څو بعدي ماهيت لري .هر څوک که ديو مخي صادقانه سياست تظاهر کوي حتماً به د پاکستاني حکومتي واکدارانو غوندې ددام مخې ته داني او يادکوهي او پانې لوري ته د رهنمايۍ څخه پرته بل هدف او مرام نلري .

دې کې شک نشته چې بشري ټولنه د غلام په مقابل کې د بادار ،ددهقان په مقابل کې د فيودال او د کارګر په مقابل کې د سرمايدار د يو مخي سياستونو شاهده او دغه ډول نمونې هم دلري چې تل يې يو جانبه جابرانه ،آزمندانه او حتا خائنانه بڼه درلودله . نن چې د نړۍ په ډيرو پر مختللو هيوادونو کې دولتونه ،حکومتونه او دلويو شرکتونو متصديان ځانونه ددموکراسۍ مدعيان او علمبرداران ګڼي او په ډيرو هيوادونو کې نسبي سوسيال دموکراتيک نظامونه عملي بڼه هم لري ،دموکراسي په حقيقت کې يوله اشکالو ددکتاتوريو څخه دې او تر څو پورې چې خصوصي ملکيت او بې ارزښته توري کاغذي پيسي چې د فساد او ناوړه استفادې ناولې جرړې پکې خښې دي ، وجود ولري دموکراسي تحقق نشي پيداکولې. استثمار به د هميش لپاره دوام ولري او دغه ډول مناسبات په تاريخ کې د استعمار او استثمار په نومونو ياد شوېدي . دهمدغه ډول يومخي استعماري سياست په نتيجه کې وو چې انګريزي او روسي تزاري استعمارګرو دولتونو تر ۱۹ م پيړۍ پورې په خپلو يو جانبه اجباري پريکړو سره د افغانستان بهترينې منطقې په خپلو امپراطوريو پورې وتړلې چې

د افغانستان پر پيکر د ناسور زخم په څير پاتې او وينې ترې بهيږي .

د پخواني شوروي اتحاد په رنګېدو او د امريکې په محور د يو قطبي نړيوال سياسي سيستم په ټينګيدو سره په نړيواله کچه ګلوبال يو مخې سياسي نظام رامنځته شوې او غواړي په ټوله نړۍ کې د ګلوبال افراط او تفريط يو نا انډول د خپلې خوښې سياسي ټولنيز نظام جوړ او برقراره وساتي. دا هم د سياسي فلسفې له اصولو او قوانينو له مخې يوه نا انډوله يو جانبه ناوړه لوبه ده او سياسي نظام نشي ګڼل کيدلې . نن چې د ملګرو ملتونو تر مشرۍ لاندې له څلويښتو څخه دزياتو هيوادونو ملکي او نظامي نماينده ګان فغانستان ته راغلي او غواړي زمونږ په هيواد کې سوله ،امنيت ، دموکراسي او بشري حقوق تأمين ،وطن اباد او بلا تشبيه مونږ ته جنتي ژوند جوړ کړي ، حال دا چې ددوی په خپلو ملکونو کې دغه ټول پرابلمونه لا ينحله پاتې دي . دا هم ساده لوبه نه بلکه دډير تأمل او تعمق وړ يوه کثيرالمجهوله معادله ده او په پټو سترګو ددغه ډول مسايلو منل يا ردول دواړه لويه سياسي خطاء او ګناه ګڼل کيږي. دا دوطنپرست روشنفکر قشر دنده ده چې وضعه په هر اړخيز ډول د خپلې سياسي اګاهۍ په قوت تحليل ،په شعوري لحاظ هضم او خپله ټولنه ددغه تورتم په کګليچونو کې د ترقۍ او رښتيني دموکراسۍ په لور رهبري کړي . خو له بده مرغه زمونږ دغه سنکر تر نن ورځې پورې خالي او بې صاحبه پاتې او هغه څوک چې په سياسي ډګر کې په نظر راځي ټول د استعمار او استثمار په وندر تړلي معامله ګران ګڼل کيږي.

هغه څه چې د پاکستاني دولت د یو مخي یا دوه مخي سیاست پورې اړه لري هغه د پاکستان د جوړیدو د هدف او ماهیت څخه پوره څرګند او واضح دې. په دې باره کې هر ډول بحث په حقیقت کې د موضوع څخه لیري کیدل او د پاکستان د جوړیدو د ماهیت استعماري اهدافو لپاره زمینه سازي کول دي .ځکه چې د دغه مسایلو ځواب معلوم او پخپله دغه ډول قضایا سیاسي متعارفات ګڼل کیږي او تعریف او تفسیریې د وخت ضایع کولو څخه پرته بل څه نه دي .زما په عقیده د افغانانو او افغانستان په وړاندې د پاکستان د دولت سیاست همیشه یو مخي ، دښمنانه او خائنانه وو او تل یې یو اځې د خپلو متولیانو د زړو پلانونو له مخې پخوانۍ استعماري ناوړه ستراتیژي قدم په قدم عملي کړې ده.

د پاکستان دولت په ۱۹۴۷ م کال کې د انګریزي استعماري پلانونو له مخې په غیر قانوني او غیر حقوقي ډول د دغه منطقې د میشتو اولسونو او افغانانو د بنیادي حقوقو د پښو لاندې کولو په بناء جوړ شوې او تر نن ورځې پورې یې د قانوني دولت بڼه نه ده غوره کړې. نن هم پاکستان په خپله خاوره کې د خلکو لپاره نه منلې سراسري منتخب قانون ،نه ترلې سراسري سیاسي نظام او نه خپلواک دولت لري . نو ځکه په اصطلاح خپل ګناه کاران لاس ترلي پردو ملکونو ته د محاکمې لپاره لیږي او د انګلستان د دفاع وزارت د یوه لوړرتبه مامور د ۲۰۰۶ کال د سپتمبر د ۲۹ نیټې په قول، په ډیر لوړ قیمت یې په امریکایانو خرڅوي.

د پاکستان دولت لپاره په یویشتمه پیړۍ کې دا هم د شرم خبره ده چې له یوې خوا د دموکراسۍ چیغې وهي خو له بلې خوا

د پاکستان په اصطلاح واحد دولت په ځینې سیمو کې د ۱۹۰۱ د F.C.R. (فرنټیر کریمس ریګولیشن)د ځنګل قانون حاکم او خلک د پولیټیکل ایجنټ خود کامه حاکم پواسطه پرته د قانوني وکیل او استیناف د حق څخه د یوه تن په ګناه ټول قوم تر لوړې کچې سزا پورې محاکمه کیدلې شي. دا ډول دې د استعماري او استثماري ملکونو د دموکراسۍ حقیقتونه او واقعیتونه . پوښتنه پیدا کیږي ، چې د پاکستان حقوقي او قانوني نظام په کوم بنیاد ولاړ دې او څه ډول په واحده محکمه کې مختلف عدلي نظامونه چلیدلې شي ؟د پاکستان د دغه ډول ظالمانه نظام په سبب د دغه سیمو خلکو هم ندي کړې شوي چې د دغه د ځنګل قانون مات کړي او د بشر دحقوقو او دموکراسۍ علمبرداران هم پرې تر نن ورځې پورې سترګې پټې او غوږونه کاڼه اچولي دي. اوس پخپله په لر او بر افغانانو پورې اړه لري چې ځانونه څه ډول احساسوي ؟د لر او بر افغانانو د وروری ، قامي ، ارثي او ذاتي اړیکي او مناسبات په څه ډول او کومه کچه تأمینول غواړي ؟ په څه ډول دخپلو حقوقو ادعا لري ؟ ځانونه افغانان ګڼي او که پاکستانیا ن ؟د پاکستان په نامه کوم ثابت او منل شوې هیواد وجود نه لري. ترلې نظام وجود نه لري. پایداره حکومت وجود نه لري. واحده اداره او مرکزي دولت وجود نه لري. هغه چا چې هڅه کړې چې دغه ډول یو نظام ، حکومت ، اداره او دولت جوړ کړي ، هغه لا پرې ایمان او باور نه لري .نو زه نه پوهیږم ،هغه افغانان چې په خپله خاوره ، په همغه پخواني پلرني کور ، پخواني دود او دستوراو دلر او بر سره په پخواني اړیکو او مناسباتو کې اوسیږي او ځانونه پاکستانیان ګڼي ،په هغه نامه چې یو قسمت

یې نن د بنګلدیش په نامه یادیږي ، بل قسمت به یې سبا د پنجاب ، بل د سند ، بل د بلوچستان او بل به یې د پښتونستان او یا جنوبي افغانستان په نومونو یاد شي. زه په دې هم نه پوهیږم ، په افغانستان کې هغه افغانان چې غواړي خپله خاوره او خپل اولس ، ولې ؟په کوم دلیل ؟د څه په خاطر ؟چاته ؟چې نه ادرس لري او نه هویت او نه ځیني ددغه کسانو څخه چې لا دقیق هویت او ادرس هم شاید و نه لري او په اصطلاح نوم یې په پنسل نوشته وې او په کوم صلاحیت دغه دومره لوی اولس او دومره لوی ملک ، نه پوهیږم چاته بخشش کول غواړي ؟دا ټولې پوښتنې د تأمل وړدي ، خو نه پوهیږم ولې څوک ددغه مسایلو پوښتنه نه کوي؟

هغه افغانان چې پخپل ملک کې د سیال ابرومندانه ژوند جوګه نه وواو پاکستان ته تښتیدلي همیشه (آي. اس. آي) په غیږ کې نیولي ،روزلي او د تخریبي اعمالو لپاره یې بیرته په پټه افغانستان ته رالیږلي دي. افغانانو سره ددي چې همیشه د خپلو پښتنو او بلوڅو ورونو د حقه حقوقو څخه دفاع کړي ، خو کله چې پاکستان د کشمیر او بنګلادیش په سر درې واري د هند سره شخړه درلوده او درې واره وار یې سخته ماتې وخوړله، افغانستان نه یوائې د خپلو خلکو او خپلې ځمکې د حقوقو د تر لاسه کولو په خاطرهڅې او ادعا ونه کړه بلکه تل یې د اسلامي اخوت او نیک ګاوندیتوب له مخې همدردي ښودلې او مرستې ته حاضرشویدي. خو کله چې روسانو د ټولو متحدینو سره په افغانستان خاینانه حمله وکړه او شرق او غرب او ټولې نړۍ په ډیره ظالمانه او جفاکارانه توګه د نړیوالو عظیمو لاینحله پرابلمونو حل د افغانانو د سر نوشت سره غوټه او غوښتل یې

هغه په افغاني جنګي تیاتر کې حل کړي ، پاکستان په ډیر ریاکارانه او خاینانه شکل دهغې لپاره زمینه سازي وکړه او ټول امکانات یې د بهرنیانو په واک کې ورکړل. وطنپرست سیاسي مشران یې یا مړه ، یا له ملکه وشړل او یا یې دفعالیت ټولې لارې چارې پرې وتړلې ، او هغه څوک چې د پاکستان په خدمت کې وو ،ښه یې وروزل او دفعالیت ټول امکانات یې ورته برابر کړل .حضرت صبغت الله مجددي د اکتوبر په څلورمه د امریکا غږ رادیو سره په مرکه کې دغه مسًلې ته په اشاره وویل : پاکستان اوس هم په دولت کې ځیني کسانو سره اړیکې لري ،پیسي ورکوي او د افغانستان په کورنیو چارو کې لاسوهنې کوي.

د پاکستان د واکدارانو شوم نیت د افغانانو په وړاندې همیشه څرګند وو .ذوالفقار علي بهوټو غوښتل افغانستان د پاکستان په پنځمه صوبه بدل کړي ،ضیأالحق په افغانستان کې د (آي اس آي) له لاري د مستقیمي مداخلې او نظامي قطعاتو د لیږلو څخه هم ډډه ونکړه ،نواز شریف خپله لویه لاسته راوړنه د افغاني اردو ړنګول ګڼل او د اختر عبدالرحمن ارمان د افغانستان تر ټولو لوی اجتماعي ،سیاسي ، کلتوري ،اقتصادي او ... لوی ارزش د افغانستان پلازمینه د کابل ښار سیزل وو او پرویز مشرف غواړي دغه پروسه آخرین منزل ته ورسوي . پاکستان څه کاره دې چې ددې خبرو جوګه شي او نه یې عقل دومره قد ورکوي . پاکستان تل د خپلو متولیانو په مشوره د افغانانو د حوصلې د ازمویلو لپاره عجیب خاینانه پلانونه وړاندې کړي او افغانان یې همیشه د ناوړه تصادفاتو او انجام شوي عمل سره مخامخ کړیدي. څه موده د مخه په کابل

کې د پاکستان سفير او ورپسې پخپله پرويز مشرف دډيورنډ دکرښې په باره کې غير سياسي او غير مسؤلانه څرګندونې وکړې او دافغانانو غصه يې راولاړه او ورسره سم يې روزل شوي کسان دالقاعده او طالب په نوملو په دغه حساسه مرحله کې چې امريکايانو د سپتمبر د يوولسمې څخه وروسته ورسره ډير حساسيت درلود، سرحدي سيمو ته د ماجراجويي لپاره راوليږل او په همدې نيرنګ يې د امريکا مادي او نظامي ملاتړ ترلاسه او د سرحدي سيمو دځپلو لپاره يې يو لک او څلويښت زره عسکر مارش کړل .

پاکستان په همدې بهانه سرحدي تحکيمات ، اغزن سيم او حتا د سرحد په اوږدو کې دديوال غزولو ډرامه دومره ګرمه کړه چې که پخپل وخت اقدام ونه شي نو القاعده او طالبان به ټول افغانستان لاندې کړي. دې کار افغاني دولتي ، سياسي مسؤلين دومره وارخطا کړل چې پرته د اندکترين سنجش او عواقبو ته په پاملرنه ، هرڅه عاجل ددغه پلانونو د عملي کيدو غوښتونکي شول. درې اړخيزه مشترک کميسيون تشکيل او ملاقاتونه شروع شول .پاکستان د خپلې اردو د عظمت دنمايش او افغاني اردو د بې مورالـه کولو په خاطر دمشترکو تطبيقاتود نمايش لوبه پيل او تش په نامه سياسي مبصرينو چا عمداً او دستوري ، چا ناخودګاه او تجاهل العارفانه د ګردي ميزونو ،راديو يي او تلويزوني متردد ، مذبذب او حتا خاينانه بحثونو له لارې خپل نظريات اوغير مسؤلانه عقايد اظهارول پيل کړل چې د پاکستان د بعدي قدم پورته کولو لپاره ښه وسيله او انګيزه وګرځيده .حال داچې هر څوک پدې ښه پوهيږي چې دا ډول تصميمونه د باصلاحيته ، بامسؤليته او اګاه مسلکي

اشخاصو لخوا نيول کيږي او عملي کيږي. دا ډول دې د افغانانو په وړاندې په اصطلاح د پاکستان اود هغوی دمتوليانو زيرک او په هر لحاظ سنجول شوې ، «نيک نظر» او دافغانانو بې خبري او خوشباوري.

زما په عقيده سياست ډير ديناميک شوی ، سياست په مقدمه جبهه کې په واقعيت او عمل کې دګرم سنګر لوبه ده او يواځې سياسي زيرک کسان پرې پوهيدلی شي. لکه څرنګه چې « ترکاڼي د بيزو کار نه دې »سياست هم د هر بې باوره او خوشباوره رسالت نه ګڼل کيږي !!!

دافغانستان پېښې

او دخپروني غبرګون

- د ۲۰۰۴م کـال دجـولای دمیاشـتې پـه څلورمـه نیټـه دامریکـي دآزادۍ ورځ ولمانځـل شـوه. پدغـه مناسـبت ښـاغلي حامـد کـرزي دافغانـستان دمنځمهـالي اسـلامي دولـت جمهـور رئـیس تـه دآزادۍ مـډال ورکـړ شـو. پداسـې حـال کـې چـې پـه افغانـستان کـې بهرنـي پوځيـان میشـت ،د افغانـستان اسـتقلال او ځمکنـۍ بشپړتیا لـه هرې خـوا د تهدیـد لانـدې او دافغـان اولـس غمیـزه دوام لـري او لـه یـوې ورځـې څخـه بلـې تـه لا پـسې تـوديږي مونږ ددغه مډال تر لاسه کونه پـه دې فـال نیسو چې دغه ویاړ نـه بـه ښـاغلي حامـد کـرزي لاپـسې خپلـو تـاریخي مـسئولیتونو تـه متوجـه ، پـه هیـواد کـې بـه د اداري فـساد ، رشـوت ، اخـتلاص ، دمخدره مـوادو دقاچـاق او ټولـو نـورو نیمګړتیـاوو جـرړي وباسـي او لا بـه یـې دې تـه وهڅـوي چـې پـه پـوره سـنجش قاطعانـه عمـل وکـړي، خپـل خلـک او هیـواد دداخلـي او خـارجي معاملـه ګرانـو او دلالانـو دمنګولـو څخـه آزاد او پخپلـه دتـاریخي قنـدهار دیـوې بلـې نومیـالۍ خیـرې پـه حیـث تثبیـت دخپـل هویـت وکـړي . هغـه وخـت

بـه افغـان ولـس تـه یکـاروي لـه خپلـې خـوا هـم ښـاغلي کـرزي دآزادۍ پـه عـالي نـشان سـرلوړې او دزړه لـه کـومي مبـارکي ورتـه ووايي .

- پـه افغانـستان کـې بـې سـواده او ډیـر سـاده خلـک کلـه نـا کلـه ډیـرې پخـې خبرې کـوي. دوی وایـي خـدای هـر څـه کـولې شـي خو داسې تیـره نـشي پیـدا کولې چې پخپلـه یـې پورتـه نـه کـړې شـي او بـل خپـل مخلـوق دخپـل ملـک څخـه نـشي شـړلې . لـیکن زمـونږ ځینـي پـه اصـطلاح سیاسـي رهبـران چـې پـه حقیقـت کـې دموجـوده وضـعې درامنځتـه کیـدو اصـلي عـاملین او مـسئولین ګڼـل کیـږي، داهیـروي چـې دخلکـو لـه انظـارو څخـه پـټ نـه کـوم عمـل سـرته رسـیږي اونـه پـټ پـاتې کیـږي او خوشـې پـه خوشـې هڅـه کـوي دخپلـو وینـاوو او لیکنـو لـه لارې ځانونـه بـې ګنـاه وښـيي او دخپـل بـام واورې دبـل پـه بـام وغورځـوي. دوی سـره ددې چـې هـیڅ حقـوقي او قـانوني صـلاحیت او مـسئولیت هـم نلـري دنـورو دحقوقـو دسـلبولو حکمونـه صـادروي. داډول اظهـارات او پریکـړې دعـادي افـرادو څخـه نیـولې دلـوړ رتبـه دولتـي، علمـي، اجتمـاعي او سیاسـي اشخاصـو پـورې پـه ډیـره اسـانۍ سـره صـادریږي او ددې پـه عـوض چـې دموجـوده کړکیچنـې وضـعې څخـه دوتلـو لار ولټـول شـي وضـعه لاپـسې پیچلـې کـوي او مقابـل لـورې متقابـل عمـل تـه هڅـوي. زه پـدې عقیـده یـم کـومې مـرداری ختـې چـې مـونږ پخپلـه جـوړې کـړې دبـل پـه ډیـران یـې نـشو غورځـولې لازمـه داده پدغـه ختـو تـر هغـه وختـه پـه شـریکه وګرځـو چـې مـرداري تـرې ووځـي پخـې شـي، دغورځولـو نـه بلکـه داسـتفادې او کـار اخـستلو وړ وګرځـي .راشـۍ دافغانـانو پـه حیث خپـل ګریـوان تـه سـرونه راښـکته او سـوچ وکـړو چـې لـدې نـه

نور پدې ا ولس او هیواد څه کول غواړو؟ راشئ د خپلو ګناهونو پیټې له اوږو څخه رابښکته، د خپل وجدان په تله یې وتلو او پخپله قضاوت وکړو چې له چا نه کم دي؟ که بیا لازم وو نورو ته دانتقاد ګوته ونیسو. آیا ضرور نده د نورو سیالوا ولسونو په وړاندې د خپلو کمبودیو او ا ولسی ناخوالو په خاطر احساس د جخالت وکړو؟

- د تاریخ په اوږدو کې په افغانستان کې چې کله چارو څه نا څه د ملي تړون او پیوستون په لور سمون موندلې همیشه د افغان ا ولس دښمنانو او دهغوی د لاسپوڅو هڅې کړیدي چې افغانان په نورو او نور د سیسو او توطئو کې ښکیل کړي. د بن دکنفرانس د پریکړو د نیمګړتیاوو سره سره بیا هم ممکنه وه چې افغانانو خپل پخواني عداوتونه چې هیواد اوا ولس ته یې نه جبرانیدونکې تاوانونه اړولي وؤ یو خوا پریښیي وې او د بین المللي قوتونو په موجودیت کې یې په هیواد کې د یوه ملي دموکرات دولت تهداب ګذاري کړې وې. په همدې امید د بهرنیو هیوادونو څخه په میلونو مهاجرین خپل وطن ته راستانه شول . لیکن د افغانستان دښمنانو چې د افغانانو په غمیزه کې یې تل خپلې ګټې په نظر کې لرلې د پخوا په څیر یې د قومي ، سمتي، مذهبي او ژبني تربګنیو اور ته لمن ووهله او د بن د پریکړو پر خلاف د دې په عوض چې جنګسالاران او ملیشې خلع سلاح شي شخصي نظامي قوتونه او ملیشې، مسلح ډلې، بندي خانې چې انسانان پکې په غیر انساني شکل سره ساتل کیږي او ملی عایداتي منابع چې د جنګسالارانو په واک کې وې نن هم د هغوی په واک کې دي او د زور د وسیلي په حیث د ضرورت په وخت کې تري کار اخیستل کیږي .

امریکایي او نګلیسي قوتونه یو د بل په ملاتړ په افغانستان کې د مختلفو قومونو په مقابل کې د مور او میرې په شکل چلند کوي او هغه سلوک چې په امریکایي بندیخانو کې د افغانانو سره شوې انسانیت، افغانیت، اسلامیت او دموکراسۍ یې هیڅکله نشي منلې او په افغانستان کې یې وضعه لا پسې پیچلې کړې او بین المللي عکس العملونه یې راپورته کړیدي .

له بلی خوا د مرکزي دولت، بین المللي مؤسسو او ځیني داخلي او خارجي پوهانو په مرسته قوانین، دموکراتیک ریفورمونه او بنیادونه جوړیږي خو دغه ټولې شیطاني او رحماني چارې د یو لاس څخه اداره کیږي او که غل دلاندې کیږي په مل وراړوي او که مل دلاندې کیږي په غل یې وراړوي او د دغه لوبې انجام طبعاً معلوم دې. په هر صورت په افغانستان کې اساسی قانون، د انتخاباتو ، احزابو ، مطبوعاتو او ځیني نور قوانین د لویي جرګې او نورو مربوطه مسئولو ارګانونو لخوا تصویب او منظور شویدي او د جمهوري ریاست او پارلماني انتخابات په نژدې راتلونکې کې هم په نظر کې دي. پکار دا وؤ چې افغانانو ټول موجوده نزاکتونه او د دښمنانو لاس وهنی په نظر کې نیولي وې او د مصوبو او قوانینو په رڼا کې د ذات البیني اختلافاتو سره سره په پوره وسعت نظر او د تفاهم په ډیرو امکاناتو سره د یوه ملي دموکراتیک دولت د جوړولو لپاره یو لاس شوې وې . اختلافات په ټولو جوامعو کې وجود لري خو کله چې دغه اختلافات ملي ګټې په خطر کی اچوي او د ملي خیانت تر سرحده رسیږي ټولې مخالفې ډلې د ملي ګټو په خوا دریږي او ملي حکومتونه او دولتونه پایداره پاتی کیږی.
بر خلاف زمونږ په ټولنه کي ،د انتخاباتو په نژدي کیدو سره

شخصي عقدې له یوې ورځې څخه بلې ته پړسیږي او داختلافاتو کچه لوړیږي. شک نشته په قطعي برخورد منتهي او دافغان ولس دغمیزي سریال به دسره پیل کیږي او یا به دافغان اولس دسرنوشت په بیه یو بل سازش دهغوی ددښمنانو تر منځ صورت نیسي. څه موده دمخه چې ځیني وتلو قوماندانانو دبې وسلې کولو دپروګرام دعملي کولو څخه سرغړونه وکړه مرکزي دولت ددې په عوض چې قاطعانه عمل وکړي دهئیتونو په لیږلو او امتیازاتو دورکولو له لارې یواځې هغوی دومره قانع کړل چې په لفظ کې ووایي چې مونږ د "DDR" پروګرام منو. ایا ملت داحق نلري پوه شي چې دغه سازش د څه شي له مخې وؤ او کوم امتیازات ورکړې شول؟همداسې د جنرال عطا محمد او جنرال خاکریزوال تر منځ په شخړه کې چې یو پر بل باندې دمخدره موادو دقاچاق دتور دلګولو په سر پیښ شوې جنرال عطا محمد دمزار دپولیسو قوماندانۍ ټول منسوبین دقوماندان په شمول بندیان کړي وو. ددې په عوض چې دغه عمل قاطعانه غندل شوې وې دکورنیو چارو وزارت نماینده هغه یواځې یو سوء تفاهم وباله او دکورنیو چارو وزیر اضافه کړه چې هغوی دځیني عالیرتبه دولتي مامورینو دمخدره مواده په قاچاق کې دلاس لرلو په هکله پوره شواهد تر لاسه کړیدي او ګواښ یې وکړ که دغه کسان دقاچاق څخه لاس وانخلې نو نومونه به یې افشاء کړي. پوښتنه داده چې دمخدره موادو کرنه او قاچاق دملي او بین المللي قوانینو له مخې منع دي. جرم سرته رسیدلې. مجرم معلوم دې. آیا څوک حق لري پدې غټو غټو جرمونو غټې غټې تیرېي راواړوي او مجرم په جزا ونه رسیږي. نن هم په افغانستان کې غیر مسئول او واجب

الاحترام کسان شته؟آیا تر دې وروسته به هم افغانستان دبې ګناه مجرمانو دټاټوبي په حیث پاتې وي؟دمرکزي دولت اکثر منسوبین داسې افاده کوي چې ګوندې دټوپک سالارانو په مقابل کې ځکه دسازش نه کار اخلي چې زور یې نه لري. خو زما په نظر دا خبره سمه نده. کله چې دعبدالرشید دوستم او دفاریاب والي او قوماندان تر منځ شخړه پیښه وه او دملي اردو او پولیسو کوچنۍ ټولګې وررورسیدل نو جنرال دوستم په لمړي قدم دغره څوکې ته رسیدلې وو او که "بین المللی دوستان" نه وې وررسیدلي نو دوهم قدم به یې په ازبکستان یا ترکیه کې وې او کله چې یې دبي بي سي سره خبرې کولې چې: ما چی ګناه کردیم. ما بی ګناه هستیم. ما به قوت های دوست بین المللی احترام داریم..او داسې نور خو کله چې یې "دوستان" خواته رسیدلي وؤ بیا ډاډه معلومیده.

- پدی وروستیو وختونو کې دبغاوتونو خبره هم توده شوېې او هره ولسوالۍ هم په اصطلاح خپله خودمختاري اعلانوي او بالاخره به ټولۍې ولسوالۍ په ولایتونو بدلې شي. دکورنیو چارو د وزارت په یو کیلومیترۍ کې دشخصی زندان کشفیدل او دنورو خودسریو ډیریدل به حتماً دمرکزي دولت مشروعیت دسوال لاندې راولي. او دا کار پخپله دنړۍ دهیوادونو، په افغانستان کې دبین المللي نظامي قوتونو، مؤسسو او شرکتونو سره دمناسباتو، قرار دادونو او دملیاردونو ډالرو تر لاسه کولو او مصرفولو مسئله هم دپوښتني لاندې راولي او مشروعیت به ونلري او کله چې دا ځیني ځوانان دخپلو کڅوړو سره پخپله مخه ځي مسئولیت به یې دچا په غاړه وي؟باید خارجي هیوادونه او مؤسسي پدې

باره کې د تأمل څخه کار واخلي.

- په هیواد کې د نامعلومې وضعې په خاطر روسانو هم پدې وروستیو کې د پخواني پورونو خبره راولاړه کړیده. کله چې ډاکټر عبد الله عبد الله روسیې ته سفر کړې وؤ دا خبره داجنډا په سر کې وه . پخوا هم کله چې پروفیسور برهان الدین رباني د ۱۹۹۱ م کال د نومبر په ۱۱ نیټه د مجاهدینو په نماینده ګۍ مسکو ته سفر کړې وؤ د روسانو په ګټه یې معامله کړې وه او د افغان اولس په حقوقو یې خاورې اړولې وې خو په عوض کې یې د ملګرو ملتونو د پنځه فقرئیز پلان په مقابل کې چې ممکنه وه د هغې د عملي کیدو په نتیجه کې په افغانستان کې یو نسبي ملي دولت جوړ شوی وې ، د کودتا ملاتړ یې د روسانو لخوا تر لاسه کړې وؤ. امید دې چې روسان یو ځل بیا په اصطلاح د نیک ګاونډي توب تعهدات د پښو لاندې نه کړي او خپل ملاتړي یو ځل بیا کودتا ګانو ته ونه هڅوي.د بین المللي سوله ساتي او د ناټو د غړو هیوادونو د نظامي قوتونو څخه چې په افغانستان کې میشت دي زمونږ هیله دا ده د هغه تعهداتو او مسئولیتونو له مخې چې د خپلو هیوادونو په نماینده ګۍ یې د ملګرو ملتونو د امنیت شورا ، د بشر د حقوقو د منشور ، د بین المللي عامه نظم او سوسیال دموکراتیزم د اصولو او موازیو په وړاندې لري په افغانستان کې د ملي دموکراتیک دولت د جوړیدو حد اقل شرائط برابر کړي او پرې نږدي چې افغانستان وروسته لدې هم د مخدره موادو د کر او قاچاق او جهاني تروریزم د روزنې او صدور د مرکز په حیث پاتې شي او بې ګناه افغانان بیا هم غمونه او بدبختۍ وګالي.

رښتیا ویل ترخه او مشکل دي
خو ویل یې حتمي او ضروري !!!

شلمه پیړۍ زمونږ د نړۍ د بشري تمدن په تاریخ کې خاص ځای لري او سترې پیښې یې په غیږ کې رانیولي دي: ستر علمي، تخنیکي او اقتصادي انکشافات؛ ستر اجتماعي، سیاسي او اقتصادي بحرانونه ؛ستر نړیوال او محلي جنګونه، انقلابونه او ملي ازادي بخښونکي جنبشونه.

هو !دا هغه څه دي چې شلمه پیړۍ پرې د تیرو پیړیو په نسبت متصفه ،مشخصه او کرغیړنه ده.نن بشریت د خپل بود او نبود په دوه لاري کې ولاړ دي او کولای شي یو له دغه دوو څخه انتخاب کړي.د انګلستان ستر فزیکدان پروفیسور شتیفین هاوکنګ St.hawking د موجوده بشري تمدن عمر ۱۰۰۰ کاله پیشبیني کړي دي. خو زه وایم په داسې غیر مسؤلانه کړو وړو سره به هغه ۱۰۰ هم نور دوام ونکړي.حال دا چې د سالم انساني برخورد په صورت کې د هغې د بقاء لپاره لا یتنا هي زیرمې او امکانات موجود دي.له بده مرغه د انسانانو د همدغه ناسالمه کړو وړو په نتیجه کې نن د نړۍ ۲،۲ ملیارده انسانان له لوږې او سوء تغذي له مخې رنځ او درد ګالي او په ناعلاجه امراضو اخته

دي .او همدومره کسان نور د چاغۍ او پرخورۍ له مخې د عين مشکل سره مخامخ دي.

يا دا چې ځيني هيوادونه د جمعي تباه کوونکو وسلو په برابرولو او د جنګ له لارې د برلاسي په خاطر د زرګونو ملياردو ډالرو په مصرفولو صرفه نه کوي چې په دواړو حالاتو کې به بشر د موجوده تمدن د نابودۍ په لور پر مخ ځي او عمر به يې ډير لنډ وي. خو د معقول انساني برخورد په صورت کې د حل لاره ډيره څرګنده ، اسانه او اصلاً د نړۍ په مخ ناحله او لا علاجه پرابلمونه به هيڅ پاتې نه شي .

افغانستان د اسيا په زړه کې پروت کوچنې هيواد دې چې د تيرو پيړيو راهيسي د نړيوال استعمار د «لويي لوبې» ميدان وو .د شلمې پيړۍ په دوهمه لسيزه «۱۹۱۹» يې انګريزي استعمار چې په خاوره يې لمر نه پريووت مات، په نړۍ کې د استعمار د شکست مرحله پيل او د انګريزي استعمار لمن د انګلستان په کوچنۍ جزيره پورې ورغوټه شوه . دهمدغي پيړۍ په اخري دوهمه لسيزه «۱۹۸۹» کې افغانانو سور استعمار چې په خاوره يې لمر نه پريووت مات او ټول اسيايي او شرقي اروپايي هيوادونه چې د دغه استعمار د جغ لاندې وو ازاد شول.

دواړه کرت چې په حقيقت کې د دوه سترو استعماري آبر قدرتونو او يا لويو جهانشمولو اقتصادي ،سياسي او نظامي سيستمونو او انقطابونو سره جنګ وو ، هرڅه پکې د دغه انقطابونو د ټول طاقت اوزور ازمايي په ډيره لوړه کچه سرته رسيدل او په نړيواله سطحه د بشري ژوند په نظامي ،سياسي ،اجتماعي، اقتصادي او نورو ټولو ساحو کې، په ټولو

ابعادو ،معنا او مفهوم ، جنګ، تجربې او لوی ازمايښتونه روان وو . پدې جنګونو کې د افغان اولس د مادي او معنوي ژوند د ټولو ارزښتونو ،عقايدو او نورو تعلقاتو هيڅ کنج او کنار مصئون نه وو پاتې او افغانان د خپلو او پرديو د وحشيانه بيرحميو سره مخامخ وو .بې شخصيتي، بيګانه پرستي، غلام صفتي، بيسوادي ، مالپرستي او خصوصاً ذات البيني افغان دښمني هغه يوا ځيني اوصاف وو چې دښمنانو دهغي له مخې په افغاني ټولنه کې د خپلې لوبې د اساسي لوبغاړو(رهبرانو ،جاسوسانو ،قوماندانانو ...) او نورو لپاره سربازګيري کوله ، هغوی يې د خپل ميل سره سم روزل ،پالل او په اصطلاح لوی شخصيتونه يې ترې جوړول او برخلاف افغان ناسيوناليزم،وطن پرستي، افغان دوستي، علميت، شخصيت او افغاني ملي رهبري نه پخلاکيدونکي دښمنان ګڼل کيدل .پدې بيرحمانه او خائنانه لوبه کې د جنګ ميدان افغانستان او د تجربې او سوخت مواد له هرې خوا افغان انسان وو . افغان ځوان نسل چې په حقيقت کې د افغاني ټولنې فزيکي او معنوي طاقت جوړوي دوروستي ۲۳ کلن جنګ په موده کي زيږيدلي او په همدغه ناسالمو شرايطو کې چې ژبني، نژادي، مذهبي، سمتي، قومي او نورو هرډول تبعيضونو ته لمن وهل کيده يودبل په مقابل کې دکرکې، نفرت، بغض ،کيني، حسادت، لوټمارۍ او جنګ په روحيه روزل شويدي. چرس، بنګ، هيروئين د مجازي انرژۍ او طاقت د احياٌ او ډيري ناچله پيسي اود عياشئ وسايل په حقيقت کې د دغه ځوانانو د حيات د خريد د وسيلي په توګه ديوي مرۍ وچې ډوډۍ څخه د مخه هري جبهې ته رسيدل او د هر قوماندان په

تصرف کې ورکول کیدل او دجبهو سنګرونه او دعیاشۍ محفلونه پرې ګرم ساتل کیدل.

له بلي خوا دنړۍ په هر کنج کې هرډول زړي او نوي وسلي چې پیدا کیدلي د تخریب او ازمایش لپاره او هر پدر ازاره او مادر ازاره اجیرکه خپل وو که پردې، که عرب وو که عجم، که کافر وو که مسلمان، که د سي آي اي او که دکې جي بې په حلقو کې وو دخپل چپ او ښي افراطیت سره د افغانستان جنګي ازمایشي تیاتر ته وارد او دحرفوي بیرحمه جاني لوبغاړو لخوا دعمل په ډګرکې تجربه کیدل.دا په حقیقت کې دجهانیانو او خصوصاً د سترو آبر قدرتونو لخوا دافغان اولس په حق کې عظیمه جفاء او نه بخښونکي ګناه وه. دافغان اولس ټولنیزه شعوري سطحه او اقتصادي نظامي امکانات په هیڅ صورت ددغه بار د پورته کولو جوکه نه وو.نو ځکه یې خپل ټول ارزشونه او خپل ژوند پکې بایلود او نن افغاني ټولنه دبې سواده، بې مسئولیته، بیګانرسته رهبرانو، قوماندانانو، جنرالانو اوداسې نورو په لښکربدله، دخپل ځان لپاره نابکاره بار او «ځانځاني ښامار» ګرځیدلې ده. دهمدغه بیوسه افغانانو دهډ، پوست، شرف او عزت په بیه که ځیني وطنفروشه افغانانو بنګلي، مقامونه او پیسي ګټلي او ځیني نورو پري جنتي ژوندته ځانونه رسولي او نن ددموکراسۍ علمبرداران غواړي ددغه نابکاره تخم څخه په اصطلاح دموکرات فصل رازرغون کړي، خو حقیقت دادې چې په اوسنیو شرایطوکې دافغاني ټولنې سرنوشت پیشبیني او سمون دهرچا له توان څخه وتلې کار دې.

دپخواني شوروي اتحاد په ړنګیدو سره نړیوال نظام او

نړیوال سیاسي، اقتصادي او نظامي انقلاب له منځه ولاړ، سوړ جنګ چې دسوسیالیزم او کپیتالیزم تر منځ یې دوام درلود او هر کال په زرګونو ملیارده ډالره په مستقیم او غیرمستقیم ډول ورته تخصیص کیدل او بشري ټول دخیر ښیګڼي پروګرامونه یې دخیټې او زنګون لاندې کړي وو ختم او ددریم نړیوال او بلکه د موجوده تمدن په ژوند کې د اخري جنګ خطر چې هره لحظه یې بشریت تهدیدوه عملاً له منځه یوړ. نړۍ یو قطبي، په اصطلاح ایدیولوژي واحده او امریکا د یواځیني بې رقیبه ستر آبر قدرت په حیث دنړیوال سیاسي، اقتصادي اونظامي حاکمیت په محراق کې واقع او هرڅه دهغوی دخواهشاتو په مدار او محور وڅرخیږي، د وارسا تړون ړنګ چې ورسره سم باید د ناتو تړون هم ړنګ او نړۍ داوسني سیاسي، اقتصادي او نظامي دینا میزم او یو جهته عطالتي غیر متعادل او غیرمتوازن حالت څخه دجمعي خیر ښیګڼي او ګټو په خاطر دجمعي شعور او منطق په بناء او دننني عصر دمنل شووؤ دموکراتیکو اصولو سره سم دیوه نړیوال سالم ګډ سولئیز ژوند په لور رهبري او بشریت دحتمي تباهۍ څخه ژغورل شوي وای. خو له بده مرغه د توقع په خلاف دسره استعمار څخه ازاد شوي هیو ادونه دروسي په شمول دبې کیفیته او بې خصلته عناصرو په څیر داندکترین عطالت، مقاومت او سنجش څخه پرته دناتو له لمني لاندې شول او نن یې په نړۍ کې موجوده ناسالمه او دخطر څخه ډکه دینامیکه سیاسي ـ نظامي وضعه رامنځته کړه.

دیویشتمې پیړۍ په شروع کې په موجوده یو قطبي نړیوال سیاسي نظام او ترینګلي سیاسي نظامي وضعه کې دامریکي

په انتخاباتو کې د جورج بوش بري او په کابینه او د جمهوري ریاست په مقامونو کې د پخوانیو جنګ سالارانو او نظامیانو ځای په ځای کول، په اسرائیلو کې د اریل شارون چې په جنګي جرمونو متهم دې د حکومت جوړیدل او د فلسطینیانو په مقابل کې یوائې د جنګ لاره غوره کول، په اروپا کې د ښي اړخه نا سیونالیستي ګوندونو واک ته رسیدل او رابید اریدل، د تیر کال د سپتمبر په یوولسمه د تروریستي عمل په نتیجه کې د لویي تراژیدیې رامنځته کیدل او د هغې په بهانه د نړیوال تروریزم تر عنوان لاندې د بې مفهومه، عاقبت نااندیشانه او غیر مسئولانه ستراتیژۍ غوره کول او غیر مستحق، تنګنظره، متعصبه او بیګانه پرسته وطن دښمنه لړکۍ ډله واک ته رسول او د ټول مملکت واک هغوی ته سپارل او یا د عراق په مقابل کې د ټولو نړیوالو د هرډول اعتراضونو سره سره نظامي عمل ته ملا تړل، په حقه سره د نړیوالو لپاره نیک فال نه ګڼل کیږي.

خو د دې ټولو خبرو سره سره بیا هم مونږ پدې باور یو چې تر ننۍ ورځې پورې چې تاریخي پیښو همیشه مثبت پرمختګ لرلې نن هم د غه قانون پرځای دې او تغیر نشي موندلې، سوسیال دموکراتیزم نن په نړۍ کې یو ریالستیک او پراګماتیک حقیقت او واقعیت جوړوي. په نړۍ کې د حق، عدالت او سولي پلویانو د تاریخ په هره مرحله کې قاطع اکثریت تشکیلاوه او له بلې خوا طبیعي او اجتماعي قوانین تل د توازن او تعادل په بنسټ ولاړ دي او هغه پیښې چې د دغه قوانینو په خلاف پیښیږي تل ګذرا او موقتي ماهیت لري او هیڅکله د عامو قانونمندیو په مقابل کې نشي خنډ کیدلې.

مونږ پدې باور هم یو چې سیاست علم دې او د سیاسي مسایلو سره یوائې علمي کړه وړه پکاردي، شک نشته چې ځیني کسان سیاست هنر او ځیني نور هغه چټله معامله او لوبه بولي. خو زه وایم که د ځیني سیاستونو او ځیني سیاسي رهبرانو د اعمالو له مخې قضاوت وشی، کیدلې شي سیاست لیونتوب، خیانت او جنایت وبلل شي لیکن سیاست تل علم پاتې شویې او هغه وخت یې د حل لار پیدا کړې چې کله ورسره علمي برخورد شوې او لیونیان او د عقل معذوران له هغې څخه لیرې پاتې شویدي.

مونږ پدې عقیده یو چې په یویشتو کلونو کې یو انسان د جسمي او شعوري بلوغ مرحلې ته رسیږي. بشریت چې یوائې د حضرت مسیح ع د میلاد څخه راپدې خوا په یویشتمه پیړۍ قدم ایښې دې طبعاً د جمعي شعور او تعقل مرحلي ته رسیدلې او وروسته لدې لیونیان او میلانهول باید سیاست رهبري نکړي.

مونږ پدې خبره هم پوره باور لرو چې هره سیاسي وضعه د حل سیاسي لار لري. هغه څوک چې د حل نظامي لار غوره کوي د ابه د هغوی د لیونتوب، عدم تعقل او منطق او حماقت څخه پرته بل څه نه وي.

په افغانستان باندې د پخواني شوروي اتحاد یرغل او د هغې په مقابل کې افغاني او بین المللي عکس العمل، د افغانستان څخه وتلو ته د هغوی مجبورول، د ملګرو ملتونو د پنځه فقرئیز پلان له مخې په افغانستان کې د یوه ملي دولت د جوړیدو بېاره طرحه وړاندې کول او د امریکا له خوا په هغې باندې د تضمین کوونکي په حیث امضاء کول د پورتنیو

قانونمند یو لـه مخـې معقـول منـتج عمـل ګڼـل کیـده او افغـاني روښـن فکـران پـه همـدې علـت کلـک متـیقن ووچـې دامریکـي پـه تـضمین سـره بـه حتماًپـه افغانـستان کـې د ملګـرو ملتونـو پروګـرام عملـي کیـږي او هیڅـوک بـه دا قـدرت ونلـري چـې دهغـې پـه مقابـل کـې خنـډ شـي.خـو کلـه چـې ځینـي شـیطاني قوتونـو پـه هراړخیـزه تبـاني او مـصلحت سـره دهغـې پـه مقابـل کـې کودتـا وکـړه او امریکـي هـم سمدسـتي اعـلان وکـړ چـې نـور بـه دافغانـستان پـه کورنیـو چـارو کـې لاسـوهنه نـه کوي،طبعـاً دهیڅـا لپـاره دمنلـو وړ نـه وه. ځکـه چـې ددغـه پـلان دامـاده کـو لـو او پـه دغـه اړه دمختلفـو هیوادونـو او ډلـو دتوافـق حاصـلولو لپـاره کلونـو وخـت اوډیـرو مـالي مـصارفو تـه ضـرورت وو. او دهرڅـه څخـه مهـم، تلافـي ناپـذیره اونـه بخـښونکې داوو چـې ددغـه عـدم مـسئولیـت د احـساس پـه نتیجـه کـې دافغـان اولـس مال،عزت،شـرف، نـاموس لوټ،هیـواد پـه ټولـه معنـا او مفهـوم وران ویجـاړ، پـه سـلګونو زره انـسانان مـړه او غمیـزه تـر اوسـه پـورې لادوام لـري. دا خبـره هغـه وخـت هـم کومـه پټـه معمـا نـه وه اونـن پخپلـه امریکـا اعتـراف وکـړ چـې دشـوروي عـسکرو د وتلـو وروسـته یـې افغانـستان تـه شـا کـړې وه. پوښتنه دا پیـدا کیـږي چـې ایـا یـوه نړیـوال ستر بې رقیبه آبـر قـدرت، ددموکراسـۍ علمبـردار او یـواځیني تـضمین کننـده هیـواد(ځکـه روس خـو مـدعي وو) دا حـق درلـود چـې خپلـه ذمـه واري سـرته ونـه رسـوي او اوس چـې یـې سـرته نـده رسولې افغانـان کـومې دادګـاه تـه مراجعـه کـولې شـي؟ او دا خبـره بـه ځکـه ګټـه ونلـري چـې نـن امریکـا پخپلـه هـم قاضـي هـم حکـم اوهـم مـدعي پاتې شوې ده.

نـه! امریکـا هیڅکلـه ددې حق نـه درلـود اونـه ورتـه کـوم دلیـل

لرلې شي چې داسې وحشي او بې مـسئولیته پـه پـردو خـرڅ شـوو کـسانو ته د کودتـا حـق ورکـړي چـې دخپـل اولـس دعقیـدې،دین، مذهب،مقـدس جهاد،خپـل انـسان،وطن او پـه مجمـوع کـې د بشري ټولـو ارزښـونو پـه مقابـل کـې خائینانـه قـدعلم وکـړي او پـرې ونه رحمیږي.

د سپتمبر دیوولـسمې نیټـې دپیـښې وروسـته پـه افغانـستان کـې یـو ځـل بیـا دجنـګ لاره غـوره کـول د اوږده جنـګ او دافغـان غمیزې دلا دوام پـه معنـا وو، ځکـه هیڅـا دافکـر نـشو کـولې چـې د طالبـانو قـوت بـه دومـره زر مـات شـي. اودبلـې خـوا کـه طالبـان دومـره بـد خلـک وو، څـه ډول تـر پرونـه پـورې دامریکـي سـره د معـاملې جوګـه او داعتمـاد اوملاتـړ څخـه یـې برخـوردار وو. او کـه چیـرې ښـه خلک وو، څـه ډول ممکنـه ده دداسـې یـوه سـتر هیـواد پلانونـه چـې ددموکراسـۍ پـه فـضاکې د جمعـي شـعور، منطـق او خیر ښیګڼې لـه مخـې سنجول شـوي وي پـه عاجـل ډول ۱۸۰ درجې تغیـر وکـولې شـي؟ حـال دا چـې دامریکـي سـره دسـولئیز حـل هـر ډول امکانـات هـم موجـود وو. پـه هـر صـورت طالبـان دخپلـو قهقرایـي بدعتونو سـره پـه خپلـه مخـه ولاړل او پـه عـوض یـې همغـه پخـواني لوبغـاړي چـې د خـا ینانـه او جنایتکـا رانـه اعمـالو څخـه یـې نـن هـم د کـوچنې څخـه نیـولې تـر زاړه پـورې پـه خـوب کـې بـوګنیږي او بـشري تـاریخ یـې دثبت اودرک څخـه عـاجز اوعـاجز تـرې لري، پـه برګـو کمانـدویې دریـشیو کـې د پنځـه کلـن ماشـوم څخـه نیـولې تـر اتیـا کلـن پـورې اغوسـتې وې، دقـدرت پـه ګـدۍ کښینـې او د لـومړۍ ورځـې څخـه دغـه حرفـوي جانیـان دداسـې جنـایتونو او خیانتونو عـاملین ګرځـې چـې پـه تـاریخ کـې یـې تـر اوسـه چـا سـارې ندې لیدلې.

ددي ټولو خبرو سره سره امریکا په غټه تنه په خپله ګناه اعتراف کوي او په واز کومي چیغې وهي چې بیا به داډول اشتباه نه کوي او دکفارې او تلافي په خاطر متې رابډوهي. خو په نتیجه کې دټولنیز ترکیب څخه بې بنیاده او د موضوعاتي فهرست څخه بې محتوا او پوچ دبن کنفرانس جوړیږي او دهغې په نتیجه کې د ۲۰۰۱ م کال د دسمبر په ۲۲ بې صلا حیته موقت دولت جوړیږي ،په افغانستان کې په اصطلاح نړیوال سوله ساتي ځواکونه ځای پځای کیږي، دتوکیو په بین المللي کنفرانس کې بیا هم په اصطلاح دافغانستان دبیاا بادونې په خاطر ۱۵ ملیارده دپنځه کلنې بودجې په حیث منل کیږي او ټول خوش باوره افغان اولس او تش په نامه روشنفکران پدې باور پیداکوي چې دا ځل به دنړیوالو دموکراتو قوتونو په موجودیت کې حتماً په افغانستان کې دیوه دموکرات دولت بنسټ ایښودل کیږي او ټولې ناسمه او ناوړه پیښې به دګذرا پدیدو په حیث موقت خصلت ولري او ډیر زر به له منځه ځي.خو دغه وضعې دلویې جرګې په انتخاباتو ،ترکیب، پریکړو اود انتقالي دولت په ترکیب دامورو په جریان کې دوام لري .وضعه له یوې ورځې څخه بلې ته خرابیږي، امنیت په قطعي ډول وجود نلري.دیوه عادي افغان څخه نیولې تر جمهور رئیس پورې هره لحظه دمرګ دخطر سره مخامخ او یوه ګړۍ هم په خپل ژوند باور نلري .هر ځای زور حکومت کوي او دولتي لوړ رتبه مامورینو په ولایاتو کې ځانونو لپاره ملوک الطوائفي جوړې کړې او له ویرې مرکز ته نشي راتلای.د هوانوردۍ وزیر ډاکتر عبدالرحمن او د حامد کرزي معاون اود فواید عامي وزیر حاجي عبد القدیر چې جرئت یې کړې وواو کابل ته راغلي وو په

رڼا ورځ دبین المللي قوتونو په حضور کې ووژل شول خوڅوک یې دپوښتنې حق نشي لرلې . په افغانستان کې نه یوازې ټول ارزشونه بې ارزښه شوي بلکه کاملاً پرڅټ اووختي دي. یوه قاطع لږکۍ ډله نه یوازې په نورو اقلیتونو بلکه په قاطع اکثریت هر ډول ظلم او ناروا روا ګڼي، په زرګونو انسانان د سوسیال دموکراتیزم دعلمبردارانو او دبشر دحقوقو دمحافظینو په حضور کې ژندۍ کیږي او شاوخوا دشتوکې لیوان اوټپوسان دانسانانو په غوښو اخته دي او دوۍ دغه صحنې اومنظرې خاینانه په چکچکو بدرګه کوي او دخپلو راتلونکو « افتخاراتو » دنمایش په خاطر ترې کستونه ډکوي.

پوښتنه پیداکیږي چې دغه لږکۍ ډله ،دغه دقدرت په ګدۍ ناست وطن دښمنه عاملین او پیژندل شوي شمالي ټلواله څوک دي؟ احمد ،محمود ،کلبي ... یا پښتون ،تاجک ،اذبک ،هزاره،ترکمن ... اوکه خلقي ،پرچمي،شعله یي،ستمي،اخواني، ... اویا دنورو ډلو نمایندګان شامل دي ؟ دغه ټلواله لکه چې له نوم څخه یې معلومیږي په اصل کې ځیني تنګنظره شمالي اوسیدونکي دي چې له پخوا یې سکتریستي تجزیه طلبانه ،بیګانه پرستانه ،خاینانه عقاید او نظریات درلودل.دجهاد په وخت کې یې دټولو جهادي ډلو پرضد د روس سره ځانګړې یوجانبه معامله وکړه ،دحیرتان ــ کابل په لار دسالنګ په سوق الجیشي ــ اکمالاتي منطقه کې یې هغوۍ ته دوامداره اکمالات اود هغوۍ دعسکرو مصئون عودت تأمین کړ ،په ۱۹۹۱ میلادي کال کې یې دملګرو ملتونو دپنځه فقرئیز پلان په مقابل کې،چې په افغانستان کې یې دیوه نسبي ملي ګرا دولت دجوړیدو امکانات برابرول ،په مسکو کې دروس او

دکارمل د ډلې سره د قرارداد په امضاء کولو سره کودتا وکړه ،کابل یې اشغال او د خاورو او ایرو په ډیریو یې بدل ،شخصي او دولتي شتمنۍ یې له یوې مخې لوټ او ټول ښاریان یې د لسګونو او سلګونو زرو بچیانو ویر ته کښینول ،دوۍ بې حسابه ناچله پیسې په روسیه او هند کې چاپ او د ټول افغان اولس شخصي او عامه شتمنۍ یې پرې غصب ، بې حسابه دالري ذخیري یې پرې جوړې ،خپل قومي زلمیان یې پرې په بیه واخستل او د نورو قومونو په مقابل کې یې د طوپ خولې ته وتړل او په دښمنۍ یې وا چول ، د همدغه پیسو پواسطه یې د ټولو ورونو قومونو چټل خواره بیګانه پرستان را ټول ،د ۲۰۰۱ م د سپتمبر د یوولسمې وروسته د امریکا سره په معامله کې په سوونو ملیونو او بلکه ملیاردونو ډالرو اخستلو سره یې امریکایان په افغانستان باندې حملې ته وهڅول او غمیزه تر نن ورځې پورې دوام لري. نن په دغه ټلواله کې د ټولو قومونو ،ټولو احزابو او ټولو اقشارو هغه بې وطنه،بې مسٌولیته او بې سویې ټولې هغه کرغیړنې ځیرې را ټولې شوي چې د مشروع رقابتونو له مخې خپل سیاسي،اجتماعي،قومي،نژادي او داسې نورو معقولو انساني اهدافو او ارمانونو ته د منل شوو دموکراتیکو معیارونو له مخې د رسید و سویه او توان نه درلود او نلري خود لویي غوښتنې، ځان غوښتنې، مقام غوښتنې او نورو ناروا غوښتنو حرس یې تر هر چا اُچت او د دغه ناروا غوښتنو د عملي کولو په خاطر د خپل وطن ،اولس ،قوم ،تاریخي افتخاراتو او بشري ټولو منل شوؤ حقوقو او عنعناتو په مقابل کې هرډول خائنانه معاملې ته اماده دي ،نن هم ټول واک ، ټول مقامونه او

ټوله سرمایه په لاس کې لري ،نن هم هرډول خاینانه معاملو ته حاضر دي او با صلاحیته نماینده یې ملي (متحده)جبهه ده چې د دولت ټول واک په لاس کې لري او د خارجي متولیانو سره د ناروا معاملو متصدي ده.

شمالي ټلواله او یا په بل عبارت د دغه افغان دښمنې ډلې هر غړې د روس او نورو افغان دښمنه هیوادونو د ستراتیژیکو خاینانه پلانونو له مخې داوږدې مودې په ترڅ کې تشخیص ،تربیه او هغوۍ ته د مجازي شخصیت ورکولو په پروسه کې د افغان اولس بې حسابه مادي او انساني قربانۍ پلانګذاري او پدغه لارکې هر ډول متقابل متصور خنډونه همیشه په بې رحمانه توګه له منځه وړل شویدي. حتا د همدغه خاینانه پلانونو له مخې د ټولو بین المللي نورمونو په خلاف د ازاد او مستقل هیواد په مقدس حریم یرغل ته هم حاضر شول. دا ټلواله د خپلو خاینانه فکرونو او خاینانه عملونو پرته د وطن ،اولس او خلکو په مقابل کې د هیڅ ډول ذمه وارۍ احساس د مسئولیت نلري او په لحظوي توګه د خپلو شخصي او ګروپي ګټو په خاطر خپلې قبلې ، جبهې او اندیوالیو ته تغیر ورکولې شي. چې په تیره تقریباً دیرش کلنه دوره کې یې مونږ ځرګند او بې شمیره مثالونه ولیدل .

شمالي ټلوالې په روسیه او هند کې د ناچله ،تورو او غیر قانوني افغانیو په چاپولو سره د افغانستان د ټولو خلکو شخصي ،خصوصي ،ملي او دولتي شتمنۍ غصب او غلا او د هرڅه د مخه یې پرې تاجک ، د ټولو شمالي سیمو او بلکه په ټول افغانستان کې زلمیان اجیر ونیول ،د مرګ او جنګ ماشین یې پرې ګرم وساته او د ورونو قومونو ترمنځ یې د دښمنۍ اور

ته لمن ووهله. دوی همداسې ددغه پیسو په زور ضعیف النفسه روشنفکران، سیاسي ـ اجتماعي رهبران، قوماندانان، ژورنالستان، لیکوالان، مطبوعاتي نمایندګۍ، مشران او واکداران اجیر ونیول او تر ننه پورې یې پرې جنګي او تور تبلیغاتي ماشین فعاله ساتلې دې. راشۍ ددغه غلا او غصب اندازه ځان لپاره تخمین کړو :

که قبوله کړو چې دتورو پیسو له چاپ څخه دمخه،

دیوه ډالر بیه ۱۰۰ افغانۍ

دتورو پیسو له چاپ وروسته،

د یوه ډالر بیه ۱۰۰ ۰۰۰ افغانۍ کیدلي

که پخوا ۱۰۰۰۰۰ افغانۍ ۱۰۰۰ ډالره کېدل، د تورو پیسو له چاپ څخه وروسته د افغانۍ ارزښ زرچنده ټیټیږي او ځمونږ هیوادوالو ته د یو لک افغانیو په عوض یوائې سل افغانۍ او په بل حساب د زرو ډالرو په عوض یوائې یو ډالر په لاس کې پاتې کیږي. یا که دچا شتمني ۱۰۰۰ ملیونه ډالر حساب کړونو ۹۹۹ ملیونه ډالر د شمالي ټلوالې په جیب کې پریوتل او یوائې یو ملیون ډالر زمونږ هیوادوال ته پاتې شول. که دمملکت ټوله شتمني په نظر کې ولرو دزرګونو بیلیونو او بلکه ملي شتمني چې په حساب کې نشي راتلای، او ددغه ټولې شتمنۍ ۹۹۹ برخې دشمالي ټلوالې په جیب پریوتي او یوائې یوه برخه غریب اولس ته پاتې ده. د ۱۹۹۲ م کال څخه راپدې خوا یې په عامه دارایي چور جوړکړې، لا دوام لري، افغان اولس او حکومت او حتا خارجي قوتونه یي په خپلو مهیلیتونو ګروګان نیولي او

په هیوادکې داوسنۍ ناوړه وضعي عاملین همدوی ګڼل کیږي .

دتورو چاپ شوو پیسو څخه که به یو کانتینر افغانستان ته راتلې، څونه روسیي او څونه هند ته پاتې کیدلي او خپل ټول مصارف یې ددې لارې تاً مینیدل او په بین المللي بازارونو کې پرې ډالر اخستل کیدل، یوائې خدای ته معلومه ده . هو دا یوه خبره معلومه ده چې دروسیي د سفارت یوه ټغټه ډله دهمدغه تورو پیسو له لاري دډالرو دقاچاق په تور ونیول شوله او ویل کیدل چې په اشد مجازات محکوم شول.

کله چې دحامد کرزي حکومت نوې افغانۍ چاپ کړې یو ځل بیا شمالي ټلوالې بې حسابه تورې پیسې له دغه ملکونو څخه راوړې او څرنګه چې ټول واک او اختیار هم ددوی لاس کې وو، دغه تورې پیسې یې ټولې په نوؤ افغانیو سپیني او خپلو ذخیرو ته یې ټیل وهلي او یو ځل بیا یې ټوله ملي شتمنۍ غصب او چورو چپاول کړه.

پاتې کیږي دلاجوردو، زمردو، الماسو، د اوه زره ټنو اپین دقاچاق چې هر کال په افغانستان کې تولیدیږي او دخارجي متولیانو سره دګرمو دوامداره معاملو مجموعه به څومره شي چې د شمالي ټلوالې لوړرتبه غړي یې خارج ته په چلولو اخته دي دا سنجش هیوادوال پخپله کولې شي.

دهمدغه پیسو په زور دشمالي ټلوالې جمهور رئیس برهان الدین رباني لس کاله پاچاهي وکړه، دهمدغه پیسو په زور ټولو کسانو یې خارجي بانکونه په ډالرو ډک کړیدي، دهمدغه پیسو په زور، کله چې دولت داستقلال دجشن دلمانځلو توان نلري، دوی خپلې شخصي سالګرې ددولت، وزارتونو، ولایتونو، ریاستونو، خارجي نمایندګیو او مدیریتونو تر

کچې په بیشانه ډماموا و مصرفونو لمانځې ،دهمدغه پیسو په زور دوی ټول افغان اولس او حتا خپل متولیان ځان سره ګروګان ساتي او ټولو ناروا مقاصدوته ددغه لاري ځانونه رسوي ، دهمدغه پیسو په زور ددي په عوض چې اولس ته دخپلو خیانتونو او جنایتونو حساب ورکړي او سزا ووینې ،په خاینانه ډول قهرماني ګاني ، مارشالي ګاني ،جنرالي ګاني او مقامونه ترلاسه کوي او دهمدغه پیسو په زور یې دملي نامقدسي جبهې په نامه سیاسي لوبه روانه کړیده. سره ددې چې دوی اود دوی سره دسوړو نور یاران دجمهوري ریاست پورې په ټولو لوړو مقامونو یې خیټه اچولې او دعوایدو ټولې سرچینې همدا اوس هم په واک کې لري او دبین المللي قوتونو په حضورکې برعلاوه ددې چې خپلې اداري قانوني او حقوقي دندي نه اجرا کوي او په تعلل او کج قلمیو سره داختلاص ،رشوت ،غصب او اداري فساد زمیني برابروي ،په څرګند ډول دامنیت مسئول دبې امنیتۍ ،قانوني مسئول دبې قانونۍ او اداري مسئولین د بې ادره ګۍ عاملین ګرځي. دولت ته ستر خنډونه ایجادوي او دبازسازۍ دنیم نیمګړو پلانونو دپلي کیدو مخنیوي هم کوي. دوی دخپلو خارجي او داخلي متولیانو او فرصت طلبانو سره په ناروا ډلي ټپلي جوړوي او خاینانه غوښتنې وړاندي کوي ترڅو دخپل شرمساره عمر موده اوږده او څوک یې دمحاکمي میزته را کش نه کړي شي.

په یوه هیواد کې ملي منل شوي ارزښونه نباید بې ارزښه شي . سره ددې چې ارزښونه عمومي بشري لاسته راوړنه او زیږنده ده خو شک نشته چې ځیني ارزښونه یواځې ملي بڼه لري چې د هغې د کیفیت او کمیت له مخې دیوه اولس او هیواد

ملي او بین المللي حیثیت او موقف تثبیتیږي. مغرض او متجاوز هیوادونه تل هڅه کوي دنورو هیوادونو ملي ارزښونه پدي ډول بې ارزښه ،نظام رنګ اواداري ،حقوقي او قانوني سیستم ضعیف کړي چې خپل اجنټان او خدمت ګذارانو ته په غیر مستحق ډول لوړ امتیازات قایل شي او په ملي قهرمانانو او تاریخي افتخاراتو د خود فروشه ډلې له لارې ملنډې او تورونه لګول شروع کړي.

شمالي ټلوالې د ۲۰۰۱ دسپتمبر دیوولسمې نیټې وروسته وطن ته دخیات په بدل کې ستر مادي او معنوي خائنانه امتیازات ترلاسه کړل او دبې حسابه پیسو او قدرت په زور اوس دهغې نمایشونه او ګذارشونه دهیواد په ګوټ ګوټ کې دخلکو سترګې ړندوي او غوږونه کڼوي.

ټول ارزښتونه یو څه ته او یو چاته خلک او یا دخلکو نماینده مؤسسات ،انستیتوتونه او متخصص ارګانونه قایلیدلې شي. رئیس جمهور حق نلري ارزشي امتیازات چاته قایل او ورکړي . یواځې د نورو افرادو په څیر دغه ډول امتیاز چاته پیشنهاد او کله چې دغه ډول امتیاز د مربوطه مقاماتو او مؤسساتو لخوا منظور شوي وي کولې شي منظور او یا رد کړي.

شمالي ټلوالې څرنګه چې دخپلو پیسو ،مقامونو ، بدمستیو او خپلو متولیانو په زور اولس او دولت ګروګان نیولې او هره ورځ ترې نوي او نوي امتیازات ،مقامونه ،القاب او نشانونه ترلاسه کوي. تاریخي مسؤلیت یې د جمهور رئیس حامد کرزي په غاړه دې او طاقت فرسا بار اورنځ یې بیوسه اولس په اوږو وړي او خارجي متولیان معاملګرانه او تجاهل

العارفانه غوړونه کښوي او سترګې پټوي .

د نوي افغانستان د جوړېدو د ۲۶۰ کلیزې د نړیوال جشن غونډې ته

درنو استادانو، مشرانو او خویندو ورونو! زما نیکې هیلې او احترامات ومنئ .! د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې د همیشني ابتکاراتو څخه په کورودانې او مننه چې نن یو ځل بیا د نوي افغانستان د جوړېدو د ۲۶۰ کلیزې د نړیوال جشن په غونډه کې د افغانستان د معاصر تاریخ پوهانو د ځلانده ستورو د سترو خدمتونو دویاړ یاد ابتکار ته لاس غزولې او د هغې د ارزونې په خاطر یې د نړۍ د ګوټ ګوټ څخه ستر عالمان او تاریخ پوهان رابللي چې مونږ او تاسې د هغوی د ارزونو شاهد یو.

محترمو! ۲۶۰ کاله پخوا ستر احمد شاه بابا پدې سیمه کې د میشتو قومونو په مشترکه مساعي او برابرو حقوقو سره د دولت په واقعي مفهوم د نننۍ افغانستان د بنسټ ډبره کېښوده او ټول او سیدونکې پرته له تبعیضه متساوی الحقوق افغانان

وګڼل شول. نوموړې تشکل نه یوازې د هغه وخت په کچه بلکه د نن ورځې د مدني ټولنو د ارزشونو له مخې خورا لوړ معیاری د موکراتیک عملي تشکل ګڼل کیږي. ستر احمد شاه بابا د همدغه د موکراتیک اصل په مټ د پراخه پرګنو ملاتړ حاصل او پدې سیمه کې یې لویه امپراطوري جوړه کړه. د خپلې امپراطورۍ په ګوټ ګوټ کې یې د ټولو لپاره د منلو وړ ټولنیز پراخ بنسټه حکومت او دولت جوړ او په ملک کې یې افغاني پرګنیزه عملي د موکراسي برقراره وساتله چې تاسې محترمو استادانو د هغې په مختلفو اړخونو پوره رڼا واچوله.

درنو استادانو او حاضرینو! زمان او مکان دوه مقولې دي چې د هرې پدیدې او خلقت او بالخصوص د ټولنیزو پدیدو او نظامونو د ایجاد، تحول، تکامل او پایښت په پروسه کې ټاکلې او قاطع رول لري. یوه عالم دیوه ستر تصمیم د نیولو په وخت کې د زمان ارزش داسې ارزولې "نن وخته دې خو سبا به ناوخته وي". ستر احمد شاه بابا د دغه کتګوریو د عملي ارزش له مخې په تمام عیار ټاکلې وخت د شرایطو مطابق پخپل منطقي تصمیم سره په ملک کې خورا معقول ټولنیز سیاسي نظام جوړ کړ چې بدیل یې زمونږ راتلونکې تاریخ ونشو لیدلې او د غه ترلې ټینګ نظام همیشه د خارجي غاصبانو او داخلي متعصبو تنګنظرانو دسترګو اغزي ګرځېدلې وو.

زمان د درې مرحلو څخه متشکل دې: ماضي، حال او راتلونکې. ماضي د هرې ټولنې د حال او مستقبل بنسټ جوړوي چې ۲۶۰ کاله پخوا د همدغه لوی احمد شاه بابا په خارق العاده ابتکار او د افغان اولس په قهرمانۍ په بې ساري او بې بدیله توګه د واحد افغانستان تر بیرغ لاندې د افغان ملت بنیاد

ایښودل شویدي. حال زمونږ او ستاسې رسالت دې چې دخپل ملي وحدت او دتاریخي ارزښتونو او افتخاراتو د استفتد رسی سر تر منزله د راتلونکي نسل ترلاسه ورسوو او خپل رسالت په ټاکلی منزل کې په پوره کمیت او عالي کیفیت سره ایفاء او په پوره ډاډ سره یې راتلونکی نسل ته وسپارو.

ټولنیزي پدیدي، نظامونه، دولتونه، اداري، سازمانونه او انستیتوتونه دهر څه دمخه تاریخي پدیدي دي او دوخت په هره ګړی او شیبه کې دهغوی رول او رسالت مشخص او ټاکلې دې. کله چې دزمان او مکان په تغیر سره سیاسې ـ اجتماعي وضعه بدلیږي، ورسره سم دحل سیاسي لارې او رسالتونه هم تغیر مومي دمثال په توګه میرویس نیکه، احمد شاه بابا ، وزیر محمد اکبر خان ، امان الله خان ، مشروطه خواهانو، ویښ زلمیانو، نورو سازمانونو، او ملي قهرمانانو پخپل وخت کې ټاکلي رسالتونه او مسئولیتونه درلودل. حامد کرزې ، دهغه دولتي اداري، موجوده سازمانونه او زمونږ همدا ننني غونډه هم ټاکلې رسالت او مسئولیت لري. لوی احمد شاه بابا خپل رسالت پرون ایفا کړې او هغه چا چې ندې ایفا کړې دهغوی په هکله تاریخ لازم قضاوت کړیدې. پدې ستره غونډه کې، دتاریخ پدې حساسه مرحله کې چې افغان اولس د مرګ اوژوند ، بودونبود په پوله شتیږي، پکار دادي چې مونږ ددې ناوړه حالت او وضعي څخه د وتلو لار او خپل رسالت تشخیص، تثبیت او دهغې دایفاء په خاطر مشخص او جدي اقدام وکړو. غونډه دنوي افغانستان د جوړیدو د ۲۶۰ کلیزي نړیوال جشن تر عنوان لاندې جوړه شوې ده. په همدې بنیاد هغه قومونو او اولسونو چې ټاکلې ملي تشخص ، تعهد او تړون یې نه درلود

هم دخپل قومي او هم داولسي او ملي تشخص،تعهد او تړون څخه برخمن شول او دلومړي ځل لپاره یې د نړی په دې لویه او په هر لحاظ ډیره ستراتیژیکه منطقه کې دخپل سیاسي ،اداري او ټولنیز نظام او دولت څښتن ، د همدغه نظام دبیرغ لاندې ، په همدغه تشخص ، تعهد او تړون سره یې لویه امپراطوري جوړه او دادې نن یې مونږ او تاسې د ۲۶۰ کلیزي د جشن په ویاړ راټول شوي یو. خو ددغه عادلانه او منصف نظام د خصوصیاتو په باره کې چې دډموکراسی په خورالوړو هر اړخیزو ملي مناسباتو او معیارونو یعنې اولسي او ملي دموکراسی په اصولو او قو قوانینو ولاړوو هیڅا بنیادي او دستاینې وړ څه یادونه ونه کړه.هو ملي دموکراسي او فردي مساوات چې په ملي او بین المللي قوانینو ،اصولو او مقاولو او دملګرو ملتونو دبشر د حقوقو په منشور کې د ټولې نړی د اولسونو له خوا د معتبرو منل شوو اسنادو په حیث تسجیل شویدي. نه لکه په افغانستان کې چې مافیایي وسله وال قوماندانان ،قبیلوي مشران او جهادي رهبران د ملي ، قومي ، ګروپي ، مذهبي ، سمتي اوداسې نورو نومونو او موقفونو له مخې په جوړ جاړي ،مشارکت ، ځما ځمی او پټه پنابانديې د نعماتو او بیت المال په چور سره جوړ راغلي دي.

هو !نه ددغه ډول یوه فوق العاده نظام او نه د هغه ملي مدبر شخصیت ، قوماندان او اولسي ټولنیز رهبر چې مختلف قومي مستعد ،با تقوا ،وطنپرست او په خپلو خلکو مین افغانان یې دد موکراسی داصولو له مخې دهغه وخت په خورا مشکلو شرایطو کې سره متحد کړل ،نه کومه ارزونه او یا لا اقل د قدردانی کومه یادونه وشوه.دروغجن به نه شم که ووایم نن چې

د ټولې نړۍ له هیوادونو څخه نظامي، جاسوسي، ملکي دولتي او غیردوتینمایندګان او شرکتونه دا لسم کال دې چې د همدغه نظام په بنیادي رنګولو او سر او مال په ویش اخته دي او نه مونږ پوهیږو او نه دوی چې بالاخره څه کول غواړي، هم په دې باره کې، ددې ستړې غونډې برخه والو نه یواځې کوم پریکړنده تصمیم ونه نیوه، حتا کوم چا یې په باره کې یوه پوښتنه هم راولاړه نه کړه او په داسې تاریخي او دافغانانو لپاره د نن ورځې د مرګ او ژوند په مهمه مسئله کې خبره د پنځو تنو تاریخ پوهانو داثارو دیاد و بود په غونډه بدله شوه او هغه هم لا څوک یاد او څوک لا له یاده هم پرېوتل. په حقیقت کې دغه ستره غونده هم چې ډیرو پوهانو په کې ګډون کړې وو، لکه د نوروغونډو په څیر په یوه عادي غونډه بدله شوه. نه په کې د تیرو تاریخي ویاړونو، افتخاراتو او نیمګړتیاوولازمه ارزونه او کره کتنه وشوه اونه په کې د افغان اولس د موجوده لویې غمیزې د حل لاره په ګوته او نه کوم عملي تصمیم ونیول شو.

مونږ په دې عقیده یو چې هره سیاسي وضعه او مشکل ځانته اساسي علت، تضاد او اساسي غوټه لري. تر څو پورې چې همدغه اساسي غوټه خلاصه نه شي، هر مشکل چې وي په خپل حال به باقي پاتې وي. ژوندي او ملي متحد اولسونه په داسې حالاتو کې اساسي مشکل، تضاد او علت تشخیصوي او په خپل ټول فردي او جمعي شعور او مادي امکاناتو سره د همدغه اساسي مشکل د حل په لارکې سره متفقانه تړون او عمل کوي او مخکې له دې دغه مشکل ریښې و ځغلوي او بجې وزیږوي، په خپل قابو او محاصره کې راولي او د پای ټکې ورته ږدي، نه دا چې له یوه مشکل څخه ۱۰۰۱ مشکله ځان

لپاره جوړاود یوې لومې په ځای دبې شمیره لوموپه جال کې تړلې پریووځي. نن ټول افغانان، دولتي مسئولین، پخپله حامد کرزې، په افغانستان کې دخارجي میشتو قوتونو مسئولین دخارجي دولتونو چارواکي او ټول نړیوال په پوره اتفاق سره وایي چې: دافغانستان بود ونبود دپوښتنې لاندې دې، په افغانستان کې نظام نشته، امنیت نشته، اداري فساد، رشوت، اختلاس، د مخدره موادو کر کیله او قاچاق، اداري، قانوني، حقوقي او حتا افغاني انساني بحرانونه او ډیری نوری په لسګونو او سلګونو ناخوالی موجودی دی. داکتوبرپه میاشت کې په افغانستان باندې دامریکي له حملی راهیسې شپږګ کاله پوره شول. داکتوبر په اتمه نیټه دامریکې دکانګرس دهیئت رئیس ویلي چې په افغانستان کې دبوش سیاست ناکام دې او امریکا به حتماً افغانستان دهمیش لپاره له لاسه ورکړي. دا په حقیقت کې هغه تجاهل العارفانه اظهارات او اعترافات دي چې د افغانانو په مطلقه بېوسۍ او بې کسۍ دلالت کوي. هغه افغانان چې څه موده دمخه یې پخواني شوروي ستر آبر قدرت، چې له ویرې یې همدغه امریکایانو او اروپایانو په خپلو کورونو کې خوب نه درلود او هرکال یې بې شمېره بیلیو نونه ډالر دساړه او تاوده جنګ په لار کې مصرفولې، مات او له خپل ملک څخه وشړه، او داامریکایان، اروپایان او نورو و چې زمونږ ملک ته د خدمت او کومک لپاره راغلل، خو خیانت یې وکړ او زمونږ ملک او اولس یې داسې بې وسه او بې کسه کړ. خو کرزې صاحب اوس هم مصمم دې په همدې خارجي قوتونو، د هغوی پورې تړلیو افغاني جنګي جانیانو، دبشر دحقوقو په ناقضینو،

مفسدینو او مختلسینو او نورو او نورو پواسطه نظام او دولت جوړ کړي او افغان اولس نور او نور هم له پښو پرېباسي . دا کار پخپله دکرزي دحکومت او دولت قانوني او حقوقي مشروعیت دپوښتنې لاندې راولي.خو باک یې نه شته ، ترڅو چې د زمان د دجال له شا دوی لپاره څه دوړېږي د دوی پرې ساعت تیر دي او دملک او اولس غم خو بې له هغې هم نه لري.

بین المللی قوتونه دملګرو ملتونو او امریکی په مشری چی عملاً ټول جهان اداره کو ، همداسې دغه تجاهل العارفانه تظاهر هم کوي چې دوی ګوندې ، په افغانستان کی دامنیت د تامین او اصلاحاتو څخه عاجز دی. که دا خبره رښتیا وي ، نو د دوی حضور په افغانستان کی دڅه په خاطر او دا دومره بې شمیره بې ګناه افغانان هره ورځ د څه لپاره مري ، دا دومره قوتونه په دې غریب ملک کې د ولې ځای پځای شوي ، دا دومره مصارف د څه لپاره او سل او زر نورې خبرې دجدی پوښتنی لاندی راولي. له بلې خوا دافغانستان ګاونډیان چې لا پخوا په کمین کی ناست وو او خپل توسعه طلبانه حرصونه او پوچ ارمانونه یې چاغول بیل بیل باندېني هیوادونه له هغوی سره مشترک پلانونه تعقیبوي او عملاً یې دافغانستان ځمکنی بشپړ تیا او جغرافیایي فزیکي موجودیت دخطر سره مخامخ کړي دي.دغه او دې ته ورته ډیرو نورو مسایلو ته ټول وطنپرسته افغانان دشک په سترګه ګوري او همدا مسئله نن دافغانانو او باندېني او ځینې ګاونډي هیوادونو تر منځ په اساسي تضاد او شخړه اووختې ده. ځکه که یو اولس او هیواد جغرافیایي موجودیت او استقلال ونلري نور ارزښتونه یې هم هیڅکله تحقق نشي پیدا کولې. دافغانانو لپاره چې دوطن سره

مینه په خاصه توګه دتقدس حیثیت او مقام لري نو کله چې روسانو په افغانستان خائنانه حمله وکړه، افغانانو عمومي قیام وکړ او تر هغې ارام کښیننا ستل تر څو چې یې اخري عسکر د امو له دریاب څخه پورې نه وته .دا په تاریخ کی همیشه همداسی وه او نن هم په حقیقت کې ټول افغانان په همدې علت پاڅیدلي دي.

دتعجب غټه خبره داده چې نن د یو موټې افغانستان جغرافیایي موجودیت دځینې اجنبي پلوي افغانانو لخوا دخطر سره مخامخ دي او حتا درسمي تریبونو او پارلمان دموقف څخه دغه ډول غیر مسئولانه او خاینانه څرګندونې کیږي. دا چې وایي سیاست چټله لوبه ده ، رښتیا هم نن په افغانستان کې سیاست په چټله لوبه او کثیر المجهوله لا ینحله معادله بدل شوې او یوه تکه توره مکدره فضاء یې په افغانستان کې رامنځته کړې ده.

اولس ددغې وضعې له سپیناوې څخه عاجز دې. یواځې ملي وطنپرسته روشنفکر قشر یعنی تاسی محترم استادان کولې شی په هغې کې لازم صراحتونه او وضاحتونه راولی، اولس ته دوست او دښمن په ګوته او تر منځ یې رڼه بیلدونکی کرښه کش کړی.ایا تاسې دغه کار وکړ ؟دغه سپیناوې مو راووست ؟او دغه رسالت مو سرته ورسوه ؟

محترمو استادانو !دیرش کاله کیږي چې دا ډول غونډې جوړیږي ، که نور هیڅ مو له لاسه نه کیږي ، په خپلو ستغو سپورو ویناوو که له یوې خوا د خپل زړه براس باسو ، کیدلې شي د خوم چا په جیب کې یو څه هم واچول شي او له بلې خوا مونږ او تاسې چې د یو څه تنفس امکان هم لرو ددغه ډول غونډو

دجوړيدو فرصت او حوصله هم لرلې شو. خوزمونږ اولس همغسې چې يي تول بود و نبود ددغه ظالمانو سره پخپل عادلانه جنګ کې له لاسه ورکړي، ديوې شيبې حوصله هم نده ورپاتې. کاشکې نن دهغه اعجاز، جادو او نهايي تصميم په باره کې يو څه فکر او تصميم نيول شوې واى چې دمرګ په پوله پروت افغان غم ځپلي اولس ته داخري سلګۍ په فرصت کې ورته نجاتد اميد وارۍ پيغام پروت وې.

هو !هيڅوک هيچاته دقيامت د ورځې ، نه دجنت وعدى ورکولې شي اونه له دوزخ څخه څوک ويرولى شى. خو مونږ کولې شول لا اقل نن يو داسې تصميم ونيسو چې د افغان اولس لپاره د تيرو افتخاراتو په تر لاسه کولو سره ، په راتلونکې کې سر اغاز جوړ شوې واى.

شرم دې دهغه چا لپاره چې نن هم دقسم خوړلې دښمن خاينانه نظام اولعنتى ميډيا فعاله ساتي، ورته دخپلې خيټې نه توجيهات برابروي او ددغه لويي غوښتونکې، ځان غوښتونکې تنګنظره دجال دډولۍ لاندې سر ټيټى روان دي. پکار دادى:

- ننني غونډه بايد دخپل روشنفکری رسالت او بى له تاخيره مسوًليت له مخى موجوده خاينانه مجهول سياستونه واضح او ددوست او دښمن تر منځ که خپل وي که پردي، که پټ وي که ښکاره روښانه کرښه کش او په څرګند ډول يي يو تر بله سره تفريق او اولس ته په ګوته کړي.
- دهمدغه تشخيص له مخې دعمل يوه څرګنده سياسې فتوا بايد صادره شي.
- يوه باصلاحيته افغاني روشنفکری شورادې جوړه او

ددغه شورا لخوادې له درى مياشتو څخه تر شپږو مياشتو پورې وخت ورکړې شي چې په موجوده وضعه کې ژور بنيادي اصلاحات شروع او سرته ورسوي.

- په غير صورت کې دې دهمدغى باصلاحيته ملې وطنپرسته روشنفکري شورا لخوا بديل اعتمادي متخصص کسان ددولت او حکومت لپاره پيشنهاداو معرفي شي.

دموکراسي
په تیوري او عمل کې

دموکراسي د یونانی کلمې « demos ـــ اولس ،خلک ؛او kratos ـ قدرت ،حاکمیت » څخه اخستل شوې او یو د اشکالو د اداري ده، چې په رسمي ډول د اکثریت حاکمیت په اقلیت او د ټولو خلکو ازادي او یو شان حقوق تأمینوي . خو په عمل کې نه پخوا د بشر په تاریخ کې کله اولسي حاکمیت عملي بڼه درلودلې، نه اوس څوک د نړۍ په کوم کنج کې داسې نمونه ښودلې شي او نه په راتلونکي کې څوک دهغې تضمین او ذمه واري کولې شي. تر اوسه پورې مونږ یوازې د حاکمو نظامونو او طبقو د دیکتاتورۍ نمونې لرو او بحث پرې کولې شو. اولس په هره ټولنه کې وسیع البنیاده پدیده، جوړښت او بنسټ تشکیلوې چې د بشري ټولنې دڅوند په ټولو اړخونو کې یې همیشه پریکړنده رول لوبولې، د تل لپاره د حقیقت او واقعیت معیار پاتې شوې او د دموکراسۍ سره لازم وملزوم او یو د بل په وجود کې تحقق پیدا کوي . که څوک غواړي د دموکراسۍ په واقعي مفهوم ځان پوه کړي او د تیورۍ او عمل سره یې کره وړه ولري باید خپلې خبرې او عمل د دموکراسۍ او اولس د یو تر بله

نه شلیدونکي ارتباط او متقابل استلزام د عمده اصل او منبع څخه پیل کړي . غربي دموکراسي د سیاسي نظام په حیث د سرمایې د خصوصي علاقمندیو او د حاکمي طبقې او اداري نظام د مشترکو امتیازاتو په نظر کې نیولو او تباني سره تحریفي ، رسمي او عملي بڼه پیدا کوي او د ټولنې د قاطع اکثریت د خیر ښیګڼې د پروګرامونو او د ټولنیزو ـــ اقتصادي مناسباتو او تولید سره هیڅ ډول عملي اړیکي نلري او دموکراسي د ټولني ، ټولنیزو ، ټولنیزو تولیدي ، اقتصادي او نورو مناسباتو مافوق ، یوازې ایدیال معنوي ماهیت پیدا کوي او د پوچ بې ماهیته نوم څخه پرته هیڅ ډول مادي قابل د احساس او قابل د استفادي ارزش نلري ،ځکه چې په اصطلاح ټول دموکراتیک نظام او میکانیزم د سرمایدار او اداري حاکمیت د ګټو په محورباندې دوران پیدا کوي . زه پدې عقیده یم چې هر ارزش ، حتا هغه چې مونږ معنوي ګڼو ، هم یوازې د مادي کمیتونو او ارزشونو پواسطه قیمت ګذاري کیږي. د مثال په ډول ، استقلال ،ملي حاکمیت ، پخپله دموکراسي او ډیر نور چې د ځینو ، په اند معنوي ارزشونه ګڼل کیږي مادي ارزش لري او یوازې د مادي ارزشونو پواسطه یې کره کتنه او ارزونه کیدلې شي. راشئ ، پدې خبره غور وکړو ، که چیرې په اصطلاح همدغه معنوي ارزشونو تر شا مادي ارزشونه وجود ونلري (چې حتماً یې لري) څوک به ورته ارزش قایل شي ؟ فکر کوم که مونږ د دموکراسۍ ارزش او کیفیت په یوه اجتماعي ـــ اقتصادي نظام کې د دغه نظام د استثمار د کچې د ټیټوالي له مخې اندازه او قیمت ګذاري کړو ، دا به د دموکراسۍ د ماهیت د پوهاوي لپاره ډیره څرګنده ،اسانه او

غوره منطقي لاره وي. دموکراسي د هر تاریخي اجتماعي ـ اقتصادي نظام او د هغې پورې اړونده حاکمو او محکومو طبقو ذات البیني مناسباتو د ضرورتونو او مجبوریتونو له مخې، تاریخي ـ سیاسي پدیده ګڼل کیږي. زما په نظر په دریواړو تاریخي ـ اقتصادي نظامونو کې د قواوو، وسایطو او مادي زیرمود کچې، ابعادو، کمیت او کیفیت ته په تش اشاره سره هم زمونږ د مطلب د حل افاده کیدلی شي. یوه برده دار څومره مره یا ن لرل، څومره یي پرې پخپله مصرف کاوه، په کومو وسایطو یي څومره تولید کاوه او څومره ورته ګټه پاتې کیدله او د مصرف او ګټې تناسب یي په فیصدي لحاظ څومره وو. یوه فیودال څومره ځمکې، دهقانان او څه ډول وسایط درلودل، څه شي یي کرل او ریبل او په کال کې یو وار د ګټې او مصرف تناسب یي څومره وو. اوس به راشو د لسو، سلو او پنځه سوه ملیاردو ډالرو سرمایدار، وسایطو، مادي او تخنیکي بیزونو او کومپلکسونو، لسګونو او سلګونو زرو کارګرانو، د هغوی طیارو، ټانکونو، موټرو او نورو عظیمو تولیداتو، د ثانیي، دقیقي، ساعت ورځ، میاشت او کال ګټې، تولیدي ضریبونو او تناسبونو ته. دغه تفاوتونه په هیڅ ډول فیصدي، تناسب او هیڅ قیمت سره د مقایسي وړ ندي. په همدي کچه دموکراسي او که بهتره به داوي ووایم چې ظلم او ناوروا هم د مقایسي وړندي. سرمایداري نظام د خپل نظام او سرمایي د بقاء په خاطر پنځه سوه کلنه تجربه لري. هغوی حاضر دي د سرمایداري مافیا د ناوړه ګټې لپاره هر ډول شرایط، تحریفي تیوری او حتا د چور او چپاول زمینه هم برابره کړي چې څرګندې بیلګې یي په وروستیو کلونو کې مونږ په افغانستان کې لیدلې شو. هغوی

د دې کار لپاره د ملیونو انسانانو قرباني، محلي، منطقوي او حتا نړیوال جنګونه پلان ګذاري او تسلیحاتي مسابقات هم په کار اچولې شي. دوی د سرمایدارې طبقې په ګټه مالي او پولي بحرانونه رامنځته کوي ځکه په هر بحران کې یواځې غریبه طبقه متضرره او د سرمایدارې طبقې ګټې دوه چنده کیږي. د مثال په ډول کله چې بنزین دوه برابره قیمته کیږي، معمولاً د ټکسي او موټر کرایه هم دوه برابره کیږي. خو موټر او ټکسي نیم مصرف او نیمه ګټه کوي. په بحران کې مصرف ثابت پاتې کیږي او د سرمایدار ګټه دوه برابره شوه. ټولنیز مناسبات هغه وخت دموکراتیک دي چې اولسي د خیر ښیګڼې بڼه ولري او په اولسي پراخه پایداره بنیاد باندې بناء وي. په غیر صورت کې هره دموکراسي د معین نظام او معینې طبقې دیکتاتوري ګڼل کیږي. د خصوصي ملکیت او د تورو پیسو په فزیکي موجودیت سره چې د استثمار، ناوړه ګټې، فساد او غیر قانوني سود او مالي ذخایرو وسایل برابروي، دموکراسي هیڅ وخت عملي بڼه نه شي پیدا کولې او بلکه پخپله دموکراسي د دغه ډول عواملو څخه یو عامل ګرځي. دیکتاتوري او دغه ډول تش په نامه دموکراتیک نظامونه یواځې په زور، ظلم، جبر، دروغو، نیرنګ، اردو، پولیس، مخصوص امنیتي قوتونه، حکومت او دغه ډول نورو وسایلو په ذریعه چلیدلې او ساتل کیدلې شي. خو ټولنیز دموکراتیک نظامونه د زور او ظلم محتاج ندي او په سولئیز ډول د جمعي سراسري پایداره سولې د تامین ضمانت کوي. که څوک غواړي چې په نړۍ کې سراسري سولئیز نظام ټینګ شي لازم دي ټولنیز مناسبات په اولسي وسیع البنیاده پایداره قاعده ودرول شي، په غیر

صورت کې به بشري ټولنه دهمیش لپاره ددموکراسۍ دحقیقت او واقعیت په برقرارۍ کې ګمراه او بې برخې پاتې وي. نن چې له نیکه مرغه جمعي شعور، علم او اقتصاد پرمخ تللې، دا کلکه امیدواري شته چې اولسونه به دخپل جمعي شعور دوجدان دغږ له مخې خپل تاریخي رسالت درک او دټولنیزې دموکراسۍ دتحقق په لور به چټک قدمونه واخلي. دتاریخ په اوږدو کې ځینې تیوریسنانو هڅه کړې دموکراسي داولسي ټولنیز ارزش او ورځني عملي ژوند او مناسباتو څخه بې محتوا کړي. له دې لارې هغوی هڅه کوي په اصطلاح خالصودموکراتیکو ادیالونو ته ځانونه ورسوي، چې وجود نه لري. دخپلو نظامونو واقعیتونه پرده پوشي او اقتصادي بحرانونه، ټولنیزو بدبختیو او ناخوالو علتونه په تحریفي شکل فورمولبندي او په پړه یې هغه څوک چې مدنظر لري ونیسي او یا یې د هر چا په قسمت او بخت پورې وتړي. هغوی مذبوحانه اظهارات او استدلال کوي چې ګوندې دخپلې دموکراسۍ د حفاظت او حراست په خاطر یې عظیمه بیرو کراسي، قوانین، مؤسسې، انستیتوتونه او ارګانونه ایجاد کړیدي. زه وایم که دا خبره سمه او په حقه وي نو دبشریت دپیدایښت څخه تر ننني ورځې پورې به یو ددغه پرنسیپونو څخه تحقق موندلې وي. دلوی تشویش خبره داده چې نن دغه مبارزه ډیرې حساسې مرحلې ته رسیدلې، ټولې خواوې مساوي امکاناتو خواته نږدې کیږي او بشریت پخپله دخپلې تباهۍ لپاره هر ډول وسایل او امکانات برابر کړي، وضع هم له بل هر وخت په نسبت ډیره ترینګلې، ټولې خواوې دمخامخ ټکر په موضع کې یو بل ته ولاړې او له هیڅ لور د تفاهم علایم نه

لیدل کیږي، شعور له منځه الوتې، هر چاته ځانونه حق په جانب ښکاري او یواځې داحساساتو له مخې په پټو سترګو په وړاندې قدم اخلي. پداسې شرائطو کې دعواقبو جاج کومه نا حله معما نده او محترم لوستونکی پخپله دهغې پیشګویي کولې شي.

نن دنړیوالو ماجراجویانو او افراطیونو او نړیوال دموکراتیک بهیر تر منځ یو بل انقطاب عملا د تشکل په حال کې دي. ماجرا جویان او نړیوال افراطیون دمشترکو ګټو په بناء غوارې وضع په موضعي او نړیواله کچه متشنجه وساتي او حتا دبشریت دتباهۍ په بیه قمار ووهي خو له نیکه مرغه نړیوال دموکراتیک بهیر له یوې ورځې څخه بلې ته نړیوال ابعاد، ټینګ ارتباط او اعتبار پیدا کوي او په نړیوالو مسایلو کې دفرد، ګروپ، سازمان، قشر او داسې نورو په حیث خپل فردي او ډلئیز عکس العمل او تاثیر واردوي. په عراق باندې د امریکې او انګلستان دحملې دامادګۍ په پروسه کې عملا دغه تقابل ولیدل شو. افراطیونو هڅه کوله ددغه جنګ اور ته لمن ووهي نو یې دخپلو استخباراتي سازمانونو په مرسته هڅه وکړه ددروغجنو دراماتیکو صحنه سازیو له لارې نړیوالو ته وښایي چې په عراق کې دتصور څخه پورته کیمیاوي او بیولوژیکي وسلو ذخیرې موجودې او په ۴۵ دقیقو کې اتمي وسله هم جوړولې شي، سره ددې چې په ټوله نړۍ او په هغه جمله پخپله په انګلستان او امریکې کې ددغه جنګ پر ضد مظاهرې وشوې، د بلکس په مشرۍ دملګرو ملتونو هیئت چې په عراق کې د څیړنو مسئول وؤ په قاطعیت سره دغه دروغ رد کړل او داکتر کلي چې پدغه باره کې یې مسئولیت درلود او

پرته د خودکشۍ څخه یې په بل څه زور نه رسیده بیا هم په عراق کې یې د جنګ اور بل، د غه متمدن هیواد یې د خاورو ایرو په ډیرۍ بدل او نن هم هره ورځ په سلګونو بې ګناه کوچنیان، ښځې او نر او سپین ګیري او ځوانان وژل کیږي. هو! ماجرا جویانو په ډیره سپین سترګۍ خپل ناولي تصمیمونه عملي کړل، هغوی وروسته پدې هم اعتراف وکړ چې د غه ډول وسلې په عراق کې پیدا نه شوې او وروسته لدې به هم پیدا نشي. دا خبره تونی بلیر د ۲۰۰۴ کال د جولای په ۷ نیټه د سنا په وړاندې وکړه یعنې پخپل جرم یې د ټولې نړۍ، د ټولو سوسیال دموکراتانو، د هاګ د بین المللي محکمې او ملګرو ملتونو په وړاندې اعتراف وکړ. تونی بلیر د انګلستان صدراعظم دا خبره هم سمه ورسره غبرګه کړه چې په عراق باندې حمله بیا هم حتمي وه ځکه هغوی د ملګرو ملتونو پریکړه نه وه منلې. دا چې چا پریکړه نه وه منلې او څوک د دغو پیښو دعواقبو مسؤل دي پدې باره کې دی پخپله محترم لوستونکي قضاوت وکړي. زما لپاره د تعجب وړ خبره داده چې دغه کسان د همدغه سوسیال دموکراتیزم د علمبردارانو لخوا چې پر ضد ئیې مظاهرې کولې د بل ځل لپاره په ولسمشرۍ ومنل شول. زما پوښتنه داده. همدې ته وایې د سوسیال دموکراتیزم اصلي ماهیت، عالي مرام، ستراتیژي او انصاف؟ یا دا چې نن هم د دغه محترمانو په مقابل کې کوم مضمر جبر، طلسم او جادو قرار لري، نه یواځې د هغوی لاسونه او پښې یې تړلي بلکه په شعوري ترګمۍ یې هم اخته کړي دي. زه پدې عقیده یم تر څو چې سیاست اولسي او ټولنیز نشي، سیاسي پایداره دموکراسي وجود نشي لرلې. یا دا چې هره سیاسي دموکراسي په موجوده شرایطو کې د همغه

حاکم نظام او طبقې دیکتاتوري ده. په سیاسي دموکراسۍ کې منفعت شخصي او خصوصي او مسئولیت جمعي ټولنیزه بڼه لري. تاریخ د دغه ډول دموکراسۍ څخه پخپله سینه کې ډیرې بدې خاطرې ساتلي دي. د همدغه سیاسي دموکراسۍ په ضر ابخانه کې اتم بم جوړ شوې، د همدغې سیاسي دموکراسۍ د تضادونو او نه پخلاکیدونکو دښمنیو له بازار څخه لمړې ځل اتم بم استعمال شو. د سیاسي دموکراسۍ د ګټې وټې څخه ده چې یو همیشه په ګټه او بل همیشه په تاوان کې دې. په نړۍ کې د مسکراتو، مخدره موادو او نورو مضره موادو مخه نه نیول کیږي، اشتهارات او تبلیغات یې هره خوا سترګې ړندوي او غوږونه کڼوي، د سیاسي دموکراسۍ په نتیجه کې ده چې ایکالوژیکي او محیطي د ژوند صحي شرایط په نظر کې نه نیول کیږي، هره خوا بد شکله ناروا جنګي ماشینونه غوریږي، د فابریکو د زهرجنو غازاتو لوخړې هوا ته پورته کیږي، ټوله نړۍ زهرجنه کوي او د مهلکو امراضو باعث ګرځي خو ګټه یې ځانګړي افراد تر لاسه کوي، د اوزون طبقه له منځه وړي او نړیوال د رادیو اکتیف شعاعاتو د مستقیم تماس او ضرر سره مخامخ کوي او د سیاسي دموکراسۍ علمبرداران د خپلو شخصي ګټو او ملحوظاتو له مخې نه حاضریږي بین المللي مقررات او پریکړې امضاء کړي او ویې مني. خو تش په نامه یې ورځې لمانځي چې همدا نن هم په کابل او نورو ښارونو کې ونمانځل شوه. ټولنیزه واقعي دموکراسي هیڅکله د ننني شخصي سیاست په ناپایداره بنیاد پایداره نشي پاتې کیدلې او د سیاست په آزمندانه محیط او تنګ کمیس کې نه ځایږي. راشۍ چې دموکراسي په ټولنیزه پایداره قاعده ودروؤ او

دټولنیزي پایداره دموکراسۍ دشرایطو څخه خوند واخلو.ټولنیزه دموکراسي پخپله خود کفاء او خود بقاء نظام دې خو سیاسي دموکراسي »کله چې سیاست اولسي او ټولنیز نه وي« خپل ځانته خپل قبر پخپله کنی.دټولو بین المللي دموکراتو قوتونو څخه زمونږ هیله داده چې مونږ ته په هیواد کې دټولنیزي دموکراسۍ پوخ تهداب کښیښودل شي. افغانان چې پخپل ملک کې دټولنیزي دموکراسۍ تجربه لري دغه نظام به ښه وپالي او وروزي.افغانستان نن دشرق او غرب دکلتورونو دتقاطع محل ګرځیدلی. افغانان دسیاسي دموکراسۍ تجربه نلري زمونږ په هیواد کې سیاسي مناسبات قومي او قبیلوي بڼه لري. ګوندونه او سازمانونه چې اوږده سابقه نلري او اکثر روشنفکران چې په غرب کې هم اوسیدلي او روزل شوي دي دخپلو قومي او قبیلوي مناسباتو څخه نشي وتلی او نن چې عملاً دبین المللي سیاسي لوبو په ډګر کې قرار لري په سیاسي لحاظ ډیر نزدیک بینه او هغې ته دپخوانیو تربګنیو او ګوندیو په سترګه ورته ګوري. که د کاکا زوې کوم ګوند جوړوي نو دې یې هم باید جوړ کړي او که چیرې دوه ورونه هم په ګوندۍ کې سره جدا شوي هیڅکله بیا ندي یو شوي. زمونږ په هیواد کې وروستیو سیاسي پیښو دا هم وښودله چې زمونږ اولسي خلک دروشنفکرانو په نسبت دزیات وسعت نظر خاوندان دي. دولسمشرۍ په ټولټاکنو کې زمونږ د اولس شکیبایي او سالم برخورد زمونږ داولس او دبې ځایه نا سالمو ډلو ټپلو جوړول زمونږ دروشنفکرانو په هکله زما دمدعا دثبوت دلیل ګڼل کیدلې شي. زمونږ اولس افغان شموله سراسري سیاسي مرکزي قوي رهبري غواړي خو زمونږ

روشنفکران دخپل تنګ نظرانه موقف او دید له مخې ددغه ډول رهبرۍ جوګه ندي. همدا سبب دې چې دبې شمیره ګوندونو په جوړولو سره یې بې شمیره پرابلمونه ایجاد کړیدي .محترم حامد کرزي ته هم ولسي خلکو پرته دتبعیضه پښتنو، تاجکو، ازبکو، هزاره او نورو یوشان رایه ورکړه. لازم وؤ چې حامد کرزي هم دافغان اولس داعتماد په بدل کې دملي منافعو په بناء دملي اشخاصو څخه ملي حکومت جوړ کړې وې ، خو له بده مرغه کرزي صاحب دخپل حکومت په جوړولو کې خارجي فاکتورته زیات ارزش قایل شوې او نن دکابیني هر غړې څومره چې د خپل متولي ګټې په نظر کې نیسي هغومره خپلې ملي ګټې په نظر کې نلري. دغه کار په حقه سره دیوې خوا دملي وسیع البنیاده حکومت دجوړیدو امکان له منځه وړې او دبلې خوا یې په حکومت کې ملوک الطوائفي او بې بندو باري رامنځته کړیده . کله چې حامد کرزې هڅه کوي دغه تشه دمشاورینو ، مشاور وزیرانو، مشاور معینانو او نورو په مقررۍ ډکه کړي مخالفین یې هغه دخوږي ګوتې څخه نیسي او خپل نماینده ګان پرې مقرروي او وضعه له بد څخه بد تریږي.نن سبا په افغانستان کې هر اړخیز تشکلات او دموکراتیک ریفرومونه جریان لري ددغه ډول ریفورمونو لپاره وسیع البنیاده ټولنیز نظام ضروري دې . حال دا چې په افغانستان کې دا ډول نظام وجود نلري . ټولنیز نظام هغه دې چې له ځان څخه ددفاع توان ولري خو زمونږ اوسنې نظام دبین المللي قوتونو په مرسته هم دخپل استقرار څخه برخورداره ندې . له بلې خوا زمونږ دټولنې پخواني ډیر قوی نهادونه له یوې ورځې څخه بلې ته یو په بل پسې ړنګیږي او کوم نوي نهادونه چې دخپل ماهیت

لـه مخې موقتـه بڼه لـري او تـشکل يـې نـدې مونـدلې داړونـده دنـدو داجـراء جوګـه نـدي . پـه پـای کـې محتـرم حامـد کـرزي دافغانـستان داسـلامي جمهوريـت منتخـب جمهـور رئـيس پـه ډيـرو حـساسو ټـولنيزو او دولتـي مـسايلو کـې خپـل هميـشني وسعت نظر لـه لاسـه ورکـوي، يـواځې مجاهـد پـاتې کيـږي او پـه نـورو ټـولنيزو قـشرونو او بـا الخـصوص پـه وطنپرسـته روشـنفکرانو بانـدې داعتمـاد ځـخـه کلکـه ويـره لـري. اميـد دې پدغـه ټولـو نيمګړتيـاوؤ بـرې ومومـو او پـدې حـساسو شـيبو کـې خپـل تـاريخي رسـالت سـرته ورسوؤ.

دخپرونې دريمه کاليزه

دحرکـت دخپرونـې دريـم کـال د دسـپتمبر ديوولـسمې پيـښې دشـپږم او دبـن د بـې بنيـاده او ناکـام کنفـرانس دپـنځم کـال سـره سمون لـري چې دتروريـزم دبـې مفهومـه سـتراتيژۍ او ناکـام جنـګ لـه لارې پـه غـوره کولـو سره يې سياست پـه نړۍ او افغانـستان کـې پـه کثيـر المجهولـه معادلـه او لاينحلـه معمـا بـدل کـړې او نـن چـې دامريکـي دمـوکرات ګونـد پـه پارلمـان کـې داکثريـت پـه ګټلـو ، غـواړي پـه نظـامي بودجـه تعـذيرات ولګـوي، بيـا هـم دامريکـي جمهـور رئـيس جـورج ډبليـو بـوش دويټـو دصلاحيت ځخه پـه نـاوړه اسـتفادې سـره پـه عـراق او افغانـستان کـې دنظـامي پوتنـسيال دلوړلـو پـه خـاطر پـه کـال سـل مليـارده ډالـر تـر لاسـه او هڅـه کـوي چـې دسياسـت کثيـر المجهولـه معادلـه دنـامعلوم وخـت لپـاره لاينحلـه پـاتې شـي. خـو پـه اوسـنيو شـرايطو کـې ددغـه ډول غيـر مـسؤلانه لوبـو او بـې مفهومـه دروغجنـو او دوامـداره تروريـستي پيـښو تسلـسل او ځنځيـر اخـري سـپرغۍ بـه بـې لـه شـکه ددريـم نړيـوال ذروي جنـګ پټـاکي وچـوي.ديويـشتمې پيـړۍ پـه پيـل کـې اصـلاً دنړيـوال سياسـي نـبض پـرضـد ددغـه ډول سياسـت غـوره کـول او پـه نړيوالـه کچـه ددغــه ناسـم سياسـت پلـوی ټيمونـو

رامنځته کیدل، په حقه سره د بشریت د راتلونکی ژوند لپاره سپېره او بد فال ګڼل کیږي. په همدې زماني مقطع کې پاکستان په موازي ډول په ذروي طاقت او نژدې سل زره تروریستی روزنیز مرکزونو په ایجاد د تروریزم په ځاله بدلول او په ټوله نړۍ کې دداسې یوې سرکشې او تاریکي قوې تیتول دوهمه نه جبرانیدونکی نړیواله ستره اشتباه ګڼل کیږي. په افغانستان کې د امریکي او انګلستان لخوا د افغانستان دګاونډیانو پر ضد د طالبانو څخه د یوې حربې په څیر استفاده، د افغان اولس په نماینده ګۍ د هغوی سره د یوه سیال قوت په حیث معامله او بالاخره د شمالي ټلوالې د متعصب لړکي په ګټه د دغه قوت ټکول درې واړه هغه ناسم عوامل دي چې د نړۍ پد غه هر لحاظ ستراتیژیکه منطقه کې یې د جنګ اوربل کړې او د مصؤنیت احساس ترې هیڅ لپاره متصور ندې. نړیوال پرابلمونه د نړیوال سلیم عقل، هم آهنګۍ او ملاتړ په نتیجه کې د سمون لار پیدا کوي او افغانان به یې هم د نړیوالو سره یوشان ګالي، پالي او د سمون ملاتړ به یې کوي. که هر اولس خپلې داخلي او خارجي چارې په ایمانداری سره سرته ورسوي په نړۍ کې به هیڅ مشکل پاتې نشي. پکار دادي پخپل ملک کې د سمون پسې د معرفت څراغ بل کړو، د خاین او صادق ترمنځ توپیر ته قائل شو او لازم وضاحتونه رامنځ ته کړو. د بن د کنفرانس څخه وروسته د افغانستان مؤقت، انتقالي او منتخب دولت، لویه جرګه، پارلمان او محلي شوراګانې، اساسي قانون، مختلفې مستقلې ادارې، کمیسونونه او دموکراتیک انستیتونه جوړ او بین المللي ملاتړ او ډیرې مادي مرستې ترلاسه شوې خو دا چې د بن کنفرانس په نامعقول بې پلانه او بې پروګرامه د شخصي او

ګروپي ګټو په بنیاد رامنځته شوې وو په همغه یو جانبه عطالت خپل قهقرایي مسیر طې کوي. او د چارو د سمون په خاطر چا یوه لوټه هم نده ایښې. د ملګرو ملتونو او امریکي په مشرۍ د بین المللي قوتونو په راتګ سره هر افغان او خصوصاً روشنفکر قشر پدې باور وو چې افغاني غمیزه به حتماً د حل لار پیدا کوي ځکه چې د غه ملکونه ستر نظامي، اقتصادي، علمي ــ تخنیکي پرمختللې ټولنې لري، د عالي منجمنټ او مدیریتونو څخه برخمن او سوسیال دموکراتیزم د هغوی د ټولنیز ژوند ورځنۍ عملي بڼه ګڼل کیږي. امنیت به تأمین، اقتصادي وده به حتمي او ټولنیز نظام او دموکراسي به په افغانستان کې په ښه وجه برقراره شي. لیکن د دې ټولو بې شمیره مثبتو فاکتورونو د موجودیت سره سره د شپږو کلونو وروسته په ملک کې نظام نشته، اداره نشته، قانون نشته، عامل ارګان او شخص وجود نلري، فساد، رشوت، اختلاس، د مخدره موادو کر کیله او قاچاق د دولت د مسؤلینو او ارکانو ورځینې کار او مصروفیت ګڼل کیږي. شاه او ګدا، داخلي او خارجي یوشان د ظلم، ناروا او بې قانونۍ څخه شکایت کوي. په افغانانو د قیامت ورځ جوړه ده هر څوک نفسي نفسي چیغې وهي نه صور اسرافیل «ع» شته او نه مسئول شخص په سترګو کیږي چې د حی علی الفلاح چیغه وکړي او دغه په ګونډو بې کسه او بې وسه اولس د سوال د کچکول څخه رابیرون، پخپلو پښو یې ودروي او د خپلې عقیدې، ارادې اوو اک خاوند یې کړي. افغان خو هغه اولس وو چې د چا په غلامۍ کې هم غلام ندې پاتې شوې او نه یې د چا جوتې خوړلي. دغه کسان څوک دي چې د سوال او راکړې په دودښه پوهیږي او پرته له عاره په ډیر ویاړ پردو ته د

جاسوسۍ او خوشخدمتۍ مهرونه یو تر بله سره په سیالۍ په ځانونو لګوي او د تاریخي مختورۍ څخه هیڅ باک نلري. په شخصي لحاظ یو څوک د نه منلو تهمت او ناوړه کار پر ځان منلی شي خو دا کار د یوه اولس، ټولنې او یوه ملت په نوم او نماینده ګۍ نشي کولې او نه باید اولس چاته دا حق ورکړي. په کوم هیواد کې چا دولتي اداره، پارلمان، قضاء، حقوق او نظام د جنګي جنایتکارانو، د بشر د حقوقو د ناقضینو، بې سواده جنګ سالارانو، مفسدینو، رشوت اخستونکو او قاچاقبرانو څخه جوړ کړې، د چا په ملک کې چې امنیت نه وي څوک نژدې ۲۰۰ زره تحصیل یافته، باتجربه متعهد افسران کوڅو ته بې سرنوشته وباسي، په کوم ملک کې د کابینې غړي، اداري لوړ رتبه مسؤلین په ښکاره د پردیو ملکونو په جاسوسۍ اعتراف کولې شي، په کوم ملک کې داخلي او خارجي اشخاص او افراد شخصي زندانونه لرلې شي او د خارجي ملکونو معلوم الحال اجنټان ګوندونه او سازمانونه لرلې شي. په کوم ملکي امنیتي مسئولینو په ښکاره د دولت پر ضد مسلحانه مظاهرې کړې چې په لسګونو کسان پکې مړه او زخمیان شوي اوسي. اوس خلک ټول پوهیدلي چې دغه کسان ټول د یوې لوبې لوبغاړي دي چې په مختلفو وختونو کې په مختلفو څیرو سره مختلف رول لوبوي. د مارچ د میاشتې په دوهمه اونۍ کې ملي متحده جبهه اعلان شوه او دولت او ډلئیزو رسنیو هغوی د پردي مغرضو ملکونو پورې تړلي کسان وبلل او خلکو هم د پخوانیو ډلو ټپلو غوندې پر هغوی په حقه باور ونکړ. د ملت د مقدسې مقولې څخه ډیر وطنپرستانه او انسان دوستانه شعارونه لکه ملي متحده جبهه، ملي تړون، ملي وحدت، ملي

عزم، ملي سیالي، ملي وطنپرستي، ملي ښوونه او روزنه، ملي ژبه، ملي ایدیولوژي، ملي ترمنولوژي، ملي ادبیات او کلتور، ملي څار او کنترول، ملي اردو، ملي پولیس، ملي روشنفکر، ملي سرمایه دار، ملي متخصص، ملي مترقي باشعوره انسان او دېته ورته مفاهیم مشتق چې پراخه وطنپرسته پرګنې پرې راټولیږي، ملي دموکراتیک بنسټونه، مناسبات او انقلاب پالي او ساتي او په ملي او بین المللي کچه د یوه واقعي دموکراتیک انساني، سیاسي، اجتماعي، اقتصادي عادلانه نظام او مناسباتو د استقرار او پایښت تضمین کوي. خو هغه په خوردضابطۍ کې ناکام خوردضابطان، د بې صلاحیته او بې کفایته دولت مردانو بې سویې کلانساله بچیان چې د موریانې په څیر د مستعجل په نوم اردو ته شامل او د اردو اهنین دسپلین یې په صفر کې ضرب کړ او یا هغه کسان چې په خپل ملک کې یې په اجتماعي، شعوري، سیاسي، فزیکي او اخلاقي لحاظ احساس د حقارت او کهترۍ کړې، د ګوندګیانو غونډې په تورتمیو سوړو کې پټ شوي، نه یې د شین آسمان رڼ لمر او نه یې د وطن د مور تودې غیږې مینه او خوند لیدلې او ټول د غه عالي وطني منلي ارزشونه یې د خپلو متولیانو په غلامۍ کې له لاسه ورکړي، نه د دغه ارزشونو په ارزش پوهیږي او نه د دغه ډول کارونو جوګه دي. دا خبره نن پوره څرګنده شوې چې خارجي قوتونه، ګاونډیان او په واک کې پاتې افغانان په افغانستان کې د افغاني خودګردانه ټولنیز وطنپرست نظام د مهار کولو او غلام ساتلو په خاطر د تبعیض او تفرقې ناوړه او ناروا ستراتیژي او تاکتیک غوره کړې او د اوږدې مودې لپاره د هغې تطبیقول غواړي. هغه کسان چې د نظامي ژوند د الفباء

سره اشنا دي پدې ښه پوهيږي چې د توپ، راکټ او هوايي بمونو او په کل کې د خارجي قوتونو په وسيله په پردي ملک کې امنيت نشي تامينيدلی. د امنيت د تأمين معيار ، محک او عامل يوائې او يوائې دهغه ملک خلک دي ، اولس دې او هغه هم پدی شرط چې د ټولني د ټولو اقشارو او طبقو تر منځ هر اړخيز عدالت تأمين او اولس د دولت ملاتړ او سي .نن خارجي قوتونه دليرې مسافې او لوړې ارتفاع څخه د توپ، راکټ او الوتکو په وسيله د بمبارد ناکامه پاليسي غوره کړې. پياده قوتونه له حرکته پريوتي او دهرې خيمې او بوساړې شاته ځانونه پټوي او دمقابلې قابليت يي له لاسه ورکړې. دوی هڅه کوي يوائې مخالف قوتونه له ځانه ليرې وساتي او يوائې په ړندو بمباريو دملکي بې ګناه خلکو ،ښځو ،ماشومانو آو سپين ګيرو وژلو او نسل کشۍ ته دوام ورکوي . مخالف جنګياليان هم د خرپ او ترپ تاکتيک له مخې خپلو حملو ته دوام ورکوي او بې ګناه قربانيان په منځ کې يوائې د افغانستان خلک دي چې د طالب، القاعدې او تروريست په نومونو اعلانيږي تر څو واقعيتونه د خپلو خلکو څخه پټ وساتي. دوی ځيني مظالم چې دنړۍ په خلکو روا ګڼي د خپلې خاورې څخه په زرګونو ميله ليرې په ګوانتانامو، ابو غريب، بګرام ، قندهار او نور ملکونو کې سرته رسوي خو دا هيروی چې د خلکو د انظارو څخه هيڅ عمل په پټه نه سرته رسيدلی او نه پټ پاتې کيدلی شي .ډيره موده کيږي د خارجي، داخلي او دفاعي چارو په وزيرانو شخړه روانه ده. حال دا چې مونږ پخپله نه خارجي، نه داخلي او نه دفاعي پاليسي او ستراتيژي لرو. که مو لرلې نو مؤثريت به يي معلوم وې. مونږ د باندنيو چارو له وزير څخه تر نن ورځې پورې

د افغان اولس د نماينده په حيث يوه سياسي خبره او يو سياسي دريز نه اوريدلی او نه ليدلی بلکې د بې ځايه تو جيهاتو او ژستونو شاهد وو چې د ايران، پاکستان او حتا د المان دولت د عکس العمل سره مخامخ شو. سياست د سياسي عباراتو او کلماتو افادی ته چې د پر مختللو هيوادونو د سياسي تقريرونو او ژستونو په تقليد سرته رسيږي نه ويل کيږي .سياست د يوه اولس د جمعي شعور د وجدان غږ دې چې په مختلفو داخلي او خارجي سياسي جبهو کې يي بايد د باندنيو ، کورنيو او دفاعي چارو وزيران د ملي دريز او سياستونو په حيث افاده او پلي کړي. پدې عواملو ځانونه يوه کړي چې ولي په ملک کې ديرش کاله جنګ روان دې؟ ولې زمونږ د مهاجرينو دومره سپکاوې کيږي او په دومره فضيحت سره د پاکستان او ايران څخه ايستل کيږي او بين المللي نورمونه، او پريکړې په نظر کې نه نيول کيږي؟ ولې زمونږ ټول اولس پاشيدلی او جنګيږي؟ نه يوائې داچې ټول نړيوال د غه ټولې پيښې غندي او محکوموي خو زمونږ د چارو مسؤلين زمونږ خپل خلک مجرم بولي او په مرګونو او سپکاوي يي خوا يخې کوي ! ! د ۲۰۰۷ کال د جون د مياشتې په ۱۴ دملي متحدې جبهې مشرانو د زم زم په اوبو د تيرو ګناهونو د پريمنځلو وروسته چې چا په ړيرو او چا په بريتو ګوتې وهلې ديوې نوې طرحې په وړاندې کولو سره موجوده دولت په بې شميره تورونو تورن کړ. راشۍ يو ځل خپل ګريوان ته سترګې واړوو او پدې خبره ژر سوچ وکړو چې دپرون او نن ورځې دجرمونو مجرمان څوک وو او څوک د سبا لپاره پدې خاطر امادګي نيسي او هلې ځلې کوي؟

د سلیم عقل او وجدان په حکم

مونږ پدې کې هیڅ شک نلرو چې هر چاته خپلې ګټې معتبرې دي، دهغې لپاره مبارزه کوي او نه په دې کار څوک ملامتوؤ. دملا نصرالدین په څیر خلکو ته په ننني شرائطو کې نه د ژوند حق ورکول کیږي او نه یي لرلې شي. افغانانو پخوا هم لوی قوتونه مات کړي، پخوانۍ شوروي اتحاد یي هم مات کړ او امریکا به هم ماته کړي خو د سیال ژوند کولو حق به پیدا نکړي. ددې علت هغه کرکجنه وضعه ده چې د افغان اولس دجمعي شعور په ضمیر کی یي یو دبل په مقابل کې ځای نیولې، هیڅکله د شعور سطحې ته نه راپورته کیږي او دمعقولې نتیجګیرۍ څخه دتل لپاره عاجز پاتې دي.

دتاریخ په اوږدو کې افغانان د هر جنګ د سون مواد وؤ. دسون مواد پخپله سوزي او یواځې نور ترې مستفید کیږي. دکوم چا نوم سرتیرا و یا سرباز وؤ بل ورته ویلي وؤ ددا سې سر څخه به زه هم ډیر پخوا تیر شوې وای. دسرڅخه تیریدل او یا سر بایلل نه لازمي او نه کافي شرط او نه کوم ویاړ ګڼل کیږي یواځې سیال انسانان دي چې په افتخار سره خپل سرونه ساتي او لازمي او کافي شرط یي ګڼي. راشئ تر څو سرونه راپورې

دي دهغې دساتلو په باره کې فکر وکړو او دمعقولو پریکړو لپاره یي وساتو او په کار یي واچوؤ !

دروسانو دیرغل څخه وروسته نړیوالو دافغانانو په حق کې په ډیره ناروا او جفا سره داپریکړه وکړه چې دشرق او غرب، سوسیالیزم او کپیتالیزم، روس او امریکې عظیم او ګلوبال پرابلمونه دافغانستان په جنګی تیاتر کې حل کړي. له یوې خوا لکه چې دامریکې دهغه وخت جمهور رئیس رونالد ریګن به ویل "افغان مجاهدینو ته سلام چې دهغوی عقیده او ایمان دبشریت دآزادۍ سمبول او الهام بخش دي" له بلې خوا ددوستۍ، نوع پرستۍ او نیک ګاونډیتوب په نامه ورورد ورور او پلار د زوي په مقابل کې د بې رحمانه او بې باکه قتل وقتال لپاره هڅول کیدل. افغانان دخزان دپاڼو غوندې رژیدل او دهغه ورځې څخه تر ننه پورې نه د افغانانو په ذهن کې دهیواد او خلکو په ګټه کوم فکر پیدا شو او نه چا موقع ورکړه. نړیوال شرقي او غربي انقطاب رنګ، سوړ جنګ ختم او هغه په زرګونو ملیارده ډالر چې دریم نړیوال او ساړه جنګ په لار کې یو دبل په مقابل کې به یي مصرفول پخپلو جیبونو کې یي پاتې شول. هو !دافغان اولس فرد فرد ، ددوه میلونو شهیدانو کونډې او یتیمان، دیو نیم میلون معیوبینو بې وزله بچیان او دافغانستان سمه او غر یوه احسن پاداش ته سترګی په لار وؤ. هغه احسن پاداش دا شو ،ټول افغانان چې تر منځ یي دنفاق اورونه بل شوي وؤ دباروتو او وسلو په ګودامونو کې پوره لس کاله یواځې پاتې شول او یو ځل بیا یي دګاونډیو په مرسته یو بل سره ښه ووژل او دګور دچینجو غوندې یي په پټو سترګو سره وخوړل. په تیرو پنځه ویشتو کلونو او دهغې څخه پخوا هم

په افغانستان کې د افغانانو دبې اتفاقۍ، دښمنۍ او ټوټه ټوټه کولو لپاره د سوسيال او بورژوا دموکراسۍ دتقابل په موده کې سترې تحقيقاتي پروژې تر سره شوې اود هر ډول تبعيض اور ته لمن وهل شوې وه، هر افغان دتنهايي او بې کسۍ احساس کوي ، نن هم هره ورځ نوې ولسوالي، علاقداري او محلي امرين او قوماندانان دملوک الطوائفۍ او خودمختارۍ غږونه پورته کوي، په افغانستان کې مطلقه ځانځاني، کرکه او نفرت حکمفرما او هر څوک يوائې نفسي نفسي چيغې وهي او افغانستان په ټوله معنا او مفهوم بې صاحبه مال او متاع گرځيدلې، هر څوک يې لستوڼي کشوي او پريکوي يې او پر هر سياسي دکان کې د سودا لپاره عرضه کيږي. لنډه دا چې د کوم سر نوشت سره چې د ۲۵ کلنو په موده کې مخامخ وو نن لا د نړيوالو او گاونډيو تر منځ د افغانانو په سر نهايي معامله روانه ده او زمونږ دولت مردان او سياسي مبصرين او حتا پوهان دهغې لپاره تجاهل العارفانه توجيهات برابروي.

هو! پداسې حال کې چې دافغان اولس فرد داخرت د ورځې په څير نفسي نفسي چيغې وهي، يوائې د شخصي گټو او بقاء په لټه کې دي او دهيواد او ټولنيزو گټو په مقابل کې د مسئوليت او احساس د درک څخه عاجز پاتې دي، په مقابل کې د امريکې په مشرۍ په اصطلاح خارجي سوله ساتي ځواکونه په افغانستان کې موجود دي چې تر شا يې ملي متحد اولسونه ولاړ او خپل منځې مشخص تعهدات، تعلقات او ټاکلي اهداف لري. دهغې لپاره دغې منطقې ته راغلي او هغه به تعقيبوي. گاونډي هيوادونه هم دافغانانو په څير دخپلو وطني گټو سره بې علاقې ندي او دسيالو هيوادونو په حيث دبين المللي سوله

ساتي ځواکونو سره دهمدغه افغانانو دبرخه ليک په هکله مشترکاً معاملې کوي، ځکه هغوی پوهيږي تر څو اجتماعي گټې محفوظې او مصئوني نه وي شخصي گټې محفوظې نشي پاتې کيدلې او افغانان يا خو لا شعوري غافل پاتې دي او يا خو ځيني کسان دخپلو شخصي گټو او موقفونو د حفاظت په خاطر په ټولو معاملو معاملگرانه سترگې پټوي.

په هر صورت دافغانستان شاوخوا سيمې دنفوس، مادي ذخيرو او جغرافيايي موقعيت له لحاظه تر هر بل ځايه ډيرې غني او مهمې ستراتيژيکي منطقې گڼل کيږي. افغانستان پدې منطقه کې ديوه څلورلارې او مستحکم بالا حصار په حيث دځانگړي ستراتيژيک موقعيت څخه برخوردار دی. له دغه ځايه هره خوا هره سيمه په ډيره اسانۍ او برلاسې سره په نښه کيدلې شي. تاکيداً بايد ووايم چې با شهامته، وطنپرسته او دهيواد او خلکو په گټو مين افغانان په ننني سياسي لوبه کې ددغه برلاسې فکتور څخه په پوره جرئت او ډاډ سره استفاده کولې شي او همدغه مطلب زما ددې ليکنې اساسي هدف تشکيلوي.

د ۲۰۰۴ کال داپريل په ۳۰ نيټه ۱۰ نوې هيوادونه چې اکثراً پخواني سوسياليستي هيوادونه او د روسانو کلک ملاتړي وو د اروپايي اتحاديې غړي شول او سبا ته به د ناټو غړي هم شي. اکراين، سپينه روسيه، او ځيني نور هيوادونه هم همدغه لار تعقيبوي. روسيه هم ددې په عوض چې دننني يوجهته ديناميزم او عطالت مخې ته خنډ شي په ډير شرم اور شکل سره، خپل سرونه داروپائيي اتحاديې، امريکې او ناټو دلمنې لاندې کوي. ښامار يې په سينه ورخيږي او لکه

دمسمریزم شوی موړک غوندې دسوړې دننوتلو توان یي له لاسه ورکړیدې. خو سرنوشت یي معلوم او ثرګند دې او هغه په نوې لوبه کې دلویې روسیې ړنګیدل دي.

ناتو چې په نوې وسلو باندې دسنبالیدو او توسعیي لپاره یي هیڅ ډول سیاسي او اجتماعي منطق وجود نلري او لا پخوا باید دغه سازمان منحل شوې وي، ورځ په ورځ توسعه پیدا کوي، د روسیي شمالي او غربي سرحدونه یي اشغال کړي او دپخواني شوروي اسیایي جمهوریتونو په راخپلولو سره به د روسیي جنوبي پولي هم د واک لاندې راولي. دافغانستان د سنګر څخه چې شاوخوا ټولې سیمي دهوایي تکتیکي او ستراتیژیکي او ځمکنیو لیرې ویشتونکو قواوؤدفعالیتونه په شعاع او تیر رس کی قرار لري حتما به دامریکي په مشرۍ موجوده قوتونه په افغانستان کې ددغه لوبیي لوبې په سیاسي - نظامي مرکزي وضع الجیش کې پاتی کیږي او خپل حضور به ساتي .

خو ددې ټولو خبرو سره سره روسیه او دسیمي لوی او واړه هیوادونه یو ډول امیدوارۍ ته سترګې په لار دي او هغه دا چې ګوندې یو ځل بیا به دافغانانو د بې سنجشه قربانۍ په نتیجه کې دفلک ثرخ ددوۍ په ګټه ثرخي او امریکائیان به هم لکه د روسانو په څیر پدغه پلندۍ کې ډوبیږي او دافغانستان په ونډۍ کې به بیا هر چاته خپله خپله برخه رسیږي. زما پوښتنه داده چې افغانان څه شي ته سترګې په لاره دي؟؟؟

یو ځل بیا دافغان اولس بی سنجشه قرباني ! یو ځل بیا عین سرنوشت ! یو ځل بیا د خپلو او پردو لخوا عینی موضعګیري او لکه پخوا همغه لعنتی پاداش ! او دغه پروسه به په متوالي

شکل ترابده دوام پیدا کوي ؟؟؟ او تل به افغان اولس لکه پسه غوندې دقصاب په غولي دحلالکې لپاره تړلې ولاړ وي ؟ نه !

داسې وایي "هر اولس دهمغه حاکم او آمر سزاوار دې چې پرې حکم او آمر کوي" او علامه سید جمال الدین افغان په حقه سره لیکي "زه دظالم او مظلوم دواړو سره عداوت لرم. دظالم سره پدې خاطر چې ظلم کوي او مظلوم سره پدې خاطر چې دظالم ظلم پر ځان مني" افغان اولس ددښمنۍ وړ ندې. خپل دین او رسالت یي دوطن په وړاندې تل ادا کړې. پدې به وروسته بحث وکړو.

کله چې بین الملل قوتونه په افغانستان کې خپل حضور ساتي حتما به لکه چې همدا اوس مخامخ دي ، دافغان اولس دعکس العمل سره به مخامخ وي او افغانان به هم حتما هغوۍ وتلو او ماتې ته مجبورووي. دایو معمول تاریخي فاکتور ، حقیقت او واقعیت دې او افغانانو تر اوسه پدی باره کی بل مصلحت نه دې منلې. خو سوال پیدا کیږی. ایا دغه ډول نظامي حضور یواځې په افغانستان کې دې؟ یواځی دامریکی داډول نظامی حضور دنړۍ دسلو څخه په زیاتو هیوادونو کې شته. دا یو بین المللي پرابلم او بین المللي مصلحت، تړون او پیوستون غواړي. افغانان لکه ثرنګه چې یي د تاریخ په اوږدو کې ندي کړې شوي ، نن هم دغه پرابلم په یواځې ځان نشی حلولې او که غواړي دغه کار وکړي انجام یي لکه هر وار ، داوار هم بل ډونه شي کیدلې ، یعني چې امریکا به ماته کړي ،خو پخپله به هم یو ځل بیا د غیر وغماز او شغالانو لپاره د مرګ په پوله پریووځي ..دافغانستان دښمنان غواړي پدې لوبه کې پخپلو معاملو سره

افغانان او تاریخ یې دا بد لپاره خاورو ته وسپاري او افغانان هم نن پخپله ځانونو ته قبر کنې او دګور په خوا منډې وهي. افغانانو پدې منطقه کې تل استعماری قوتونه مات کړي او ولسونه او هیوادونه یې دهغوی له شر څخه ژغورلي او ازاد کړي دي . خدایي خدمتګارانو دخان عبد الغفار خان په مشرۍ دهندوانو سره یوځای مبارزه وکړه ، هند یې د هندوانو لپاره ازاد کړ ،خو پخپله محکوم پاتې شول ، درې واري هند په پاکستان حمله وکړه او مات یې کړ، په آسیا یې جمهوریتونو باندې دتزاریزم او بلشویزم دتیري په وخت او همداسې دایران او عراق دجنګ په وخت کې افغانانو هیڅ ډول خپلې سیاسي غوښتنې او ملاحظات په نظر کې ندي نیولي او دخورې ګوتې څخه یې هیڅوک ندي کش کړي، سره ددې چې دلائل به موجود وؤ. خو بر خلاف دافغانانو په غمیزه کې ګاونډي هیوادونو دافغان اولس په شر کې خپل خیر لټولي او یواځې خپل سیاسي اهداف یې چاغ کړیدي او نن هم په ډیر خائنانه شکل نه یواځې لاس وهنې بلکه څرګند تیرې او تجاوز دوام لري.

جنرال مشرف او دهغه مارشالایي ډلې ته پکار ندي چې دخپلو خلکو او دمنطقې دسیاسي وضعې پر خلاف یې دامریکې دلمنې لاندې موضع نیولي او القاعده او بنیاد ګرایي چې پخپله یې په سند او پنجاب ک ځای پځای کړي او هلته یې براس راووځي خو دوی په هغه ازادو سرحدي سیمو کې نظامی تړیسمار جوړ کړي چې اصلا حق نلري هلته قدم کیږدې او پدې بهانه قومي مشران وژني ، کورونه یې سیزي او پر ځای یې نظامي تحکیمات جوړوي او اغزن سیمان نیسي. ځیني کسان

لا سترګې پټوي او دبې بې سې درادیو له لارې په ډیره بې مسئولیتۍ سره ځینې اظهارات کوي او له بده مرغه لر او بر افغان دهغې په مقابل کې په حقیقت کې پټه خوله پاتې کیږي.

.زه داولسونو سره دعداوت دمسئلې سره موافق نه یم هغوی تل خپل رسالت سرته رسولي ، دا سیاسي او دولتي وطنپرست مشران، اجتماعي شخصیتونه او روشنفکر قشر پوري لري چې همیشه پداسې حساسو شیبو او دتاریخ په تاریکو کګلیچونو کې باید خپلې ټولنې دیوه نیک او څرګند مستقبل په لوررهبري کړي. خو سوال پیدا کیږي کوم مشران او کوم روشنفکر؟

ـــــ هغه چې دافغانستان دوروسته پاتې اجتماعي - اقتصادي مناسباتو خام او نارس محصول ،دشعور او درک سترګې یې لاپټې، دخپل رسالت او دندو په وړاندې احساس دمسئولیت نشي کولې او یواځې په بچګانه، تنګ نظرانه لوبو کې یو دبل دپښو وهلو او امکاناتو دخنثا کولو په مرض اخته دي ؟

ـــ هغه چې دپردیو دواکمنۍ په وخت کې دهیواد او خلکو په وړاندې دعدم احساس او پردیو ته دخوش خدمتۍ دمعیارونو له مخې هر بې سواده با سواده په غیر مستحق ډول کورکورانه په نظامي او ملکي دولتي رتبو او مقامونو ، مسلکي، علمي، اکادمیک صلاحیتونو او رتبو او د نړیوالو معیارونو ، پرته په دیپلومونو او یا نورو القابو مفتخر شوي او په پنځو ورځو کې دمقامونو ، رتبو او افتخاری القابو دټولو پوړیو څخه اووختي دي؟

ـــــ هغه چې د بې شمیره پاچا ګردشیو ، حکومتونو ،

دولتونو، حزبونو، فرکسونونو، ډلو ټپلو په سطحه جداګانه تشکیلات پړسيدلي او جوړ شوي او هر چا دخپلې سليقي له مخې کسان په پوره بې مسئوليتۍ سره ګمارلي او نن ديوې پوستي دپنځه کسيزي ډلې دقوماندان څخه نيولې تر لوړومقامونو پورې هر څوک ځان لپاره با صلاحيته غير مطيع شخصيت قايل دي او نن په اصطلاح پخپله افغاني روشنفکر قشر په يوه نابکاره بار، مکدر سياهي لشکر تبديل او دنيکو او بدو تميز پکې مشکل دي.

ـــ هغه چې دهيواد څخه بهر روزل شوي، او سيدلي او ددموکراسۍ او مدني ټولنې په ټولو اصولو او قوانينو اګاه دپوهنتونونو استادان، سياسي مبصرين، اديبان او پوهان خو بيا هم دافغاني ټولنې دهرډول تبعيضونو په لومو کې بند پاتې دي او بستري يې دبي بي سي، امريکا غږ او نورو راپوګانو، مجلو، ورځپاڼو، جريدو او داسې نورو دفترونو کې اچولي بيا هم دمختلفو سليقو او مناسبتونو له مخې په پوره بې مسئوليتۍ سره عريضي او طويلي مقالې ليکي، تحليلونه، تبصرې او مصاحبې کوي او تر څو چې خبر نګار بس ورته ونه وايي نه بس کوي؟

ـــ او يا هغه چې په تيرو دورو کې ټکول شوې، ځپل شوې او خولې يې داسې تړلي چې په زور به يې پرې خلاصې نه کړې؟

ـــ هغه چې پرون په اصطلاح دکمونست، مجاهد او بې طرفه په نوم يو بل په واک کې شريک کيدو ته سره حاضر نه وؤ او يا نن چې دځينې بين المللي کړيو سره د ځيني ډلو دشخصي ګټو او ملحوظاتو له مخې متقابلو معاملو په نتيجه کې يو ځل بيا په عمده ډول دپخواني مجاهدينو مشران واک ته

رسيدلي او بيا بل چاته اندکترين حق نه قائليږي؟

ـــ او يا بالاخره محترم حامد کرزي چې په وطني او بين المللي ملاقاتونو کې دچين، قره قلي او کاليو په اغوستلو سره دخپل وسعت نظر تظاهر کوي خو په حساسو وختونو کې خپل درونډ رسالت هيروي او په اصطلاح ديوه مجاهد په حيث دموجوده جنګ سالارانو، جهادي مشرانو او نورو سره په ائتلاف، تفاهيم او کمپرمائز ډډه لګوي؟ په هيواد کې ټولې بنيادي چارې په ټپه ولاړې او يواځې په نمائشي، ګذرا او مؤقتي چارو بسنه کيږي؟

دادي زمونږ دافغاني ټولنې موجوده حقيقتونه او واقعيتونه چې بايد ويې منو او دهغې له مخې لازمې نتيجګيرۍ وکړو. پداسې ترګميو او سياسي بحرانونو کې دچارو سمون اسان کار ندي او هيڅکله د نيکو او بدو تر منځ ځرګند سرحدونه او پولي وجود نلري. تشخيص، تصميم او اقدام پداسې حالاتو کې مشکل وي. دفرانسې مشهور متفکر او فيلسوف ارنست رنان ليکی"وقت های می ايند که گوئی هر چيز از دست رفته است، همان است وقت شروع کار". په نورو هيوادونو لدې څخه ډير زيات بد حالتونه راغلي خو هغوی دهرې وضعې څخه لازمه نتيجګيري کړې او اشتباهات يې دوباره ندي تکرار کړي، نه لکه چې مونږ دشوؤ اشتباهاتو او ګناهونو په بنياد دلا لويو ګناهونو تصميمونه نيسو او پلانونه جوړوؤ.

هو! نن دافغانانو لپاره واقعا سرنوشت سازه حالت او وضعه ده. نن مونږ لپاره بهترين وخت دشروع دکار دي چې نيک تصميم ونيسو او لازم اقدام وکړو. راشئ دهيواد او اولس دعالي ګټو په خاطر يو تربله سره دوروری لاسونه ورکړو او

متحد عمل ته ملا وتړو.

مونږ افغانانو ته د هر څخه د مخه خپل خدای ته رجوع کول پکار دي چې پخپل فضل وکرم سره مونږ د جمعي شعور د تورتم او کدورتونو څخه راوباسي او د عقل او شعور په رڼا کې خپل ځانونه او دوست او دښمن وپیژنو او د ښو او بدو تمیز وکړو شو !

مونږ ته یو مهدی پکار دی چې د وخت وزمان د دجال د مکروفریب د دامونو او لومو څخه مونږ ته نجات راکړی !

مونږ ته پدې حساسه شیبه کې صور د اسرافیل ع پکار دې چې د حقیقي قاضي په وړاندې احساس د مسئولیت وکړو ، ویده وجدانونه رابیدار او د حب الوطن احساس او شعور مو دوباره را ژوندې شي !

مونږ ته د حی علی الفلاح یوه داسې کړیکه پکار ده چې د هر کاڼه غوږ تر عمقه ورسیږي، د غفلت له خوبه مو راویښ او د نړیوالو سره سیال ژوند ته مو وهڅوي !

مونږ ته د افغاني جمعي شعور په ضمیر کې یوې داسې زلزلې ته ضرورت دې چې ټول هغه بنیادونه چې د پردیو لخوا زمونږ په ذهن کې د ورور وژنې، نفاق، عداوت او تبعیض په خاطر اباد شوي له بیخه ړنګ، دغه خامې ختې پخې او د وروری او افغاني ذات البیني تفاهم په بناء نوي بنیادونه ایجاد کړو !یوائې پدې صورت کې کیدلې شي مونږ د موجوده وضعې څخه د خپلو خلکو او هیواد په ګټه لازمه استفاده وکړو !نن چې په افغانستان کې کوم قوتونه موجود دي

ــ اول خو ډیرو هیوادونو څخه نماینده ګي کوي او دیوه هیواد قوتونه نه .دوهم د هغوی تر شا داسې ټولنې پرتې دي چې

دموکراسي پکې منلې او عملي حقیقت او واقعیت ګڼل کیږي

ــ دریم د هغوی تر منځ هم د نړیوالو سیاسي -اجتماعي مسایلو په هکله ستر تضادونه وجود لري

ــ څلورم دا چې دا یو نړیوال پرابلم دی او مونږ پخپل منطقی برخورد سره نړیوال ملاتړ تر لاسه کولی شو.

ــ پنځم مونږ پدې باور یو چې دموکراسي کوم حکم، فرمان، آمر او حتی یوائې قانون هم نه دې چې په زور هره خوا صادر شي، بلکه دموکراسي د هر څه څخه د مخه پاکه عقیده، اخلاق، تربیه او لوړ انساني اجتماعي شعور ته ویل کیږي او کله چې دغه صفات د ټولنې او فرد په ذهن کې ځای نیسي هیڅکله د داسې وحشیانه، غیر انساني قرون وسطایي اعمالو مرتکب نشي کیدلې لکه چې نموني یي په افغانستان، عراق، ګوانتامو او ځینې نورو ځایونو کې وښودل شوې. بشریت نن د دغه ډول اعمالو څخه نفرت لري او په نړیواله کچه د دغه ډول اعمالو په ضد عکس العملونه او مظاهري دوام لري او د هغوی خپل خلک لدې کبله احساس د شرم او خجالت کوي.

د پورتنی بحث له مخی په لاندی ډول نتیجګري کیدلې شيي

١ــ په بین المللي لوبو کې پردي غمونه په خپله ذمه اخستل او په حلاجي کې خپل هډونه په ځانګړي توګه ورکول نه ثواب دي، نه شهامت، نه وطنپرستي او نه د سلیم عقل او وجدان مشوره او مصلحت. بین المللي پرابلمونه یوائې په بین المللي تړون، پیوستون او ملاتړ سره ډیرې اوږدې مودې مبارزې په نتیجه کې حلیدلې شي. د داډول طوفانونو څخه ځان لري او په امن کې ساتل غوره مشوره او مصلحت ګڼل کیږي.

٢ــ په نننی منطقوي سیاسي لوبه کې افغانانو ته پکار دي

چې دخپل مرکزي ستراتيژيک موقعيت او چانس څخه په استفادې سره خپل ملي وطني موقف تقويه او پرې نږدې چې کله هم وروسته لدې د شاوخوا قجيرانو او ګيدړانو خوراک شي.

په يوويشتمه پيړۍ کې بشري قانوني او حقوقي ارزښونه او معيارونه

قانوني او حقوقي هر ارشي او تداوم دبشري ژوند سره له همغه وخت څخه نه شليدونکي مناسبات او اړيکي پيدا کړي ،کله چې دا لوی جهان او ټول خلقتونه دخدای دلوی علم له مخې د "کن فيکون" دحکم په صدور قانونمند او متعادل پيدا او انسان يي دانساني تقوا او علم له مخې اشرف المخلوقات او خپل خود مختاره خلف ګرځولي دې.په پورتنۍ جمله کې څو عمده اصله لکه قانونمندي، تعادل، حقوق، مساوات، تقوا او خلافت په سترګو کيږي. همدغه اصول په مجموع کې دهر نظام دخلقت ، تکامل، پايښت او معرفت مستلزم او متضمن او دخدای دمقضي او مقدر قانون "قضاء او قدر" له مخې يوائينې مقيد شرط ، دين ، مذهب او شريعت ګڼل کيږي. هيڅ شې وجود نلري مګر په قانونمند شکل سره . قانونمندي شکل دموجوديت دجهان او هرې پديدي دې او انسان له هغې سره په قانونمند کړو وړو مکلف او مؤظف ګرځيدلي دې . تعادل په يوه نظام کې دپديدو دظهور ، هم آهنګۍ او پايښت اصلي عامل او عمده اصل او يوائې دمتقابلو حقوقو ، وجايبو او ذمه واريو په

صورت کې یو نظام جوړیدلې او پایښت لرلې شي. د تبعیض پرته مساوات او تقوا د نظام د بقاء لازمي او کافي شرط او خود مختاره مقدر خلافت د مسئولیت هغه درونډ بار دې چې انسان د هغې په احساس سره کولې شي خپل تاریخي رسالت سرته ورسوي. مطلق مختار او مطلق مجبور وجود نلري او هر څوک د بین المللي او ملي تسجیل شوو قانوني او حقوقي ارزښونو او معیارونو په وړاندې مقید او مجبور دې او پرته د سرکشۍ او امتیاز څخه باید هغه ومني او غاړه ورته کښیږدي .لوی فلسفي شاعر رحمان بابا د غه متقابل مسؤلیتونه څه ښه افاده کړیدي:

دلته دم او قدم دواړه په حساب دي
پل غلط له لارې مه ږده بې حسابه

لیکن نن ځیني بې مسئولیته نړیوال د ټولو انسانانو او فرهنګي زیرمو د تباهۍ لپاره په نوو ذروي ستراتیژیو یو تربله سره مسابقې ته اماده ګي نیسي .هر نور مال انسان د هرې ورځې په پای کې د ګټې او تاوان او ښو بدو محاسبه او قضاوت کوي. پنځه کاله وشول چې ښاغلې حامد کرزي د خپلې جهادي ډلې سره په افغانستان کې حکومت کوي. د هغوی تر شا ملګري ملتونه، امریکا ، انګلستان ، ناټو او په مجموع کې د ۴۵ نړیوالو پرمختللو هیوادونو ملکي او نظامي طاقتونه په ټول اقتصادي توان سره ولاړ دي. د غه هیوادونه د لوی نظامي، اقتصادي، علمي ــ تخنیکي، سیاسي تجربو او عالي مدیریتونو او منجمنټ خاوندان او کم تر کمه یې عملاً ۵۰۰ کاله په ټوله نړۍ حکومت کړې دې. نن هم دوی د نړۍ د ټولو هیوادونو اقتصادی زیر بناوې د ګلوبالیزم په کچه پخپل واک

کې لري او دژوند ټول اړخونه اداره کوي .دوئ ی زمونږ هیواد ته د امنیت د تامین او بیا آبادونې لپاره راغلي دي، خو له لومړۍ ورځې داسې معلومیږي چې د کوم لوی او خطرناک جنګ لپاره اماده ګي نیسي. دارګ په داخل ، دارګ په دروازو پورې تړلي سرکونه او د کابل په ټولو د توجه وړ کوڅو کې سنګر بندۍ او استحکامات دوام لري. د هیواد په ستراتیژیکو منطقو کې اساسي قشلې او تاسیسات جوړیږي. برخلاف پخواني نظامي مؤسسات او تاسیسات او اردو ړنګ شوې او بیکاره مسلکي افسرانو یې لویه سیاسي او ټولنیزه ستونزه رامنځته کړیده .دبیا اباد ونې هیڅ نښې نښانې نه په سترګو کیږي یوائې د بې حسابه ډالرو د هضمولو په خاطر د کاغذ په مخ د راتلونکو وختونو تخیلي پلانونو طرحې جوړیږي. خو په ځیني تاریخي منطقو کې لکه شیرپور او د ښاري ماستر پلان خلاف په ځیني ساحو لکه ښاري پارکونو ،کلتوري مرکزونو او یا نورو ساحو کې چې د زوراباد په نومونو په خپل سر پروژې د جهادی مشرانو، قوماندانانو او د موجوده حکومت ځینې بیګانه پلوي انډیوالانو له خوا په کار اچول شوې دي او د خارجي پیسو ټولې سر چینې هم په لاس کې لري چارې په پوره سیالۍ پر مخ ځي.

خو له بده مرغه پدې وروستیو وختونو کې د ځانمرګي بریدونو او د آیساف او ناټو د نوې ستراتیژۍ له مخې د هوایي، راکټي او لیري ویشتونکو توپونو په بمبارۍ او ډزو کې کومه لوټه چې د تنظیمي جنګونو او شرق او غرب په زور ازمایي کې ولاړ پاتې شوې وه شک نشته چې هواره به شي دا چې د زوراباد د پروژو سرنوشت به څه کیږي معلومه هده.

د معتبرو دولتي او خارجي رسنیو په قول د مخدره مواد

قاچاق او کر کیله له یوې ورځې څخه بلې ته پراختیا مومي او نژدې ده چې د نړۍ سل په سلو کې اپین په افغانستان کی تولید شي او دا کومه د تعجب وړه خبره هم نده ځکه د همدغه رسنیو په قول په افغانستان کې نظام، اداره، حکومتاو قانون نشته او فساد، غلا، اختلاس ،د خلکو تښتونه، په کوچنیانو ډلئیز تجاوزونه او انارشي ورځنې دود او دستور ګرځیدلې او هغه څوک چې دا کار نه کوي په اصطلاح په افغانستان کې احسا س دحقارت کوي ،ځکه چې دا یو غیر معمول کار ګڼل کیږي او نسبي نورمال انسانان فکر کوي ګوندې د کومې ګناه مرتکب شوي دي ځکه چې دا کار د عام دود او دستور سره په تضاد کې واقع کیدل کیږي . له بلې خوا دا هم یو تاریخي حقیقت دې چې نړۍ زورورانو همیشه د مخدره موادو قاچاق پخپل واک کې لرلې او که دا کار ونکړي دا لویي سرمایي به یي له کومه کړي وې او دا احمقانه مصارف به له کومې لارې پوره کوي ؟ دوی هر وخت چې د نړۍ په کوم کنج کې واک درلوده تل یي دا پینو مزرعې جوړې کړي او د نړۍ هر تود بازار ته یي رسولي دي. دا چې څوک پدغه زهرو خپل ژوند له لاسه ورکوي، خپل دي یا پردي د دوی لپاره دا خبره د ارزش او پام لرنې وړ نه ده. پرون اپین د هند او جنوبي امریکې د حاصل خیزو ځمکو څخه تولیدیده او د اروپایانو پواسطه چین او نورو ملکونو ته وړل کیده چې د تریاکو لوی جنګ یي پایله وه او پخپله امریکایان وو چې سل زره چینایي معتادین یي د امریکایانو په اعتیاد باندې د روږدي کولو لپاره امریکې ته بوتلل او نن چې د امریکې او اروپا په بازارونو کې هر ډول مخدره مواد آزاد خرڅیږ. او د هیڅا څخه پټ حقیقت ندې بیا هم همدغه

امریکایان او اروپایان یي نن له افغانستان څخه خپلو خلکو ته په پراخه پیمانه رسوي.دا ډول ده په څو جملو کید کرزي صاحب د پنځه کلنې دورې او خارجي «دوستان»د بیا ابادونې پایلې او نتیجګیری. دوئی چې هر ډول فکر کوي، خو زمونږ په فکر داخلي او خارجي ټول ټیمونه د امنیت او بیا ابادونې په چارو کې په قطعي ډول ناکام دي. مونږ دا نشو منلې چې دوی په دې کار کې بې وسعې دي. له بلې خوا په کابل کې د انګلستان نوي سفیر وویل چې په راتلونکو دیرشو کلونو کې به په افغانستان کې پاتې شي. همدا سې د امریکې د دموکرات ګوند نوي کاندید بارک اوباما هم دا ګست په دوهمه نیټه ویلي، که دې په انتخاباتو کې بریالې شي له عراق څخه به خپل قوتونه خارج او افغانستان ته به یي ولیږي. د افغانانو سره همدومره جفا کافي وه. ښه به دا وي زمونږ دغه "دوستان"نور خپل حضور په افغانستان کې پای ته ورسوی او په ډیر منطقی او معقول شکل سره دیوویشتمی پیړۍ د ایجاباتو او دهغوی د دیموکراتو ټولنو دغوښتنو مطابق واک د افغانستان اصیلو خلکو ته وسپاري. افغانانو تل دخپلې خاورې د ساتلو توان لرلې او اوس یي هم لري.په حقیقت کې هغوی همغه پلانونه عملي کول غواړي، دکومو په خاطر چې افغانستانته راغلي دي . امنیت او ابادي د هغوی په پلانونو کې هیڅ وجود نلري، یوازې د ګذرا پدیدي په حیث که چیري په موقتي پروژو کي چیري په سترګو شي او لکه چې عملاً لیدل کیږي ډیري ددغه ډول پروژو څخه داسي بې کیفیته وي چې د استفادي د مخه او یا لا اقل د ډیري کمي استفادې څخه وروسته له منځه ځي. نن چې بشري شعوري اګاهي د بلوغ مرحلې ته رسیدلې او د هر ډول تحول، تکامل او

منطقي پوهاوي د پذيرش قابليت وجود لري، نن چې اقتصادي زيرمې او امکانات د ټولې نړۍ د وږو او بربنډو د مړولو او پټولو لپاره کافي دي او که نه او سي په کمه توجه سره يې سرشاره زيرمې توليديدلې شي، ... ايا دا مناسب ده چې يوائې دهوس، لويي غوښتني، شوخۍ او ساعت تيرۍ، ساديزم، بربريت، وحشت او حيوانيت د غريزو له مخې د ملياردونو انسانانو د پيړيو پيړيو ټولو علمي ــ تخنيکي، اقتصادي، اجتماعي، حقوقي، قانوني سالم بهير ته شا او خپل ټول امکانات او با الخصوص اوسنۍ ميډيا او مطبوعات په لعنتي پديدو بدل ترڅو ديوه انسان اخري مړۍ چې د اخري نفس لپاره په خوله کې لري، تري راوشوکوي ؟ د څه لپاره؟ راشۍ ! "د سليم عقل او وجدان حکم" ته غاړه کيښږدو ! راشۍ ! د ملياردونو انسانانو د ميلونونو کلونو دژوند او مبارزی د سليم بهير منل شوؤ ارزشونو ته چې د ټولو نړيوالو په خورا معتبرو اسنادو کې تسجيل او د عملی ژوند بڼه يې غوره کړې ازرش قايل شو، راشۍ ! چې د ټولو سالمو انسانانو غوندې يو شان فکر وکړو ! او که نه نو ! د سپتمبر يوولسمې او ډيرو نورو پيښو دا هم وښودله چې يو پر بل باندې د بر لاسي امکانات هم عام ګرځيدلي دي. راشۍ ! د مقابلې پر ځای د تفاهم لار غوره کړو. ښه به داوي د شر، فساد او تروريزم شيطاني ځالی او مزرعی په پاکستان او دنړۍ په کنج کنج کی وتړل شی. دا ډيره ناکامه هڅه او د نړيوال دموکرتيک نظام لپاره د زهرو او ذقوم حيثيت لري. دا يوه بهانه ده، دا يوه دسيسه ده، دا يو ډير تور او ناکام پلان او پروګرام دي، دا اوس په حقيقت بدل شوې واقعيت دې چې نن د نړيوالې مافيا توري څيرې د چپګرا، راستګرا، القاعدې،

طالب او بل هر بنيادګر چې تصور يې کيدلې شي په يوه محل قوماندې کې سره راټول او ځانونو لپاره طلايي هګۍ اچوي او دنړۍ دبې ګناه انسانانو لپاره دتباهۍ ګودالونه، کندې او اسفل السافلين جوړوي. نن جهاني ټولنې يو جانبه عطالت پيدا کړې او د يابو په شا دکوډبار په څير يې خپل توازن او تعادل له لاسه ورکړې، پريوتل يې حتمي او برې به د سالمو قوتونو په برخه وي

افغان هېوادپال ملي روڼ آندي بايد خپل تاريخي رسالت سرته ورسوي !

اگـر يک ذره را بر گيری از جای
فـــروريزد همه عالم سراپای

« مولانا جلال الدين بلخي»

دشلمې مـيلادي پيـړۍ پـه پـای کـې د سياسـي لـوی نړيـوال بحـران رامنځتـه کيـدل، پـه ناپايـداره يـو قطبـي محـور او بنسټ دنـوي نړيـوال سياسـت تـشکل او پـه دغـه سياسـت بانـدې دپيژنـدل شــوو افراطـي ځيـرو تـسلط، هيڅکلـه پـه يويـشتمه پيـړۍ کـې دنړيوالـو لپـاره دنيـک فـال زيـرې نشو ګڼـل کيـدلې او دا هـم کومـه دتعجـب وړخبـره نـه ده چې نړيـوال او افغـاني سياسـت نـن پـه کثيـر المجهولـه معادلـه او جـړه مـشوره بـدل شـوې دې. تـر څـو چې دغـه مجهــولات پـــه نړيوالـــه او ملـــي کچـــه دمعلومـــو متحولاتـــو او نورمـاتيفونو لـه لارې پـه منطقـي قانونمنـد ډول دحـل ځـواب پيـدا نکـړي دامنيـت او سـولئيز ګـډ ژونـد تامينيـدل هـم ناشـونې کـار ګڼـل کيـږي.د ۱۹۷۹ م کـال پـه پـای کـې پخـواني شـوروي اتحـاد دشـپيته کلنـې دوسـتۍ او بـين المللـي قوانينـو او تړونونـو پـر خلاف پر افغانستان خاينانه حمله وکړه او برژنسکي دامريکي د پخـواني جمهـور رئـيس جيمـي کـارتر امينتـي سـلاکار هـم پـدې

اعتـراف وکـړ چې: "ايـن مـا بـوديم کـه شـوروی هـا را تـشويق نمـوديم، تابـه افغانـستان تجـاوز نظـامی نمايـد و دريـن پـروژه پاکـستان رفيـق راه مـا بـود..." پـدې ډول افغانـستان ديـوه ډيـر خاينانـه پـلان لـه مخـې دنـړۍ دسترو هيوادونـو تـر منـځ پـه تمـام عيـار جنګـي ميـدان او تيـاتر بـدل شـو. دنړيوالـو تـضادونو او شخړو ستر غـامض پرابلمونـه دافغانـانو دسرنوشت سره غوټـه او افغانـان دجنـګ پـه تـاوده ډګـر کـې دنړيوالـو سترو آبـر قـدرتونو دجفـاء او نـاروا سـره مخـامخ شـول. دغـه جهنمـي طـاقتونو يـواځې دجنـــګ بـــديل غـــوره کـــړې وو، غوښـــتل يـــې د کمـــونيزم او کاپيتـاليزم، شـوروي او امريکـي او کـې جـي بـې او سـي آی اې تـر منـځ ګلوبـال متـضاد لاينحلـه پرابلمونـو تـه د افغانـستان پـه جنګـي ډګـر کـې د حـل لار پيـدا کړي، خـو افغانـان نـه پـه اخلاقـي لحـاظ ددغـه لـويې جفـاء او نـاروا سزاواراو نـه پـه مـادي او معنـوي کچـه ددې جوګـه وو چې دغـه لـوی نـاورين دې پخپـل کـور کـې وزغمـي او يـا دې دغـه لـوی بـار پـه خپلـو اوږو پورتـه کـړې شـي. خـو جبراً افغـان اولـس دغـه غيـر عادلانـه او نـا برابـر جنـګ تـه اړ ايـستل شـو او دنـړۍ دمـخ د ټولـو زړو او نـوؤ وسـلو ذخيـري دافغانـستان پـه جنګـي تيـاتر کـې اسـتعمال او وازمايـل شـوې او دکميـاوي او ذروي وسـلو پـاتې شـوني او تفـالې دافغانـستان پـه خـاوره راپريـوتې. دجنـګ دسـوخت مـواد پـه ټولـو جبهـو کـې يـواځې صـادق او مـؤمن مـسلمان افغانـان ووچې د څـو تنـو معاملـه ګرو پـه ذريعـه جبهـه پـه جبهـه ځغليـدل، دومـو پـه شـان ويليـدل او جبهـی يـې ګرمـې سـاتلې. لـيکن يـو دسـوچ او فکـر والا افغـان پيـدا نـشو چې ددغـه بـاتور اولـس پـه سـمه لار رهنمـايي سره يـې خپـل تـاريخي رسـالت او ديـن ادا کـړې وې. او کـه چيـرې بـه کـوم وطنپرسـت

افغان دغه رسالت ادا کول هم غوښتل ، د بین المللي شیطاني مافیایي قوتونو د غلبیل د چاڼ، جال او دام څخه د تیرېدو فرصت دغه ډول کسانو ته نه وو میسر او حتماً هر وطن پرست انسان په یو د دغه دامونو کې لاس و پښې او ذهناً تړلې پاتې کېده او یوائې هغه کسانو ته چې د مافیایي پروګرامونو عملي کول به یې غوښتل د فعالیت او ازادۍ چانس ورکول کېده . نو ځکه افغان اولس نه یوائې خپلې ټولې مادي شتمنۍ بلکه افغاني وطنپرستي، عنعنات، ملي وحدت، ټولنیز جوړښت او ټول اسلامي، اخلاقي او وجداني ارزښونه چې په هر سنګر کې د افغانانو د بري ضامن وو هم له لاسه ورکړل او په اصطلاح بې موراله او خلع سلاح پاتې شول. افغانانو د نړۍ هغه ستر قدرت مات کړ چې له ویرې یې امریکایي او اروپایي امپریالیزم په زرګونو کیلومتره وړاندې پخپلو کورونو کې د شپې خوب نه درلود او ټولو نړیوالو ، شرق او غرب، عرب او عجم او باالخصوص پاکستان ته یې د ړنګېدو د حاضر خطر څخه نجات ورکړ او د نړۍ د تاریخ څرخ یې د امریکې په یو قطبي محور وڅرخاوه. د تأسف خبره داده چې لا د نجات د شهیدانو د زخمونو وینې او په سره ډولۍ کې د کونډې ناوکۍ اوښکې نه وې وچې او د غم تورپوړنې یې لا له اوربل څخه نه وو پرېوتې، دغه ټول معامله ګران چې د ټولو افغاني پرابلمونو او دژنیو د تړون قاضیان، حکمان او مجریان او مجرمان ګڼل کېدل، ددې په عوض چې د هل جزاء الاحسان الا الاحسان په حکم افغانانو ته نیک پاداش ورکړي ، «به ما چی» ګفته ،او په خپل ملک کې ،په نوي فرصت سره د څو ورځو ارام تنفس او بعدي پلانګذاریو په نیت یې خپلې غوټې له افغانستان څخه وتړلې او افغان

اولس یې د باروتو او وسلو د ګودامونو په سر په نه پخلاکېدونکې دښمنۍ کې بې سرنوشته د مرګ په پوله په غم او مصیبت کې خپلو معامله ګرانو ته پرېښود تر څو د دغه اولس دښمنه او وطن دښمنه تورو بلاګانو پخپل منځني جنګونو کې نور هم وځپل شي. خو پخپله پرته له تبعیض څخه کمونستان او کپیتالیستان د ناټو د چتر لاندې په مشترکو جشنونو کې راټول او معلومه نده د کومو اهدافو په خاطر نوی ستراتیژۍ جوړوي او په مدرنه وسلو د چاپه مقابل کې ځانونه سمبالوي؟

دد غه «هیومنیستانو» سترګی لس کاله وروسته یوائې هغه وخت وغړېدلې او د خپل خوب په غلط تعبیر پوه شول، کله چې یې د مارکونډیو او ذقومو کرونډې چې پخپله یې کرلې وې په نیویارک او واشنګټن د ۲۰۰۱ ، بالي ۲۰۰۲ ، ستامبول ۲۰۰۳ ، مادرید ۲۰۰۴ ، لندن ۲۰۰۵ او نورو ملکونو کې ثمر ته ورسیدلې او افغانانو د غه د قربانۍ ګوډورو ته ضرورت پیدا شو. نو په اصطلاح ټولو شرافتمندانه اعتراف وکړ چې ګونډې مونږ بې موجبه سهواً افغانان هیر کړي وو او په ډیرو ښکلو شعارونو سره د ملګرو ملتونو او امریکې د قمچنې لاندې نژدې د څلویښتو متمدنه ملکونو نماینده ګان په افغانستان کې د سولې، امنیت او دهیواد د بیا ابادونې په خاطر کار کوي او ددوی په قول پایلې یې هم مثبتې دي.

خو حقیقت دادي چې د بن د بې بنیاده او د ټولنیز ترکیب له لحاظه پوچ او بې ماهیته کنفرانس او د هغې د بې سنجشه طرحو او پلانونو په اساس او د امپیالیستي هیوادونو د خاینانه تاکتیکونو او ستراتیژیو په بنیاد چې کومې دولتي، حقوقي او

قانوني اداراې، ټولنیز سازمانونه، مستقل کمیسونونه، مطبوعاتي رسنۍ او نورې مختلفې ادارې او انستیوتونه چې په تشکیلاتي لحاظ يي په بوده او تنسته کې کمې نه لیدل کیږي او په یوه چوکۍ پورې دمشاور وزیر، معین، مشاور مشاور او نورونومونو لس تنه تړلي، په مادي لحاظ په لسګونو ملیارده ډالر خارجي« مرستی »چې راځي دهمدوی په جیبونو کې پریوځي او هر یو د اروپایي او امریکایي صدراعظم او وزیر څو برابر معاش لري، دضدمرمۍ موټرو چې په کابل کې دضد مردمي په نوم یادیږي او دهر یوه په قیمت حد اقل کوچنۍ فابریکه جوړیدلې شي، «دسړي» په سردلاسونو دګوتو دشمیر څخه زیات دي او ددغه موټرو شمیر که په لندن، ټوکیو، برلین، واشنګټن، پاریس او داسی نورو ملکونو کې دسرک په سر په لسګونو او زرو نو کې یو دې، په کابل کې دخدای په فضل هر دوم موټر همدغه دې. که مقامونه تنقیصیږي امتیازات پخپل حال پاتې او که وزارتونه له منځه ځي وزیران او مشاورین که چارو ته دوام نه ورکوي، امتیازات یي په خپل پخواني حال پاتې کیږي. تشکیلا ت او مصارف ورځ په ورځ پړسیږي خو عاید، تولید او مفیده ضریب له یوی ورځې څخه بلې ته نزولي قوس طې کوي او یا په حقیقت کې هیڅ وجود نه لري. ټولې تولیدي او غیر تولیدي، انتفاعي او غیر انتفاعي اداري او مؤسسات په لسګونو او سلګونو میلیونه ډالر بودجه او کومکونه تر لاسه او کارونه خارجي او داخلي اکثرأ«د لوړو مقامونو او دولتونو» شرکتونه او این جي اوګانې اجراء کوي او دوزارتونو او ادارو مسئو لین په اونۍ یا میشت کې یو کرت د امضاء لپاره په شعبه کې حاضري ورکوي او اکثر کسان لا د

اسانتیا په خاطر یواځې خپل نوم لیکي او یو تن د ټولو په خاطر دغه زحمت ګالي، او هغه ورځ ډیره لیري نه ده چې تولیدي او انتفاعي اداري تش په استهلاکي او یا په بل عبارت دالر خورک، پیسه خورک او مفت خورک ارګانونو بدل او دنړیوالو د رواداریو له مخې به زمونږ خسروانو لپاره بلا تشبیه لومړې ځل په ژوندیني جنتی ژوند جوړ شي. خو ښه داده چې د جنت وعده خدای پر رښتینی دنیا ورکړې او بل دا چې دغه جنتونه دافغان بی وزله انسان په دوزخونو بناء دي او په دوزخي بنیاد باندې بل هیڅ ډول بنیاد پایداره نشي پاتې کیدلې او دامتیازاتو خاوندان دې ډیر امیدواره نه اوسي.

نن چې شکونه په یقین بدل شوې خارجي او داخلي مسئولین مجبور شوي اعتراف وکړي چې په افغانستان کې نظام نشته، قانون نشته، اداره نشته او دخارجیانو او داخلیانو په شمول عامله اداره او شخص وجود نلري او ټول یو شان دموجوده وضعې څخه شکایت کوي او ظلم، ناروا، فساد، رشوت، تبعیض، جنګي جنایتونه، دبشر دحقوقو نقض، تروریزم، دمخدره موادو قاچاق او کر کیله او ډیري نورې نیمګړتیاوې ګوندې ددغه ډول ټولنې طبیعي اجتناب ناپذیره خصلت او زیږنده ګڼل کیږي. په نتیجه کې ویلې شو افغاني ټولنه یو نابکاره بار او افغانستان دبې مجرمه جرمونو او بې ګناه مجرمانو ټاټوبې ګرځیدلې او نن پکې دټولو ارزشونو دبې ارزشه کولو تجربی روانې دي. ژوند بې ارزشه، مرګ بې ارزشه، ځان بې ارزشه، جهان بې ارزشه، آزادي بې ارزشه، غلامي بې ارزشه، ایمان، وجدان، حیا، شرم او داسی نور ټول ارزشونه بې ارزشه کول غواړي. دغه بهر نیان چې داوضعه یي

رامنځته کړي او لا دوام ورکوي، ایا غواړي د افغانانو د صبر ، حوصلې ،او سني مجبوریتونو اخرینه کچه ځانونو معلوموی او که قصداً په پوره سپین سترګتوب یي را پارول غواړي ، نن چې ټوله نړۍ د افغانانو په مقابل کې یوې خوا ولاړه او ټول بېګانه پرست افغانان یې هم د « چلاسو » په څیر پیشقراول کړي ،افغانانو او د دوی په آند ،خصوصاً پښتون قوم ته اخرین ګوزار ورکړي ؟ د عیان د بیان حاجت به څه وی؟ شک نه شته چې د افغانانو تر منځ همدوی ډیر د نفاق تخمونه کرلي او نن پرون هم ډیر مصرفونه په دې لار کې ګالي ، بیا هم زه نه پوهیږم ، ولې ،دوی دا خبره ، هیروي چې تاریخي شواهد هم بې بنیاده او خوشې په خوشې نه تکراریږي ، او دا چې افغانان د ټولو مخالفتونو سره سره په اخرین تصمیم او اخرینه لحظه کې تل واحد او یو موټې پاتې شویدي او له دې هم ډیرو بد ترینو حالاتو کې یې له دې څخه لوی قوتونه مات کړي دي. زه په دې باره کې هیڅ شک او تشویش نه لرم ، زما تعجب په دې کې دې چې څه ډول داسې لوی ، پرمختللي او په اصطلاح با اعتباره هیوادونه په داسې رسوایي سره د کوچنیو او غریبو وروسته پاتې هیوادونو په کورنیو مسایلو په خپله ګټه لاس وهنې کوي او پوښتنه داده کله چې په افغانستان کي وضعه

داسې ده لکه څرنګه چې دوی پورته ترسیم او تمثیل کړې او یو مسول عامل شخص هم په دې ملک کې وجود نلری، دا خارجی بانکونه، مؤسسات او هیوادونه په میلیاردونو ډالر چاته په کوم اعتبار او مسؤلیت د کوم هدف لپاره ورکوي؟ افغان اولس به هیڅکله د دغه ډول پورونو ذمه داري وانخلې او نه دې څوک دا ډول توقع ولري.

مونږ پدې عقیده یو چې کمال د ارزښتونو په ایجاد او تقویه کې دې نه د هغې په نابودی او بې ارزښته کولو کې. حضرت مولانا پرځای ویلي:

اگر یک ذره را برگیری ا زجای
فرو ریز د همه عالم سرا پای

داد علم قانون دې، داد خدای قانون دې، او داد بشریت او طبیعت قانون دې. هر څوک د خپل عمل د عکس العمل سره مخامخ کیږي. عمل او عکس تل یو تر بله سره متناسب دې. او یا:

قطره دریا ست اگر با دریا ست
ورنه قطره قطره است دریا دریا ست

انسانی باهمی او ګډ ژوند د هغوئ د سولئیز ژوند تضمین کوي. ځان غوښتنه نه کمال دې او نه ارزښ ،بلکه د انساني خپل منځې حقوقو او وجایبو او دیني احکامو له مخې ناروا عمل ګڼل کیږي. خو ځینې ستر اولسونه چې د نړیوال تعادل، توازن او نظم ستر مسؤلیت هم په غاړه لري، غواړي چې د دنیا ټول نعمتونه د دوئ له ستوني تیر او پروا نشته که ټول نړیوال له ولږې تباه کیږي او که دوی پرې پړسیږي او پرک چوي هم بروا یې نه شته .لیکن دا هیروي چې قضاء او قدر، جبر او اختیار، دیترمینیزم او اندیترمینیزم، ایولوشن او ریولوشن، ریفورم او انقلاب یو تر بله نه بیلیدونکې سراسري عامه قانونمندي ده او هر مسئول چې بې مسؤلیته عمل وکړي په ذوال او نابودی محکوم دې ."

هر بشیه گمان مبر که خالیست
شاید که پلنگی خفته باشد

او یا:

ټیټ مې مه بوله غورځنګ را باندې مه کړه
زه پــه دې افتادګۍ کې لوی ګړنګ یم

دا اعترافات د هغوی له ښه سړیتوب څخه نه دي، ښه شوه دا معلومه شوه چې په زور کلي نه کیږي او د هر قانون شکن په مقابل کی د قانون نهایي فیصله جبر دې او یو شاعروایي: دا د تاریخ جبر دې او جبر نازولې دې. دا جهان قانونمند پیدا دې او یواځې په قانونمندۍ سره به پایي او هره بې قانوني تر هرڅه دمخه د ځان تباهي ده. سیاست نه بې قانونه روزګاراو نه د هر ناپوه لوبه ده. نظم او نظام په یوه ټولنه کې هغه وخت رامنځته کیږي او پایي چې په دغه ټولنه کې اجتماعي، اقتصادي، سیاسي، اداري، حقوقي او قانوني عدالت موجود وي او خلک دخپل سر، مال، ناموس او نورو ارزشونو په مصئونیت او امن پوره باور ولري. د دوی په خپلو ټولنو کې هیڅ یو له دغه ارزشونو څه نه تآمین دې او نه مصئون. دامن واقعي ضامن، معیار او محک خلک او اولس دې او کله چې اولس په خپل مصئونیت باور ونه لري اود عدل او انصاف څخه برخوردار نه وي په هیڅ قوت څوک جبراً په اولس اوامر او مقررات نه شي تحمیلولې. اردو او پولیس یواځې دخلکو د امنیتي استعداد، طاقت او رسالت دروزمره چارو پروتوکولي اداري او ظاهري نمایشي طاقت او موقتي مجریان دي او په ځیني عاجلو مواردو کې ضربتي قوه او که دقیق وویل شي، داولسي طاقت تش نمایشي تمثال او مظهر هم ګڼل کیږی. دخلکو او دولت تر منځ متقابل اعتماد حتمي او ضروري دې او دا هغه وخت ممکن دې چې واقعاً دخلکو لخوا انتخاب، دخلکو نماینده او

دهغوی خدمتګار اوسي.

خارجي قوتونه یوه هیواد ته دمعین تړون، تعهداتو او پروتوکول له مخې راځي او مجبور دي دهغه هیواد قوانین او بین المللي قوانین یو تر بله سره پخپلو مناسباتو کې په پام کې ولري. مونږ باور نلرو چې خارجي قوتونه زمونږ په هیواد کې دامنیت دتأمین څخه عاجز دي. یواځې پکار ده دمتقابلو عامه ګټو په بنیاد متقابله همکاري او تفاهم ایجاد شي او دملګرو ملتونو دمشرۍ لاندې په افغانستان کې میشت بین المللي قوتونه دبین المللي مقرراتو او اصولو له مخې افغانانو ته په خپل هیواد کې دسولئیز ژوند کولو ډاډ ورکړي تر څو هغه ډلې چې اوس یې دجنګ لار نیولې دجنګ څخه لاس واخلي.

مونږ پدې هم پوره باور لرو چې په افغانستان کې موجوده وضعه دسیاسي حل لار لري او بین المللي قوتونه ددې جوګه هم دي چې په افغانستان کې یو مناسب سیاسي نظام مستقر او په یوه پراخ ټولنیز بنیاد دیوه روشنفکري بدیل په مرسته ملي دولت او ملي اقتصاد په پښو ودریږي او جهادي رهبران، جنګ سالاران، سرمایداران او عام اولس دیوه قانون لاندې یو شان دخپل مال، سر، حیثیت او نورو ارزشونو دمصئونیت احساس وکړي. ښه به دا وي چې دولت پخپل اولس او ټولو اقشارو یو شان باور ولري او ټولو ته دکار او فعالیت زمینه برابره شي او روشنفکر قشر ته هم پکار دي په مجهول هویت سره شپې تیرول پریږدي او دخپل رسالت له مخې دملت او دولت تر منځ دتفاهم پل وتړي. تر اوسه پورې چې دملت او دولت تر منځ دبې باورۍ فضاء موجوده ده یواځینې علت یې دادې چې ملي وطنپرسته روشنفکرانو خپل دین او رسالت سرته ندې رسولې او دغه فضا مکدره پاتې ده.که افغانان دخپل هیواد راتلونکې سرنوشت

روښانه ونه ګوري جنګ به حتماً دوام پیدا کړي او پای به ونلري ځکه چې:

از فساد او فساد اسیا ازکشاد او کشا اسیا.

او کله چې اسیا نا ارامه وي جهان ارام نشي پاتې کیدلې. دادلویانو او پوهانو خبرې دي!

افغان اولس د تاریخ په اوږدو کې د هرچا لپاره صادق دوست، نیک ګاونډې، پخپل لوز او قول ټینګ ولاړ، دډیرو سترو تاریخي پیښو دانعطاف سنګر او سرمشق او په هیواد او آزادۍ همیشه مین پاتې شویدي. ځان دسیالې معاملې جوګه ګڼي او دسیال معامله ګر په حیث د هر چا څخه دسیالې معاملې ادعا او تقاضا لري. تاریخ ددې ګواه هم دې چې دافغانانو سترګه ددښمن څخه نه سوزي، مخامخ پرې ورځې او دغلچکې او ځان مرګې برید څخه عار لري. دوروستیو تروریستي پیښو پلټنو هم دا وښودله چې عاملین یې پاکستاني الاصله او عربي الاصله امریکایان او اروپایان وو. خو پاکستان او ځینې نور هیوادونه هڅه کوي دخپلو ناولو اعمالو پړه او تور په افغانانو واچوي. لیکن دا مسئله نن دلمر څخه هم ډیره روښانه ده چې پاکستان د تروریزم په ځاله بدل او لکه څرنګه چې اسرائیل په منځني ختیز کې د شرارت په محور او محراق بدل شوې، پاکستان پدې منطقه کې د شرارت، جنایت او فساد مرکز ګرځیدلې دې. د پاکستان حکومت او ناولي استخباراتي اداره دانګریزي استعمار وفادار خلف په حیث د پاکستان په مسلمان او مستضعف اولس باندې د مردارې او بوینا کې څښې په څیر پراته او په ډیر شرم آوره توګه دخپل مسلمان ملت د اسلامیت په تقدس ملنډې وهي او

دپخواني انګریزي استعمار ناولې استعماري پالیسي پرې په نظامي جبر سره تحمیلوي. ددې څخه معلومیږي چې دتروریزم، هر ډول بنیاد ګرایي په هر رنګ او لباس چې وي، عاملین یې پخپله نړیوال امپریالیزم او نړیواله مافیا ده. همدوی دي چې د همدې لارې د خپلو خاینانه اعمالو په خاطر بهانې جوړوي. پوره شپیته کاله د پاکستان د جوړیدو څخه تیریږي. دخپلو بادارانو په استعانت او مساعدت سره دهغه داستعماري پلانونو دعملي کولو په منظور ذروي او نورې ډول ډول د ډلئیزو وژونو وسلې جوړوي خو په خپل ملک کې یې تر نن ورځې پورې سراسري حکومت، اداره او قانون وجود نلري او پاکستانې اولس نن هم د FCR (فرنتیر کرایمز ریګولیشن) او پولیټکل ایجنټ دګرز لاندې شپې ورځې سبا کوي. نن پاکستاني حکومت او استخباراتي اداره په حقه سره دعالم بشریت، امت اسلام او د پاکستان د مؤمن مسلمان اولس په تندي دبې ننګۍ نه پاکیدونکې تور داغ ګرځیدلې دې. نن په پاکستان کې دپنځوس زره څخه زیات تروریستي تربیوي مرکزونه جوړ او دا هم پټه خبره نده چې څوک دغه مرکزنه ایجادوي او دکومو مقاصدو په خاطر یې تمویلوي. سرتاج عزیز دپاکستان دباندینو چارو پخواني وزیر د ۲۰۰۶ م کال دسپتمبر دمیاشتې په ۲۵ دامریکا غږآشنا رادیو سره په مرکه کې وویل چې دپاکستان دمدرسو طالبان پخپله امریکا تمویلوي. همداسې دانګلستان صدراعظم توني بلیر د ۲۰۰۶ م کال داکتوبر په ۱۸ پاکستان ته دخپل سفر په وخت کې وویل چې پاکستان ته به خپلې مرستې دطالبانو او مدرسو په خاطر دوه برابره کړي. پداسې حال کې چې دامریکې، اروپا او

ټولې نړۍ خلک او سیاسي مشران پدې اعتراف او انتقاد کوي چې پاکستان د تروریزم مرکز ګرځیدلې او داکثر تروریستي پیښو عاملین په همدغه مدرسو کې روزل شویدي، نپوهیږم ښاغلی تونی بلیر دهغی سره څه علاقه لری؟ اوولی ئی لری؟ او کله چې ټول پدې باور دي چې بن لادن، الظواهري، ملا عمر، طالب او القاعده ټول په پاکستان او په مشخصه توګه په کراچۍ، پنجاب، سند او کوټه کې دي او بین المللي قوتونه هم د تروریزم دنابودۍ لپاره دې منطقې ته راغلي دي، حامد کرزي دافغانستان جمهور رئیس هم مکرراً غوښتنه کوي د تروریزم مرکزونه چې هر چیرې دي پخپله ځاله کې دې بمبارد شي. پرویز مشرف پخپله هم اقرار کوي چې ۵۰۰ القاعده او تروریستان یي په سند او پنجاب کې ونیول او مریکې ته یي وسپارل او پدې کار امریکایان او انګریزان خوشحالوي. په پاکستان کې دا دود او دستور هم موجود دې، کله چې یي مشران کوم هیواد ته ځي په اصطلاح یو ډله تروریستان، القاعده او دمخدره موادو قاچاق بران له ځان سره ځنځیر زولانه بیایي او ورته سپارریي ځکه چې په پاکستان کې دهغوی د محاکمې لپاره قانون وجود نلري او کله چې یي کوم دغه ډول میلمانه یي کور ته راځي هغوی ورته ددغه مرکزونو دبمبارۍ ننداري او دقربانۍ ونډۍ برابروي چې اخرین مثال یي دامریکې ددفاع وزیر په ویاړ په وزیرستان کې بمباري او همداسې له هغې دمخه په باجوړ کې دیوې مدرسې بمبارول چې د قاضي حسین احمد په قول ۸۰ تنه طالب العلمان پکې شهید خو پرویز مشرف اعترافاً هغه مسلح کسان وبلل چې د تروریستي اعمالو په خاطر تربیه کیدل. او دا یي هم وویل چې الظواهري، ابو

عبیده المصري او دالقاعده نور کسان چې په پاکستانۍ ویزه راغلي وو ددغه مدرسې څخه یي لیدنه کړې وه. خو د پرویز مشرف څخه هیچا پوښتنه ونکړه چې ولې ویزي ورکوۍ او ولې دغه ډول مدرسې نه تړئۍ؟ او نه د تونی بلیر څخه چا پوښتنه وکړه، تاسې چې دې منطقې ته د تروریزم او القاعدې سره دمبارزې په خاطر راغلي یاست. دڅه لپاره ورته دوه چنده بودجې بیلوئۍ؟ او ولې د پاکستان سره ددومره مدارا څخه کار اخیستل کیږي او حتا ددومره څرګندو شواهدو سره سره هغه د تروریزم پر ضد جګړه کې نږدې ملاتړې هم ګڼل کیږي.

دډیر تعجب وړ بله پوښتنه داده، سره ددې چې افغانان د تروریزم سره هیڅ تړاو نلري بلکه پخپله د نړیوال تروریزم د جفا هدف ګرځیدلې، ولې هر ځای چې تروریست پیدا کیږي د غوږ څخه یي نیسي کله چې یي دافغانستان خاوری ته داخلوي وروسته له هغې پرې بمبارد کوي او په لسګونو او سلګونو بیګناه افغانان ورسره وژل کیږي. معلومیږي چې پاکستان دخپلو بادارانو سره په تباني کې دخپلې زړې ستراتیژۍ دعملي کولو په خاطر د ټول عالم اسلام څخه په مهیلیت سره معصوم زلمیان راټولوي او دخپلو نامقدسو اهدافو په خاطر یي روزي او په هر بازار کې یي دقربانۍ په خاطر عرضه کوي. پاکستان دافغانانو د ۲۵ کلنې غمیزي په موده کې خپلو بادارانو ډیر ونازوو او په ډیره ناروا سره یي دافغانستان دچارو واګې پاکستان ته په لاس کې ورکړل او د بین المللي ټولو قوانینو او موازینو پر خلاف یي ټول ناروا اعمال دهغوی په حق کې روا وګڼل او نن یي په خپل غیر مسئولانه کړو وړو سره د بین المللي متقابلو حقوقو او وجایبو حد او اندازې پیژندلو درک له لاسه

ورکـړي، بـې بنیـاده تقاضـاوې او غوښـتنې ورانـدې کـوي او دخپلـو بـادارانو اوڅـو تنـو معلـوم الحالـه جاسوسـانو پـه ډاډ دافغانـستان پـه مقـدس حـریم خاینانـه حملـې کـوي. مـونږ پـوهیږو چې پاکـستان ذروي وسـله لـري او افغـان اولـس پـه ۲۵ کلـن جنـګ کې هـر څـه لـه لاسـه ورکـړي دي او لکـه دزخمـي زمـري پـخپل حـریم پـروت دی. دا پـه تـاریخ کـې همیـشه همداسـې وه. خـو افغانـستان تـل دتـاریخونو دانعطـاف سـنګر او دټولـو امپراطوریـو لمـن د افغانـستان لـه پـولې څخـه ټولـه شوې او پـه مـلا پـورې یـې ورغوټـه شوې چې اوس له شرمه ګرځیدلې نشي.

یـو متـل دی: ګیـرم فلـک جامـه دهـد کـو انـدام؟ مرحـوم محمد موسی شفیق هم ښه ویلي دي.

دبستان د اېشیا کــې زه استاد وم
تـــــا لوستله هغه وختې سپاره
نن راپاڅي کړې په ما پورې ملنډې
تا او خدای بیا پــــه همدغه قواره

پـه یوویـشتمه پیـړۍ کـې داقتـصادي ـ اجتمـاعي دینـامیکو نـابرابره بـدلونونو او دهغـې پـه بنـاء دناپایـداره نړیـوال سیاسـي نظـام پـه رامنځتـه کیـدو ، نـړۍ پـه همزمـان او مکـان پرمانـنت دوامداره شخړو سره ددریم بلکه داخري نړیـوال جنګ پـه درشـل کې دریـدلې ده. ملګـرو ملتونـو او دنـړۍ سـترو هیوادونـو تـه پکـار دي نړیـوال نظـام داکثریـت لپـاره قابـل قبـول پـه یـوه پراخـه ټـولنیز بنیـاد ودروي او دردیـم نړیـوال جنـګ دحتمـي پیـښیدو څخـه مخنیـوې وکـړي. دډیـرو سـترو هیوادونـو مـشرانو پـه ډیـرو سـترو سیاسـي دروغـو ویلـو سـره نړیـوال عمـلاً پـه یـوه سراسـري جهـاني کـور پـه کـور جنـګ کـې ښـکیل او هـر چاتـه یـې دمـرګ قاصـد هـر

ځـای درولـې دي . داد سـلیم عقـل او منطـق پـه خاونـدانو ده چـې ددې وضـعې څخـه پـه نتیجګیـرۍ سـره دقـدرت او سـرمایې دلیونیـانو تـور لاسـونه دنړیوالـو پـه سرنوشـت دلوبـو کولـو څخـه لنـډ کـړي. نـوي نړیـوال شـرایط او غوښـتنې پـه زړو مناسـباتو ، زوړ منطـق او زړو اصـولو پـه ترنګـړ کـې نـه ځـائیږي . نـوې نظـام بایـد دریـښتینولۍ، صـداقت او دسیالانو نظـام او ناسـالمه، اسـتفاده جـوا و بیګانـه پرسـتانو تـه پکـې ځـای نـه وي. افغـان دسـیالې معـاملي جوګـه اولـس دي. پـه تیـر پنځـه ویـشت کلـن جنـګ کـې دافغانـانو سرنوشـت پاکـستان تـه سـپارل دنړیوالـو سـتره ګنـاه وه. پاکستان ډیـر مهیلانـه دغربـي او عربـي نـړۍ دبـې دریغـه مرسـتو او ملاتـړ څخـه پـه سـوء اسـتفاده پـه افغانـستان کـې خپلـه زړه انګریـزي اسـتعماري سـتراتیژي تعقیـب او دټولـو مـادي او معنـوي ارزښـونو پـه لـه منځـه وړلـو سـره یـې لـه هـر څـه دمخـه فرهنګـي ـ سیاسـي خـلاء رامنځتـه او نـن هـم پـه ډیـر آزمندانـه او شـرم آوره توګـه پـه سـرحدي سیمو کـې دبیګنـاه خلکـو وژلـو تـه دوام ورکـوي او دډیورنـډ پـه کرښـه داغـزن سـیم او دیـوال درول او دماینونو ښـخولو ډرامـې تـه پـه پـوره سـپین سـترګۍ د بـین المللي اصولو او تعهداتو په خلاف دوام ورکوي. حال دا چې:

۱ ـ دډیورنـډ کرښـه نـه قـرارداد وو او نـه معاهـده او نـه حقـوقي او قـانوني ارزش لـري ځکـه چې دا ډول تړونونـه دسیالو هیوادونـو تـر مـنځ کیـږي او برطانیـه هغـه وخـت جهـاني امپراطـوري او افغانستان یې په حقیقت کې مستعمره وه

۲ ـــ معاهــدې او قراردادونــه دباصــلاحیته ارګــانونو او موسسو پواسطه ترتیب، دپارلمـان یـا لـویې جرګـې لخـوا تائیـد او پـه خاصـو رسـمي تـشریفاتو سـره دمـسئول مقـام لخـوا توشـیح او

منظوریږي. لیکن دډیورنډ دکرښې مسئله پخپله دډیورنډ دبرطانیې دبانډنیو چارو وزارت د نماینده او دعبدالرحمن خان چې هغوی دخپلو پروګرامونو دعملي کولو په خاطر دځینې وعدو په ورکولو رابللې وو په پټه د عبدالرحمن خان په شخصي کور کې امضاء کړیده پدې ډول دډیورنډ دکرښې او تر هغې دمخه دوه نور تړونونه پر جبر په افغانانو تحمیل او هیڅ حقوقي او قانوني ارزښ نلري . اولس دهغې په مقابل کې تل مخالفت کړیدې چې یواځې د وانه په جګړه کې ۱۷۶۳ انګلیسان وژل شوې وو. انګریزان په ماتې وتلي او پاکستان هیڅکله زمونږ سره دمعاملې طرف نه وو. لطفاً دې دتاریخ پاڼو ته مراجعه وشي.

نن چې دملګرو ملتونو تر مشرۍ لاندې بین المللي قوتونه په افغانستان کې حضور لري، افغانان دخپلو طبیعي منابعو، خپلې خاورې او اوبو څخه داستفادې حق نلري . په لسګونو ملیارده ډالر نړیوالو مرسته کړې خو یو بند دبرق جوړ نشو او برق له خارج څخه واردوو. دکونړ، کابل ، پنجشیر، لغمان ، هلمند ، کوکچی، امو او نورو سیندونو له اوبو څخه مونږ استفاده نشو کولې ځکه ګاونډیان اجازه نه راکوې او داځکه چې زمونږ ګاونډیان دهمدغه هیوادونو په مرسته اتمي طاقتونه جوړ شوي او افغانان دنړیوالې جفا سره مخامخ وو. مونږ افغانان دملګرو ملتونو دسازمان، دامنیت شورا او دبشر دحقوقو دکمیسون څخه احترامانه هیله کوو ، اوس چې دمعاملې اصلي طرف انګریزان هم په افغانستان کې دي افغانستان ته دې خپلې ځمکې وسپارل شي او پدې منطقه کې دې جنګ ته دپای ټکي کښیښودل شي .

اداري مسئولیتونه، صلاحیتونه او حقوقي-قانوني مکلفیتونه

سالم سیاستونه چې دجمعي ښیګڼو په بنیاد ولاړ وي ،تل دمسئولیتونو اوصلاحیتونو منطقي تناسب ته حق قایل اویواځې پدې صورت کې د ټولنیز عدالت او نظام تا مینوونکې او متضمن ګڼل کیدې شي. سیاست له هرڅه دمخه ټولنیزه اوتاریخي پدیده ده. دټولنیز ارمان څخه پرته پوچه اوبې محتوا هره معامله په هیڅ صورت سیاسي یا سیاست نشي ګڼل کیدلې او هر خود غرضه معا ملګر لکه چې تاروګې په پتنګانو حساب ندې او نفساني په عاشقانو حساب ندې ،نو هر شخصي معاملګر هم ملي خاین او مختورن دې ، سیاست مدار نشي ګڼل کیدلې. دا ډول کسان لکه دخپل ځان سیاست چټله لوبه بولي او په حقیقت کې هم د کوم چا د شومو اهدافو په خاطر په همدغسې چټلو سیاستونو پورې تړلي بې ارادې لوبغاړي او بازیګران ګڼل کیږي. .خو زما په نظر سیاست یواځې مقدسې ،بشر دوستانه ، وطنپرستانه سیالې لوبې ته ویل کیږي او یواځې سیال ملي وطنپرست سیاسي لوبغاړي او قهرمانان دغه رسالت سرته رسولې شي. ټولنیزې دخیر ښیګڼې هلې ځلې دهرچا لخوا چې وي ، چې دپراخه پرګنو موجوده ستونځې او مشکلات حل کړې شي مقدس عمل او ارمان دې

اوهمدغه لوبه سیاست ګټل کیږي .په همدې خاطر سیاست باید همیشه پاکه او مقدسه لوبه وي. کارل مارکس وای: پاک او مقدس ارمانونه هیڅکله له چټلو لارو او ناپاکو اعمالو پواسطه نشي ترسره کیدلی .

هغه څوک چې پرته له صلاحیته یواځې مسئولیت ته غاړه ږدي ،هغوی که اشخاص دي ، قومونه دي اوکه دولتي ،حکومتي ، سیاسي او ټولنیز رهبران دي په حقیقت کې سیاسي غلامان ګڼل کیږي او یواځې د چارو بې ارادې عاملینو په حیث منل کیدلی شي ، لکه نن په افغانستان کې ټول دولتي،حکومتي او دمؤسساتو ټول کارکوونکي او مسئولین ، چې له ځانه هیڅ ابتکار او صلاحیت نه شي ښودلی او په پټو سترګو د نورو اوامر او هدایات عملي کوي.

هغه څوک چې مسئولیت نه مني او یواځې په صلاحیت خیټه اچوي ، هغو بادارانو ،مستبدینو او یواځې د خپلو شخصي ګټو غوښتونکي لیونیانو دي ،لکه زمونږ خارجي متولیان چې دټولو خپلو ملي ــ وطني اوبین المللي تعهداتو سره سره چې باید یې مرعات کړي ، هرڅه یواځې دخپلو شخصي ګټو په نظر کې لرلو له مخې محاسبه کوي او نن یې په افغانستان کې دبادار او غلام نظام برقرار کړی دی . په نوي لاس خلاصي او مطلق صلاحیتونو سره په افغانستان کې دپردي ملک کس دملګرو ملتونو دنوي نماینده په حیث مقرریدل یې څرګند او بربنډ مثال دی . حقیقت دادی چې افغانستان نن د بین المللي مافیاً په مرکز بدل شوی او افغاني بیګانه پرستان دمختلفو نومونو او دروغینو دلایلو په بنیاد دخپلو اندکه شخصي ګټو په خاطر خپلې ملي شتمنۍ او ملي

ګټې دخپلو متولیانو لپاره د سر صدقه ګرځولې اوحتا دخپل تاریخي هیواد افغانستان بود ونبود ، غواړي په اخرین دو کې وازمایي. څه چې نن په افغانستان کې تیریږي د هر اګاه او وطنپرسته افغان او د نړیوال مترقي ،دموکرات او اګاه انسان څخه کومه پټه معامله نه ده ، نو که افغان انسان د خارجي قوتونو د جبر او ظلم په نسبت پټه خوله پاتې کیږي ، ولې دغه د سوسیال دموکراتیزم او د بشر د حقوقو علم برداران پدې هرڅه سترګې پټوي او خپلو خولو ته یې قفلونه اچولي دي ؟د۲۰۰۸م کال دجنوري په دریمه لسیزه کې دنړیوالو اقتصادي ټولنو په بین المللي کنفرانس کې دافغانستان جمهور رئیس حامد کرزي په قهرمانانه ژست او اکټ سره دبین المللي تروریزم او نورو نړیوالو ستراتیژیکو پرابلمونو په باره کې شانداره وینا وکړه چې دټولو حاضرینو په دوامداره چکچکو بدرګه شوه .ښاغلي حامد کرزي دبین المللي تروریزم ، دمخدره موادو دقاچاق ،بین المللي داغ سیاسي مسایلو او نورو پرابمونو په باره کې رهنمودي تاکتیکي اوستراتیژیک دستورونه صادر او دیوه قهرمان په څیر چې د حاضرینو او حتاما لپاره دمباهاتو او ویاړ سرمشق «و بریښیده» ، دستیژ څخه راښکته شو .

خو په دې ورځو کې ژمني اقلیمي شراَیطو اود بین المللي قواوو بې مسئولیته عملیاتو او بمباریو ، په افغانستان کې بیداد نښلولی وو اوهره ورځ دافغانستان په ګوټ ګوټ کې په لسګونو ،سلګونو او زرګونو بې ګناه انسانانو ،ښځو کو،چنیانو ، زړو او ځوانانو دظلم ،لوږې او سړو څخه خپل ژوند له لاسه ورکاوه. پلرونو او میندو خپل دزړه ټوټه بچیان په ۵۰۰ او ۱۰۰۰ افغانۍ چې نن چرګ په دغه بیه نه پیدا کیږي

، خرڅوي ، په افغانستان کې ننني وضعه واقعاً د هر افغان لپاره شرم او عار دې او داسې ډېرنور بې شمیره پرابلمونو چې حامد کرزي یې داجرا مستقیم مسئولیت په غاړه لري یو دبل لپاسه امبارونه جوړ کړي دي. لیکن کله چې ښاغلي حامد کرزي دشورا د دریم کال پیل غونډې کې خبرې کولې او یا هره ورځ چې عاجزانه دمیکروفون شاته ولاړ وي او اوښکې تویوي ،یوه له دغه دلخراشه وقایعو څخه هم یاده نکړه.

ولي ښاغلي حامد کرزي پخپل ملک کې د بشري،اقتصادي،اجتماعي، اداري، حقوقي ،قانوني اونورو بې شمیره ناورینونو په باره کې تاکتیکي او سترا تیژیک رهنمودي قاطع دستورونه نه صادروي ؟ولې یې په شپږو کلونو کې دملک دلومړي درجه مسئول عامل مجري شخص په حیث یو تصمیم هم ونه نیوه اوعملي یې نکړ ؟ په شپږو کلونو کې یې بیبشمیره کمیسیونونه او هیئتونه په ځانګړو مواردو کې دځانګړو اجرآتو لپاره مؤظف کړل خو دیوه دنتایجویې نه پوښتنه وکړه او نه یې کومه پریکړه عملي کړه. ولي ښاغلي کرزي صاحب په خپل کور کې دغه ډول جرئت نلري ؟ددې څخه په څرګند ډول معلومېږي ،په رښتیا چې مونږ پخپل هیواد کې دهر ډول تصمیم ،عمل او صلاحیت څخه بې صلاحیته یو .لیکن دبل په مخکې ډیرې ښې منډې وهلې شو او د بل ناروا غوښتنې او شوم نیتونه په پټو سترګو عملي کوو ، خو خپل دین ، رسالت ،وطن او خلک را څخه هیر دي.

دجنوري دمیاشتې په ۲۹ نیټه مې داریانا ـــ افغانستان د خپروني څخه واوریدل چې دامریکې جمهور رَیس جورج ډبلیو بوش وویل: مونږ په افغانستان کې سترې لاسته راوړنې لرو

او هغه په هر قیمت چې وي باید وساتو. زه نپوهیږم د جمهور رئیس مقصد دکومو لاسته راوړنو څخه دې ؟داچې په افغانستان کې دنړۍ ۹۵ فیصده اپین تولیدیږي ؟داچې دنړیوالو قوتونو داداري لاندې په شپږو کلونو کې یې عادي ابتدایي دولتي نظام جوړ نکړې شو ؟داچې یې دارګ په ۵۰ مترۍ کې امنیت تأمین نکړې شو؟داچې یې ددولتي ارګانونو ترمنځ اندکترینه هماهنګي ایجاد نکړې شوه ؟او داچې رئیس جمهور ، معاونینو ، وزیرانو ، والیانو ،پارلمان ،قضایي ،حقوقي او نورو ارګانونو ملوک الطوایفي ګاني جوړي کړیدي ؟یا داچې ښه حلقه بګوش غلامان یې پیدا کړیدي ؟

په یویشتمه پیړۍ کې دا ډول مناسبات او اعمال دټولو نړیوالو ، با الخصوص دمترقي دموکراتو قوتونو او په خاصه توګه دافغانانو لپاره چې په ملک کې یې دا ډول خود سرۍ او ټولنه فاقد د اداري ،قانون او هر ډول نظام پاتې ده ، په تندي ابدي د بې ننګۍ ، عار او شرم ، نه پاکیدونکې تور داغ دې !

زمونږ د ټولنې اداري واقعیتونه په مجموع کې نن یو کثیرالبعدي متشتت ،خودسره ،خود خواه ،نا پوه او غیر قابل کنترول اداري نظام په ګوته کوي چې په هیڅ صورت سره د واحدې اداري ، واحد قانون ،واحد مذهب او واحدو اصولو لاندې راوستل یې نا ممکن ګرځیدلي دي. او دا ځکه چې په ملک کې د بې شمیره یو تر بله سره نه پخلاکیدونکو او په خپل سر باندینیو هیوادونو ،ادارو ،مؤسسو، شرکتونو ،مستقلو بې هویته امنیتي قطعاتو او... موجودیت ؛په دولت او حکومت کې د بې شمیره وزیرانو ، دجمهور رئیس بې شمیره مشاورین ،سلاکار وزیر ان ... ؛بې شمیره ستر جنرالان ،ډګر جنرالان... او دبریدګي په بستونو کې د هغوۍ مقرریدل ؛ او بې

شمیره دغه ډول نور ډیر بې دوده او بې دستوره نوري ناخوالې او ورانې ویجاړې په ملک کې ددې سبب شوېدي چې ملک فاقد د اداري ، فاقد دقانون ، فاقد دنظام وګرځي. هر یو ددغه خارجي او داخلي ادارو او مؤسساتو غیر مسئول او واجب الاحترام یعنې چې په عام وتام صلا حیت سره هیڅ ډول مسئولیت پر ځان نه منل ،او یا داچې په افغانستان کې ټول داخلي او خارجي اوسیدونکي بې ګناه مجرمان او دغه جرمونه مجرم نه لري او دا دولت ،حکومت،پارلمان،مطبوعات، قضایي اوحقوقي ارګانونه ،ټولنیز سازمانونه ،مستقل بشري کمیسیونونه او نور عبث او پوچ شعارونه دي چې هیڅکله زمونږ د درد نه دې دوا شوي او نه به دوا شي. ټول دغه افعال ، ټول دغه کردار ، ټولې دغه پروژې او دبیا ابادوې پروګرامونه د ماښام په تږمۍ کې په یخ لیکل کیږي اود لمر د راختو سره سم بیا ویلې وي او بلې ورځې ته یې کوم اثار نه په سترګو کیږي.په افغانستان کې په ورستیو ۹ کلونو کې یو بنیادي کار سرته ه دې سرته نه دې رسیدلې. دا ټول بې بنیاده چارې سرته رسول یواځې د هغوی د خپلې بیروکراسۍ او دموکراسۍ د تظاهر مظاهرې او د خپلو دموکراتیکو ټولنو ، انستیتوتونو او مؤسسو په سترګو کې خاورې ایرې پاشل دي. دا ډول دي په واقعیت کې د افغانستان د بیا ابادونې بې بنیاده پروګرامونه ،چې زمونږ راتلونکي ټول وختونه به د هغې د ناوړه اغیزو او عواقبو باندې مصرفیږي ،دا ډول دي زمونږ د ټولنې د بې سیاسته سیاستوالو د سیاسي فلسفي ماهیت او واقعیت او واقعي بڼه او څیره .

دا ډول نظامونه بر علاوه له دې چې دنن ورځ لپاره هیڅ ارزش او ګټه نلري ،بلکه دراتلونکي نسلونو لپاره

نه یواځې دافغانستان بلکه دنړۍ په کچه عظیم لا ینحله پرابلمونه ترشا پریښو دلې شي . دا ډول مناسبات دننني عصر دغوښتنو سره سمون نلري اونه دموکراتیک ټولنیز ارزښونه پداسې نظامونوکې تحقق پیدا کولې شي. زه نپوهیږم ولې زمونږ نړیوال «دوستان» مونږ په ړدو بډو غړیدلو سترګو غولول غواړي ؟ نن ټول اولسونه شعوري بلوغ ته رسیدلي او په دې ټولو مسایلو او قضایاوو پوهیږي. یواځې دغه د سرمایي لیونیان دي چې په سترګو کې یې همدغه یو تصویر شین میخ ګرځیدلې او هرڅه په همدغه یوه رنګ ګوري او صم ،بکم او عمی پاتې دي. دوی څله یواځې د پخوا په څیر خوبونه ویني ، دوی څله یواځې صلاحیتونه غواړي اوحتا هیڅ قانوني مسئولیت ته هم غاړه نه ږدي ،دوی په ټوله نړۍ کې یواځې خپل منافع ګوري ، ټوله نړۍ یواځې د خپلو منافعو ورشو ګڼي او دنورو منافع هیڅ په نظر کې نه نیسي. دا کار شونې نه دي. ټول هیوادونه مساوي متناسب حقوق او وجایب لري او هغه جداً باید مراعات کړي.مونږ هم یواځې د ټولو هیوادونو له خوا دهمدغه اصولو ،مقرراتو او قوانینویو شان مراعاتول غواړو . مونږ د همدوي لخوا د وضع شوو قوانینو له مخې د دوی سره شریکه معامله اوګډ کار کول غواړو ، ولې مونږ یو دبل په خبره سره نپوهیږو ؟ علت دادي همغه قوانین چې دوی په امتیازي بڼه او دخپل منفعت په خاطر لیکلي دي ،نه غواړي هغې ته غاړه کښیږدي او خپله او دبل برخه غواړي یواځې د خپلې رواداري له مخې تعین کړي ، چې دا کار په دې وخت و زمان کې د هیچا لپاره د منلو وړنه دي.

که څوک غواړي په افغانستان کې حتا خپله غربي تیپ او یا بل هر ډول دموکراسي او ټولنیز نظامونه په پښو ودروي

،پکار دادي موجوده نظام له بيخه رنګ اودنوي ټولنيز ،اقتصادي_ سياسي نظام په ښنو درولو سره نوي ټولنيز مناسبات او دمسئوليتونو ،صلاحيتونو منطقي تناسب تأمين او دحقوقي-قانوني تحقق زمينه برابره کړي.

يوائې پدي صورت کې دهيواد او ټولنې هر غړې اوفردځان دخپل هيواد با الاستحقاق وارث اومسئولشخصاو عضوې په حيث ګڼلې شي او قانوني اوحقوقي ارزښونه دتطبيق اوحراست ملاتړ پيداکوي. يوائې پدي صورت کې ټولنه اومناسبات په اوسنيو شرايطوکې دټولو دموکراتيکو ارزشونو دتحقق او حراست متضمن ګڼل کيدې شي.

په يوه هيواد کې دټولني هر غړې مکلفيت لري دخپل هيواد دموضوعه عامو دولتي قوانينو څخه پوره اګاهي ولري. په افغانستان کې څرنګه چې قاطع اکثريت دليک او لوست سره پوره اشنايي نلري ،دا ددولت او حکومت مکلفيت ګڼل کيږي چې دعامو دولتي قوانينو څخه اګاهي دټولني دهر فرد تر غوږه ورسوي او هغوی پري پوه کړي.لوړ دولتي مسئولين په خپلو اداري واحدونو کې ددولتي قوانينو دتطبيق اوحراست مسئوليت او مکلفيت په غاړه لري او هر يو په خپل اداري واحد کې دحقوقي اوقانوني ارګانونو دنماينده رول ايفاً کوي او دخپل مافوق په وړانديد قانون د تطبيق او حراست مسئول ګڼل کيږي.ليکن له ډيره بده مرغه په افغانستان کې دغه ډول کسان دمسئوليت په لرلو سره سره په خپل غير قانوني جرئت او صلاحيت سره له هر چا څخه دمخه پخپله دقانون څخه سوء استفاده او قانون شکني کوي او مسئول مقامات ورسره غم غرض نه لري او يا هم نشي لرلې. دمثال په ډول کله چې

دافغانستان داولسي جرګې رئيس محمد يونس «قانوني» او دجمهور رئيس حامد کرزي لومړي مرستيال احمد ضيا ء مسعود ددوبی له لاري لندن ته روان وو ،د دوبی په نړيوال هوايي ډګر کې له محمد يونس « قانوني» سره دقيق نه پوهيږم څو ميليون امريکايي ډالر او ځيني قيمتي توکي او داحمد ضياً مسعود سره لکه چې وروسته دقيقه معلومه شوه ۵۴ ميليونه غير قانوني امريکايي ډالر او يو کيلو ګرام الماس ونيول شول(د ويکي ليک په حواله) اودوی دواړه دپوښتنو ګرويژنو په خاطر د هوايي ډګر پوليسو ديوڅه وخت ل پاره دځا ن سره وساتل. موضوع د نړيوالو رسنيو له لاري انعکاس پيداکړ خو له دوی څخه نه خارجي متوليانو چې په افغانستان کې دامنيت ، قانونيت ،نظام ، دموکراسی ، دبشر دحقوقو دتأمين ،... او ډيرو نورو ارزښونود تحقق اوحراست مسئوليت په غاړه لري ، پوښتنه وکړي شوه او نه دافغان دولت واکدارانو چې دوی دغه حکومت او پارلمان غړي وؤ (البته چې حکومت نه ددي کار جوګه دې اونه ددي صلاحيت لري) دغوی څخه وضاحت وغوښته او نه محمد يونس قانوني او نه احمد ضياً مسعود چې دواړه مستقيم حقوقي ، قانوني او اداري دولتي مسئوليتونه لري ،حتا دهيڅ ډول سپيناوي دمسئوليت احساس يې هم ونه کړ؟

دا ډول پيښې د افغانستان په شرايطو کې هره ورځينې معمول کار دې او هيڅوک يې پوښتنه هم نه کوي ! ولې ؟

ما فقط يو مثال ذکر کړ.

يوائې دمعاشونو منطقي تناسب په هېواد کې دنظم او اقتصادي عدالت ضامن دې

په افغانستان کې ديرش کلن جنګونه او جګړې، دروسانو يرغل او په کور کې دبنو کورکونو جوړيدل، افغانستان دخارجي دښمنو قوتونو په جنګي ميدان بدليدل او دافغانانو په حق کې هر ډول جفا روا ګڼل کيدل، دروس دشکست څخه وروسته هيواد ته دبې شميره بيګانه پرستو او بې مسئوليته ډلو او اشخاصو راتګ او عامه ،خصوصي او شخصی دارايي دغنيمت دمال په نامه چورول، دپلان له مخې افغاني متخاصمې ډلې په سياسي، اداري، حقوقي او قانوني خلا کي ازاد پريښودل او دامريکايي ، اروپايي او ناټو دقواوؤ انکشاف او په نوي وسلو سمبالول، دسپتمبر ديوولسمی وروسته په افغانستان يوځل بيا حمله او دبين المللي تروريزم او القاعدې په بهانه دنظامي قوتونو او سرمايي راتګ او افغاني ټولنه دبې شميره بې کفايته ډلو په مجموع الجزائر ويشل او ټول ارزشونه بط ارزشه کول ټول هغه څه دی چط په اوسنۍ وضعه منتج او دنظام شيرازه له بيخه نړيدلی ده

. اقتصادی عدالت دټولنيز نظام لپاره اساسی او لازمي شرط ګڼل کيږي. دولت او حکومت مجبور او مکلف دي دټولنې دټولو اقشارو او غړو لپاره متناسب عادلانه اقتصادي شرايط برابر کړي. دمعاشونو ډيروالې او کم والې دمشکل دحل لاره نده . هغه څه چې دااقتصادي عدالت تضمين کوي هغه د اقتصادي او پولي ضرورتونو منطقي تناسب دي. ددغه منطقي تناسب دارزونې او تثبيت په خاطر مختلف دولتي ارګانونه او مؤسسې لکه مرکزي احصايه، قانوني حقوقي اداري او داسې نور ايجاد او دتحصيلی اسنادو موجوديت او عدم موجوديت او تناسب، سويه، لياقت ، کاري تجربه، دکار نوع او شکل، دخطر احتمالات، سفر او حضر، جوي شرايط، شپه او ورځ، عرضه او تقاضا ، ملي عايدات، رتبه، درجه او مقام، نظامي او ملکي دنده، منطقوي او بين المللي نورمونه او داسې نورو له مخې تعينيږي. هر تبعه بايد پخپل هيواد کې دژوند ، استوګنې، کار، امنيت، متقابلو حقوقو او وجايبو ، صلاحيت او مسئوليت او صحي مراقبت متناسب مصؤنيت ولري. تفاوتونه او تناسب هيڅکله بايد دافراط او تفريط په کچه نه اوسي . هر څوک بايد په ټولنه کې دپاک حساب او محسابې لپاره په هر حالت او شيبه کې حاضر اوسي او مربوطه دولتي ارګانونه دهغې دحراست او کنترول دچارو مسئوليت په غاړه لري . افغانستان ته دنړيوالو مدني ټولنو دنماينده ګانو، چی په خپلو ملکونو کې دټولو دموکراتيکو او مدني حقوقو څخه په نسبي لحاظ برخورداره دي، په راتګ سره ټول ارزشونه بې ارزښه شوي او زمونږ خلک په واقعيت کې خپلو حقه حقوقو ته لاس رسې نلري. پنځه کاله دمخه دبين المللي قوتونو په راتګ

سره چې ګمان کیده په افغانستان کې به نسبي ټولنیز عدالت تامین شي په حقیقت کې بین المللي او کورنۍ مافیا په تباني او یو تربل مساعدت سره زمونږ ددغه ارمان بستره کلکه ټرلې، هر ډول بې عدالتي روا ګڼل شوې او عدالت چې د نظام او د هغې د بقاء اساسي شرط ګڼل کیږي، په حقه سره مونږ د هر ډول نظام څخه بې برخې پاتې یو. بې عدالتي په افغانستان کې په مضمن مرض، ټولنیزه فاجعه، فضیحت او جبر بدله شویده. څرنګه چې نظام نړیدلې، مسئول او عامل ارګان او شخص وجود نلري، عامه نا رضایتي او تنفر سراسري شوې، نه څوک د پوښتنې شته او نه دچا د شګو بندونه ددغه طوفاني سیلاب مخه نیولې شي. چارواکو لکه په وچکۍ پراته مریضانو غوندې په اوتو بوتو پیل کړې او دا په اور باندې د تیلو اړولو حیثیت لري. ډیره موده کیږیي چې د مالیي وزارت د معاشونو د زیاتوالي وعدې ورکوي خو یوواریي هم په خپله وعده وفا ونکړه. حال دا چې دا د مسئلې د حل لاره نده. همداسې د ۲۰۰۷ م کال د سپتمبر په ۱۹ د مالیي وزیر دځینې لوړ رتبه مقامونو د معاشونو کچه اعلان کړه. د مثال په ډول د جمهور رئیس معاش ۱۹۵۰ ډالره، دوزیرانو معاش ۱۳۶۰ ډالره، د پارلمان دغړو معاش ۸۰۰ ډالره او داسې نور. دا خبره د منلو وړ ځکه نه وه چې په بله ورځ دښوونې او روزنې وزارت اعلان وکړ چې که څوک د مکتبونو د تعلیمي نصاب مطابق (چې په هغې کې ابتدايي نصاب هم راځي) د کتابونو تالیف ته حاضر شي نو ۶۰۰۰ ډالر به په میاشت کې معاش ورکړي (رښتیا یي ویلي چې دروغجن حافظه نه لري) او نن عملاً دغه پروژه دوام لري. همداسې د L3 Communacation مؤسسه هره ورځ اعلان کوي که دچا

پښتو او انګلیسی ژبې زده وي مونږ د ترجمان په حیث په کال کې پرته د نورو امتیازاتو ۵۶۰۰۰ا(یو لک او شپږ پنځوس زره) ډالر معاش ورکوو. همداسې د SOS انترنیشنل مؤسسه او نور هم دغه ډول اعلانونه کوي . نو د ټولو دغه ځوانانو ډیره ښه انګریزي ،پښتو او فارسي زده ده ،ولې یي په دغه معاش باندې یي قناعت کړیدې ؟څه موده دمخه د جنرال عبد الرشید دوستم د معاش په هکله د محترم اکبر بای له خولې ووتل چې ۷۰۰۰۰ ډالر د میاشتې معاش لري ، دغه بېچاره خو لا بې سواده دې او وزیر صاحبان خو ټول PHD لري ،او داسې نور. دا خبرې ځکه ګټه نلري چې ازاد مطبوعات نن پوره صلاحیت او حاکمیت لري او هیڅ خبره نه پټیږي. دا خبره هم نن پټه نده چې که څوک د کوم اروپایي هیواد تابعیت ولري، عالي تحصیلات هم ونلری او وغواړي چې د آیساف او ناټو د قوتونو په تشکیل کې افغانستان ته راشي پرته د نورو امتیازاتو او د فامیل د معیشت د تامین پر ۱۲۰۰۰ یورو او که عراق ته ولاړ شی ۲۰۰۰۰ یورو معاش ورکول کیږي. اوس پخپله د هغه لوړ رتبه مامورینو او وزیرانو معاش تخمینیدلې شي چې نه یوائې له یوه ځای بلکه له ډیرو ځایونو -دولت، بانک او یا شرکت) څخه جدا معاشونه ، چې ډاکتر انوار الحق احدي د پارمان په وړاندې اعتراف وکړ چې کوم بانک ورته ۳۰۰۰ ډالر معاش ورکوي. غواړم چې د هغه څه نا څه امتیازاتو په هکله چې دغه کسان ترې برخوردار او په افغانستان کې په اصطلاح د خلکو تر منځ ورد زبان دي. هغه کسان چې په پورتنیو شرایطو سره افغانستان ته ځې، فامیل یي ټول امتیازات تر لاسه کوي "دراغلی کس معاش په شمول" ددې په عوض چې د وطنپرست

په حیث په یو څه جیب خرڅ یي قناعت کړي وي او دهیواد والو خدمت ته حاضرشوې اوسي دتصور څخه اوچت معاشونه اخلي او دهغې په خوا کې دغه کوچني امتیازات هم لري: نوموړی کس شپږ هفتې په افغانستان کې مکلفیت لري او شپږ هفتې په هغه هیواد کې چې فامیل یي اوسیږي دتیرولو حق لري . په هغه شپږو هفتو کې چې په افغانستان کې اوسي په میاشت کې کیدلې څو وارې دکرزي صاحب سره دضرورت یا مصلحت له مخې خارج ته سفرونه وکړي او یا ځانګړی سفرونه ولري او فوق العاده امتیازات ترلاسه کړي . که نوموړي په شیرپور، وزیر محمد اکبر خان او شهر نو یا حیات آباد او اسلام آباد او یا بل ملک کې هر څومره کورونه ولري په کرایه یي ورکولې شي . کرایه یي خپله ده . خو دولت مجبور دې ده ته په امن ځای کې په لوړه ډالري کرایه کور ونیسي. نوموړې باید درې څلور قیمتي موټرې ولري چې معلوم نشي او دحملې په وخت کې یي دخطر احتمال کم اوسي. نوموړي کسان دا امکان هم لري چې دفامیل غړي راوغواړي او په لوړو ډالري معاشونو یي په مختلفو شعبو کې مقرر کړي. ډیرو کسانو دا کار کړیدې. دغه کسان معمولاً شخصي شرکتونه او این جي او ګانې لري. دوی هر ډول دولتی قراردادونه ترلاسه کوي چې معمولاً نور کسان تر ۵۰ ٪ رشوت ورکولو پورې پرې مجبور دي او ددې لارې ډیرې ګټې کوي. رشوت، فساد او اختلاس خو ټول خلک وایي چې په افغانستان کې معمول کار دې . که دایمان عقیده د چا سسته وي ،نو دی کار ته به هم لاس غزوي . ډیره به خبره نه اوږدوم خو دا خبره به هم وکړم چې دا ډول کسان څرنګه چې هم کافي پیسي او هم امکانات لري نو کافي اندازه قیمتي جیپ موټرې اخلي او

هریو موټر دمیاشتی تر ۳۰۰۰ ډالرو خارجي مؤسسو، شرکتونو او این جي او ګانو ته په کرایه ورکوي . دبین المللي مرستو په ارتباط د اقتصاد وزیر او نورو دولتي چارواکو ویلي چې ددغه پیسو حد اقل ۸۰ ٪ کومک کوونکي ممالک پخپله مصرفوي. باقی پاتې په دفاعي او اپراتیفی چارو کې مصرفیږي یعنې دافغانستان بیا ودانولو پورې دغه پیسي اړه نلري او دفاعي او اپراتیفي چارې خو معلومي دي چې نن په کومه وضعه کې دي او امنیت هم په کومه اندازه تأمین دې .. دبین المللي مرستو دیوي بلې بیلګې په باره کې هم غواړم محترمو لوستونکو ته یو څه معلومات وړاندې کړم: یوې اروپایي خیریه مؤسسي ته دجوزجان په ولایت کې دآبرسانئ په خاطر دکلیو دپراختیا وزارت سره ۱۷۰۸۸ ډالره مرسته کړې وه. ددې لپاره چې دغه پیسي پخپل ځای مصرف او سوء استفاده ترې ونه شي دغه خیریه مؤسسي خپل مشاور ددې کار لپاره معرفي کړې وو. ددغه پیسو څخه ۱۱۴۳۰ ډالره مصرف او باقی پاتی پیسي بیرته مسترد شوې وې . معاش چې نوموړی مشاورصاحب پدغه موده کې د کلیو دپراختیا وزارت څخه اخیستې وو ۷۳۰۰۰ ډالره کیدل . دې ته وایي پر ځای مرسته او پر ځای معاش اخیستنه ! دا چې دعیان دبیان لپاره حاجت نه وي نو ما هم په افغانستان کې د اقتصادي بې عدالتۍ په خاطر یوه تته شمه وړاندې کړه او دا پوره معلوم شوه چې غمیزه اصلاً نه دمعاشونو دسرسام اوره لوړوالي او نه د دهغی دکم والي له کبله پیښه ده بلکه د لوړ او ټیټ معاش تر منځ هیڅ ډول منطقي تناسب وجود نلري. نو دپارلمان محترم غړي خوشې په خوشې دخپلو معاشونو دلوړوالي په خاطر تڼۍ

شلوي او نور دولتي ارګانونو هم عبث دخپلو منسوبینو د معاشونو دلوړولو په منډو ترړو په خاطر د اوسپنې څپلۍ په پښو کړیدي. بل مشکل پدې خاطر راولاړ شوې. هغه کسان چې په لسګونو زره ډالر معاش اخلي دهغوی معاش پیشکي حواله کیږي. خو زمونږ معیوب هیوادوال چې ۵۰۰ افغانۍ او یا هغه معلم او مامور چی ۱۵ کسیز فامیل وریغاړه دې معاش یې په شپږو میاشتو او حتا په یوه کال کې هم نه اجراء کیږي. عجیبه خبره خو لا داده کله چې وروسته دډیرو منډو او مظاهرو دکوم باب یا فصل څخه کوم نیکبخت څو ډالر کومک وکړي ددې په عوض چې وروسته له یوه کاله ددغه خوارانو معاش اجرا شي وزیر صاحب پرې ځان لپاره ضد مردمي "په کابل کې په همدې نامه یادیږي" موټر واخلي. په نتیجه کې ویلې شو چې ددا ډول مسایلو دحل لار تقوا، صداقت، وطنپرستي او دمعاشونو منطقي عادلانه تناسب او دټولو څخه مهم دچاروا کو مسئولانه کړه وړه او دمسئولیت وجداني احساس دي.

جنګونه او مخالفتونه دافغانانو دغمیزې دحل لاره نه ده.

دمیلادي شلمې پیړۍ شپیتمه لسیزه په افغانستان کې ددموکراسۍ په لسیزه مشهوره ده. پدې لسیزه کې روښانفکره ډلې څه نا څه فعاله شوې وې، ټولنیزي شعوري رښایي په ټولنیزو لوړو افقونو څرک وهلې وو، سیاسې وضعې هم خپلې منګولې دافغان اولس له ستوني څخه لږ څه سستې او افغانانو دسیاسي تنفس یو څه مجال پیدا کړې وؤ. یو تعداد روښانفکرانو هڅې کولې پادشاه دمشروطه شاهۍ اساسي قانون منلو ته اړ باسي او عملاً هم ددغه کسانو په نوښت مشروطه شاهي قانون جوړ شو چې دامیر امان الله خان له دورې څخه وروسته ځیني سیاسي آزادي ګانې لکه داحزابو قانون، دمطبوعاتو آزادي او ځینې نور پکښې په نظر کې نیول شوي وؤ. پادشاه دپخوا په څیر غیر مسؤل او واجب الاحترام خو دشاهي کورنۍ ځیني امتیازات راټیټ او دحکومتي چارو واک غیر شاهي کورنۍ کسانو ته قایل شوي وؤ. دا لسیزه افغانستان ته دخارجي لوړ رتبه هیئتونو خصوصاً دپخواني شوروي اتحاد، امریکي او سعودي عربستان، دراتګ سره هم متصادفه وه. واقعاً دا یو ډیر بد تصادف او یا پلانیزه

پیشبیني شوې عمل وؤ چې په افغاني ټولنه کې یې ډیر ناوړه غبرګون رامنځته کړ. رښتیا هم پداسې یوه هیواد کې چې قانون حاکمیت او سابقه ونلري، خلک دوطني او ټولنیزو اساسي مسایلو په هکله بې خبره پاتې او دهغې په مقابل کې هیڅ ډول احساس د مسئولیت نشي کولې، یواځې یو تن دټولو امورو متصدي (هم حاکم، هم قاضي، هم مجري او هم حامي) پاتې شوې وي، دموکراتیکو ارزشونو ته هم نه دداخلي فاکتور، ضرورت او فشار بلکه یواځې دخارجي فشار له مخې دغه کار ته مجبور شوې او سي او همزمان مختلفو انستتیوتونو، ټولنیزو قشرونو او اداري واحدونو ته د قبلي تجربې دنشتوالي او دحقوقو او وجایبو په مقابل کې دمسئولیت دعدم احساس په صورت کې واک ورکول کیږي، حتماً په ټولنه کې بحران رامنځته کوي. همدا سبب وؤ چې دقانون دتصویب او توشیح څخه دمخه مختلف نظریاتي ګوندونه تقریباً همزمان جوړ او دا چې ملي ایدیولوژۍ او ملي سیاسي محور او حرکت وجود نه درلود، ټولو ګوندونو پخپل سر په فعالیت شروع وکړه، میتهنګونه او مظاهرې یې برابرولې او دهمغه لومړۍ ورځې څخه یې دپردیو هیوادونو په پلوۍ چیغې وهلې او دولت، حکومت او قانون یې دکنترول څخه عاجز پاتې وؤ، ځکه چې هر یوه قوي خارجي ملاتړ درلود او په نتیجه کې په افغانستان کې دموجوده روښانفکري جنبش دلومړیو ورځو څخه سیاسي بنتون "انباق بازی" شروع او افغانستان عملاً دسیاسي بنو په کور او یوه داسې خاره شاړه ځمکه بدل شو چې هر چا په کې دخپلې خوښې مارکونډۍ او غنې کرلې او ریبلې. ملي مصلحت، ملي صلاحیت، افغانیت، وطنپرستۍ او ملي طرحو هیڅ ارزش نه

درلود او نه یې په تاوده بازار کې کوم خریدار. له بلې خوا دسیاسي بنتون لوبه دمردۍ او نامردۍ په پوله روانه وه، مردان له دغه پولې نشول اووختلې نو ځکه تل نامردان ګټونکي وو. همدغه نامردان تر پرون ورځې پورې په افغانستان کې دټولو بدو حوادثو اصلي عاملین او دهغې دبدو عواقبو اصلي مجرمین ګڼل کیږي. او نن هم هغه کوي ددغه ډول لوبې بازار ګرم وساتي. ملي وطنپرسته کسانو کولې شول دخپلې ملي مبارزې سنګر دملي ایدیالوژۍ په بنیاد ګرم وساتي او دملي وطني ګټو دحراست په خاطر ملي مقاومت راوپاروي. له بده مرغه دوۍ هم پدې کار کې تر نن ورځې پورې پاتې راغلي دي. خو نن یې له صفر څخه شروع کول حتمي او ضروري ګڼل کیږي او که دغه کار ونشي بیا به هم نامردان داوسنۍ لوبې ګټونکي وي. دروسانو په موجودیت کې دې وضعې لاپسې ناوړه انکشاف وکړ. چارې او صلاحیتونه دداسې کوچنیو اشخاصو په لاس کې ورکړلې شولې چې هیڅ ډول احساس دمسئولیت یې نشو کولې او په ټولو حالاتو ې یواځې بې شعوره او بې ارادې عاملین ګڼل کیدل. دمقاومت دلیکو په جوړیدو او په اصطلاح داروپا، امریکا او عربي ملاتړو په رادمخه کیدو سره وضعه څور واري نوره هم بدتره شوه. دشرق او غرب لخوا باالمثل مسابقه شروع او افغان اولس دسل او زر مجبوریتونو له مخې دغه کسانو (په اصطلاح رهبرانو) ته په لاس کې ګروګان ورکړې شو. دروسانو په وتلو او په ۱۹۹۲ کال کې داسلامی جمهوریت په جوړیدو سره چې افغانا ولس ترې ډیرې امیدواری درلودلې، وضعه څه ډول شوه، ټول هیوادوال یې عیني شاهدان وؤ او که رښتیا ووایم زه یې له افادې لپاره

کلمات نلرم او نه عفت د قلم اجازه راکوي . طالبانو چې وعدې کړې وې کار به اهل کار ته سپاري او پخپله به خپلو مدرسو ته ځي، دواک خوند دومره مزه دار وو او دواک ساتلو په خاطر یې داسې بدعتونه وکړل چې په اسلام کې خو یې هیڅ روایت موجود نه وؤ حتا په کفر کې به هم چا نه وي کړې . دې وضعې پوره ۲۵ کاله دوام وکړ د دې ټولو ناوړه اعمالو بار افغان اولس پخپله شاه وړې . وهل شوې، رټل شوې، وژل شوې، بې پته شوې او تنکي بچیان یې په ناچله پیسو خرخ شویدي او یا په زور د مرګ داژدها خولې ته اچول شویدي او لکه چې حامد کرزي پخپلو خبرو کې وویل دغه رهبرانو په سوونو میلونه او حتی ملیاردونو ډالر جمع کړي او خارجي بانکونو کې یې ذخیره کړیدي، د تصور او عقل څخه وتلې ویلاګانې او کورونه یې اباد کړي او تجارتي شرکتونه او کامپلکسونه یې جوړ کړیدي . پدې باره کې ټولې خبرې په ټولو کتابونو کې لیکل شوي او عیني شاهدان هم ژوندي ګرځي او هیڅوک دې باور نه کوي چې ګوندې هغوی به دغه راز پخپل زړه کې پټ وساتي . سیاسي رهبر، مشر او قوماندان خو هغه دې چې په تعرض کې د جبهې په لومړۍ کرښه کې وي او اصلي ضربه پخپل ټټر اخلي او په شاتګ کې د جبهې په وروستۍ کرښې کې د خپلو زخمیانو او مړو پالنه کوي نه دا چې د جنګ د قربانیانو د جیبونو په لټولو اخته وي .افغانانو ډیر ښه فرصتونه له لاسه ورکړي دي .کله چې روسان ووتل او افغانان خپل وطن ته راستانه شول لازم وو چې د خپل هیواد سره دهیواد د مالک او ا ولس سره د خپل اولس په حیث معامله شوې وې او هر څه پخپل ځای امانت ساتل شوي وې. خو بر خلاف د دښمن په لمسون یې اردو ړنګه ، وضع

الجیشونه او ستري قرارګاوې تخریب ، سپکې او درنې وسلې د کبار په بیه خرڅې او دولتي او شخصي مالونه یې د غنیمت د مال په چور او چپاول کړل . کابل د افغانستان ستر سیاسي، کلتوري او اقتصادي مرکز هم د بیګانه وؤ د ارزو سره سم وسوزول شو . حال دا چې د ملګرو ملتونو د پنځه فقرئیز پلان مطابق په افغانستان کې یو ملي ګرا دولت جوړیدلې شو. نپوهیږو د چا په لمسون د دغه پلان په مقابل کې کودتاو شوه او چپ او ښي یو شان د هغې عاملین وګرځیدل .نن چې په هیواد کې د دیرشو څخه د زیاتو خارجي هیوادونو څه د پاسه دیرش زره عسکر موجود او عملاً اداره پخپل واک کې لري معامله ګر یې همغه کسان دي او نن هم د ملي مسایلو په سر معاملو باندې په میلونونو او ملیاردونو ډالر ښکته پورته کیږي . په همدغه موقت، انتقالي او سبا په انتخابي جمهوري دولت کې به همدغه کمونست، ملي ګرا، مجاهد، اخواني او نورې ډلې دخیلي وي . ملامت کوم یو دې او هغه قاضي کوم دې چې دغه تشخیص کړي. خو زمونږ د خلکو غمیزه به دوام لري او زمونږ ملک په اصطلاح په داسې کونډه بدل شوې چې هر ګاونډې یې دخولګۍ طمعه لري . علت څه دې؟ علت یې زمونږ ذات البیني اختلافونه او جنګونه دي. زمونږ خپل منځي جنګونه او اختلافونه زمونږ د غمیزي د حل لار نده.پاک خدای د مازیګر په وخت قسم یادوی »والعصر« او دا ځکه چې مازیګر دورځې د نتیجګیرۍ وخت دې . افغانان د پنځه ویشت کلنې غمیزي څخه وروسته کومې نتیجګیرۍ ته ضرورت لري او که نه ؟ پدې پوهیږم او پخپله یې کلک پلوی یم چې افغانان پردې حاکمیت پر ځان نه مني. دا یې انساني او قانوني حق دې. له بلې خوا

همدې افغانانو دخپلو افغانانو دظلم او ناروا څخه خپل ملک پرېښې او وايي چې نور خارجي پوځونه دې راشي چې مونږ ددغه خپلو ظالمانو څخه وژغوري. رښتيا وايي چې «په کفرکې ژوند کېدلې شي خو په ظلم کې نشي کېدلې» له بلې خوا همدغه افغانان دبن په کنفرانس کې سره جرګه شول او دغه قوتونه يې راوغوښتل، دريم دا چې دهمدغه ملکونو څخه هيواد ته په مليياردونو کومکونه راروان دي او نن دګاونډي هيوادونو څخه خلک دکاره لپاره راځي. حال دا چې پخوا به افغانان درپه درکارپسې ګرځېدل، څلورم دا چې دا قوتونه ديوه هيواد نه بلکه بين المللي قوتونه دي او پنځم دا چې دملګرو ملتونو لخوا اداره کيږي. شپږم دا چې په هيواد کې مختلف اجتماعی، اقتصادی، سياسی او داسی نور ريفورمونه چې سل په سلو کې دتائيد وړ او زمونږ په ټولنه او ملک کې دموکراتيک بينادونه جوړوي جريان لري. پخپله افغانانو خپل اساسي قانون جوړ کړ او که خارجيانو ورسره کومک کړې البته دغه ډول کومک ته به ضرورت وجود درلود. دلومړي ځل لپاره په هيواد کې دولس مشری دموکراتيک انتخابات وشول چې په منطقه کې يې سارې ندې ليدل شوې او ښځو او نرو په کې يو شان ګډون وکړ او دنړيوالو دتعجب وړ ګرځيدلې. ليکن ډېر تجب وړ هم داده چې ځينې دریاست جمهوري کانديدان چې دموجوده سناريو او ډرامې اصلې خيرې کار کونکي هم دي په يوه او بله بهانه داسې کسان يو تر بله سره ائتلافونه کوي چې هيڅ عقيدوي، نظرياتيي، پروګرامي او يا بل ډول نژديوالې سره نلري او يا پخپل سر دټولټاکنو دتحريم غږونه پورته کوي او پدې نپوهيږي چې دا دهغوی حق ندې. ټولټاکنې يو ټولنيز

دموکراتيک اصل او پديده ده چې معيار او محک يې پخپله اولس او د بين المللي بشري او دموکراتيکو قوانينو له مخې دا يواځې د اولس قانوني حقوقي حق ګڼل کيږي. دوی نور څه ونکړې شول پرته له دې چې دخپل اولس او بين المللي کړيو په وړاندې ځانونه بې اعتباره کړي .دوی همداسې داکار تل کړې چې افغانان دطالب، القاعدې، فونداامنتاليست په نومونو تورن او يا غلط راپورونه ورکړي او بې ګناه خلک ووژل شي. افغانان هيڅکله تروريست، بنيادګرا نه وؤ او هر افغان ځان لپاره لوی شخصيت قايل دې. افغانان حتا دښمن ته په کمين نيولو شرميږي او هيڅکله ديته ندې حاضر شوې چې د ۱۰۰ تنو په مقابل کې ځان مرګې بريد ږکړي. افغان به دتاريخ په اوږدو کې مجبورا ولس وؤ، تل به پرې جنګ تحميل شوې او ظلم او ناروا ورسره شوې خو هيڅکله بې کلتوره او بې ايمانه ا ولس نه وؤ. افغانان خپل ځانګړي کلتوري دودونه، اصول او عنعنات لري او تل خپلو ټولنيزو ارزښونو او دودونو ته لوړ احترام کوونکی ا ولس پاتی شوی او خپله شکيبايي يي کله هم له لاسه نده ورکړې او هيڅکله يي دپاملرنې څخه نده غورځولې. دا زمونږ مشران او دجمهوري رياست منور او پوه کانديدان وؤ چې خپله شکيبايي يي له لاسه ورکړه، دخلکو حق او غوښتنو ته احترام قايل نه شول، دخپلو عقيدو او مسئوليتونو په وړاندې يي احساس دمسئوليت ونکړې شو او هڅه يي وکړه دقانوني حقوقي ټولټاکنو څخه يوه بله سياسي معامله او لوبه جوړه کړي." دافغانستان قهرمانو خلکو! ټولټاکنې خورا باارزښته ا ولسي منل شوې دموکراتيک اصل او ستاسې حق دې. تاسې چې ترې په ډيرو سختو شرايطو کې بې له ويرې دفاع

وکړه ، خپل دغه حق پخپلو کلکو منګولو کې ټینګ وساتئ او خپله راتلونکې دموکراتیکه ټولنیزه ودانۍ پرې اباده کړئ.
"ګرانو هیوادوالو ! تاسې چې په پوره دموکراتیک ډول مو ټولټاکنې تر سره کړي، تاسې چې دخپلې عقیدې له مخې په غرونو او رغونو کې دخارجي قوتونو او خپلو ورونو په مقابل کې جنګیږئ او مونږ ټول چې ددغه وضعې اصلي عاملین او مسببین یو ! ! ! زمونږ نیکونه او پلرونه هم پیړۍ پیړۍ وجنګیدل. د سرونو څخه یې منارونه جوړ شول. ځانونه او بچیان یې له لاسه ورکړل او خارجي یرغلګر یې له ملکه وشړل ، مونږ هم خپل ځانونه، پلرونه او بچیان قرباني او روسان مو له ملکه وایستل او زمونږ بچیان به هم حتماً دا کار وکړي او خارجي قوتونه به له خپلې خاورې څخه وباسي، خو هیڅکله به زمونږ دمیندو او خویندو تورې دغم پړنې او جامې بدلې نه شي . غم او بې اتفاقي به تل زمونږ په کو میلمه وي ښه به داوي پدې باره کې غور او لازمه نتیجه ګیري وکړو. تر څو چې زمونږ خپل منځې جنګونه او مخالفتونه وي دا وضعه به دهمیشه لپاره دوام ولري. زمونږ پیشنهاد دادې چې زمونږ روښانفکره کسان یو څه شکسته نفسي پر ځان ومني او هغه لارې ته رابکته شي چې زمونږ اولس دمیزان دمیاشتې په ۱۸ نیټه په مخکې نیولې . پخپلو منځونو کې لوی طاقت جوړ شو او دسیالو سره په هر سنګر کې دسیالۍ جوګه شو. امین یا رب العلمین

د بشر د ژوند د ونې ثمر باید هم حنظل او مار کونډۍ اوسي ؟

د پخوانیو ساده او بې سواده خو په وطن مین او زهیر دهقانانو رواج او اصول به داوؤ چې اصیل نسلونه او تخمونه به یې د حیواناتو ، میوو او غله دانو لپاره ساتل او د نسلونو دبقاء ورشوګانې به یې د هرزه بوټو او کم اصل نسلونو څخه تل پاکې ساتلې. ټولنیز حریم هم دیوه ترلې نظام په حیث به د با تقوا او خواخوږو مشرانو لخوا اداره کیده او د هر ډول تعرض او نفوذ څخه کاملاً مصئون او غیر وغماز به یې په محیط کې نه پریښودل کیدل. صداقت، وطنپرستي او ملي نوامیسو ته وفاداري دټولني د هر غړي لپاره دتقوا او اخلاقویو ځینئ کچه ،معیار او محک ګڼل کیده او په دغه اصولوبې قید و شرطه پابندي دټولنې داعضاوؤ لپاره نه ماتیدونکې مقدس قانون ګڼل کیده او افغانیت او اسلامیت ددغه اصولو ،مقرراتو او قوانینو دحراست تضمین کاوه. د وخت په تیریدو سره ځینې ملي او بین المللي شیطاني خایني ، فرصت طلبي او استفاده جو کړۍ چې د حرص او آز کسي « مردمک چشم » یې تنګ ،خپله خوشبختي یې یواځې دبل په بدبختۍ کې لیدله ، عامه نظم ،قوانین ،مقررات او دولتي او حکومتي منل شوؤ اصولو

څخه یي همیشه سر غړونه کوله او د جمعي حقوقو او قوانینو په غیږ کي یي اصلاً د ژوند کولو استعداد نه درلود ، تل یي په ملي شتمنیو، ملي ښیګڼو او ملي تعهداتو قمار وهلې ،یا یي د بیګانه ګانو په واک او تصرف کې ورکړې او یا یي پرې پخپله خیټه اچولي او مورد د تعرض او ناوړه ګټې ګرځولې. دغه ناروا مناسباتو د بشري ژوند د بې شمیره کلونو په موده کې یو مضمن نړیوال پارازیت قشر ایجاد چې اوس نړیواله مافیا بلل کیږي او د خپل موجودیت په ټوله موده کې یي د خپل شیطاني خصلت له مخې ټولو خداي ،انساني او طبیعي مقضي او مقدر قوانینو ته شا اړولې او تل هڅه کوي یواځې د شیطاني مهیلیتونو په بنیاد خپل پارازیت ژوند ته دوام ورکړي. دا جهان قانونمند پیدا دې ، د قانونمندۍ له مخې قابل د معرفت ، په قانونمندۍ سره قابل د استفادې ، په قانونمند ډول قابل د تحول او تکامل او پرته له قانومندۍ بل هیڅ ډول کړه وړه او برخورد نه مني. لیکن نړیواله مافیا غواړي پخپل شیطاني خصلت سره خداي عادلانه قوانین تحریف او په جبر او ناروا سره د خپلې خوښې نظامونه برقراره وساتي. دوی جمعي شعور ،جمعي ښیګڼو ،جمعي قوانینو ،جمعي منل شوؤ ارزښونو ،جمعي پریکړو ،...او نورو ... ته هیڅ ارزش قایل نه دي ،نو ځکه مونږ ددوی ټول دغه اعمال چې د هیڅ ډول منطق سره سمون نلري بې بنیاده او ناسم ګڼلي شو .خدای غني دې او دا جهان یي غني پیدا کړي دي. په دې لوی جهان کې غذایي ،انرژیتیکي او نورې هر ډول زیرمې نه ختمیدونکي دي. ددوی حرص ،آز او تنګ نظري لپاره هیڅ منطق او دلیل وجود نلري. ددوی د حرص کندولي په هیڅ شي نشي ډکیدلې او ژوند د ټولو خوندونو

،ټولو ارزښونو د لذت څخه د همیش لپاره بې برخې او د قانون او ټولنې له ویرې لکه شوپرک په ترګمۍ کې ژوند تیروي . دوی ډیر مال او ډیري پیسي لري خو ارام ، مصئون او خوشبخته ژوند نلري. دوی له دي څخه خوند اخلي چې یواځې دوی هرڅه ولري او بل څوک هیڅ ونلري ،ددوی د ګټو سیمي باید هرڅیري مصئوني اوسي ولو که د چا په شخصي کور ،فامیل ،مال او متاع پوري هم اړه ولري.

د وی په ناروا ژوند کول غواړي ،په ناروا ګټه کول غواړي ، په ناروا قوانین ، مقررات ،اصول ماتول غواړي ،په ناروا جنګ کوي ،په ناروا مناسبات ساتي او په ناروا خپلې غوښتني په نورو تحمیلوي. نن دغه بدبختۍ دافرادو ، کورنیو ، قومونو او هیوادونو په کچه لمن غوړولي او هغه ګړۍ به هم ډیره لیري نه وي چې دا لوی جهان پدغه لوی غضب اخته کړي خو ښه ده چې هر دجال لپاره مهدي او هر خدایي قانون شکن لپاره د قضاء د جبر څپیړه موجوده ده.

امریکا ځان دنړۍ ددموکراسۍ علمبردار مدعي هیواد ګڼي ،سره ددې چې هره دموکراسي پخپل ذات کې ډیر مقید او تنګاتنګ شکل ددیکتاتورۍ دې ،او تر ننني ورځې پورې نه قابل دویاړ کومه نمونه ددموکراسۍ څوک په ګوته کولې شي او نه یي په راتلونکې کې څوک وعده ورکولې شي. خو بیا هم په ځیني غربي هیوادونو کې ځانګړي غربي تیپ دموکراسۍ او یا په بل عبارت ځانګړیاشکال ددیکتاتورۍ وجود لري. راشئ ددغه دموکراسۍ محیط ته ورننوځو او دهر چا د حق د تناسب له مخې ددغه دموکراسۍ په خصوصیاتو قضاوت وکړو.

د۲۰۰۸ کال د مارچ په نهمه نیټه د امریکا جمهور رئیس

جـورج ډبليـو بـوش دامريکـا دکـانګرس هغـه مـصوبه چـې دملګـرو ملتونـو دبـشر دحقوقـو د کميـسيون داعلاميـي دپنځمـې مـادې « احـدی را نميتـوان تحـت شـکنجه يـا مجـازات يـا رفتـاری قـرار داد کـه ظالمانـه يـا بـرخلاف انـسانيت وشـئون بـشری يـا مـوهن باشـد » پـه پلـوی يـي تـصويب کـړې وه ويتـو کـړه. امريکـا دموکراتـه ګوندونه ده. دامريکـا کـانګرس دامريکـا دخلکـو لـه خـوا منتخـب ارګـان او د امريکـا پـه دموکراتـه ټولنـه کـې د قوانينـو د تـدوين او حراسـت مـسئول ارګـان ګڼـل کيـږي. پوښـتنه پيـدا کيږي. ولـې او پـه کـوم دليـل دغـه مـصوبه ويتـو شـوه ؟ نـړۍ د اقليم دتـودوخي دسـتر خطـر سـره مخـامخ ده. نړيـوال غـواړي هغـه کنتـرول او تنظـيم کـړي. د ټـولي نـړۍ د ٪۵۵ څخـه زيـات کـاربن داي اکـسايد غـاذات امريکـا توليـدوي. دغـه غـاذات بـرعلاوه لـه دې چـې دتـودوخي د کچـې د لـوړوالي علـت ګرځـي ، دبـط شـميره مرضـونو سـبب هـم کيـږي. امريکـا ددې لپـاره چـې ډيـرې ګټـې يـي کمـې نـشي ، ددغـه نړيـوالې عظيمـي ايکـالوجيکي معـضلې حـل تـه غـاړه نـه ږدي. نړيـوال همداسـې غـواړي دوګـړو ضـد دسـوځنو ميليونـو مـاينونو معـضلې تـه چـې پـه ځمکـو کـې ښـخ دي دپـای ټکـې کښيږدي او نـور توليـد يي بند کړي.خو داهم امريکا نه

غـواړي. دګوانتانـامو ،ابـو غريـب ،بګـرام ،قنـدهارا وپـه کابـل کـې کورپـه کـور ،اروپـا او ټولـه نـړۍ کـې د شخـصي زنـدانونو موجوديـت او يـا دنـړۍ پـه ګـوټ ګـوټ کـې د شخـصي زيـاتو ګټـو پـه خـاطر نظـامي حـضورلرل او بـي شـميره ډيـر نـور مـسايـل هـم ددموکراسۍ سره څه سمون نلري.

دوه ورځـې دمخـه پـوره ديـرش کالـه لـه هغـه ورځـي څخـه تيرشـول چـې افغانـان دنړيوالـو دجفـا سـره مخـامخ دي او پـوره شـپاړس کالـه

پـرون پـوره شـول چـې افغانـان د افغـاني مجاهـدينو دجفـا معـرض ګرځيـدلي او ورسـره مخـامخ دي.نژدې شپږ کالـه پـوره کيـږي چـې نړيـوال قوتونـه پـه افغانـستان کـې د امنيـت ذمـه واردي . خـو دثـور دمياشـتي پـه اتمـه د « مجاهـدينو » دجـشن پـه ورځ چـې مليونونـه ډالـر ، پداسـې حـال کـې چـې افغانـان لـه لـوږې وانبـه خـوري ،پـه امنيـت او فيـشن اودرشـن مـصرف شـوي لـيکن مخـالفين دجمهـور رئـيس تـر لـوژ پـورې ځانونـه رسـوي،هرڅوک چـې يـي پـه زړه وځ پـه نخښه کـوي اووژنـي يـي ،خـو دخدای پـه فـضل امنيتـي مـسئولين چارغـاوک کـرده ځانونـه مـصئونو ځـايونو تـه رسـوي «خـداي دي زمـونږ لـه سـره نـه کمـوي» . د۲۰۰۸ کـال داپريـل پـه څلورمـه نيټـه دبخارسـت پـه کنفـرانس کـې وويـل شـول چـې افغانـستان سـره تراوسـه ۳۵ مليـارده دالـر مرسـته شـوې ده او راتلـونکي کنفـرانس چـې پـه نژدې راتلـونکې کـې بـه پـه فرانـسه کـې جـوړيږي ۴۱ مليـارده ډالـر نـوره مرسـته وشـي. دافغانـستان دمـاليې وزيـر دافغانـستان دملـي سـتراتيژۍ دتطبيـق پـه خـاطر ۵۰ مليـارده ډالـر نـور دنړيـوالې ټـولنې څخـه غوښـتي دي اودا ټـولې پيـسي تـر نـن ورځـي پـورې يـواځې پـه امنيـت مـصرف شـوي او پـه راتلـونکې کـې بـه هـم مـصرفيږي. «شـکردي چـي امنيـت خـو دقناعـت وړدي او زمـونږ امنيتـي رهبـران هـم دتروريـستانو او پارلمـان دضـربې څخـه بـچ شـول» . دالـړۍ لا ختمـه نـده او هـر يـو دخپلـې اشـتها او ذوق لـه مخـې دو بـالاي يـو پـه بـل پـسې لـوړوي « چـې هـيڅ نـه وي بيـا هـم يوڅـه شخـصي جيـب تـه راپريـوځي» . کلـه چـې دامنيـت مـسئولين پخپلـه عـاملين دبـې اميتـۍ وي شـک نـشته چـې همدغـه امنيـت بـه دافغـان اولـس سـر وخـوري !د تعجـب خبـره داده چـې دثـور داتمـي پيـښې وروسـته پـه دوه دري ورځـو کـې د خـدای بـلا اسـلحه

،دخدای بلا مخدره مواد ، دخدای بلا جاسوسان ،دخدای بلا باندونه... دستګیر او له منځه یوړل شول. که پدې ډول چاري پرمخ ولاړې شي القاعده ،تروریستان او وسله وال مخالفین به یو هم پاتي نشي ایله به دا بیچاره ګان دخوبونو پوره کولو لپاره پوره فرصت پیدا کړي.کاشکې دوی د پیښو مخنیوې مخکې له وقوع څخه کولې.

ددي لپاره چې بحث ډیر اوږد نشي ،باید ووایم چې د بشر دپیدا ینبت له لومړۍ ورځې څخه تل ناسالم اونالایق قوتونه د خپل ناروا او شیطاني خصلت له مخې همیشه دقاطع صالح اکثریت په اوږو لکه پارازیت ځته شوي ،ټول تیوریکي ،نظریاتي ،ایدیولوژیکي ،اداري ، حقوقي ،قانوني او نور ټول امکانات یي تحریف اومسخ کړي او په سوچه ناروا سره یي په خپله ګټه په کار اچولي. تل یي په ناروا سره تور تبلیغات کړي او د د ښمنیو اور ته یي لمن وهلې.ددین ،مذهب، ایدیو لوژۍ ، ... اونورو هرډول مقدسو انساني،اولسي احساساتو اوشعارونو څخه یي عوامفریبانه سوء استفاده کړې او په خپله ګټه یي مقدس اید یالونه اوافقونه مسخ او په غلطه تعریف کړي او ددوستۍ دشعار لاندي یي دښمنۍ ،دسولي دشعار لاندي یي جنګ ،دابادۍ دشعار لاندي یي تخریب اونورو ټولو سالمو ارزشونو تحریف ته ترجیح ورکړې ،صالح اولس یي ګروګان نیولې ،دهغوۍ له جملې څخه یي خاین ،بیګانه پرست ،ایجنټ ،جاسوس اونورې هر ډول پلیتي ځیرې استخدام کړي ، خپلي ګټې یي په ناروا محفوظي ساتلي اودغه ډول پلیت سیستم یي په جبر دنړۍ په ټولو اولسونو تپلې دې خو دغه ډول کسان به پخوا حد اقل په خپله ګناه معترف او یو څه شرم حضور به یي

درلود اود اولس په وړاندې دخپلو قوارو دځرګندولو څخه به یي عار درلود ، دګونګیانو او خفاشانو غوندې به په غارونو کې پټ وؤاو یواځې د ماښام په ترګمۍ او د شپې په چپتیا کې به یي خپلو ناوړه اعمالو ته دوام ورکولې شو. لیکن نن دمملکت دلومړي کسانو ،دپارلمان دغړو ،وزیرانو او لوړو مسولینو په کچه دپارلمان او جمعي رسنیو په وړاندي په پوره سپین سترګتوب افتخار امیزه پردیو ته په خپله جاسوسۍ اعترافونه کوي. د ۲۰۰۱ دسپتمبرله یوولسمې دتروریزم سره د مبارزې دنامفهوم شعار لاندې دوۍ په ګرځنده مصئونو اُسپنیزه کورونو کې ګرځي ،خو بې دفاع اولس لپاره یي دمرګ قاصدان په هر مکان او هرزمان کي هر ځای درولي دي.

په افغانستان کې داخلي او خارجي مافیا په تباني او مشترکه مساعي سره ددغه ډول یوه پلیت نظام برقرارول او دټولو سالمو ارزشونو بې ارزښه کول غواړي. د دوۍ تجاهل العارفا نه تظاهر او اکټونه چې ګوندي د امنیت دتأمین ، دفساد ، رشوت ،قاچاق ، اختلاص او مخدره موادو دمخنیوي څخه عاجز دي او ډیر معصومانه تظاهر کوي ، بې چاره افغان اولس خو باید هم پري باور وکړي. « ملي متحده جبه »او یا نوري نامتجانسي ډلې هم په ګردن پتۍ یو ځل بیا د اخري چانس او موقع غوښتنه کوي چې که دخپلو متولیانو دخوش خدمتۍ فرصت ترلاسه کړي. تا سي چي فرصت درلود دهغه وخت په کړو پښیمانه نه یاست ؟ که تاسي غواړۍ د تیرو کړو دکفارو دین اداکړۍ نو اوس خو هم ټول قدرت اوسرمایه ستاسي په لاس کې ده.خو نن ملي وطنپرسته روڼ آندي لا څه چې ټول افغان اولس پوهیدلې چې داخلي اوخارجي مافیا د

زړې ستراتیژۍ او پخوانۍ لوبې عملي کول غواړي.ښه به داوي دغه بې ځایه او ناروا ازمیښتونو ته دپای ټکې کښیښودل شي. نن په حقه سره هغه وخت رارسیدلي دې ،دغه نظام چې په سر ولاړ دې په پښو ودریږي او هر څه د عامه ښیګڼو په مجراً او مسیر کې پریوځي !!!

د بشر دژوند د ونې ثمره وروسته له دې باید مړغوني او مارکونډۍ نه اوسي !

راشۍ ! چې همدا وړۍ شړۍ شي !

دعلم او تخنیک دپرمختګ او دګلوبالیزم دنړیوال تسخیر په نتیجه کې دنړیوال، منطقوي او محلي سیاستونو تر منځ توپیر له منځه تللې، زماني او مکاني فاکتورونو خپل مؤثریت او عطالت له لاسه ورکړې، هره سیاسي لوبه هر وخت په هر جغرافیایي وضع الجیش کې واقع کیدلې او لوی نظامي او اقتصادي طاقتونه دنړۍ په ټولو اکنافو کې همزمان حضور، تاثیر او مؤثیرت لرلې شي. سیاستونه بوقلموني شوي هم دي او خپلې قوارې او بڼې ته په لحظوي ډول تغیر ورکوي او ددوست یا دښمن په بڼه ځان ځرګندوي .دې وضعې سیاستونه په بین المللي او محلي ټولو ابعادو کې شکننده اود ستر بحران سره مخامخ کړي، جنګونو پرماننت او مستمر حالت غوره کړې او په مطبوعاتو او امکاناتو باندې دتورو ناسالمه قوتونو په خیټه اچولو سره دغه وضعې سل او زر چنده دینامیزم پیدا کړیدې. تروریزم بله هغه توره بلا ده چې هر چا ته یې دمرګ قاصد په هره لحظه او هر مکان کې نیغ درولې او په حقه سره نړیوالو لپاره موجوده وضعه نوره دتحمل وړ نده. داد قاطع اکثریت په مقابل

کې د قاطع تور اقلیت د کرکې او وحشت ډرامه ده چې غواړي یو اځې ځان لپاره د ژوند کولو حق قایل او نور د دوی په اصطلاح کم اصله نسلونه په نابودۍ محکوم کړي. پدې نړۍ کې ټولې حیاتي او انرژیتیکي زیرمې نه خلاصیدونکې دي او د شلمې پیړۍ علمي ـ تخنیکي پرمختګ ټول امکانات بشرته په لاس ورکړي چې د هغې څخه سالمه او د ټولو په ګټه کافي استفاده وکړي. یواځې پکار دي نړیوال نظام او مناسبات چې په نه پخلا کیدونکي انتاګونیستي (دښمنانه)، آزمندانه سود جویي او چوروچپاول په بنیاد ولاړ دي او بشري ډیر شتمنۍ په کې بې ځایه مصرفیږي او قواء او وسایط په کې عبث په فعالیت بخت دي، د خلکو ترمنځ د صداقت، تعاون او ریښتنولۍ په بنیاد ودرول شي. په یوویشتمې پیړۍ کې د معقول او متمدن انسان لپاره بل ډول ژوند نور ممکن نه دې او نه به ورته ضرورت موجود وي ځکه دروغ ویل، غلا کول او خلک غولول به نور ممکن نه وي. پیسې خپل فزیکي موجودیت ډیر زر له لاسه ورکوي، موجوده پیسې هیڅکله حقیقي ارزش نه وؤ او وروسته لدې هم هیڅکله ارزش نشي ګڼل کیدې. ځکه د غه پیسې د انسان د لاس د زیار محصول نه دې، دا ټولې د سرمایې د غیر قانوني صدور او سوء استفادې توري پیسې دي چې د بې وزله، بې ګناه انسانانو ملکیتونه پرې غصب او ژوندیې پرې له منځه وړل شوې دې. لازم دي مورالاً د غه حقیقت او واقعیت ومنو او غاړه ورته کښیږدو، مخکې له دې چې تاریخي جبر او ټولنیز شعوري فکري دینامیزم مونږ د هغې منلو ته مجبور او اړباسي. نوي انکشافات حکم کوي چې زاړه او انتاګونیستي (دښمنانه)نړیوال مناسبات باید ړنګ شي ځکه

چې نوي مناسبات پد غه زاړه ترنګړ کې نه ځائیږي .کیدې شي ځینې کسان وروسته له دې هم احمقانه فکر وکړي او احمقان پاتې شي .لیکن بشریت او د سالم عقل او نظر خاوندان نور احمقان نشي پاتې کیدلې. د خلکو زور همغه تاریخي جبر دې او جبر همیشه نازولې دې .بدلیدلې نشي، منل یې حتمي دي. د خلکو زور د خدای زور دې. افغانی سیاست د تاریخ په اوږدو کې ندرتاً مستقله بڼه درلودلې. په نورو وختونو کې یا د بې سیاسته سیاست او یا د پردي سیاست په بڼه پاتې شوې دې. سیاست تاریخي او ټولنیزه پدیده ده. تاریخي پدې معنا چې سیاست همیشه مشخص دې او انتزاعیت نه مني. ورځنې سروکار یې د ورځني مسایلو سره وي او باید د خلکو ورځني عاجل پرابلمونه حل او ورته مقنع او مثبت ځواب ووایي. د نامعلوم سبا یا د قیامت د ورځې وعدې ورکول او محاسبه د انسان کار نه دې. د قیامت د ورځې قاضي خدای "ج" دې. ټولنیز پدې معنا چې د سیاست کړه وړه د اولسي او وطني مسایلو، غوښتنو، ګټې او تاوان سره نه شلیدونکي کلک تړلی اړیکي لري او یو تربله سره لازم و ملزوم دي .لازم دي اولسي پرګنې د خپل ټولنیز ارمان د ترلاسه کولو په خاطر راویښې، تنظیم او د عمل په ډګر کې د ستراتیژیک هدف په لور رهبري شي . د شخصي او تنګظرانه ګروپي سیاستونو غږ پورته کول او په هغې وخت ضایع کول پوچه ډرامه او یواځې د شخصي ګټو په خاطر ډیره ناولې هڅه ده. سیاست د یوه هیواد خپله وطني او ولسي مسئله ده. خارجي سیاست د نورو هیوادونو د اولسونو سره د بین المللي منل شویو تعهداتو له مخې د یوه هیواد د اولس سیاسي لوبې معاملې ته ویل کیدې شي. پردې سیاست،

فـردي سیاسـت یعنـې بـې سیاسـته سیاسـت، پـه یـوه هیـواد کـې سیاسـي تـشه او خـلا او پـه هیـواد کـې د سیاسـي نظـام عـدم موجودیت. هیڅوک دبل چا پـه ګټه نـه سیاست کوي او نـه کار. هر چاتـه خپلـه ګټـه منلـې او خـوږه ده. پـردو ملکونـو تـه هـر څـوک دډیرې او بې قیدو شرطه ګټې پـه خاطر ځي او خپـل سیاسـتونه عملـي کـول غـواړي. خـارجي سیاسـتونه، معـاملې او لـوبې دنړیـوال ګلوبـالیزم پـه شـرائطو کـې نـه یـوازې منفـي بلکـه ډیـر ضـروري عمـل او دود او دسـتور دې .خـو ددې کـار لپـاره ملـي پیوسـتون، ملـي تفـاهم او ملـي ګټـو تـه وفـاداري لازمیـا او اساسـي شرط ګڼل کیږي .خو لـه بده مرغـه افغانانو چې پـورتني درې واړه کیفیتـه او ارزښـونه دتیـرو پنځـه ویـشتو کلنـو جنګونـو پـه مـوده کـې لـه لاسـه ورکـړي او ځـای یـې بیګانـه پرسـتۍ نیـولې، ویـې نکـړی شـول حتـا دبـن دکنفـرانس څخـه پـه را وروسـته نـسبي مساعدو شرایطو کې هم یو ملي سیاسي ټولنیز نظام جوړ کړي. نـن پـه افغانـستان کـې دملګـرو ملتونـو او امریکـې پـه مشرۍ بـین المللـي نظـامي او غیـر نظـامي قوتونـه او ارګانونـه موجـود دې .افغانـستان دبـین المللـي سیاسـي لـوبې ډګـر ګرځیـدلې دې او افغـاني مـسئله او سیاسـت بـین المللـي شـوي دې. پکـار دادي چـې افغانـان دهغـې پـه مقابـل کـې پخپـل سیاسـي او ټـولنیز فکـري تـړون او پیوسـتون سـره پـه واحـد ملـي سـنګر کـې راټـول او دخپلـو ګټـو ددفـاع پـه خـاطر دمقابـل لـوري سـره سـیاله ملـي لوبـه وکـړي او ننـنې یـوازینې چـانس لـه لاسـه ورنکـړی.یمـونږ نـن واقعـاً ملـی وطنپرسـته مـلا او قاضـی، سیاسـت مـدار، عـالم ، طبیـب، تجـار، انجینـر، داکتـر، ادیـب ، دهقـان او نـورو تـه شـدیداً ضـرورت لـرو . ایـا افغـان مټـور او مفکـر ملـي متخـصص لپـاره بـه دشـرم ځـای نـه

وي چـې د خپـل سـیال متخـصص پـه مقابـل کـې پـه بـې وسـۍ سـر ټیټـوي او خپـل وطنـي او ولـسي دیـن نـه ادا کـوي؟ پـه افغانـستان کـې دبیـن المللـي قوتونـو پـه موجودیـت کـې اساسـي قـانون او نـور صـنفي او قـشري قـوانین جـوړ او تـصویب، پارلمـان، جمهـور رئـیس او محلـي ارګانونـه انتخـاب او هـر اړخیـزه ټـولنیز بـشري حقـوقي سـازمانونه او ارګانونـه جـوړ شـویدي. ممکنـه نـده دغـه ډول پراخـه هـر اړخیـزه ټـولنیز نظـام او ژونـد دکـوم چـا دشخـصي او کـوچني ډلئیـز ذهنیـت او مناسـباتو پـه ورشـو کـې محـصور پـاتې وسـاتل شـي. یـوازې پراخـه پرګنیـز سیاسـت او ذهنیـت ددغـه ډول ټـولنیز هـر اړخیـز طـرز دژوند دهـضم حوصله لرلـې او بـاریې پـورتـه کـولې شـي .پـه نتیجـه کـې حـق لـرو ووایـو چـې موجـوده دکـوچنۍ ډلـې نماینـده حکومـت چـې ډیـر کـسان یـې دبـشري حقـوقـو پـه نقـض، جنګـي جنـایتونو، ملـي خیـانتونو، اداري فـساد او رشـوت اخیـستنې مـتهم دي، پـه اوسـنۍ بحرانـي وضـعه کـې هیڅکلـه ددومـره لـوی تـاریخي مـسؤلیت دلرلـو جوګـه نـدي. پـه کـار نـدي محتـرم جمهـور رئـیس حامـد کـرزي دعامـل او حـاکم شـخص او دافغانـانو دمراجعـې او لازم تـصمیم نیولـو اچـت مقـام پـه حیـث دنـورو خـود غرضـه کـسانو پـه څیـر داپوزیـسیون موقـف غـوره او شـکایت وکـړي. عامـل ارګانونـه یـوازې معقـول تـصمیم نیـسي او اجـرات کـوي. دافغانـستان سیاسـت او دولـت داري دهـر ډول تبعـیض پرتـه دقـانون لـه مخـې دټولـو افغانـانو یـو شـان حـق دې. محتـرم جمهـور رئـیس دې دمـسئول مقـام او شـخص پـه حیـث دغـه حـق هغـوۍ تـه وسـپاري او متقـابلاً دې خلـک خپـل وطنـي دیـن او رسـالت ادا کـړي. ملـي وطنپرسـته مـشران، روشـنفکران دپارلمـان غـړي او داخلـي او خـارجي دمـوکرات قوتونـه پرتـه لـه شـکه پدغـه

ډول تاريخي جرئت او رسالت سره حتماً د ښاغلی جمهور رئيس حامد کرزي ملاتړي دي .بله عمده او ډيره مهمه مسئله داده، کله چې دولتي مامورين په اداري فساد، اختلاس او داسې نورو جرمونو متهم او پخپله عاليرتبه مسئول مقامات او د افغانستان په موجوده شرايطو کې ټول خارجي نماينده ګان او اداري مسئولين هم پرې اعتراف کوي، او په تيرو څلورو کلونو کې چې نژدې ۱۵ مليارده ډالره د نړيوالو لخوا د افغانستان سره مرستې شويدي او د دغه غټې مجموعې سرنوشت هم نامعلوم او د هر چا د نيوکې لاندې دي. د دې ټولو خبرو سره سره د ۲۰۰۶ کال د جنوري په مياشت کې نړيوال بانک هم اعلان وکړ، حاضر دې چې افغانستان ته قرضې ورکړي او د لندن په کنفرانس کې چې نژدې د ۶۰ هيوادونو نماينده ګانو ګډون کړی وو هم ډيرو غټو مرستو وعدې ورکړې شوې، پداسې شرايطو کې اساسي پوښتنه داده چې خارجي دولتونه او نماينده ګی چاته، د چا په تضمين د کوم هدف په خاطر مرستې او قرضې ورکوي؟ او په راتلونکي کې به د دغه تجاهل العارفانه اجرأتو مسئوليت د چا په غاړه پريووځي؟ او د افغانستان د دولت لوړ پوړي چارواکي بيا هم دغه مرستې او قرضې په کوم مسؤليت، تضمين، منطق او جرئت سره قبلولې شي؟ دا موضوع د ټولو جوانبو لپاره ډير تأمل وړده !!! د سياست استادان، دولتي مسئولين دې هم وروسته لدې د دغه ډول بې بنياده او بې سرنوشته قرضو او مرستو، د افغاني ټولنې د تاريخ، عنعناتو او پسيکولوژۍ په خلاف د امنيت په خاطر د نورو او نورو خارجي عسکرو د راغوښتلو لپاره بې بنياده توجيهات او دلايل نه برابروي، نه دې نور دا ډول بط بنياده او بې سياسته سياستونه

تبليغوي او نه دې نور دا ډول تاريخي مسؤليتونه په غاړه اخلي. بلکه د موجوده عيني واقعيتونو له مخې دې د داخلي او خارجي اړخونو سره په ګډ تفاهم کې په افغانستان کې د سولې د تأمين او د قانونمند دولت د جوړيدو او ټينګيدو په خاطر هلې ځلې وشي .ځکه چې له بده مرغه په يوائې ځان مونږ د دغه کار جوګه نه يو .هيڅ ډول خارجي نظامي قوت په بل ملک او په خاصه توګه په افغانستان کې امنيت نشي تامينولې .حتا د هر هيواد خپله نظامي اردو د دغه رسالت څخه عاجزه ده. په هر هيواد کې د امنيت د تامين معيار، محک او جوګه يواځې او يواځې د همغه هيواد خلک او اولس دي چې صادقانه دغه مسئوليت په غاړه واخلي او بس.

د کابل ښار بې مفهومه پراختیا باید د ۲۱ پیړۍ په ایکالوجیکي فاجعه بدله نشي !!!

دې کې شک نشته چې ډیر لوی او مشهور ښارونه به د خوارو دهقاني جونګړو، ډیرې لویي فابریکې به د آهنګرۍ د کارګاه او ډیرلوی تجارتي مارکیتونه به د کوم کوچني دکان په بناء کا ملاًبې پلانه پراختیا موندلي او د وخت د شرایطو یو نواخت پرمختګ مطابق به د دې فرصت پیدا شوې او سې چې ټولنیز ژوند، ښاري جوړښت او مادي زیرمې یو تر بله په

متقابل تناسب ، هارمونیزم او ارګانیک انکشاف کې سره ډېره ولګولې شي. ځکه هغه وخت نه د نننۍ ګلوبالیزم په کچه عظیم تولیدات، نه بې شمیره نقلیه وسایط، نه د غښو د ځالې غوندې د ښاري سرکونو، آبرسانۍ، برق، مخابرې، کانالیزاسیون او ډیرې نورې شبکې موجودې وې. نه په ملیونو انسانان جبري او میخانیکي مهاجرتونو ته اړ ایستل کیدل، نه دولتونه د خلکو لپاره د صحي اوبو، کار، تفریح او نورو ډیرو ټولنیزو خدماتو په کولو مجبور وو. هرچا د نژدې ډنډ، جوړ، ویالی، خوړ او سیند څخه په لپه او به څښلې او هر جوی شیر بلاتشبه د جنت ویاله وه. نه دورځې درې وارې لمبل او جامې بدلول وو او د کړوسی څخه تر غورنیکه پورې په یوې جونګړې کې اوسیدل، نه نیتونه بد وو، نه ګلوبال حرص او نه ګلوبال پرابلمونه.

هو! بشري ژوند په لسګونو زره کاله په همدې ډول دوام درلود، ګومان کیده چې هیڅ ډول پرابلم به نه رامنځته کیږي. لیکن حقیقت داسی نه وو. د پخوانیو بې پلانه ښاري انکشافاتو په نتیجه کې ډیر پر مختللي هیوادونه نن د ټولو امکاناتو سره سره د ډیرو لاینحله پرابلمونو سره مخامخ دي. د افغانستان دولت او خلک هم د هیواد، اولس او ښار د سیاسي، اقتصادي او ټولنیز ژوند له را تلونکي څخه ډیر غافله نه وو او د خپل سولئیز ژوند او کار په خاطر یې یو تر بله سره مساعي او همکاري لرله. په نړیوالو جنګونو کې بې طرفه پاتې کیدل اد د نړیوال ساړه جنګ په مرحله کې د عدم انسلاک لاره غوره کول د دولت او خلکو د معقول تفاهم او مساعي نیکه نتیجه ګڼل کیږي. ښاري ژوند او ښاري پرابلمونه هم د هغوی له

نظره پټ نه وؤ او دهغې د سمون لپاره هلې ځلې کیدلې. د مرحوم محمد داؤد خان په ابتکار او داخلي او خارجي متخصصینو په زیار ،کابل لپاره پنځه ویشت کلن ماستر پلان طرح او تدوین ،چې دیوه متمدن ښار په حیث د ښاریانو ژوند ، کار، تفریح ، سپورت، تحصیل ، عبادت ، صحی خدماتو او نورد ژوند ټول ضرورتونه په علمی سنجش ، پوره د قت او تناسب سره د ښاری خود سریو د مخنیوي په منظور په نظرکې نیول شوي وؤ. او به د ښاري ژوند د ټولو ضرورتونو او سهولتونو د اساسي عنصر او فاکتور په حیث د مسئولینو دتوجه په محراق کې قرار درلود او دهغې دزیرمو د زیاتولو په خاطر د فوائد عامې وزارت د آبرسانۍ ریاست د خارجی او داخلی متخصصینو او کارمندانو لخوا اخیړنې او دذخیرو د عملي ایجاد چارې روانی وې او ثرگند نتایج یې ترلاسه کړی وؤ. نو موړې زیرمې په لاندې ډول تثبیت او محاسبه شوې وې:

- دلوگر د سیند په مسیر کې د ځاگانو د کیندلو پواسطه د ځمکې لاندې اوبو د سطحې لوړول ؛
- د پغمان ددرې د ځمکې د سر او ځمکې لاندې اوبو څخه اعظمي استفاده کول. ؛
- د قرغی د بند او رابنکته ساحې له اوبو څخه گټه اخستیل.
- د بند غازي د اوبو د سطحې لوړول ؛
- په تنگی سیدان کې د اوبو د ذخیرې په مقصد د بند جوړول ؛
- د اخیري امکان په حیث د هلمند د سیند معاونین د تونل پواسطه د کابل لورته را گرځول .

د پورتنیو منابعو پکار اچولو څخه ممکنه وه یوائې 16 متره مکعبه في ثانیه اوبه لاس ته راشي چې له هغې جملې څخه 7 متر مکعبه في ثانیه د څښلو او 9 مترمکعبه في ثانیه د ښاري سر سبزۍ او یوائې د ښاری سپک صنعت د پراختیا لپاره کفایت کاوه او دهغې له مخې د کابل په ښارکې کولې شول یوائې2.5 ملیونه نفوس ژوند وکړي . نه له هغې څخه زیات ! حال دا چې د کابل د نفوسو شمیره نن پنځه میلونو ته نژدې کیږي چې دا پخپله شروع د فاجعې د . که چیرته د ماستر پلان ساحه پدې ډول چې کلتوري ، تفریحي ، تجارتي ساحې، پارکونه اونور په داسې غیر مسئولانه شکل او لیونتوب سره په رهایشي ساحو بدلې شي ،

داستوگنو شمیره به ترلسو ملیونو اود ماستر پلان څخه خارج ساحو په آبادیدو چې نن په نخښه شویدي او یا به سبا په نخښه کیږي ،اود
استوگنو په کورونو بدل شي ، د استوگنو شمیر به دوه

چنده نوره هم لوړ یعنی 20 میلونو ته به ورسیږي. دا به د کابل مرگ او دفاجعې انجام وي. پکار داوؤچې د چارومسئولینو هر یوه په خپل وخت د کابل ښار پنځه ویشت کلن پلان ته د حقوقي، قانوني منظور شوي علمی سند او

انستیتوت په حیث په مراجعه او ټینگی پاملرنې سره خپل رسالت او وظیفوي دین سرته رسولې وې او دنن په څیر د کابل ښاریانو سرنوشت یې د حتمي خطر د گړنگ په څنډه نه وې درولې !!!

د ثور د اوومی نیټی د سیاسي بدلون څخه وروسته د کابل ښارپنځه ویشت کلن ماستر پلان پخپل ټول حقوقي او قانوني اعتبار زمونږ د جدي توجه وړ او دا توجه هغه وخت لا پسې زیاته شوه چې کله ما دبلغاریې پایتخت صوفیې د ښار په بین المللی کنفرانس کې گډون وکړ او د ښاري پرابلمونو د ټولو اړخونو سره اشنا شوم. مونږ داخپل شعار وټاکه ((د کابل په ښارکې یوه خښته هم بې پلانه کښینښنودل شي)) مونږ هڅه شروع کړه د کابل ماستر پلان ته حقوقي او قانوني اعتبار ورکړو ځکه نوموړی پلان د مسئول مقام لخوانه وؤ منظور شوې. مونږ د همغه داخلي او خارجي متخصصینو په مرسته ماستر پلان تر غور لاندې وینوه ،نیمگړتیاوې مو تکمیل ، د مربوطه مقام منظوري موتر لاسه او ټولو هیوادوالو ته مو د علمي سنجول شوي حقوقي قانوني سند په حیث دټولو رسنیو له لارې اعلان کړ. د کابل ښار ماستر پلان زمونږ ستراتیژی وه ، زمونږ قانوني حقوقي اعتبار او زمونږ دراتلونکي فعالیت او کار قانونمند رهنمود وؤ.

زمونږ مشکلترین کار د کابل په ښارکې د یوائیني مالک په حیث د کابل ښاروالۍ د قانوني حقوقي هویت څخه دفاع کول وؤ. واقعاً کابل ښاروالي د ښار مالکه نه وه ، کابل ښاروالي عامل ارگان نه وؤ بلکه دیوه طفیلي ارگان په حیث یې د کورنیو چارو وزارت لپاره د شپږمې گوتې حیثیت درلود. هروزارت ،مؤسسې او ارگان په ښارکې دکانونه ، مارکیټونه ،ساحې او آزاد تجارت درلود او ښاروالي د هغوی لپاره افتخاري خدایي خدمت گذاره وه. ښاروالي د گوتو په شمار زاړه روسي دمترکه درلودل چې یواځې خپل ځان یې وړلې شو او عواید یې په ټول عمر کې یواځې یو کرت -۲۰۰- ملیونو افغانیو ته رسیدلي وؤ چې د ښار د پاکۍ او صفایي له عهدې څخه نشو وتلې. مونږ دښار د مالک په حیث د ښاروالۍ استقلال اعلان کړ. او ټول مقامات مو دیته اړ ایستل چې زمونږ استقلال په رسمیت وپیژني. زمونږ نږدې هدف د موقتي پروژو او اقداماتو له لارې د ښاروالۍ د ضروري خدماتو لپاره د پیسو پیدا کول وؤ. وروسته له دې مونږ د دولتي مؤسساتو کارونه یواځې د پیسو په بدل کې اجراکول. مونږ موقتي پروژې لکه مارکیتونه او کابل ښار ته د موادود تگ او راتگ د کنترول په خاطر په څلور و خوا وؤکې د کاروانسرایونو په نامه ځایونه تعین کړل او دیوه مسلخ د آبادولو تصمیم مووینوه ، مونږ پخوانۍ دوسیې تصفیه او باقیدارۍ مو حصول کړې او پدې کارکې مو د هیچا مراعات نه کاوه او د هیڅ مقام فوق العاده امرونه مو نه منل. مونږ نا ثبت شوي اماکن ثبت او ددې ټولو اقداماتو له لارې مو ډیر عواید ترلاسه او یواځې دولت مو 700 میلونه افغانۍ قرضداري شو چې د -250- میلونو افغانیو په بدل کې موترې د ولایاتو د ښاروالیو د ریاست نوي وسایط

واخستل او همداسې د انګلستان سره د فواید عامې وزارت د قیر قرارداد چې هغوی فسخ کړې وؤ ترلاسه او ښاروالي له هر اړخه په پښو ودریده او په عامل ، باصلاحیته فعال ارګان بدله شوه . مونږ د غیر مترقبه حوادثو ظهور په وخت کې د شپه او ورځ د اماده ټیم د لرلو په خاطر -90- فامیلی او د مجردینو لپاره کوچنی پروژه جوړه کړه . مونږ ټول پخواني داخلی او خارجي قرضونه خلاص او د ځوانو داخلي انجینرانو او خارجي مشاورینو په مرسته مو د ماستر پلان مطابق د خوشحال مینې دری وارړه قسمتونو ،دویم او دریم پروان ، خیرخانې مینې ، کلوله پشته ، تایمنی ، وزیرآباد ، قلعه فتح الله ، رحمان مینه، کارته نو او دښارد مرکز د سیما بدلولو په خاطر تفصیلي پلانونه جوړ، د ځمکو په استملاک ، د ساحو په تثبیت ، د سرکونو په نښه کولو . جغل آندازي او ښاري سرویس رو سرکونو د قیرکولو کار عملاً پیل شو.او ټول سرکونه مو جغل اندازی او اساسی او سرویس رو سرکونه مو قیر کړل. دولت یو پول هم له مونږ سره کمک ونه کړ. مونږ ملي تجار دیوې غونډې په ترځ کې دیته وهڅول چې د کابل سیند دواړه خواوې تجارتي سیمي واخلي او هر څه عاجل دغه سیمي په ښکلي مهندسی او کیفیت سره آبادې شي . ډیرې نمرې په همدغه غونډه کې تجارانو ته توزیع او ددغه سیمي د مهندسي او انجینري نقشو برابرول کابل ښاروالی په غاړه واخستل او حتا اکثرو تجارانو خپل تعمیراتي مواد هم را رسولي وؤ ، خود روسانو په یرغل سره ټولو پلانونو تغیر ورموند .

مونږ په کمه موده کې د ځوانو متعهدو انجینرانو ، اداري هیئت او کارکنانو په خستګي ناپذیره کار او فعالیت چې شپه

او ورځ به یې کار کاوه خو اضافه کاري به یې نه اخستله ، تحسین نامې اخستلو ته به نه حاضریدل و کولای شول -9000- رهایشي او تجارتي نمرې محترمو ښاریانو او هیوادوالو ته توزیع کړو. یوائې مسلکي کسان پدې پوهیدلې شي چې په نوې پروژه کې د استوګنې د نمرو، سرکونو ،پارکونو ،کلتوري مرکزونو ،مسجدونو ، تجارتي ساحو او نورو دقیق په نخښه کول او د په مختلفو پروژو د ښاروالی د هغه په امکاناتو سره د ټولو سرکونو جوړول ، جغل اندازي کول ، قیر ریزي کول، ټوله ساحه استملاک کول او ۹۰۰۰ نمرې توزیع ته اماده کول او د یوه کال په موده کې دغه ټولې چارې سرته رسول او ۹۰۰۰ نمرې توزیع کول ،ربښتیا هم څومره عظیم او ناشونی کارګڼل کیږي. زه د ښاوالی ټولو منسوبینو په وړاندی چې هغه وخت یې دغه عظیم خدمت اورسالت سرته رسولې او په پاکی یې سرته رسولې په احترام سرټیټوم او کوروداني ورته وایم.

مونږ غوښتل ښاري تجارت ، ښاري صنعت او ښاري ترافیک پخپل لاس کې ونیسو حد اقل په هره ناحیه کې د میوي او ترکاری لوی اساسي مارکیت ، چې په پاکو اوبو سره د میوې او ترکاری د پریمیځلو امکانات ولري، تیپیک نانوایي، تیپیک قصابي او داسی نورد خرڅلاو ځایونه دنموني په توګه جوړ او په ټول ښار کې عمومیت ورکړو او ښاروالي په فعال او دخلکو په خدمتګار ارګان بدل کړو.

تریخ واقعیت دا دي چې په 1357 او خصوصاً د روسانو د نظامي یرغل څخه وروسته د افغاني ټولنې د مختلفو قشرونو په غیر مسؤلانه او غیر وطنپرستانه اعمالو او کړو وړو سره د افغاني ټولنې عنعنوي جوړښت رنګ او د هر غیر او غماز د

مداخلې لاسونه افغانستان ته را وغزیدل، د وطنپرستۍ خبرې پدغه خارجي بادارانو ډیرې بدې لگیدلې، دوی په حقیقت کې خپلې نژدې د یوې پیړۍ تجربې ټکي په ټکي په ډیر کور کورانه شکل عملي کول غوښتل. د وطنپرستۍ ټغر له هیواد څخه ټول شو ځکه بیگانه پرستانو او فرصت طلبانو دد غه موقع څخه په استفاده په ټولنه حاکم او د ټولو چارو مجریان وگرځیدل. دې وضعې سل واري لوی ضربت پیدا کړ کله چې په 1992 کې د افغانانو بې شمیره ډلې د کوم بنیادي پلان او پروگرام پرته د پیسو د بې حسابه ذخیرو سره لکه پردي د چوراو د غنیمت په خاطر د ذات البیني تضادونو سره په کابل هجوم راوړ. کابل چې پخپل تاریخی برم سره په منطقه کې د هر بدنیته د سترگو اغزې وؤ او هیچا د خپل حسادت اور پخپله سینه کې پټ نشو ساتلې خپلو او پردو یوشان د مسابقې په شکل بر ملا په چیغو او هلهلو سره بیگناه افغانان مړه او کابل یي وسیزه او رنگ کړ.

پنځه ویشت کاله لا علاجه غمیزي په هیواد توره لمن غوړولې اولا دوام لري. د ۲۰۰۱ م کال د سپتمبر د یوولسمې وروسته ،کله چې د ټولې نړۍ« مترقي »او «عدالت پسنده » قوتونه بې ویزي او بې پاسپورته په افغانستان را ننوتل ، د فرصت طلبانو او بیگانه پرستانو د بیگانه پرستۍ او افغان دښمنۍ تر زرو هم لوړاو نن ددې توري لمن لاندې هیڅ ډول قانون او ارزش وجود او حاکمیت نهنه لي اونه دي دویلو هغه څه چې چا لیدلي دي. مسئول عامل ارگان او شخص نه په سترگو کیږي، هر زورور غیر مسئول او واجب الحترام دې. فساد د دولت او ټولنې په ټولو پوړیو او قشرونو کې رواکار، ورځنی رواج او مود گرځیدلې وؤ. وطنپرستان پخپل وطن کې د بیگانگ او حقارت

احساس کوي او ځانونه ورته بیگانه ښکاري. بیگانه او بیگانه پرستانو د خپلو حامیانو د حمایت د چترلاندې هر ډول ناروا د غریبو خلکو او ملک په حق رواگڼي ،ثروتونه یي غصب کړي او ارزشونه یي له منځه وړیدي . ددې ټولو خبرو سره سره کابل د افغانستان د ستر تاریخي ، اقتصادي او کلتوري مرکز په حیث د نسبي امنیت او ژوند د وړتیاوؤ څخه برخورداره او په تیرو پنځه ویشتو کلونو کې د میخانیکي جبري مهاجرتونو معرض او د خلکو د تجمع ټاټوبی وؤ. د بن د کنفرانس څخه وروسته چې خارجی بې پلانه او بې حسابه غرض الوده سرمایي وارد او د قاطع اقلیت تر منځ تقسیم او قاطع اکثریت ترې محروم پاتې دې نپوهیږم لاشعوري او که یوځل بیا د کابل ښار د مغرضانو د حسادتونو د شعوري اخریني ضربې په حیث د قرن د لویي فاجعې سره مخامخ کول او دغه تر ټولو لوی افغاني ارزش له منځه وړل غواړي.

هو ! نن هم هر یو د زر او زور خاوند ، هر قوماندان ، وزیر، والي ، رهبر او نور هڅه کوي د مسابقې په ډول پرته د تمیز او سنجش د خپل نوکر، چاکر، باډیگارد ، خپل خپلوان ، و طنداراو نورو په نومنوباقې پاتې د تفریحي پارکونو ، سرسبزې ساحې، مکتبونو او یا نورو کلتوري ساحو په توزیع صرفه نه کوي. زمونږ لویه آرزو داوه چې د خیرخانې مینې -600- جریبه کلتوري ، تفریحي او سپورتي پارک چې کار یي پیل شوې وؤ او د کابل ښاریانو لپاره یوائینې د تفریح او تنفس محل گڼل کیده بې رحمانه او غیر مسئولانه په زورآباد بدل شو. د شین کمربند ساحې خو لا پخوا د زورورو په زور اباد بدل شوې، تاریخي سیمي لکه شیرپور، بالاحصار، قلعه جنگي او کلوپ

عسکري هم په امن پاتې نه شوې او د شهرکونو سلسله هم د کابل څخه د پروان، میدان شهر، لوګر او ننګرهار په لورپه پراخیدو ده. سره ددې چې کابل په سیسمیک (زلزلې) زون کې واقع، جیولوجیکي سروې، د ځمکې مقاومت او نوعیت، د تعمیراتي موادو خصوصیات او کیفیت او ډیرې نورې څیړنې په کې سرته نه دي رسیدلي. شیشیي بلډنګونه په سیالۍ سره یو له بله څخه پورته کیږي. سیپتیک څاګانې نپوهیږم په کوم لیول په غیر فني شکل پرته له دې چې د ځښلواوبو زیرمې په نظر کې وینول شي جوړیږي او د کابل ساحه چې د کاسې شکل لري ټولی اوبه به په یوه قاعده راټولې او دوباره جدا کول په یې ناممکن کار وي. دا په مختلفو لیولونو «سطحو» د سپتیک څاګانو فضله موادبه په کوم قوت او کومو واټرپمپونو پواسطه او تر کوم وخته پورې یوبل ته پمپ کیږي او دا د ښاري بې کنټروله ککړتیا مواد به څه ډول او کومې ساحه کې انبار کیږي. دا هره قضیه د کابل د ښار د امکاناتو له مخې پخپل ذات کې جداګانه فاجعه ګڼل کیږي. ځیني کسان داسې نظر لري چې اوسنې کابل دې د خپلو ناخوالو او نیمګړیتاوؤ سره پرځای پریښودل شي او په شمالي سرسبزه ساحه کې دې نوې مدرنه کابل جوړ شي. همداسې د سنبلې د میاشتې په لومړۍ او نۍ کې د فواید عامې مسئول مرستیال وزیر د امریکا غږ اشنارادیو سره په مرکه کې وویل چې د پنجشیر د سیند اوبه به د کابل لورته راو ګرځول شي، زما په نظر د پنجشیر په سیند د اوبو ذخیره جوړول سمه خبره ده خو دغه سیند اوبه د کابل لورته راګرځول اویا د شمالي په شنه سیمه کې د نوي کابل جوړول دو اړه پخپل ذات کې لویې بشري فاجعې ګڼل کیږي. زه

نپوهیږمه څه ډول یو متخصص مسئول کارپوه دغه پریکړې کوي او نور مسئول کسان دغه ډول خبرې بې ځوابه پریږدي؟

زه په پوره درناوې د ټولو لوړو مسئولو مقاماتو توجه دغه مهمې ملي مسئلې ته را اړول غواړم، تر څو پرې نږدې چې کابل ښار دغه د افغانانو تر ټولو لوی ملي تاریخي ارزش د افغانستان ددښمنانو د بدو نیتونو قرباني شي.

دپاریس کنفرانس!
ګذارشونه او واقعیتونه

د ۲۰۰۸ کال داپریل دمیاشتي په څلورمه نیټه دهانګري په پایتخت بخارست کي د ناتو دغړو هیوادونو سر مشریزه غونډه جوړه او په افغانستان کې دنوې ستراتیژۍ په باره کې لازم تصامیم ونیول شول. همدلته دجون په دولسمه په پاریس کې دافغانستان په مسایلو دیوه کنفرانس دجوړیدو او دپورته ذکرشوې ستراتیژۍ دابعادو دتشخیص او تثبیت پریکړه هم وشوه .البته دا کومه تصادفي پیښه نه وه او خپل ځانګړي عوامل یي درلودل او هغه داچې په ۲۰۰۷م کال کې په افغانستان کې دمخالفینو له خوا حملو شدت وموند او په ۲۰۰۸ م کال کې دغه کچه نوره هم په لوړیدو شوه. امریکې او دناتو غړو هیوادونو لا دمخه تردې په خپله نظامي ستراتیژۍ او تاکتیکونو کې پراخه بدلونونه راوستي وو ،پدې معنا چې دوۍ د خپلو قطعاتو په سوق الجیشي حرکاتو کې ډیر کمښت راووست ،دلویو ښارونو څخه یي دخپلو قطعاتود وضع الجیشونو دبدلولو او دایستلو مسئله راولاړه کړه ، اکثره خارجي هیوادونو دمخالفینو سره پټې خبرې ،پټ اړیکې او پټې وسلې او پیسي ورکول (دمثال په ډول انګریزانو په هلمند

کې) شروع کړل ،دافغان اردو او پولیسو دتقویي مسئله ورد زبان وګرځیده ،امریکې او انګلستان له لوړې ارتفاع څخه په هوایي بمبارۍ او له لیري څخه د دورمنزله طوبچي اوبې پیلوټه الوتکو په ذریعه داهدافو ویشتل پیل او دادملکي وګړو د مرګ ژوبلې په برخه کي یوه ډیره خاینانه او غیر انساني پریکړه وه ،خو ددې ټولو خبرو سره سره دمخالفینو دحملو او ځانمرګي بریدونو او په هغې کې دملکي وګړو او خارجي او داخلي نظامیانو د تلفاتو کچه لوړیدله.دمثال په ډول دري ورځې مسلسل د ۲۰۰۸م کال دفیبروري په ۱۷ ،۱۸او ۱۹ په قندهار کې د سپو دجنګ په میله کې ۸۰ تنه مړه او له دې څخه ډیر زیات کسان زخمیان،دقندهار په سپین بولدک کې ۳۷ تنه مړه او ډیر زیات نور زخمیان ،په قندهار کې یو متعلم مړ اځلور تنه نور زخمیان شول. په همدې وخت کې دآیساف دهوایي قواوو یوه چورلکه په هلمند کې دیوه طالب قوماندان په کور کې په داسې حال کې ښکته شوه چې امنیت یي نیول شوې وو او وسله ،غذایي مواد او نور لازم توکي یي هلته ښکته کړل. په همدغه وختونوکې دامریکې داستخباراتو رئیس وویل چې افغان دولت یواځې ۳۰٪ خاوره په واک کې لري او پاتې برخه د طالبانو سره ده. د۲۰۰۸م کال د مارچ په ۱۱ دملګرو ملتونو سرمنشي بانکیمون وویل چې په افغانستانکې د ۴۰۰ څخه زیاتو اولسوالیو څخه افغان دولت یواځې ۲۶ اولسوالۍ په په واک کې لري ،امنیتي وضعه د ډیر تشویش وړده ، دخارجي قواوو تر منځ هم اهنګي نشته ، دولت ډیر ضعیف او اداري فساد او... لوړې کچې ته رسیدلې دې. په همدې وخت کې د۲۰۰۸م کال دمارچ په ۱۰ په امریکې کې دافغانستان سفیر دو

اشنګټن ډي سي سره په مرکه کې وویل چې په افغانستان کې وضعه د ډاډ وړنه ده ،طالبان د هیواد په زیاته برخه واک لري ، دخارجي قواوو تر منځ هم اهنګي وجود نلري او اکثره مناطقو ته هغوی نه غواړي خپل عسکر ولیږي او . د۲۰۰۸م کال دجون په میاشت کې دخارجي نظامیانو مرګ ژوبله ډیره لوړه او یواځې د مړو تعداد د ۴۶ څخه واووخت .... همدا سبب وو چې دخارجي او داخلي قواوو او واکدارانو تر منځ عمومي پانیک او هرج و مرج راولاړ شو . فرصت طلبو اشخاصو په دولت او حتا په خارجي قوتونو انتقا دونه شروع کړل. مارشال فهیم په غازي ستوډیم کې په جمهور رئیس حامد کرزي لفظي او ژستي حملې وکړې ،پروفیسور برهان الدین رباني ،محمد یونس قانوني او د ملي متحد جبه غړو په خپله جمعي غونډه کې د دولت او خارجي قواوو پر ضد د څرګندو لفظي حملو او مخالفتونو څخه ډډه ونکړه او د هغوی ویاند سانچارکي پټه نکړه چې د طالبانو اونورو ډلو سره یې تماسونه نیولي او دا ځکه چې دولت دهغوی سره په خبرو کې پاتې راغلې دي. دغه ډول هرج ومرج او عمومي سراسري پانیک ددې باعث هم شو چې ډیر دولتي چارواکي او فرصت طلبان خپلې سرمایې مصئونو ځایونو ته ولیږدوي. د دوبۍ په هوایي ډګر کې د جمهور رئیس مرستیال احمد ضیاء مسعود او دافغانستان د اسلامي جمهوریت د پارلمان رئیس محمد یونس قانوني سره ، انګلستان ته دډالرو او نورو قیمتي توکو د لیږدولو په وخت کې لویه افتضاح رامنځته شوه.دثور دمیاشتې په اتمه دمجاهدینو دجشن دتجلیل په ورځ ددولت مخالفینو ځانونه دجمهوررئیس تر لوژ پورې ورسول ،د داخلي او خارجي

دامنیت مسئولو قطعاتو او اشخاصو په تیښته مصئونو ځایونو ته خپلې پښې سپکې کړې او د دولتي او حکومتي اراکینو سرنوشت یې څو تنو مخالفینو ته وسپاره .

پدې ډول دپاریس کنفرانس کومه عادي غونډه نه بلکه دلویې ماجرا او سترو حوادثو دبحبوحو او تلاطم دتیاتر څخه منتج مجبوري کنفرانس ګڼل کیږي او مالي سرچیني به یې هم دناتو دسرمشریزي دپریکړو او په افغانستان کې دعمومي ستراتیژیک او تاکتیکي لید لوري له مخې په پام کې نیول کیږي. داد امریکې ،ناتو او بین المللي قوتونو مشکل دی او هغوی به یې ګالي او پالي ، او لکه چې معلومه شوه تیره اونۍ دامریکې کانګرس دعراق او افغانستان دجنګونو لپاره ۱۶۲ ملیارده ډالره بودجه منظور او دناتو نور غړي به هم فکر نه کوم له هغوی څخه پدې کار کې پاتې راشي.

بل اړخ دمسئلي افغاني قضایا او مشکل تشکیلوي چې باید دافغانستان جمهور رئیس یې دحل په خاطر په تفصیل سره خپل ګذارش وړاندې او دحل ممکنې لارې چارې او امکانات په ګوته کړي وای.

دپاریس په کنفرانس کې دملي پرمختګ ستراتیژۍ پروګرام وړاندې شو چې په درې عمده قسمتونواودولس فصلونو کې طرحه شوې او دافغاني ټولنې د سترې غمیزې داسې پرابلمونه پکې پراته دي چې په تیرو ۳۰ کلونو کې یې نه یواځې افغانانو بلکه نړیوالو هم دحل لارونه موندلي ، فکر نه کوم دغه ستراتیژیکه طرحه دافغاني مغز زیږنده او تراوش اوسي او محض یو تهمت به وي چې افغاني پلاوې په خپلو امضاء ګانو سره دغه لوی مسئولیت په خپله غاړه اخیستې دې.

کرزي صاحب چې ټول ګذارش لکه د صرف میر د طالب غوندې په یوه نفس ولوسته یوائې د بریا وو اغراق امیزه تکرار وو او په ګذارش کې هیڅ داسې کلمه او جمله نه په سترګو کیده چې په افغانستان کې یې د بې شمیره مشکلاتو څخه په یوه له هغو هم دلالت کړې وي . حال دا چې دیرش کاله سترې غمیزې په هیواد لمن غوړولې ،هره ورځ په په سلګونو انسانان مري ، ښارونه ،کلي ،بانډې ،سرکونه ،غرونه رغونه او هرڅه ورانیږي ، په هیواد کې نظام ،اداره او قانون وجود نلري او په عوض یې فساد ،رشوت ،اختلاس او انارشۍ قانوني بڼه غوره کړې ، قهطي ده ، پلرونه او میندې خپل بچیان په داسې بیه خرڅوي چې یوه بوجۍ اوړه پرې اخستل کیدې نه شي چې د څو ورځو قوت لایموت شي. رښتیا ! هغه چا چې په دغه سند امضاء کړې او هغه څوک چې نن په افغانستان کې د چارو مسئول دې ، هغوی نه دغه ډول مشکل لري او نه د هغې احساس او درک چې ویې څوروي . ځوریږي یوائې افغان بیوسه اولس او په اصطلاح هغه با درکه ،با احساسه او وطنپرست روشنفکران چې د غمیزي پدې دیرش کلنه ماجرا کې نه د کوم بدیل محرک ،نه د خپل اولس د برحق مبارزې عامل ملاتړې او چې د مرګ په پوله خوځیږي او په خارج کې د دموکراسۍ د مصئونیتونو څخه هم برخورداره دې ،نه یې د افغان اولس د حق په پلوۍ غیر ارادي کومه کلمه له خولې راووځي. خو په سیاسي دکانداریو کې یوله بله پیشقدم او کله چې د دجال له کنډولي څخه غوړي څاځي تل یې ترې لمنې لاندې نیولي وي .

پدې ډول د افغانستان په نننۍ جنګۍ تیاتر کې د ټولو

ستراتیژیو او موضعګیریو ماهیت د تاریخ د قضاوت او ازمون د چاڼ څخه پوره برملا را وتلې او د هغې په ډیرو تاریکو کنجونو کې هم پټ او پناه وجود نلري.

د خارجي قوتونو ستراتیژي همغه د افغانستان ستراتیژیک بالا حصار ته د ځان رسولو پخوانۍ زړه لویه لوبه ده چې د افغان اولس په قهرمانۍ سره یې تحقق پیدا کړ او د بخت څرخ یې د امریکې په محور وڅرخاوه. یوائې د افغانانو د قربانۍ له برکته خارجي قوتونو د امریکې په مشرۍ ځانونه افغانستان ته رارسولي او دلته حضور لري. پاکستان د بې تاریخه ،بې جغرافیې او بې هویته هیواد په حیث د انګریزي استعمار د نا خلفه بچي په حیث د قرنونو د سیسو په نتیجه کې په عمده ډول د پښتون او بلوڅ قومونو د وجود څخه د همدغه ستراتیژۍ د تحقق په خاطر تشکیل او په ایران کې خو امریکې له پخوا څخه وضع الجیش درلود او شک نشته امریکا به نن هم په خپلو خواخوږو حساب کوي. مونږ نن په څرګند ډول وینو چې تاکتیکونه او ستراتیژۍ په سحر امیزه او معجزه امیزه شکل بدلون مومي ،مخالف او موافق قوتونه د ساعتونو او ورځو په جریان کې خپلې جبهې او تاکتیکونه بدلوي ،د پاکستان دولت د ۲۰۰۱ م کال د بین امللي قوتونو سره د القاعدې په مقابل کې د خپلو تعهداتو څخه عدول کوي، د القاعدې او طالبانو سره سوله او په افغانستان کې خپلې خائنانه مداخلې اعلانوي او عملي کوي ،امریکا او بین المللي قوتونه د غه اعمال غندي او د ۲۰۰۱ کال د تعهداتو له مخې د پاکستان په خاوره کې د القاعده تعقیب خپل حق ګڼي او څلور ملیارده ډالر ورته ځانګړې کیږي ،خو پرویز مشرف د هغې مخالفت کوي او د غه پټ او پناه لوبې نن هم دوام لري. د افغانستان د مسئلې په ستراتیژۍ کې

عمده نوې خبره په کابل کې د روسي د سفیر هغه اظهارات وو چې « د روسیي پرته به په افغانستان کې د القاعدې پرضد مبارزه هیڅکله بریالۍ نشي» او همداسې د پاریس په کنفرانس کې د پوتین په هغه خبره ټینګار چې « که خارجي قوتونه په افغانستان کې د القاعد ي پرضد مبارزي پرته نور سیاسي اهداف تعقیب کړي روسیه به بې غرضه پاتې نشي» او همداسې د جولای د میاشتې په اوومه نیټه د هند سفارت په دروازه کې ځانمرګي برید او په هغې کې د ۲۰۰ څخه د زیاتو کسانو مرګ ژوبله ،د طالبانو لخوا د هغې د مسئولیت په غاړه نه اخستل او د ټولو څخه مهم ځوورځې د مخه په افغانستان کې د مخالفینو پرضد د روسي وسلو د استعمال په هکله د امریکې او روسي دوجانبه موافقه د افغانستان مسئلي ته کاملاً نوي ګلوبال ابعاد ورکړل.

د پاریس په کنفرانس کې د حامد کرزي غیرمسئولانه ګذارش ، د ملي ستراتیژۍ په نامه د مالیي دوزیر لخوا د ۵۱ ملیاردو ډالرو او د برق او اوبو لګولو وزارت او نورو لخوا د تش په نامه ستراتیژیو نپوهیږم په کوم اعتبار د بې حسابه پیسو غوښتل او سره ددې چې ملګري ملتونه ،ناتو ، امریکا او مؤسسات او اشخاص همیشه په خپلو رسمي اسنادو او خبرو کې د افغانستان حکومت ،دولت ، دولتي ارګانونه اوحتا افراد او اشخاص په فساد او نورو هرډول ناوړه او غیر قانوني اعمالو تورنوي بیا هم د غه ټول پیشنهادونه د ملګرو ملتونو د سر منشي محترم بانکیمون لخوا سخاوتمندانه تائید او منل کیږي او محترمه میرمن لورا بوش چې په یوه غلچکي سفر کې تر افغانستانه او حتي تر بامیان پورې رسیدلي ،او داچې د محمد دوه لورګاني د سحر لخوا مکتب ته تللې شي ، نو ټول افغانستان ورته ګل او ګلزار بریښي او په ټولو اسنادو

د تائید مهر لګوي.

مونږ د ملګرو ملتونو ،نړیوالي ټولني او ټولو هغه هیوادونو څخه د زړه له کومي شکرګذاره یو چي افغان اولس سره د غه ډول سخاوتمندانه مرستي کوي.خو کاشکي دا پوښتنه هم چا سره پیدا شوي واي چې د غه بې حسابه مرستو ولي د افغان اولس یوه کوچنۍ ستونزه هم حل نه شوه کړای ؟ اونن هم افغانه میرمن چې لس کرته بوره شوې او یوولسم بچې د ځان د نجات په خاطر په ۵۰۰ افغانۍ خرڅوي او یا یي د هغه د ژغورلو په خاطر د کوم ظالم لمن ته غورځوي او نا معلوم سرنوشت ته یي سپاري . ولي؟

مونږ د نړیوالو څخه احترامانه هیله کوو چې د افغانستان په مسئله ژور سوچ وکړي ،د زړو غیر عادلانه ستراتیژیو د تطبیق څخه لاس واخلي او د افغان معضلي د عادلانه حل لار ولټول شي.که په غیر عادلانه شکل د هغې حل ممکن وي تر اوسه پورې به د هغې د عاملینو د غه ارمان ترسره شوي وای.افغانان باید نور د غه ډول بې رحمانه ازمون څخه وژغورل شي. مونږ افغانانو د دیرشو کلونو په موده کې هرڅه د انسانیت او بشریت په نامه بایللي خو د خپل ملک ستراتیژیک افتخار مو ساتلي دې. مونږ د خپل افغاني و یاړ په ساتلو سره هرې عادلانه معاملي ته حاضر یو.

په غیر صورت کې د ماجرا انجام پرته له دې چې د پخوا په څیر دوام پیدا کړي بل ډول ممکن ندي. د هرې ماجرا په پای کې برې د افغانانو په برخه وو او وي به .

ازکشاد او کشاد اسیا
از فساد او فساد اسیا

زوړ استعمار ، زړه ستراتیژي

که تاریخي واقعیتونو ته نظر واچول شي ، انګلیس قوم د هغه سر سبیلو او پدر ازاره او مادر ازارو څخه ، چې د ټولي غربي اروپا څخه راټول ، د شمال بحر له لاري په جزیره راننوتل ، ځایي استوګن قومونه یې له منځه یوړل او جزیره یې تري خالي او د نږدي ۲۰۰۰ کلن تاریخ په اوږدو او ډیرو ترخو حوادثو ، ظلم ، ناروا او بي عدالتیو په کشمکشونو کې تري په حقیقت کې ننني غیر متجانس کانګلمېرات « غیر متجانس مخلوط» سود جو ، دسیسه باز کرغیړن انګلیس ملت« نیشن » متشکل شوې دي. نو ځکه خو د واحد قوم په حیث هیڅکله د قومي اصلیت ، تعهد ، اخلاقي ځانګړتیایي تقدس او دود و دستور پابند نه وو . په بین المللي مناسباتو کې ډیر سخت زړي ، ظالم ، بې وفاء او غولوونکې پاتې شوې او ځکه خو د ټولو نړیوالو معضلو ، کشمکشونو ، دښمنیو او نه حل کیدونکو پرابلمونو ایجادګر او نن چې څه بین الاقوامي دښمنۍ او او بد بختۍ دوام لري ، عامل یې همدوی دي . غریبۍ ته دپستۍ ، جنایت او خیانت په سترګه ګوري او دپیسو د پیدا کلو په لار کې هر ډول ظلم ، فریب او ناروا مباح

ګڼي. ددوی دمختورن سیاست د ملا تیر « Divide and role » مقوله تشکیلوي او په بشري سیاست کي ټولې سیاسي فاجعي یواځې او یواځې ددوی دخاینانه دسیسو په بناء چې د تاریخ په اوږدو کې یې د قومونو تر منځ راولاړې کړي ، پیښې شوي او په راتلونکې کې به یې هم علت همدغه دسیسي وي .
زه پخپله دا سمه نه بولم چې څوک ټول قوم په دغه ډول تور تورن کړي . ځکه په انګلیس قوم کې هم ډیر کسان وو چې د ادب ، علم ، کلتور ، اقتصاد ، فلسفي او د بشري ژوند په نورو اړخونو کې یې ستر خدمتونه سر ته رسولي او حتا د خپل قوم خاینانه او ظالمانه سیاستونو تور مخونه یې نړیوال تاریخ ته په امانت دارۍ سره سپارلي دي . یو متل دې چې « دوچو له تاوه لامده هم سوځي » . په هر قوم کې ښه او بد ، رحماني او شیطاني قوتونه وجود لري او مونږ وینو چې نن په نړیواله کچه غه دغه شیطاني قوتونه په لا علاجه ناسور سرطاني تبې بدل شوې ، مګر ټول نړیوال رحماني قوتونه هم په محلي او هم په بین المللي جبهو کې متحدانه ددغه شیطاني لعنتي سیلاب په مقابل کې د قطعانه مبارزې ملا وتړي. نو ځکه ددوی ددغه کهنه کارو بیرحمانه او خاینانه سیاست بازانو په نسبت ټول انګلیس ملت ته په بد نظر کتل کیږي . شک نه شته چې په انګلیس قوم کې د تاریخي ارثي او دودیزو عواملو له مخې به هم ددغه ډول شیطاني عمالو اکثریت قابل د ملاحظې وي ، چې مونږ د نموني په ډول ، په ننني نړیوال سراسري جنګي ناورین کې د توني بلیر شیطاني خاینانه دروغجنې هلې ځلې مثال راوړلې شو ، مونږ لپاره به منطقي داوي چې هر وخت د ښو او تر منځ تشخیص او تفکیک ته قایل او هر څوک د خپلو ښو او بدو

اعمالو مطابق د ښې او بدې جزا لايق وګرځي.

انګريزانو ددريايي غلو په حيث تل په شمالي بحر کې پردې کشتۍ تښتولي او مالونه يې ورته چورکړي او دي کار تر پنځلسم قرن پورې دوام پيدا کړ. کله چې د جنګونو په سبب داروپا او هند تر منځ تجارت د وچې له لارې د مشکلاتو سره مخامخ او واسکوديګاما ، مجيلان او کريستوف کولومب هند او جنوبي امريکې ته د بحري لارو په ميندلو بريالي شول. هند سره داروپا تجارت نوې رونق پيدا کړ. انګريزانو هم تجارت او کشتۍ سازۍ ته مخه او په کمه موده کې يې تر ټولو قوي بحري قوتونه جوړه کړل. پرتګاليانو چې سل کاله دهند تجارت انحصار کړي وو ، دانګريزانو له خوامات او تجارت د انګليس په انحصار کې پريووت او ۲۱۳ کاله يې په خپل لاس کې وساته. انګريزانو شمالي امريکا او کاناډا ونيول ،ځايي سرخ پوستان يې له يوې مخې قتل عام او حتا د نسل دبقاء په خاطر يې هم يو کسژوندې پرې نښود . مصر ،سوډان ، جنوبي افريقا ، دماغه داميد « Cafe of good hope » استراليا ،نيو زيلاند او ددنيا ټول بحري معابر لکه جبل الطارق ،مالتا ،باب المندب ،سويس ،عدن ،او نور يې په خپل تصرف کې راوستل ،پرتګالي هسپانيايي ،هالينډي او نورو بحري قوتونو ته يې ماته ورکړه او ځانونه يې په هند اوشاوخوا مناطقو مسلط او د خلکو په مال ،دولت ،عزت ،ناموس او دژوند په ټولو شئوناتو خيټه واچوله . چور او چپاول يې شروع او بې شميره ملي مبارزين ،قهرمانان او ملکي ماشومان ،ښځې او نر يوشان له تيغه تيرول . د هند مشهور بندرونه لکه بمبيي ،کلکلته ، مدراس ، حيدراباد او نور يې ونيول او دشرق الهند تجارتي

کمپنۍ يې په ۱۶۰۰ م کال په هند کې ځای په ځای او دنظامي قوتونو سره په تباني کې يې د هند په ټوله لويه وچه کې خپل هراړخيز حاکميت ته پراختيا ورکړه . کله چې په ۱۷۴۷ م کال کې په افغانستان کې د احمد شاه بابا په مشرۍ ملي قوي دولت رامنځته او له يوې ورځې څخه يې بلې ته پياوړتيا موندله ، انګريزان له هغې څخه سخت په تشويش کې وو او دروس دهغه وخت پولو ته ځانونو درسولو لپاره يې لوی مانع ګڼه. دوی د شاه زمان دپاد شاهۍ په دوره کې چې لا افغاني نسبتاً قوي دولت وجود درلود ، ځانونه يې د افغانستان دهغه وخت سرحدونو ته ورسول او دافغانستان ددولت په مقابل کې دانګريز د زاړه استعمار خاينانه دسيسي له همدغه وخت څخه پيل شوې .دوی د جهان په دغه لويه منطقه کې د « لويي لوبې » په نامه لويه ستراتيژي اودافغانانو په مقابل کې يې « policy Forward »غوره او تر نن ورځې پورې دوام لري. دوی له همغه وخت څخه تر ۱۹۱۹ پورې د افغانانو په مقابل کې بې شميره دسيسي او توطئي کړي ،خو جمله دري لويي جګړې يې سازماندهي او په درې واړو کې يې د شرمه ډکې ماتي وخوړلي . خو دځيني ضعيف النفسه افغانانو په واسطه يې و کولاي شول ځيني

ستراتيژيکي منطقي د افغانستان له وجود څخه پري کړي او خپلو خاينانه دسيسو ته يې د هميش لپاره ادامه ورکوله. دوی په مخ پزه نه در لوده،او په بې حيا يۍ او بي شرمۍ سره ، کله چې روسانو په افغانستان خاينانه حمله وکړه ، ويل به يې ، اوس ددغه ډول تجاوزونو وختونه ندي ، دوی بايد له موږ سره مشوره کړي وای. خو کله چې يې د افغانانو په توره او همت

موقع تر لاسه کړه پخپله یې یو ځل بیا په افغانستان حمله وکړه او ټول ناسلف او ناخلف قدرتونه دبیا ابادونې تر شعار لاندې په حقیقت کې په ډیر مهیلیت او خیانت سره دځیني بیګانه پرستانو په مرسته غواړي یو ځل بیا د خپلې زړې ستراتیژۍ له مخې دپخوا په نسبت زر چنده خاینانه سیاست په افغانستان کې پلې کړي. تاسې په ناروا دغه مستضعف اولس د یوه داسې آبر قدرت سره یوائې په جنګ کې وازمایه چې تاسې ترې شپه او ورځ ، په ویښه او په خوب کې بوګنیدلې او ارام مونه درلود . ستاسې د نننې مباهاتو سرچینه او منبع همدغه ننني خواروزار افغان اولس دې . تاسې خو ځانونه د نړیوالو حقوقي ،قانوني ،دموکراتیک ،عادل ، منصف نظامونو او مناسباتو علمبردار او حامیان بولې. تاسې خو په موجوده اجتماعي ــ اقتصادي نظام کې ۵۰۰ کلنه دنظام جوړولو او نظام ساتلو تجربه لرۍ . او باالاخره تاسې نن افغانستان ته د افغانانو د سر ښندنې په مقابل کې د احسن پاداش په خاطر د بیا ابادونې ،امنیت اود دیرش کلن جنګ د مظالمو،عوارضو او ناخوالود له منځه وړلو په تعهد سره راغلي یاست. تاسې او ټولو نور قوتونو ته چې د افغانستان په لویه غمیزه کې ښکیل دي ،وایو چې تاسې په یویشتمه پیړۍ کې د پخواني سادیستي جینیتیکي هوسونو دتکراراو تلافي جویانه خوا یخي په خاطر د افغان نسل کشۍ لپاره هیڅ دلیل نلرۍ. تاسې د افغانانو دښوبدو ټولو خصوصیاتو سره ښه بلد یاست ،کیدای شو ل یو دبل په ژبه زر پوه شوي وای او زر مو د مشکل دحل لارې لټولې وای .خصوصاً وروستي ۷ کلونه چې پخپله خارجي قوتونه په افغانستان کې حاضر اود ټولو چارو اصلي عاملین او مجریا ن

ګڼل کیږي.

که مونږ د اوه کلنې دورې په پای کې ددغه «احسن» پاداش دپایلو په باره کې ستاسې دخپلو راپورونو او اظهاراتو له مخې قضاوت وکړو چې اصلاً نظام او په نوم ابتدایي ترین عادي انساني ذات البیني مناسبات وجود نلري. د بد تر او بهتر مسئله خو هیڅ قابل دبحث او مطرح دبحث کیدلې نشي . تا سې حق نه درلود ستاسې په موجودیت کې دغه ډول زړه بوګنوونکي او دتحمل څخه وتلې وضع په افغانستان کې رامنځته شي . ستاسې نیک پاداش دې ته ویل کیږي ؟ تاسې له دې وضعې څخه راضي یاست ؟ که نه .مسئول څوک دئ ؟ طبعاً چا چې یې ذمه واري او تعهد کړې او چا چې په افغانستان کې د موجوده ټولو بدبختیو په خاطر خپل عمال ګمارلي دي ! او یا :

1. هغه چا چې داجتماعي ترکیب او برنامه یې محتوا څخه پرته دبن په کنفرانس کې د لړکیو معلوم الحاله ضعیف النفسه ډلو پواسطه د یوه عظیم رسالت سرته رسول غواړي ؟
2. هغه څوک چې د یوې اولسوالۍ په واسطه د ټول مملکت اداره کول غواړي ؟
3. هغه څوک چې د جنګي جانیانو او دبشر د حقوقو دناقضینو په واسطه د نظام جوړول غواړي ؟
4. هغه چا چې د دولت ،حکومت ،پارلمان ،حقوقي ،قانوني ،اداري ارګانونو په سترو مقامونو اکثراً د پردو ملکونو جاسوسان ګمارلي ؟
5. هغه څوک چې پرته له ځانه او خپلې ډلې په بل چا باور نلري ؟

6. هغه څوک چې دمخدره موادو دقاچاقبر ،فاسد ، رشوتخور ،اختلاسګر ،او دیته ورته کسانو سره پرته بل چا سره مشترکه ژبه نشي پیدا کولې ؟

7. هغه څوک چې هم مدعي ،هم قاضي او هم حاکم خو پدي ټوله دوره کې یې یو وار عامل اجرأت ندي ترسره کړي ؟

8. هغه څوک چې په خپلو دغه او دې ته ورته سلو او زرو نورو ناوړه اعمالو څخه نه منکر دې ، نه پښیمانه او نه توبه ګار؟

9. او که هغه د زاړه استعمار زړه ستراتیژي چې پرته له دغه طریقو په بل ډول داجراء وړنده؟

که داسې وي ،ایا دداخلي او خارجي مسئولینو او خصوصاً ستاسې د موجودیت مشروعیت د پوښتنې لاندې نه راځي ؟ ایا تاسي په رښتیا د وضعې له کنترول څخه عاجز یاست ؟ که داخبره رښتیا وي ،بعدي هڅي د څه لپاره ؟ یا داچې تاسې د خپلې زړې ستراتیژۍ له مخې خپل تور مخي ،تورزړي او تورلاسي نیتونه عملي کول غواړۍ او افغانان باید د خپل همیشني دود ودستور په بنیاد د وطن څخه د دفاع مبارزي ته دوام ورکړي . البته ددې کار ددام او انجام پایلي هم څرګندې دي . که تاسې په ځیني بي ننګو محاسبه کوۍ ، پدي مونږ هم نپوهیږو او تعجب کوؤ چې دغه بې ننګه له کومه شویدي. تاسې تیروتي یاست . هغوۍ چې دخپل اولس او خپل وطن نه پکاریږي . ستاسي به څه په کار شي ؟

اوس هم « **بحر ډک له ملغلرو چوپ روان دی**" خپله لار پرمخ وهي ، "**دنا اهله خلکو خوی لکه دچړ دی** » . اصلي اولسي جریان په عمق کي خپله لار پرمخ وهي ، داوبو په سر خس او خاشاک باندې غولیدل ندي پکار او ستاسې دزړو

فکرونو تحجر په ګوته کوي . تاسې که خپلې شومې ارزو ګانې په ظلم ناروا او مرګوني خاینانه جنګونو له لارې ترلاسه کړي ، دسولې او صفاء پلویان به دغه ارمان د سولې له لارې پلې کړي .مونږ وایو چې نن تاسې او ستاسې لاس پوڅو ته د دغه ډول اعمالو په کولو شرم پکار دې.په اوسنۍ زمانه کې چې هر څوک په ټولو خبرو ډیر ښه پوهیږي ، تاسې دواړو خواوو ته لوی عیب او لوی شرم دې .خدای دې ترې مونږ وساتي او تاسې دې هم خدای په سمه لار روان کړي. اصیل افغانان حاضر دي د سیال اولس په حیث د نن ورځې د رواج سره سم تاسې سره معامله وکړي. تاسې چې له ځانه وروسته پاکستان پدې منطقه کې د شر او فساد منبع ګرځولې ، هغوۍ په دنیایي رواجونو څه اګاه دي. یواځې افغان اولس پدې منطقه کې دثبات او مقاومت کوهپایه او دسیالي معاملې جوګه دې . خو د تاریخ په اوږدو کې ټولو قومونو او تاسې هم غوښتل ، او نن دا هم کومه پټه خبره نده ، کوم خارجي قوتونه چې په افغانستان کې حضور لري ، غواړي دغه غیور قوم او ددې خاورې اصلي اوسیدونکي له خپل ملک څخه ورک کړي ، دحوادثو جریان ددې شاهد دې. څه موده دمخه د خارجي قوتونو هوائي ، راکټي او دورمنزله طوپچي ګوذارونه ، د مختفو ګروپونو سره خصوصي معاملې ، د ملکي خلکو دتلفاتو زیاتیدل او د سپتمبر د میاشتې په دوهمه اونۍ کې د امریکي د نوي ستراتیژۍ له مخې د ډیورنډ د کرښې په دواړو خواوؤ دخارجي قواوؤ بې پوښتنې عملیات او بیا هم د ملکي خلکو (په کل کي افغانانو) تلفات ، ټول د روسانو له وخت څخه را پدې خوایواځې ددغه منطقې د خلکو پرضد دسیسه معلومیږي. ځکه چې د پیښو اصلي عاملین په

سند او پنجاب او یا پخپله په امریکي او اروپا کې ناست دي ، او په سرحدي سیموکې د ځانګړو تاکتیکي او ستراتیژیکو پلانونو له مخې ټولې چار تنظیمیږي. په اصطلاح پخپله کرکنې او اغزي کري او بیا اور ورلګوي . دغه کار پرته د نسل کشۍ څخه بل تعبیر او تفسیر نشي لرلې. لکن ترنن ورځې پورې په شپږ زره کلن تاریخ کې د هیڅا دغه ناولې ارزو نده تر سره شوې. پکار دادي چې هرڅوک سیالې معاملې ته غاړه کښیږدي. دا به د منطقي ،جهان او ټولو په ګټه وي. هغه څه چې نن په افغانستان کې دوام لري ، دهیڅا په ګټه ندي ، ګټونکي په کې وجود نلري او که وجود ولري ، لکه تل چې ددې خاورې اصلي بچیان تل ګټونکي وؤ ، ددې لوبې ګټونکي به همدوی وي. ټول افغانان او خصوصاً پښتنو ته پکار دي د تاریخ پدې حساسه مرحله کې ځان وپیژني ،دوست او دښمن وپیژني او پدې پوه شي چې پرته د افغاني ملي او پښتني قومي وحدت څخه بله لاره او چاره نه لري. هغه افغانانو ته چې د هر چا سره د جوال خوله نیسي ، غواړم ووایم چې د استعمار لاندې ملکونو د تیر او حال له حالاتو څخه ځانونه لږ څه خبر کړي.

پسه هم خلک ساتي دزړه په مینه ، خو چې ددي مینې انجام معمولاً څه وي پدې پوهیدل پکار دي ! ! !

ښه به داوي ټول د سلیم عقل او سلیم وجدان څخه د جمعي ګټو په خاطر کار واخلي !

آزادي ـ تر هر څه لوی ملي، اولسي او فردي ارزش !

د استقلال جشن په افغانستان کې د خاص و عام، د کوچنیانو څخه تر زړو پورې، خوداګاه او نا خود اګاه په سمبولیک ډول ستر اختر او تر هر څه لوی ارزش او لویه ملي وطني خوشحالي ګڼل کیدله ! هغه وخت چې لا مونږ پدغه ډول لویو خوشحالیو کې د ګډون اګاهي او امکانات نه درلودل ،د کلیو او باندو بې سواده او نالوستي زلموټي چې شونډه به یې توره شوې ، په مخ به یې ځوانکو سر وهلې او له ځانه به یې د سریتوب طمع کیدله ،پنځه روپۍ پټې یا ښکاره له مورو پلاره او یا د اوربش لو او یا سرو شولو په سود و سلم له لاري د کراء لپاره پیدا کولې ، یوه جوړه نوې یا مخدې جامې به یې هم له پخوا په دسمال کې غوټه او د جشن په نامه به یې د انتظار شپې ورځې شمارلې. دغه ورځ په اصطلاح د محکوم او ازاد پښتونستان او حتا داټک نه آخوا پاکستانیانو لپاره کلنۍ د خوشحالۍ لویه ورځ ګڼل کیدله. چې به لا جشن ته ډیرې ورځې پاتې وې ځوانان به له میندو ګرد تاویدل چې مورې غونزاخي او د غنمو نیني خوبه راته حتماً په کافي اندازه تیاروې. پدې ډول چا به غونزاخي او نیني ،چا به توتان ، چا به تلخان او چا به

بل څه وطني د خوراک څه نا څه له ځانه سره اخستل ، نیمه لار به یې پیاده او نیمه په موټر کې وهله او ځانونه به یې جشن ته رسول. زمونږ ځوانانو خو به اکثراً د ګمبیري ، لغمان او سروبي له لاري پل چرخي او چمن حضوري ته ځانونه رسول. شپه به یې د چمن په کبلو او خوراک به یې همغه غونزاخي او نیني او توتان او تلخان او د میوې خو به لا اډو په فکر کې هم نه وؤ. کم بخت خو به هغه وؤ چې پنځه روپۍ به ترې کیسه بر ووهلې. پدې ډول به یې څو د جشن شپې ورځې که په مشکل هم وې په خوښۍ تیرې کړې. رسم ګذشت ، موټري ، ټانکونه ،طیاري او اتش بازۍ به یې ولیدلې او چې وطن ته به راستانه شول نو تر بل جشن پورې به چې هره شپه ځوانان راټولیدل ددوۍ د جشن کیسي به نه خلاصیدلې.

هو ! جشن چې معمولاً یوائې په همدې نامه یادیده ، د ټولو افغانانو ،ټولو قومونو او لویو وړو لپاره لویه او تر هرڅه لویه وطني اولسي خوشحالي وه او هر کال د همغه غریب دولت لخوا ، چې کلنۍ عادي او انکشافي بودجه یې د کابل ښاروالۍ اوسنۍ کلنۍ ډالري بودجي ته نه رسیدله ، د ملي لوی اختر او لوی سمبولیک لوی ارزش او بلکه په ټوله نړۍ کې د ټولو اولسونو لپاره د ازادۍ ورځ د منل شوي لوي ملي ارزش په حیث لمانځل کیږي .

چا له مونږ څخه دا او دغه ډول ډیر نور لوی لوی ارزشونه واخستل ؟ کوم جبر مونږ ددې دغه لوی ارزش څخه بې برخې کولو ته مجبور کړي یو ؟ دا څوک او کوم بې وطنه دي چې دداسي ارزشونو په ارزش نه پوهیدل نه غواړي ؟ رښتیني افغانان ، داسې لویي خوشحالۍ او جشنونه خو لا په ځاي

پریږده ، خپل عادي دود او دستور په سود او سلم باندې پالي ! یوائې مړه اولسونه او اجنبي پرستان د دغه ډول ارزشونو په ارزش نه پوهیږي او احمقانه هغه د ګلو بالیزم ، نورو ایزمونو او یا د خپلو شخصي ګټو په خاطر ملي ګټې او ملي ارزشونه په ملي سیالیو او لوبو کې د قمار په دو کي بایلي .

پنځه ورځې د مخه د پاریس په کنفرانس کې 21 ملیارده ډالره مرستي راټولې شوې. شاید څوک ووایي هغه د زراعت او آبیارۍ او ... لپاره تخصیص کړې شوې وې . رښتیا هغه پر ځاى لګیدلي او شکر چې زمونږ اولس په خیټه موړ دې او شکایت مو تر تراسمانه پورته ندي. که دا خبره رښتیا نه وي ،نو څه ډول د «سرینا » په هوټل کې هره ورځ دعوتونه په خورا لوړه نړیواله کچه بې نوبته او بې ضرورته سرته رسیږي . د دولتي لوړ رتبه مامورینو سفرونه او سفر خرڅونه خو هم پیشکي اجرا کیږي ،حتماً به هلته مصرف شوي وي . عجیبه خبره داده چې وزارت خارجه یوه ورځ د مخه ټولو خارجي نمایندګیو ته رسمي مکتوبونه لیکلي وؤ چې پیسي نلرو ! جشن نه لمانځل کیږي ! یوه ورځ وروسته بل مکتوب لیکي چې « د ملي قهرمان » احمد شاه مسعود د مړینې د اونۍ لمانځنه د خپلو عوایدو څخه په شانداره مراسمو سره (غونډو ، بیانیو ، ختمونو ، افطاریو ، فلمونو په ښودلو ،...) ولمانځل شي. احمد شاه مسعود چې تر اوسه پورې د ډیرو په نزد دوه ګوني شخصیت ، د شک په سترګه ورته ګوري او لا پوره معلومه نده چې تاریخ به د هغه په باره کې څه ډول قضاوت کوي ، ځکه چې یوائې د خپلو خپلوانو ،دوستان او عزیزانو یو جانبه او یو اړخیز قضاوت خو کافي نه دې . په بین المللي اسنادو ، چاپ شوي کتابونو او انټر نیټي ویب سایټونو کې چې دغه ډول قضاوتونه شوي او کیږي

اکثراً دغه موضوع په متناقض ډول د هر افغان ورد زبان ده .خو د احمد شاه مسعود خپلوان او په وینه شریک متعلقین د ډیرو پیسو او مصارفو په زور جبراً په یو جانبه ډول په خلکو او خصوصاً دولتي او حکومتي ارګانونو له خوا دهغه دمړیني کلیزي ، یادګاري ثلي او لوی لوی یادګاري عکسونو حق او ناحق ځړونه هرځای تحمیلوي ،حال دا چې حتا د احمد شاه مسعود نژدي کلیوال او وطنداران او ټول افغانان دغه ډول قضاوتونه و لو چې د هر چا په حق کې اوسي ، په اوسنیو شرایطو کې له وخت څخه دمخه او نا سم ګڼي .نو ځکه د احمد شاه مسعود د اونۍ دلمانځنې په خاطر د جمهوري ریاست څخه نیولي ،دپارلمان ، د وزیرانو دشورا ، ستري محکمې او نورو ټولو ارګانونو دنما ینده ګانو په ګډون د خارق العاده تنظیم او سازماندهي لپاره دیوه ډیر لوی هیئت ټاکل چې دغه مراسم یوه هفته ، خو په حقیقت کې یوه میاشت د جمهوري مقام څخه نیولي د کتابت تر دفتره پورې په مرکز او ټولو ولا یا تو ، داخل او خارج کې ولمانځل شي. د سلیم عقل څښتن افغانان دغه عمل اغراق امیزه بولي ،خصوصاً په اوسنیو شرایطو کې چې د ملګرو ملتونو او نورو نړیوالو خیریه

مؤسسو د شمیرنو او محاسبو له مخې حد اقل ۷ ملیونه افغانان د فقر ،بدبختۍ ، لوږي ،یخنۍ او مرګ ومیر ستونځي په راتلونکي ژمي کې په مخکې لري او د افغان دولت چیغي لا له اوسه اسمان ته پورته ، او موقع شناسانو خوله خلاصي بوجۍ ګاني سر له اوسه د احتمالي مرستو تر رسیدو پورې ملا پوري تړلي ګرځوي . داسې انګیرل کیږي چې احمد ساه مسعود ته نژدې ځیني کړۍ عمداً د دغه ډول جبري یو جانبه فوق العاده تخریشي اعمالو اور ته لمن وهي ،تر څو د هغه په باره

کې ذهنیتونه لا پسې مغشوش کړي . زه پدې عقیده یم ،کله چې د محاسبي وختونه راشي، احمد شاه مسعود به هم د نورو بې شمیره مجاهدینو په ډله کې، د یوه وتلي او هوښیار قوماندان په حیث د استحقاق په صورت کې د خپلو مبارزو او اعمالو احسن بدل د خلکو په عادلانه محکمه کې تر لاسه کوي .څو ورځې دمخه همداسې د «مجاهدینو د بري کلیزه» چې ټول افغانان او په افغانستان کې میشت خارجي قوتونه او نړیوال خیریه مؤسسات او سازمانونه هغوی جنګي جانیان او د بشر دحقوقو ناقضین بولي او د کابل دښار نژدي ۱۰۰۰۰۰ بې ګناه ښاریانو په وژلو ، دټول کابل ښار له ثیلمه په ورانولو ، دعامه او شخصي شتمنیو په چور او چپاول او دقومي ، ژبني ،سمتي او مذهبي تعصباتو له مخې د مختلفو قومي ډلو د وژنو زړه بوګنوونکو صحنو لکه رقص مرده ، په سرونو میخکوبي ، په کانتینرونو کې جمعي سیزني ،د ښځو سیني پریکول او ډیرو نورو ګناهونو په تور تورنوي او فوق العاده د شک په سترګو رته ګوري ،... په ډیرو شانداره مراسمو سره پیشبیني شوي وه چي په رسوایي بدله شوه. ولي ؟

بیا هم پوښتنه پیدا کیږي ، ولې **د ازادۍ ورځ** دغه دافغانانو ستر ملي ارزش ورځ ونه لمانځل شوه ؟

هو !کله چې په ملک کې پردي واکمن شي. وطنپرستي ، وطنپرستانه شعارونه ، وطني ارزشونه او عملونه په هغوی ښه نه لګي. ترې بد وړي . نو بیا بیګانه پرستي مود او زور شي او بیګانه پرستان لکه دښو «انباق»هغه په سیالۍ سره پالي او د خپلو متولیانو په خوش خدمتۍ کې یو له بله عجولانه مخکې کیږي ؟؟؟

اوباما ـ رسالت که حاکمیت ؟

اوباما په اتنیکي ،جینیتیکي ،اجتماعي،جغرافیایي اود بشري جمعي شعوري بلوغ پراخ بنسټه دیالکتیکي هراړخیزه محصله او کثیرا لبعدي نړیوال شخصیت ګڼل کیږي .شک نشته چې د اوباما د شخصیت په جوړښت او تشکل کې د هغه کثیرالجوانبه ټولنیز بیز عمده رول لوبولې ،خودهغه شخصي استعداد ،ابتکار اوپه انتخاباتو کې په في البدیهه او زماني معینه مقطع کې د مشخصي قطعي ، فاکتونو اوفکتورونو په دقیق ډول او په ټاکلي موقع استعمالولو قاطع رول لوبولې دې. دریم عامل همغه د بشري جمعي شعوري بلوغ دیالکتیکي انعطافي افقیت وو چې بشري شعوري دموکراتیکه اګاهي یې په یوه مشترک مخرج او دمبارزې په یوه صف او سنګرکې راټوله او د اوباما په څیر د یوه کس په منطقي او معقول انتخاب په تصمیم باندې بدله شوه.څلورم عامل د امریکې د پخواني جمهور رئیس جورج ډبلیو بوش د نابکاره ټیم اته کلنه دوره وه چې بشري ټولنه یې په قهقرایي ، اُتیلیتاریستي ، آزمندانه او سودجویانه بې کلتورۍ سره په یو جانبه عطالت د نابودۍ ګړنګ ته ځغلوله ،نړۍ یې په بې سابقه ډول د ستر مالي او پولي بحران سره مخامخ اود هر وړې ځوان ،زوړ او ماشوم له

خولې څخه یې اخري مړۍ وشوکوله ، چې پرې ژوندې پاتې کیدلې شو. عوامل نور هم ډیر دي چې بشریت یې جبراً ددغه ډول منطقي او معقول تصمیم په صف او سنګر کې ودروه ، او په بې سابقه ډول پداسې لوی مملکت کې ۹۵ فیصده تور پوستو ،۶۶فیصده ځوانانو ،۵۴ فیصده کاتولیکانو او همداسې پرته له تبعیضه سپین پوستو او تورپوستو ، ځوانانو او زړو او مختلفو اقشارو بارک اوباما ته برعلاوه د خپلې رای هرډول مادي او معنوي امکانات په لاس کې ورکړل او په قاطع اکثریت سره اوباما دامریکې دڅلورڅلویښتم جمهور رئیس په حیث وټاکل شو .

پداسې شرایطو سره ، زه پدې عقیده یم چې اوباما دیوه داسې رسالت جوګه دې چې یوه تاریخي دوره په بله اړوي اوکه سیاست هم اوسي باید هغه سیال سیاست اوسي چې سیاسي پایلې یې په تاریخي رسالت باندې منتجې او حاکمیت یې د عدل او انصاف په بنیاد ولاړ وي.

په ظاهرکې خو معلومیږي داسې ، چې په څو لنډو جملو کې تحلیل وشو ،واقعیتونه او حقیقتونه معلوم دي ،لاره او هدف څرګند دي ، ممانعت وجود نلري ،یا «چهار یار» او دهدف په لور نه ستړې کیدونکې منډې.

په تاریخ کې خو هم همیشه همداسې وه ، ښه او بد سره تمیز او حقیقت هم هیڅکله پټ اختر نه وو ، لکن چارې تل دمشکلاتو سره مخامخ وې. دې کې شک نشته پخوا چې مشکلات ډیر او امکانات کم ووچارو هغسې بهیر درلود چې تاریخ یې ګواه دې ، او نن چې د مشکلاتو په نسبت امکانات ډیر زیات دي ،بیا هم چارې دډیرو ستونزو سره مخامخ دي.

حقیقت دادې چې حق اخستل کېږي ، په رضاء هیڅکله د چا حق چا چاته نه دی ورکړې ، حتماً لازمي او کافي کچې د مبارزې ته اړه شته دي. دا د ظلم او ناروا نظامونه ، داد سود او زیان تفاوتونه په یوه رڼاورځ او رضاء سره د حل لار نشي پیدا کولی . دا د هغه ټولو شیطاني او ناروا اعمالو نتیجه او محصله ده چې د بشر د پیدا ینبت څخه تر ننه ورځې پورې ، یوې ډلې سرته رسولې او بلې خوا زغملي دي. رحماني او شیطاني اعمال ځانته خپل خپل پلویان لري او د حق او باطل تر منځ تضاد او مبارزې د تاریخ په اوږدو کې دوام درلود خو د نیکه مرغه همیشه یې د حق دبري او رجحان په لور مثبت تغیر کړېدي. البته ممکنه نده چې مونږ د بشري جمعي ذهن څخه د تیرو ناوړه خاطرو رټې او کدورتونه په یوه ورځ د ذم ذم په او بو پریمینځو ، د نړۍ د ټولو کتابخانو څخه پدې باره کې یادونه او تاریخي اثار راټول او داور په لمبو او یا په خپلو جمعي احساساتو سره پرې دیوې عجولانه پریکړې په پایله کې پرې خپل خوا یخې وکړو ، تیر په هیر و شمیرو ، یوه دوره به په بله واوړي او ګوندې هر څه به دواقعیتونو او حقیقت په مسیر او مجرا کې پرېووځي او دنړیوال لوي اختر په سمبالولو او نمایش سره به بلا تشبیه ابدي جنتي ژوند پیل کړو. هر څه به ممکن شي خو د ذهن څخه دتیرو ناوړه خاطرو کدورتونه او زنګ وهلې رټې تل پاتې یادګار او دهرچا سره تر قبره پورې منلي میلمه ګڼل کیږي. ذهن هغه ماده ده چې په کمي او کیفي لحاظ دبلې هرې مادې په نسبت د خورا زیات عطالت لرونکې ده . ذهنیت د پروسې په حیث په زماني بعد کې د دیالکتیکي تحول او تحجر په پروسه کې متحجر او خود اختیاره لجام

ګسیخته عطالت پیدا کوي او دعلم او تخنیک څخه چې نن خپل خارق العاده صعودي انکشافي مسیر او منحني طې کوي ، ډیر وروسته پاتې کیږي ، په حقه سره د بشري ټولنې د چټکو ګامونو د پرمختګ په لارکې دهغوی د پښو زولنې ګرځي او په هیڅ قیمت حاضر ندې د خپل ذهنیت مطابق موجوده نظام او شرایط له لاسه ورکړي. نو ځکه د موجوده تحول طلبه قوتونو او ذهنیتونو سره په نه پخلا کیدونکي تضاد کې واقع کیږي او پدې لار کې د خپلې بقاء او برلاسي په خاطر حاضر دې د خپلو ټولو روا او ناروا امکاناتو څخه په استفادې سره قاطعانه مصمم دې، ولو که د هغوی په خپله تباهۍ منجر هم شي ،باید زوړ نظام وساتي .

دنړۍ په نننۍ او پروني سیاستونو کې دغه ټول حقایق عملاً په سترګو کیږي ، او دا هم کومه پټه معما نده چې اته کاله دمخه د امریکې د اولسمشرۍ په ټولټاکنو کې د بوش دکورنۍ دوارث سپیره مخې بري او په نړیواله کچه اکثراً د ښې لاسي معلوم الحاله جنګ طلبه او جنګي جانیانو ټیم تشکیلیدل د نړۍ او نړیوالو لپاره کوم نیک فال نشو ګڼل کیدلی. د ۲۰۰۱ د سپتمبر د یوولسمې وروسته د نړیوال تروریزم د بې مفهومه او محض جنګي سیاست په غوره کولو سره عمداً نړۍ د تروریستي جنګونو او حملو په تیاتر بدله خو په حقیقت کې یې دخپلو نظامي سوقیاتو لپاره زمینه سازي وکړه چې په واقعیت کې په همدغه بهانه خو په ظاهر کې تش په نامه د امنیت ، بیا ابادونې ، نظام جوړولو او ... نومونو د ځلوېښتو پرمختللي هیوادونو د پنځوس زره څخه زیات نظامیان دا اتم کال کیدونکې دې چې په افغانستان کې حضور لري . که دامنیتي

وضعې او نظام د خرابوالي په باره کې ولیکم ، په رښتیا به د قلم رنګ بس نشي او همداسې په ټوله نړۍ کې یې ناوړه پایلې تر دې حده رسیدلي دي چې هر چاته د مرګ قاصد په کور ،کلي ،اداره ، مسجد او بل هر ځای هر وخت ولاړ دې او د ښه کیدو امکان یې څوک په ذره بین سره هم نشي لیدلې.

پوښتنه پیدا کیږي چې د نیو یارک ،بالي ،لندن ، مادرید... ،کابل « دهند سفارت» ،اسلام اباد او د نوومبر په وروستۍ اونۍ کې د ممبیي ښار د تاج محل په هوټل کې د تروریزم عاملین څوک وو ؟ قاطع اکثریت پاکستانیان او پاکستاني الاصله او عربي الاصله امریکایان او اروپایان وو .د کوم افغان نوم خو به سهواً هم پدي تور لست کې چا نه وي اخیستې ؟که داسې نه وې نو دا بې مفهومه غوبل څله په افغانستان کې جوړ دي ؟او د کوم هدف په خاطر امریکا او انګلیس غواړي په افغانستان کې دعسکرو شمیر نور هم زیات کړي ؟ستاسې تاریخي شواهد خو داسې حقایق په ګوته کوي چې افغانستان ته دعسکرو ننوتل اسان دي خو دبیرته وتلو پوښتنه کیدلې شي یو ځل بیا دداکتر برایدن څخه وشي. بله پوښتنه دا راولاړیږي چې ایا د تروریزم غم لړلې پیښه یواځې د ۲۰۰۱ د سپتمبر د یوولسمې څخه وروسته رامنځته شوه او که د نړیوال امپریالیزم د نسل کشۍ د پخواني سادیزم جینیتیکي ارث په افغانستان کې یو ځل بیا راتوریدلې دې ؟اویا دغه خاطرې د نړیوالو فاشیستي ، نیو فاشیستي او مافیایي ډلو او سازمانونو پواسطه د تل لپاره ژوندې ساتل کیږي او نه غواړي په هیڅ قیمت یې له لاسه ورکړي ؟یو متل دې چې «دروغ ګوی حافظه نلري » . رښتیا هم ، کله چې پخواني شوروي اتحاد په

افغانستان حمله وکړه ، دامریکې د جمهور رئیس کارتر امنیتي مشاور بریژنسکي ولیکل چې مونږ روسان وهڅول چې په افغانستان حمله وکړي او پاکستان پدې کار کې زمونږ ملګرې وو . حال دا چې امریکا په افغانستان کې دژنیو د تړون یواځینې ذمه وار او حکم وو . یعنې امریکې خپل ټول تعهدات مات او دروس سره په تباني کې یې د ژنیو د تړون په مقابل کې کودتا وکړه او ټول نړیوال ذات البیني تضادونه یې جفا کارانه د افغان اولس د سر نوشت سره غوټه کړه چې کم تر کم یو نیم ملیو ن بې ګناه انسانان پکې شهید ، همدومره معیوب او د افغانانو ټولې شتمنۍ له منځه ولاړې. ایا دیته دولتي تروریزم نه وایي؟ مدعي معلوم دې ، اعتراف یې هم کړیدې. که عدالت وجود ولري ، نو ولې یې د محاکمې څخه ډډه کیږي ؟ له بلې خوا مشاور مشوره ورکړه ، د امریکې حکومت د دې په څنګ کې چې ځانګړې ذمه وار وو ، د حملې لپاره یې څه دلیل درلوده ؟ روسان خو د مرستې په خاطر افغانستان ته راغلي وو ،لکه چې یو وخت انګریزان او نن د ملګرو ملتونو او امریکې په مشرۍ د څلویښتو هیوادونو نماینده ګان او نظامیان حضور لري ، هغه وخت خو هر څه د روسانو په قابو کې وو او د دوی په مشوره سر ته رسیدل ، د حملې لپاره د هغوی دلیل څه وو ؟

د امریکې جمهور رئیس جان کندي ، مارتین لوتر کنګ ،پاتریس لوممبا ، تروتسکي، ساخاروف ،یاأثر عرفات ،اسحق رابین او ډیر نور چا ترور کړل ؟ولې یې مدعیان نن هم ازاد ګرځي ؟ایا د فلسطین قهرمان اولس او اسرائیلیان په سوله کې د ژوند کولو حق نلري چې تاسې یې د ځانونو په خاطر ټول عمر جنګول غواړۍ ؟د یاأثر عرفات او اسحق رابین ګناه همدا سوله

غوښتل وو؟ څه لپاره اسرائیل، پاکستان او د نړۍ په ګوټ ګوټ کې دغه د شراو فساد مرکزونه ساتل کیږي ؟

تنني نړیوال او افغاني سیاستونه د تروریزم د پوچ او مهمل عنوان لاندې په داسې کثیر المجهوله معادلو بدل شوي چې هیڅ ډول معلوم فاکتورونه په کې نه په سترګو کیږي نو ځکه خو یې د هیڅ ډول حل امکانات هم وجود نلري ،مګر اصیل افغانان یې یو ځل بیا لکه د همیش په څیر د خپل ملي وحدت په مټ دغه ټولي لښکري شاتوري په منډو له خپلي سپیڅلي خاورې څخه وباسي او دامریکې د امپراطورۍ لمن د افغانانو په برکت له نړۍ څخه ټوله او د امریکې په داخل کې به هم هر څوک د خپل خود ارادیت حق تر لاسه کړي .

ددې ټولو خبرو سره سره دا هم یو واقعیت دې چې ټولنه همیشه په سیاسي دیالکتیکی تقابل کې قرار لري او ټولې طبیعي او اجتماعي پدیدې که انفرادي دي یا جمعي د قضاء او رضاء له مخې که نن نه سبا باید په شعوري توګه ټولنیزو قوانینو یعنې ایولوشن او ریولوشن (ریفورم او انقلاب) دټولنې د سیاسي فلسفې په حیث او په نهایي مرحله کې د قضاء او قدر (جبر او اختیار) خدایي عام قانون ته غاړه کښیږدي ،په غیر صورت کې به یې د طبیعي ،اجتماعي او قضایي جبر څپیړې په مخ لګیږي . داسې فکر کیږي چې هغه سبا نن رارسیدلې ،بشري ټولنه شعوري بلوغ ته رسیدلې او د تأمل او صبر کڅې هم پخه شوې او سره ددې چې ټول خلک وایي چې ددروغو مزل لنډ وي ،خو چیرې دي د حقیقت پلویان او حقیقت یابه دژیوري ؟ داد نړۍ محاکم او قضایي حقوقي ارګانونه «څه لپاره قوانین لیکي چې یې نشي عملي کولې» ؟

دبوش درژیم بشري ضد او غیر مسئولانه سیاست او په افغانستان او عراق باندې د خاینانه حملو په مقابل کې سراسري نړیوال پاڅون او پرته له تبعیضه د اوباما څخه دامریکایي اولس او ټولو نړیوالو د قاطعانه ملاتړ ، دبشري ټولنې د بلوغ دبشارت په معنا دې .

امریکا ډیر لوی ، عظیم او غني مملکت دې ، امریکا ډیر لوی علمي ــ تخنیکي طاقت دې ،امریکا په واقعي معنا او مفهوم تر هر بل ملک کثیر القومي انترناسیونال ملت دې ،امریکا تر هر بل ملک ډیر لوی اقتصادي طاقت دې ،امریکا تر هر بل ملک ډیرلوی نظامي طاقت دې ،امریکایي اولس د جهاني دموکراسۍ علمبردار او ډیر لوی دموکرات طاقت دې ،امریکا تر هر بل ملک د ډیر قوي او فعال دینامیک منجمنټ او مدیریتونو ملک دې ... .او په ټولټاکنو کې د دغسي اګاه او لوی اولس او ټولو نړیوالو بشپړ ملاتړ او خوشحالي د اوباما دلپاره د ستر تاریخي رسالت په خاطر عملي عیني او ذهني شرایط او عظیم پوتنسیال ګټل کیږي او کله چې یو حاکم او یو جمهور رئیس واک په لاس کې نیولو ته حاضریږي ، باید په خپل قلمرو کې د عدالت او انصاف په تأمین او د واک په ساتلو قادر وي ! ! !

اوس په اوباما پورې اړه لري چې کومه لاره غوره کوي : دخپل نړیوال تاریخي رسالت او که د څو تنو خفاشانو چټله سیاسي لوبه او أتالیتار حاکمیت چې په تورتمیو خونو کې پټ دي ، د ځانونو لپاره طلایي هګۍ اچوي ، دامریکې ددموکرات اولس لپاره چې نن دنړۍ یواځینې مونیپولار طاقت ګڼل کیږي ، لوی شرمونه او د نړیوالو لپاره لوی غمونه او

دردونه زیږوي. که اوباما د خوشال بابا پریکړه مني ، هغه په لاندې ډول ده.

په دنیا د نو میالي دي دا دوه کاره
یا به وخوري ککرۍ یا به کامران شي

هو ! اوباما د خپل تاریخي رسالت په خاطر ټول عیني او ذهني شرایط ، نړیوال ملاتړ اوټول امکانات په واک کې لري او د زمان تقاضا هم همدا سې حکم کوي . که نن یې دا طلایي تاریخي فرصت له لاسه ورکړ ، سبا به ناوخته وي ، د مچ غوندي به ورغوي مخي او پرته د تاریخي تورمخي به بل څه نه وي ورپاتي !

جمعي رسنۍ دا سې شاهدي ورکوي ، کوم کسان چې تر اوسه پورې د اوباما سره په اقتصادي ،پولي ، داخلي او خارجي سیاسي ډلګیو او جر ګګیو کې راټول شوي دپخوانیو زړو نظامونو پلوي فنکاران او زاړه تجربه کاران دي . د دفاع او استخباراتو پخواني متصدي «رابرټ ګیټ» داوباما ددفاع د وزیر په حیث ، په دغه اموراتو کې د پوره سابقي ، مهارت او تجربي څښتن ګڼل کیږي او په عراق باندې دحملي او د جنګ د دوام پلوي هم دي . که اوباما د تاریخي رسالت عزم ولري او ددغه کسانو په شمول خپل ټول کاري ټیم پدي متیقن کړي چې باالاخره یو څوک ، یو ټیم او یا قاطع اکثریت د بشریت چې د عقل ،شعور او منطق څښتن وي دداسې یوه ستر تاریخي رسالت پیونر « pionier » او پیش آهنګ جوړ شي ، او دعام بشري سعادت دغه ستر افتخار پخپل نوم ثبت کړي ، او پري نږدي دغه ویاړ د بل چا نصیب شي ، همدغه ده دانعطاف هغه نقطه چې د سرمایي اود قاطع اقلیت د حاکمیت او بلکه

دظلم او ناروا دوران به د عدل او انصاف ، واقعي دموکراسۍ ، د جمعي ښېګڼو او جمعي شعور په دوران واوړي او ټول بشریت به پرته له تبعیضه ،فرد فرد د واقعي خوشبختۍ خاوندان شي . په غیر صورت کې به دغه زړه ګاډۍ د څو کهنه کارانو په آند په شرمساری سره په زړو لارو کړیږي او تورمخې به یې دعام انسانیت په نوم پاتې وي .

په وړاندې د جمعي شعور دبري په لور !

افغان ملي او پښتني قومي وحدت په سیمه کې د سولې ضامن دی!

علامه اقبال په حقه لیکلي چي:

اسیــا یک پیکر آب وگل است
ملت افغان دران پیکر دل است
از فســـاد او فساد اسیا
از کشــاد او کشاد اسیا

چې د افغانستان غونډې کوچنیو او غریبو ملکونوکې د نظم دایجادولو او ساتلو څخه عاجز اوسي او یا په دغه غریبو او بد بخته ملکونو کې دوی دا ډولې شرمانه د خپلو شخصي ګټو او منفعت لپاره ځانونه شرموي او یواځې د خپلو منفعتي ساحو په لټه کې وي ، دنړیوال دولت او حکومت د تعمیر او د نړیوال ګلوبالیزم پروګرامونه او وعدي هم پرته دخود غرضانه دسیسو او تزویر څخه بل څه ندي. لوی او عامه دخیر ښیګڼې پروګرامونه د اُتلیتاریستي حرص او آز په ځای د خدای د انساني خلافت سره متناسب او مطابق دلویي رواداری ،عدل اوانصاف عقیدي او عمل ته ضرورت لري . نن شرایط دومره ګلوبال او دینامیک شویدي چې پخپله د حوادثو عاملین او مجرمین دخپلو حوادثو دشعاع په محیط کې به پخپله ګیر راځي او دخلاصون چاره ترې نه شي لرلې. نو ایا دغه ډول اعمال پرته له جهالت څخه کوم بل منطق لري ؟

د اوباما نوې ستراتیژي د افغانانو لپاره زړه په زړه پاتې شوه ؟

د بوش د نابکاره ټیم په غمجنو دورو کې چې نړیوال یې یو پربل باندې د بې اعتمادۍ ،کرکې او نفرت فضاء ته راکش ، مرګ ،غم او درد یې د هر کور میلمه او ټول جهان یې دداسې مالي بحران سره مخامخ کړ چې په تاریخ کې یې ساری ندې لیدل شوې ،نړیوال سراسري شدید عکس العملونه او اعتراضات او په همدغه زماني مقطع کې د امریکې د جمهوري ریاست په ټولټاکنو کې د اوباما څخه د امریکایي ټولنې د مختلفو اقشارو قاطعانه ملاتړ په ننني یو قطبي نړۍ کې نړیوالو ته ددې زیرې ورکاوه چې نړیوال امپریالیستي نظام نور دژوند حق له لاسه ورکړې او حتماً به د نوي عصر د علمي ـ تخنیکي انکشافاتو او دبشري متقابلو حقوقو او وجایبو سره سم دټول بشریت لپاره د منلو وړ یو نظام جوړوې او ددغه رسالت ناجي به هم د محرومي طبقي نماینده د اوباما په څیر یو کس وي چې په ارزش یې پوهیږي

جمهور رئیس اوباما سره ددې چې په ډیرو ټولنیزو مسایلو او بین المللي پرابلمونو کې لکه د ذروي وسلو تحدیدول ،د ګوانتانامو د زندان تړل ،د روسیي او شرق سره په مجموع کې

په مناسباتو له سره غور کول ، د اسلامي نړۍ سره د دښمنۍ
پرځای د نسبي د روغې جوړې لار خپلول ، د شخصي او
خصوصي زندانونو له منځه وړل او ځینې نورو مناسباتو کې
چپ لورته شنې اشارې ورکړې ، خو په افغانستان کې د بګرام ،
قندهار او نورو شخصي زندانونو په هکله یې چوپتیا اختیار
کړه او د افغانانو په قضیه کې د اوباما نوې ستراتیژۍ زړه په زړه
پاتې او د قاطعانه نظامي عمل سره چراغونه یې بل پرېښودل
. د افغانانو لپاره دا کومه د تعجب وړ خبره نه وه. ځکه ، کله چې
امریکایي حکمرانانو لپاره افغانان د مبهاتو او ویاړ شمله وه او
دوی ته یې د کمونیزم د اژدها څخه نجات ورکړ ،چې شپه او
ورځ یې تر ي ارام خوب نه درلود ،د ژنیو د معاهدې دیوائیني
مسئول حکم په حیث کله چې روسانو او شمالي ټلوالې په
افغانستان کې دیوه ملي دولت د جوړیدو په مقابل کې کودتا
وکړه ،امریکایانو نه یوائې د افغان اولس ننګه ونه کړه ، بلکه
په ټیټو سترګو یې وویل «مونږ دافغانانو په کورنیو چارو کې
لاسوهنه نه کوو » او په راتلونکې کې یو ځل بیا په خړ
سترګتوب د افغان اولس په مقابل کې دنوموړي کودتا په ننګه
ودریدل. نپوهیږم او س چا اجازه ورکړې چې په افغانستان کې
لاس وهنه او ورانونه کوي او په لسګونو زره نظامیان او
ملکیان یې بې پوښتنې او بې پاسپورته ،نه یوائې دافغانستان
خاورې ته داخل ،بلکه په توره د خلکو په کورونو ورننوځې او
سر ،مال او ناموس یې لوټوي؟ د تعجب وړ خبره داده چې اوباما
په داسې وخت کې په افغانستان کې د قاطعانه او بلکه
بیرحمانه نظامي عملیاتو غږ پورته کوي چې د اوباما دولتي او
استخباراتي مسئولینو د افغانستان د دولت ټولې پخوانۍ
خبرې تأئید کړې چې د القاعدې او تروریزم جرړې په پاکستان
او بالخصوص په پنجاب او سند کې ښخې دي او راتلونکې

عملیات به په همدغه وضع الجیش متمرکز وي. لکن اوباما د
توقع په خلاف پاکستاني دولت ته، خو په حقیقت کې آي اس آی
،ته د پنځو کلونو لپاره هر کال یو نیم ملیارد دالره ښکاره
مرستې منظوروي ، د جاپان په غونډه کې ورته شپږ نیم ملیارده
ډالر پیشنهادوي او برخلاف د افغانستان لپاره ۴۰۰۰+۱۷۰۰۰
په ټولو نظامي تحهیزاتو مجهز نظامیان، نظامي وسایل
او وسایط ،روبوت (میخانیکي کمپیوتري سرېګوټي Roboter
) او سبا به امبریون (بیولوژیکي مصنوعي انسانان Embryon
) ور استول کیږي او د عملیاتو پچه هم د ډیورنډ دتشً په نامه
کرښې په دواړو خواوو افغاني پښتني غمجنې سیمې په نامه
راوو تله . څه عجیب تصادف چې دغه ناوړه زړه ستراتیژي
ورسره پیړۍ پیړۍ نه شلیدونکې مختورن اړیکې لري. که په
افغانستان کې د دولت او مخالفینو تر منځ تش په نامه جوړ
جاړې یوائې د بې شمیره قیودو له مخې ممکن ګڼل کیږي ،
د پاکستان دولت لپاره دغه مساعدتونه مصلحتاً بې قیدو
شرطه برابریږي. هغه ستراتیژي چې انګریزي امپریالیزم
دځونورو جریره نماوو سره چې موقعیت یې په نقشه کې په ذره
بین سره نه لیدل کیږي ، څو پیړۍ د مخه د اسیا ،امریکا ،افریقا
او استرالیا د لویو وچو د استعمار او استثمار لپاره غوره کړې
وه او تر نن ورځې پورې یې نوموړي هیوادونه په مختلفو
ډولونو له یوې ورځې څخه بلې ته لا په زیاته کچه استثماروي
او د ګلوبالیزم په دوران کې یې سوپر ګلو بال ابعاد پیدا کړي
دي ، نن هم د انګریز ، دهغه ناخلفه خلف او د پاکستان د بې
تاریخه زیږندې بقاء د انعطاف په یوه نقطه کې تقاطع پیدا کړي
او اوباما د خپلې نوې ستراتیژۍ په عوض همدغه ستراتیژي
زړه په زړه د افغانانو د اذلي سرنوشت په حیث عملي کول
غواړي. څه ډول اوباما په یوه خوله دافغانانو سره هم دښمني او

هم دوستي کولې شي ؟ څه ډول اوباما دوه هندواني په یوه لاس کې نیولې شي ؟ څه ډول اوباما په دوه جالو ودریدلې او خپله پایداري ساتلې شي ؟ څه ډول اوباما کولې شي د افغانستان سره ددښمنۍ په ډګر کې هم خپل حضوراو هم د افغانستان او پاکستان متقابل دوستانه اړیکي وساتلې شي ؟دا به تاریخ ثابته کړي !

د افغانانو سره ددښمنۍ پایلې معلومې دي . څومره چې افغانان په دوستۍ کې ډیر ښه او ربښتیني دوستان ګڼل کیږي ، په دښمنۍ کې ترې هم بل سخت سره دښمن نه شي پیدا کیدلې. اوباما پداسې مساعدوعیني او ذهني شرایطو کې دسیاست په تګر قدم ایښې چې دهر سالم افق په لور دقدم اخستلو امکان لري او همدغه د نني عصر مقضي با القوه او با الفعل حکم ګڼل کیږي ، نپوهیږم ولې یو ځل بیا اوباما دداسې ناکامې ستراتیژۍ د ازمیښت هڅه کوي چې تاریخ په ذوال محکومه کړې او دهغې ظهور اصلاً قانوني او حقوقي مشروعیت نلري. د غه ډول د باروتو زیرمې چې دجهان په مختلفو نقاطو کې ذخیره شوي او په هره جرقه بین المللي دښمنۍ او کړکیچ رامنځته کولې شي ، باید دنړۍ له مخ څخه نابود او دامریکې د نوي دموکرات دولت ستراتیژي نباید په تاریخي لحاظ ددا ډول محکومو ستراتیژیو سره سمون ولري.نن چې د ډیورنډ د تش په نامه کرښې دواړو خواوو ته د پاکستان د بقاء په خاطر دانګریز زړه ستراتیژي له لیري څخه د بې پیلوټه الوتکو(رهبري شوي بمونو) ،راکټونو ،توپونو او له لوړي ارتفاع څخه له B-52 څخه کور کورانه بمونو په زورعملي کیږي ، پخپله ددغه ستراتیژۍ د تاریخي محکومیت په معنا دي. په نظامي ادبیاتو کې دیته نسل کشي وایي ، ځکه چې پداسې مواردو کې مشخص

اهداف نشي تعقیبیدلې او منطقي دانسانانو او نورو ټولو ژوندیو موجوداتو سره یو ځای له منځه وړل کیږي. مشروع ستراتیژۍ، زور ،ظلم او ناروا ته ضرورت نلري او د بین المللي منل شوو اصولو له مخې یې باید هر څوک ومني. اسرائیل په فلسطین کې فلسطینیان اول له منځه وړي او وروسته یې په تور لست کې نیول کیږي. دلته هم کوچنیان ،ښځې ،سپین ږیري او بسته فامیلونه له منځه وړل کیږي او وروسته تر دوه کلن ماشومه پوري پرې د القاعدي ټاپه وهل کیږي. پخپله امریکایي مقامات پدې قانع دي چې القاعده په سند ، پنجاب او عربو کې ناست دي او یا همدغه پاکستاني الاصله او عربي الاصله کسان چې په امریکا او اروپا کې استوګنه لري او د د غه ملکونو تبعه ګڼل کیږي ، دهشت ګرانه اعمال سرته رسوي . که پښتانه جنګیږي د خپلې عقیدې ،دین او خپلې خاورې په خاطر به جنګیږي . د عقیدي تقدس او دتماتوبي ساتنه دهر انسان حق او د ملګرو ملتونو په منشور کې تسجیل او ټولو هیوادونو په اتفاق دا خبره منلې ده. په دغه ډول اظهر المن الشمس رسوا سیاسي لوبو کې باید اوباما د لوی جهاني مونیپولار طاقت په نماینده ګۍ ځان ښکیل نه کړي ، او که غواړي په دغه چارو کې مداخله وکړي ،باید دحل عادلانه لار یې ولټوي. که دغیر عادلانه لارو ددغه قضي حل ممکن وي ،تر اوسه پورې به سرته رسیدلې وي.

د جورج ډبلیو بوش په اته کلنه دوره کې د هغه رسوا او په جاني جرمونو تورن او محکوم ټیم دټولې نړۍ په کچه دښمن قوتونه یو تر بله سره د دوئیل «تن په تن جګړي» په پوله ودرول او دمرګ قاصد هره ورځ د هر کور دروازه ټکوي او نړیوال یې د

طاقت فرسا فزیکي او روحي فشار لاندي دليونتوب تر پولې رسولي دي. کوم ټیم چې په افغانستان کې، دجورج بوش په دوره کې د واک په ګدۍ کښينول شوې، هر کس يي په جنګي جرمونو، د بشر له حقوقو څخه په سر غړونه، د مخدره موادو په کر کيله او قاچاق، اختلاس، رشوت، غصب ،غبن، اختطاف او بې شميره نورو ورانکاريو مجرم او متهم ګڼل کيږي. بوش غوښتل د هغوی په واسطه په افغانستان کې ټولنيز ،حقوقي او قانوني نظام جوړ کړي، چې اصلاً بايد پخپله دحاکمانو په سرکوب تمام شوي وای. ځکه خو نه يوائې دغه نظام جوړ نه شو بلکه په لسګونو مليارده ډالر چې د افغانستان سره مرستې شوي ،د خارجي او افغاني ټيمونو تر منځ درغل شوي او نن يي يوائيې يو پر بل باندې پوچ تهمتونه او دعوې پاتې دي. داسې معلوميږي چې د اولسمشرۍ د ټولټاکنو په درشل کې د بارک اوباما حکومت ددغه ستري فاجعې سره په بې حوصله ګۍ او سطحي برخورد کوي او ددغه ټيم د بې شميره کسانو له جملې څخه چې يو ځل بيا په تقسيم د نعماتو، لکه د مچانو په مرداری راټول شوي، په پټو سترګو يو تن په اصطلاح د اولسمشر په حيث وټاکي. دا به دافغان اولس په حق کې د اوباما (د امريکي د عملي سوسيال دموکراتيزم علمبرداري او د بشر د حقوقو حافظي ټولنې)داسې نه بخښونکې ګناه وي چې پخپل عمر کې به يي تلافي نه کړې شي!

د حرکت خپروني
"پنځمه کليزه"

د افغانستان،افغان اولس ،افغانيت او پښتونولۍ سره زما مناسبت ،لکه د حرکت دمفهوم سره،د ځانګړي مستعار نوم ،د خپرونې د نوم او دعلمي تيزس د نوم په حيث درې اړخيزه ،د بل هر ارزش څخه با ارزښه او ددغه ارزښونو په وړاندې زما دريز يوائې دهغه شاعر په قول چې وايي:

چې زما د بڼ اغزي ته کاږه ګوري
وايم اور شوې د هغه په ګلستان

به هميشه يو شان پاتې وي. پنځه کاله دمخه ما د خصوصي مطبوعاتي فعاليت په پيل سره خپل دغه دريز هيواد ،خلکو ،خپل علمي تيزس او دنړيوالو ذات البيني مناسباتو په باره کې په لنډ ډول داسې فورموليندي او دخپلې خپرونې له لارې مې د نړيوالوتر اګاهي او پوهاوي رسولې وو.

حرکت د يوې خپرونې نوم دې چې دمطبوعاتي نړۍ په ورشو نوې قدم ږدې.دغه نوم که پرون د شخصي يا کورني تخلص،نن د خپرونې دنوم او سبا ته به د پوهانو په شريکه هڅه په نوي فلسفي فکري محور، نوي علمي څيړنيز متوداو يا نوي فلسفي مکتب بدليږي ،په ټولو حالاتو کې ددغه فلسفي ــ فزيکي

مقولې لوی جهاني تکویني ماهیت تل په نظر کې وو او اوس هم پدې عقیده یم چې حرکت د نوي فلسفي طرز تفکر نوم دې چې ټولې پدیدې او واقعیتونه یوائې دعلمي منطق ،استدلال او مناسبتونو له مخې، پرته له ذهنیګریو، په پوره امانت دارۍ سره څیړي او دتل لپاره په علمي اصولو او قوانینو باور لري او ورته وفاداره پاتې کیږي.

دا نومونه به هیڅکله شخصي ځانګړې اړه ونلري اوویاړ به یې دهغه چا په نصب وي چې پدې لار کې زیات زیار وګالي، زیاتې بریاوې ترلاسه کړي او ددغه نوي فلسفي طرز تفکر د قوانینو او مقولو دفورمولبندیو په سیستماتیک تشکل اودیوه نوي فلسفي مکتب دارګانیک علمي جوړښت په رامنځته کولو کې پایدار او چټک قدمونه واخلي.خو زما په عقیده دغه ډول پدیدې به همیشه دعصر او زمان دجمعي شعور مظهر اود حی علی الفلاح چیغه وي چې یوه تاریخي مرحله په بله اړوي،د اولسونو دقیوداتو کړۍ ماتوي ،نوې ساه ، نوې تحرک او نوي ازادي ګاني وربښي ، نو ځکه یې ویاړ او ګټې هم جمعي او شریکې وي.

دا خپرونه چې ټول سیاسي ،ټولنیز او اقتصادي مسایل به په عام ډول علماً څیړي خو په خاص ډول به دنوي فلسفي فکري نظر او لار تعقیبوي ، نو ځکه یې د « **حرکت** »په نامه نوموؤ .

حرکت په عالم الاسباب کې د خدای دلوی علم دعامې قانونمندۍ او دهغې دټولو خصوصي حالتونو په پروسه کې دټولو پدیدو دظهور او متقابلو اړونده مناسباتو دعلت او معلول مسبب ګڼل کیږي. دالوی جهان موجود دې ځکه چې متحرک دې او متحرک دې ځکه چې موجود دې.دا جهان

همغومره متنوع ،متفاوت ، رنکارنګ او متغیر دې لکه څومره چې حرکتونه متنوع، متفاوت ، رنګارنګ او متغیر دي. دا جهان همغومره ابدي دې لکه څوره چې حرکت ابدي دې.لوی خدای دخپل لوی علم دعامې قانونمندۍ له مخې دلوی جهان او حرکت متقابل ابدیت او موجودیت یو تربله سره لازمي ابدي علت او معلول ، قایم با الذات اوخلل ناپذیر ګرځولي او یوائې دقضاء او قدردلوی علم دجبر او اختیار له مخې په کې تغیر او تصرف ممکن ګڼل کیدې شي.

پدې ورستیو وختونو کې په افغانستان اود هیواد له پولو څخه بیرون ډیري خپروني خپریږي. هغه څوک چې په ایمانداری سره دغه کار سرته رسوي او هدف یې ټولنیز خدمت اوسې ، مونږ یې هرکلې کوؤ. ددغه خپرونو په سرخطونو کې معمولاً ډېرې کسان خپله خپرونه ، مجله ، اخباراو داسې نور بې طرفه ، ازاده ، مستقل ، ملي ،اسلامي او داسي نورو نومونو باندې نوموي.زما په نظر ، هر یو نوم چې چا پرې خپله خپرونه ، ټولنه ، حزب ، اخبار ،سازمان او حتا خپل ځان نومولې ، په هره یوه نومونه کې مشخص طرف ، دریز ، مرام ، او هدف وجود لري. زه نه پوهیږم چې څه ډول مونږ ددغه څرګندو مفاهیمو ترشا اګاهانه ، ناخود اګاه او یا تجاهل العارفانه خپل ځانونه ،اهداف او یا خپل پاک اوناپاک ارمانونه پټوؤ ؟حال داچې دغه ډول د مفاهیمو تحریفاتو ، بدعتونو او نورو لکه انتر ناسیونالیزم او استعمارد تورې پردې تر شا چې غربي نړۍ خپل امپریالیستي ناولي ارمانونه تر نن ورځې غواړي پټ وساتي ، یا هتلر د ناسیونال سوسیالیزم ، شوروي اتحاد د سوسیالیزم او کمو نیزم او ځیني نور دپاکو دیني عقایدو اسلامیزم ،بودیزم

،عیسویت ، یهودیت او نورو څخه هم غواړي ناوړه استفاده وکړي ،د پاکو او مقدسو ارمانونو څخه ددغه ډول غولوونکو هڅو او ناوړه ګټې اخیستنې لا پخوا رسوا شوي او حتا په ګرم بازار کې نور چلش نه لري.

مونږ ټولې دغه ډول پدیدې نسبي ګڼو ،نو ځکه له لومړۍ ورځې څخه وایو چې مونږ هیڅکله بې طرفه نه یو .مونږ ټاکلې او مشخص هدف، طرف او ارمان لرو . زمونږ طرف له هرڅه دمخه زمونږ ګران هیواد افغانستان ، افغان اولس، دهغوی ملي ګټې ،منلي رسوم ، عنعنات ،عقاید او مقدسات او وروسته له هغې بین المللي او عام انساني تعلقات او تعهدات دي چې په پوره ایمانداری به یې پلوي او دفاع کوؤ او نور به هم دې کار ته اړ باسو .

د ازادۍ، استقلال او ملي موقف په باره کې زمونږ نظر دادې چې دقضاء او قدر دعام قانون له مخې مطلق مختار او مطلق مجبور وجود نلري او هر اولس ، ، هر دولت او هر څوک پرته له امتیاز څخه مجبور او مکلف دي یو شان بین المللي عامه نظم ، منل شویو تعهداتو ،قوانینو او نورماتیفونو ته غاړه کښیږدي. دسر غړونو په صورت کې به زمونږ دریز دهمیش لپاره متقابل وي.

د ملي او بین المللي تناسب په سیالۍ کې به زمونږ موضعګیري دتل لپاره د بین المللي اصولو او قوانینو په نظر کې نیولو سره سره دملي موقف څخه د کلکې دفاع په طرف وي.

اسلام زمونږ دافغانانو او دیوه ملیارد څخه زیاتو مسلمانانو بر حق دین دې. مونږ د اسلام په مقدس دین پا بند او کلک معتقد یو . د نورو ادیانو دپلویانو درناوې کوؤ ، په مقابل کې

یې دجبر او زور استعمال روا نه بولو او یوائې د «وما علینا الا البلاغ» اصل او حکم ته معتقد یو. خو هغه څوک چې په ناروا او سپین سترګتوب سره تروریزم ،بنیاد ګرایي او یا بل هر ډول خرافات د اسلام په نوم پورې تړي او پدې بهانه خپل ناروا سیاسي اهداف عملي کول غواړي ،زمونږ لپاره هیڅکله د منلو وړندي او پدې باره کې سپیناوې خپله ملي او اسلامي دنده بولو .

مونږ افغانستان دټولو افغانانو ګډ کور بولو او کومې دښمنۍ او بې اتفاقۍ چې د مغرضو هیوادونو او دهغوی دلاسپوڅو لخوا دورونو قومونو تر منځ ایجاد شوې ،له منځه وړلو او دوروری دباوري فضاء درامنځته کولو لپاره به هڅه کوؤ. مونږ پدې کلک باور لرو چې د افغان اولس خوشبختي ، پرمختګ او پایښت په ملي وحدت کې دې، افغانستان یوشان دټولو افغانانو ګډ کور دې . هغه به د سترګو دکسي په څیر د بین الافغاني او بین المللي منل شوؤ اصولو او قوانینو له مخې په پوره ایمانداری او تقوا سره ساتو .

مونږ دګاونډي ، اسلامي او دنړۍ دټولو هیوادونو سره د بین المللي قوانینو او اصولو سره سم سیال مناسبات او دوستي غواړو او په دغه اصولو پا بندي خپله ملي ، اسلامي او بین المللي مسئولیت او دېن ګڼو او دمتقابل لوري څخه هم همدغه ډول تقاضا لرو .

مونږ په بین المللي منل شوؤ قوانینو ،اصولو ،تعهداتو ، منشورونو ،پریکړو ، ...باندې دټولو لویو او وړو هیوادونو یو شان پابندي غواړو او داکار دبین المللي نیکو اړیکو ،دتروریزم له منځه وړلو او نړیوالې سولې دتأمین عمده او اساسي اصل او

يوائيني ضامن

بولو. نړيوال منل شوي قوانين ،اصول او نورماتيفونه چې په نړۍ کې د ټولنيز عدالت ، نړيوالې سراسري سولې او په سوله کې د ټولو نړيوالو د يوشان سولييزګډ ژوند او دټولو افرادو مساوي متقابل حقوق او وجايب تأمينوي ، منل او ملاتړ يې د هر اولس او هر چا لپاره يو شان حتمي او ضروري ګڼو .

پنځه کاله پوره مونږ د خپلو هيوادوالو او دوستانو بې غرضه او بيشائيبه مرستو په ملاتړ دغه ارمان په پوره رښتينولۍ او امانتدارۍ سره روزلې او پاللې او لدې وروسته هم زمونږ دغه عزم او نيت نه ماتيدونکې او خلل ناپذيره دې.زه د خپلو دغو دوستانو او هيوادوالو دنيکو مشورو او ملاتړ څخه د زړه له کومي مننه کوم .

کوم شې چې ما ډير زوروي ،هغه په علمي سفرکې زما يوازيتوب دي. شک نشته دغه ډول علمي سفرونه معمولاً يواځې وي . خو دا هيڅکله ددې معنا نلري چې څوک دي،د ملي ،قومي،ژبني،مذهبي او نورو تعصباتو او تنګنظرۍ له مخې،د علم څخه د کرکي دلايل ولټوي . زه ديوه افغان په حيث د علم او قانونمندۍ نه خبري کوم ، زه مدعي نه يم چې ټولي خبري مي رښتيا دي ،زه غواړم ستاسي انتقادونه واورم ، ما له لغزشونو او ښوئيدو څخه وژغورۍ ، لا اقل يوه د حق خبره اظهار کړي ، له ما سره هرڅوک هر نيت او تعصب لرلي شي ،خو دعلم سره تعصب لرل بې معنا او بې مفهومه ځکه دې چې علم قضا ،ديتر منيزم او جبر دې ، او دجبر د تعميل مخنيوې هيڅوک نه شي کولې. دبلې خوا علم ټولنيزه پديده او او هيڅوک حق نه علمي

لاسته راوړني خپل شخصي مال او متاع او يا په ځان او يا بل شخص پورې وتړي .نو په هغه صورت کې چې علم ټولنيزه او لاسته راوړنه اوسې او يواځې په ټولنيز مشترک ملاتړ او عمل تر سره او يواځې همدغه ټولنيز مشترک ملاتړ او عمل يې لازمي او کافي شرط ګڼل کيږي ، نو تعصب او تنګنظري ورسره په کوم دليل ممکنه ده ؟دعلم سره بد دځان سره بد او ښه يې دځان سره ښه دي.

کوم ازمايش او کومه جفاء چې د افغانستان په جنګي تياتر کې د افغان اولس سره نژدي ديرش کاله د نړيوالي اوداخلي افغاني مافيا لخوا دټولو منل شوو قوانينو او نورمونو په خلاف دوام لري ،هيڅ توجيه او دليل ورته وجود نلري او نه بې ګناه او بې دفاع افغان اولس ددي سزاوار ګڼل کيږي. په افغانستان کې اوسنۍ وضعه او حالت د جنوسايد او نسل کشۍ څخه پرته په بل ډول نشي تعريفيدلي. تر اوسه پورې ډير په جنګي جرمونو تورن جنګسالاران دافغانستان په جنګي تياتر کې وازمايل شول ،خو وضعه له يوې ورځې څخه بلې ته بدتريږي او دا ځکه چې د وضعې ښه کول د هغوی هدف نه دې. انګريزانو د خپلو پخو انيوناوړه اعمالو د ناوړه پايلو تجربو څخه ليکلي چې: افغانستان ته دلښکرو ننوتل اسان کار دې ،مشکل يې ساتل او له هغي څخه بد تر يې وتل دي . په برطانوي لښکرو بيا هغه پخواني قيامت راغلي دې. مونږ همغسي چې د افغانانو د مرګ ژوبلې پلوي نه يو ، د بهرنيانو مرګ ژوبله هم نه غواړو. معلوميږي چې بهرنيانو په افغانستان کې د لښکرو خولا څه چې د قرارګاهو د ساتنې استعداداو توان لاسه ورکړي دې ، نو ځکه يې دقوماندې د ګرځنده

هوايي محلاتو لپاره «اواکس» الوتکي استخدام کړي دي. افغانان زور نه مني ، يو اځې ښه نيت مني. راشئ ټول خپل ښه نيتونه ددغه ستونځې د حل لپاره سره يو کړو. په غير صورت کې به يې پايلي لکه دتل په څيروي . د بلې خوا په افغانستان کې ستاسې تنني د نسل کشۍ او غير انساني د جنوسايد پرو ګرامونه ، چې تاسې يې د خپلو خلکو څخه په هزار نېرنګ او فريب پټ ساتئ ، لکه څرنګه چې نړيوالو ته رسوا ياست ، خپلو خلکو ته به هم رسوا شئ.

دموکراسي او انتخابات

څه واده به دهغي خواري دختروي
چي نکريزيي خپلي ويني دځيګروي

سره ددې چې دموکراسي او انتخابات لازم و ملزوم او انتخابات ددموکراسۍ لپاره لازمي شرط ګڼل کيږي ، خو په نني نړيوالو سرمايداري مناسباتو کې يو اځې انتخابات دي چې دموکراسي يې د سرمايي په بې مفهومه بېروکراسۍ او د حاکمې طبقې په ديکتاتورۍ اړولې ده.

د قانون ،سياست ،حقوقو ، ټولنپوهني ،ټولنيز عدالت ،سولي ، دموکراسۍ او ټولنيز سوکاله ژوند پوهانو ، پلويانو او مبارزينو پدې خبره اډو فکر ندې کړې ،کله چې دحکومت دبقاء عامل او وسيله (لکه چې د لغوي او اصطلاحي معنا او مفهوم څخه يي واضح او څرګنده ده)، تحکم ، برلاسې ، واک ، اقتدار ،پوليس ،اردو او جاسوسي سازمانونه او سي ، څه ډول دد موکراسۍ په عامل او ضامن بدليدلې شي ؟ دموکراسي او حکومت دوه متضادي ديالکتيکي پديدي دي چې يو بل نفي کوي او سرمايه د حکومت دتحکم نا بکاره وسيله او عامل ګڼل کيږي.پوليس ، عسکر ، لښکر ، چاکر ، نوکر ،توپ ،ټانک ،طياره ، اداره ، قانون ،حقوق ، مطبوعات ، دموکراتيک

نهادونه ، بنیادونه ، ارگانونه ، انستیتوتونه او دیته ورته موًسسات چې د حکومت څخه د اولس د نجات ضامن گڼل کیږي د سرمایي خاوندانو یې د خپلو سرمایو په قوت په اصطلاح د خپل منتخب حکومت په زور ، ددي په عوض چې اولس دغه ټولې اداري پخپل واک کې ولري ، حکومت غصب او په انحرافي شکل یې د اولس پرضد په ډیر بې رحمانه شکل پکارو ي. دموکراسۍ هیڅکله وجود نه درلود او نه به یې ولري او په اصطلاح دموکراتیک استثمار د تاریخ په اوږدو کې د حسابي تصاعد په کچه نه بلکه همیشه دهندسي تصاعد په کچه لوړ تللې دې . هره دموکراسي یعني د معین ټولنیز ــ سیاسي نظام او ټاکلي متشکل حکومت دیکتاتوري او دنن ورځې دگلوبالیزم په کچه حاکمې طبقې بې حدو حصر استثمار گڼل کیږي. نني سیاسي ــ ټولنیزم نظام یعني نني نړیوال مونیپولار امپریالیستي حکومت او اقتدار ،یعني نړیواله سرمایداري مافیا او یا په بل عبارت نننۍ سراًسري نړیواله کرکه او نفرت ،ترور ،وحشت ،بربریت او یو تربل وژنه او با الاخره عامه تباهي. ځکه چې سرمایدار ځان او اولاد له لاسه ورکولې شي ،خو سرمایه نه.

نابغه عالم او شاعر گل پاچا «الفت» لیکي:

په لښکرو ، په عسکرو پهره دار
خزانې خپلې ساتلې شي سرکار
خو دعام نفرت نه ځان ساتلې نشي
په توپونو ، په ټانکونو زرهدار

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ (۱۳)

ترجمه : اي خلقو بیشکه مونږ پیدا کړي یې تاسې (ټول اصلاً)

له یوه سړي چې (ادم) او له یوې ښځې چې (حوا)ده او گرځولي یې مونږتاسې ځانگې او قبیلي قبیلي لپاره ددې چې وپیژنې یو له بل سره بیشکه چې ډیر مکرم او معززله تاسې څخه په نزد دالله ډیر متقي ادب لرونکې ستاسې دې .بیشکه چې الله تعالي ښه عالم ډیر خبر دار دې.

پوښتنه پیدا کیږي ،څوک نن په ټوله نړۍ کې دغه ارزش ته ارزش قایل دې؟ کوم یو له دغه ۴۳ جمهوري ریاست ته له افغاني کاندیدانو څخه د تقوا ، کرم او د خلکو په نزد د درناوي او اعتبار خاوندان دي ،پرته له دې چې له خارجه وارد شوې ،اجنبي ښه خدمت گذاره ،وطن او اولس دښمنه اوسې ، په سلو ، زرو فسادونو ، خیانتونو ، جنایتونو او د پردو سره دوطن او اولس د سرنوشت په سر معاملگریو په دوسیو یې ډیپو گان ډک کړي ،د پردیو د گټو دساتلو په خاطر په ښکاره ډانگې گرځوي او دمختلفو استخباراتیسازمانونو په اړیکو لرلو ویاړ کوي.

هو ! حکومتونه په حقیقت کې هغه غداران دي چې خپل ټول روا امکاناتو یواځې په ناروا ډول د خپل حاکمیت او اقتدار په لارکې په کار اچوي . نو ځکه زمونږ کاندیدانود خارق العاده بې بنیاده او بې مورده

خد متونو لافې لا ختمې نه وي چې سمدستي ولایتونوته د اولسوالیو لوړولو ، د وزارتونو ، د جمهوري ریاست دمعاونتونو او نو رو امتیازاتو په سر د معاملگریو خوندور اوږده بحثونو دوام پیدا کړ. پدې صورت کې افغان اولس له دغه ډول ټولټاکنو او کاندیدانو څخه د څه ډول خدمت آو چا لپاره توقع لرلې شي ؟ په افغانستان کې ټول میشت خارجي

قوتونه او مختلفې نمايندګۍ نه يو وار بلکه په وار وار د خپلو دغو زړو شاجانيانو په بې کفايتۍ او په افغانستان کې د ادارې ،قانون ،حقوقو ،...او په کل کې د نظام په نشتوالي په وار وار اعترافونه کړي. که دا خبره سمه وي ، ټولټاکنې د کومو اصولو او نورمونو له مخې کيږي؟ د څه لپاره کيږي ؟ او څه ارزش به ولري ؟.

افغان اولس د جفا سزاوار ندې !

له درې لسيزو څخه زياته موده له هغې ورځې څخه تيريږي چې د افغان اولس پر ضد نا برابره او غير عادلانه جنګ دوام لري. په نړۍ کې د ټولو چارو ،اجرأتو او مناسباتو لپاره په ملي او بين المللي کچه ټاکلي قوانين ،اصول ، نورمونه او معيارونه وجود لري او دهغې له مخې ټولې چارې سر ته رسيږي .هغه څه چې د افغان اولس په سرنوشت او حق کې روا ګڼل شوي او هره ګړۍ او لحظه پيښيږي له هيڅ يوه دغه قوانينو ، اصولو او معيارونو سره سمون نلري. افغان اولس بې تعصبه ،بې ريا ، په ازادۍ مين او دټولو ملي او بين المللي منل شوو اصولواو قوانينوملاتړې اولس وو اودې.زه نه پوهيږم دکوم ځنګل اوکوم بربريت د قوانينو او اصولو له مخې ورسره کړه وړه او معامله دوام لري.

د درې لسيزو راپدې خوا په اصطلاح د نړۍ ټول متمدن ، پرمختللي او د سولې ، دموکراسۍ ، ټولنيز عدالت او د بشر د حقوقو پلوي او علم بردراه هيوادونه په شکل دا شکالو د افغانستان په ټولو مسايلو او قضاياوو کې ښکيل او په مختلفو ډولونو د افغان اولس په وړاندې د نه بخښونکي ګناهونو عاملين او جرمي مدعيان ګڼل کيږي.دوۍ بې دليله او

بې موجبه دافغان اولس په حق کې هره جفا او ناروا روا ګڼلې او په یوه او بله پلمه، په غلطو او درواغجنو شعارونو ،په ناروا او ظالمانه ژستونو ،تاکتیکونو ، ستراتیژیو او نظامی اپراتیفی سوق الجیشیو افغانان تیر ایستلي او حتا د غم او ښادۍ په حساسو شیبو کې یې په نه جبرانیدونکو تلفاتو او غم ودرد اخته کړیدي. د روس د یرغل په وخت کې یې دافغانانو د حقه حقوقو ددفاع په بهانه ، افغان اولس څخه د سون دموادو په حیث ګټه واخیستله او نه یوائې دپخواني شوروي اتحاد څخه یې د ویتنام انتقام واخیست ، بلکه ټول د شرق او غرب ، کاپیتالیزم او کمونیزم ، امریکي او روسیي،C.I.A او K.G.B ذات البیني عظیم پرابلمونه د افغانانو د سرنوشت سره غوټه او د نژدې لس ملیونو شهیدانو .معیوبینو ، اواره افغانانو اود افغانستان د ټولو مادي او معنوي بنیادونو او شتمنیو د تخریب په ارزش یې میدان وګټه او په هغه بې حسابه تریلیو نونو ډالرو چې هر کال به یې د ساړه جنګ ، کمو نیزم پر ضد مبارزه او ددریم نړیوال جنګ د امادګۍ په لار کې مصرفولې ، نن د ګلوبال نړیوال مونو پولیزم اود پخوانۍ زړې استعماری ستراتیژۍ له مخې د نړیوال سراسري مونیپولار حاکمیت او سلطنت د لاسته راوړلو په خاطر یې د ژوند په ټولو اړخونو او ابعادو کې په پټو سترګو وحشیانه حملې دوام لري.

داسې وایي چې امریکایان په سیاست کې دوستۍ او دښمنۍ ته هیڅ ارزش او تعهد قایل ندي او په ډیره اسانۍ سره د هغې ځایونه سره یو په بل بدلولې شي ،پدې خبره کې اوس مونږ هیڅ شک نلرو .دروغ ،ناروا او ظلم د هغوی د سیاست

اساسي رکنونه او په دغه بنیاد هر ډول سازش او کمپرومایز د هغوی د سیاسي دکتورین اساسی قانوني جز ګڼل کیږي ، چې په افغانستان کې د هغوی د دیرش کلن سیاسي حضور په دوره کې مونږ ددغه ډول لغزشونو او خاینانه مانورونو عیني شاهدان وو . دوی په افغانستان کې دافغاني ټولنې واقعیتونه او حقایق هیڅکله په نظر کې نه دي نیولي او ارزش ورته نه دي قایل شوي. د بن په په کنفرانس کې ددې په عوض چې دملي وطنپرستو مشرانو ، روحانیونو ، د تحصیل او تجربې لرونکو ملي کدرونو څخه ټولنیز پراخ بنسټه موقت ،انتقالی او بالاخره منتخب دولت او نظام د یوه سیال بدیل په وجود کې جوړ او سیله معامله ورسره وکړي ،دروس سره معامله ګرې شمالي ټلوالې ،د قبرس په ګروپ او د پخوانی پادشاه محمد ظاهرشاه په پسیفي ډلې چې درې واړو ډلو هیڅ ټولنیز بنیاد نه درلود اتکاء وکړه او د هغوی په انتخاب سره یې خپل ناولې نیت ،چټل او ناولې سیاست او د خپل بازاري سودجویانه او آزمندانه لوبو په څیره خپل اصلي مخ ،ماهیت او اهمیت څرګند کړ . په افغانستان کې دامنیت د تأمین په خاطر دزرګونو موجوده نظامې جنګي ،ترانسپورتي الوتکو ،ټانکونو ،جنګي ـ تخنیکي وسایطو ،وسایلو، وسلو او دهر څه څخه مهم د سلګونو زروباتجربه او تحصیل لرونکو فداکارو او وطنپرسته افسرانو او سربازانو څخه په موقع ګټه ونه اخیستې شوه او تر الوتکو پورې ،ټانکونه ، او جنګي ـ تخنیکي وسایط تخریب او د پاکستان په کباړ خرڅ او ددې خاوری اصیل افسران او جنرالان چې داردو او حتا دمملکت د اداري جوګه وو ،نن هم د لارې په سر الوګان خرڅوي او ددې خاورې اصیل بچیان په خپل

ملک او یا نورو ملکونوکې اواره ګرځي. معلومېږي چې شعار یوځه او هدف او عمل بل څه دي. نو ځکه په ملک کې نظام، اداره او قانون وجود نلري او نه یې په راتلونکي کې امکان او احتمال په سترګو کیږي. حال دا چې هر یو د دغه مملکتونو څخه پخپل ملک کې ترلې ټولنیز نظام، اداره او قوانین په ټول قوت سره حاکمیت لري. خو زمونږ په مملکت کې د همدغه «متمدنو»، «پرمختللو»، «ترقی پسندو» او «دموکراتو» هیوادونو په حضور کې ټول بنیادي افغاني ارزښونه رنګیږي او د همدوی سره په تباني، دهمدوی په مساعدت او حمایې لاندې فساد، رشوت، اختلاس، دمخدره موادو قاچاق، غلا، انسان وژنه او انسان تختونه او ۱۰۰۱ نورې منفي پدیدې خورا لوړې کچې ته رسیدلې او لا لوړیږي او د افغاني ټولنې د ورځني ژوند دود او دستور ګرځیدلې. له هغې ورځې څخه چې ددوی منحوس قدمونه افغان سپیڅلې خاورې ته د امنیت، بیا ابادونې او مرستې په پلمه را ننوتې دي، امنیت په کلي ډول خپله بستره د افغانانو له خاورې او له جهانه ترلې او د دوی ددغه پالیسۍ له مخې چې «کوربه ته وایي بیدار اوسه او غله ته وایي ورځه پرې» نن په هیواد کې د ځنګل قانون حکمفرما، خو پړه په هر صورت د افغان لورې په اوږو پرته ده. نن زمونږ د امنیت ساتونکي خپل ځانونه نشي ساتلې او خپلې قرارګاوې د هر خس او خاشاکاو حتا د کډوالو د څادري ستر ځایونو تر شا پټوی او د خپلو مخالفینو د سنګرونو د بمبارد او ددوی په آند بچه ترسانک په خاطر پرته له دې چې له لوړې ارتفاع بمونه غورځوي، یا یې په بې پیلوټه بمی الوتکو ولي او یا پرې له لیرې ویشتونکو توپونو او راکټونو حملې وکړي، بلکه چاره

نلري. دا ډول تاکتیک، ستراتیژي او عمل د بیوسۍ او ضعف ښکندوی او په سیاسي ـ نظامي ادبیاتو کې ددې عمل ساده افاده او تعبیر نسل کشي ګڼل کیږي، ځکه چې د اهدافو تشخیص او تمیز پکې په هیڅ صورت ممکن نه دې او د کلي کور په اصطلاح ورته د ړندو غرګې یا ګوزار ویل کیږي. د بیا ابادونې د پروګرام له مخې ټول افغانستان په مقبرو بدل او هر ځای سره بیرغونه زړیږي او د عاجلو مرستو دولتي پروګرام یوازې دا شوې چې هر مقتول شهید په ۲۰۰۰ زره ډالره او هر معیوب په ۱۰۰۰ ډالرهپه بیه واخلي.

دې کې شک نشته چې پورتنۍ خبرې به مونږ د احساساتو له مخې کړې وي، پداسې شرایطو کې پرته له احساساتو، د تعقل فرصت چاته کله میسر کیدلې شي او کله ځای لري، خصوصاً، کله چې په وطن کې چارواکی یوازې د پړو ناروا چارو مسئولیت ولري او د صلاحیت پر ځای یوازې د خپل اولس زورول او شتمنیو لوټولو فرصت ورکړې شوې، او همدغه لوی غنیمت ګڼي. پردې هم د «به ما چی» له موقف څخه د ښو او بدو چارو او مسایلو سره یوشان بې تفاوته کړه وړه لري. یعنی چې په ملک کې پخپله چارواکي او دهغوی د چارو متولیان او مسئولین اعتراف کوي چې په ټولنه کې نظام، قانون، اداره، د ښو بدو تمیز او پوښتنه نشته، نو ایا په داسې شرایطو کې به منطق، منطقي فکر یا ارزونه کول بې مورده او یا پخپله دغه عمل بې منطقي نه وي؟ په اوسنیو شرایطو کې ټولې خبرې پوچه ډرامه او مطبوعات د لعنتې پدیدې په حیث دحاکمې فاسدې طبقې د لاس حربه ګرځیدلې او ګټه یوازې هغه چاته رسي چې طرحه او برنامه ریزي کوي یې او ویونګو

یوائې پنځه تنګې مزدوري غنیمت ګڼلې.

هو ! مونږ پدې هم پوهیږو چې افغانستان د ملګرو ملتونو، د غیر منسلکو هیوادونو ، اسلامي ټولنې او اسلامي کنفرانس د غړو هیوادونو فعال او متعهد غړي په حیث د نورو هیوادونو په څیر ازاد او د مشابه حقوقو او وجایبو لرونکې هیواد دې. افغانانو تل د ملګرو ملتونو د بشر د حقوقو نړیوالې اعلامیې ،دامنیت د شورا میثاقونو او کانوانسیونونو ، پریکړو او تعهداتو ته ، پرته د نظامی تړونونو څخه متعهد پاتې شوې او په فعالانه او مسئولانه ډول یی منلې یا رد کړې دې . مونږ پدې پوهیږو ، ټول خارجي قوتونه چې زمونږ په هیواد کې حضور لري ، په خپلو هیوادونو کې یې د خوشبخته ژوند شرایط برابر کړیدي.دوی کولې شول مونږ ته هم همدغه ډول شرایط برابر کړي. دوی نه یوائې دغه کار نه دې کړې او نه یې غواړي، بلکه زمونږ د ټولو بدبختیو اصلي عاملین همدوی دي. افغانانو تل هڅه کړې د ټولو هیوادونو سره متقابل دوستانه اړیکې ولري ، دا یوائې اجنبیان دي چې تل یې افغانانو ته د دښمنۍ په سترګه کتلي او تل یې د اجنبې پرسته عناصرو په ګمارلو ،دافغان اولس پر ضد توطیي جوړې کړیدي .

د ۲۰۰۱ کال د ۹/۱۱ او خصوصاً د بن د بې بنیاده او بې مفهومه کنفرانس څخه را وروسته په حقیقت کې د همدغه بهرنیانو او دهغوۍ پورې تړلې بیګانه پرستو عناصرو د توطئو په نتیجه کې په افغانستان کې سیاسي ، اداري او حقوقي خلاء ساتل شوې او په دې وروستیو وختونو کې د تش په نامه انتخاباتو په دسیسه دغه خلاء نوره هم اوږده کړې شوه

تر څو فرصت طلبه ،استفاده جو او خاینو عناصرو لپاره ددې خته برابره شي ، چې وضعه د بعدي لاس وهنو لپاره دومره ویجاړه کړي چې بیا د جوړیدو نه وي.

پدې وروستیو وختونو کې د وضعې کنترول مشکل شوې او دهر چا څخه لاره ورکه ده. اروپایي او امریکایي لوړ پوړو چارواکو وقت وناوقت د افغانستان په لور منډې رامنډې پیل کړي او افغانانو باندې انتقادونه او ګواښونه له هرې خوا زیات شویدي ، چې که سمون رانولي نو خپلې مرستې به بندې او خپلې پښې به له دې ملکه یو ځل بیا سپکې کړي ؟دا پدې معنا چې ټوله ملامتیا او ګناه ګوندې دا صیلو افغانانو لخوا ده او باندیني هیوادونه او د هغوی غلامان ټولې چارې په سپینو چېنو او سپینو دستکشو کې سرته رسوي،حال دا چې دوی هر یوه په وار وار خپل ځانونه او یو بل سره پخپله ملامته کړي دي. تهمتونه او په نورو د خپلې پړې اچونه هیڅکله د موجوده پرابلمونو د حل لار نشي پیدا کولې. ښه به داوي بهرنیان او د هغوی لاسپوڅي د افغاني ټولنې تاریخي او موجوده حقایق او واقعیتونه په پام کې ونیسي اود بین المللي متقابلو اصولو ،معیارونو او قوانینو ، کوم چې د همدغه هیوادونو په ابتکار تدوین او تدقیق او په ملي او بین المللي کچه منل شوي دیاو تر هرڅه بهتر قرآني احکامو ته دې غاړه کښیږدي اوملامته او په فساد ککړکسان هر څوک چې اوسې ،«داخلي یا خارجي» د همدغه اصولو له مخې دمحاکمې میز ته حاضر او په عادلانه ډول دې دغه غمیزي ته د پای ټکې کښیښودل شي. په غیر صورت کې په دې هر څوک پوهیږې چې که په فساد او خیانت ککړ کسان ،د بشر د حقوقو ناقضین ، جنګي جانیان ، قاچاق

بران او خارجی جاسوسان په افغانستان کې د چارو دسمون جوګه وې ، په دې تیره نژدې نیمه پیړۍ کې به په افغانستان کې هیڅ مشکل او پرابلم نه وې پاتې. اصلي خبره داده چې په لیوانو رمې نه ساتل کیږي ، او تر څوپورې چې د افغانانو د موجوده غمیزې اصلي مجرمین په ملک کې د چارو او واک متصدیان اوسي نظام ،قانون ، سوله او امنیت نشي ټینګیدلې ،ځکه د سولې تأمین او دمجرمینو محاکمه به همزمان پیل کیږي ، او په نړۍ کې نه داسې احمقان پیداکیږي او نه داسې صادقان وجود لري چې په خپله خوښه دقدرت قمچینه له لاسه وغورځوي او زولنۍ په پښو کې واچوي.

دنوومبر د میاشتې په ۱۹ د پنجشنبې په ورځ د جمهور رئیس حامد کرزي او معاونینو د لوړې د مراسمو احساساتي خبرې او تخیلي وعدې یوې خوا د هرچا دخوښۍ او مسرت باعث او دلیل کیدې شو ،خو بلې خواته همغه پخوانۍ زړې خیرې ،دنړۍ د ګوټ ګوټ څخه ټول همغه زاړه یاران ،زاړه ائتلافونه ، شراکتونه ،مصلحتونه ،وړاندیزونو او پیرزوینو څخه په پخوانۍ زړه وضعه کې د بدلون څه نخښې نښانې تر سترګو نه شوې. پدې صورت کې دا اوسنۍ منډې رامنډې ، ګوابښونه ، مانورونه او حتا د دیپلوماتیکو اصولو او معیارونو په خلاف څرګندونې او ژستونه پرته له بلې پوچې ډرامې څخه بل ډول نه تعبیریږي او نه کومې مثبتې پایلې لرلې شي. فکر نه کوم تردې وروسته په افغانانو دغه ډول ناوړه وضعه څوک په اسانۍ تحمیل او و منلې شي. بلکه داوضعه نن په ټوله نړۍ کې د هیچا لپاره د تحمل وړ نده او ددې اور لمن به په ټوله نړۍ کې هرې دروازې او دهر چا لمن ته رسي او هر څوک به هر

ځای په تړلو لاسونو او پښو او بیوسۍ سره پخپلو جامو کې سوځي. اور اوردې او په هره ځمکه او ځنګل کې چې پریوځي ،هلته به لمبې پورته کیږي. غربیان به ډیرې هڅې وکړي په هره وسیله چې اوسي ددغه اور لمبې په افغانستاکې ایسارې وساتي. دا لکونه افسران او عسکر چې په افغانستان کې بې بندوباره ،لجام ګسیخته او غیر مسئولانه په عملي سدیزم او جینوساید روږدي شوي ،حتماً به دغه تجربې او تمرینونه په خپل ملک کې ، په خپلو خلکو عملاً تکراروي ، چې نخښې نښانې یې همدا نن پرون په سترګو شوي دي.

تیره ورځ د تلویزیون له لارې اعلان وشو چې په افغانستان کې ۳۱ ملیونه کسان ژوند کوي ، ۳۱ کسان به ددغه وضعې پلوې نه وي. په نړۍ کې نژدې ۶ ملیارده کسان ژوند کوي ،داسې وایي چې ددغه ډول وضعې پلویان او طراحان له ۳۰۰ تنو تجاوز نه کوي . ایادا ټول متمدن بشریت دومره بېوسه او استغفر الله دومره احمق شوې چې د پنځو کسو د جادو او مسمریزم د تاثیر لاندې په رڼو سترګو ناخود اګاه ددغه جهنم په لور ځغلي ؟ د وحشت او جاهلیت د وخت انسان پر دوۍ شرف درلود . هغوۍ که به کوم حیوان یا انسان ونیوه او خام به یې خوړ ،نو په دوهم به یې غرض نه درلود . د تعجب خبره داده چې نن دوۍ په یواځې ځان بې مقصده او بې دلیله په ملیونو کسان وژني او هیڅوک حتا د پوښتنې حق نلري. د جاهلیت په زمانه کې چې انسان هیڅ ډول امکانات نه درلودل د علومو په لټه کې یې ټوله نړۍ ګوټ په ګوټ لټولې د نړۍ خریطې ،دعلومو اساسات او بنیادونه یې څیړلي او فورمولبندي کړیدي. نن چې بشر ټول امکانات په لاس کې لري ، د تروریزم په نامه احمقانه

طرحه او یا بله پوچه ډرامه هر یو متمدن انسان ناخود اګاه مني .

مونږ افغانان په خپله وروری کې هیڅ پرابلم سره نلرو . د خارجیانو سره زمونږ پرابلم دادې چې زمونږ په خاوره په ناروا راننوتي او بې ګناه مو وژني. که دوی ووځي او ومو نه زوروی ، مونږ دوی سره هم هیڅ مشکل نلرو . معلومیږي چې په افغانستان کې کوم نه پخلاکیدونکې مشکل اولوی پرابلم وجود نلري.نو ولي په اصطلاح دا ټول متمدن بشریت د تا ویلي ، ما ویلي لفظي بحث د شخړې دحل له عهدې څخه نشي وتلې ؟ اوس مونږ په دغه حقیقت پوهیدلي شو چې په رښتیا ننني متمدن انسان له یوې خوا څومره بیوسه اوله بلې خوا څومره بې شرمه دې. هغه کارونه چې بشریت په افغانستان ،عراق ، فلسطین ، جهان او یا په ګوانتانامو ، بګرام ، ابو غریب او نورو زندانونو کې کړي او کوي یي ، چې سپي او خنځیر به یي هم و نه کوي. شک نشته ډیر خلک ځیني وخت عقل له لاسه ورکوي او هر ډول کارونه کوي چې هم ځان شرموي او هم جهان. عادي دود او دستور دادې چې دا ډول کسان په ځنځیرونو تړي او په ټولنیز لحاظ هم ورته دقانون ځنځیر ، زندان او حتا په قانون کې د مرګ سزا ګانې هم په نظر کې نیول شویدي.

دننني عصر علاج ناپذیره او نه جبرانیدونکې پرابلم د انساني ذاتي ذهني نیمګړتیا اوننني علمي ،تخنیکي ،اقتصادي او دژوند په نورو اړخونوکي چټک پرمختګ تر منځ اساسي تضاد جوړوي. ټولنیز ذهنیت او شعور ددغه انکشافاتو څخه ډیر وروسته پاتې کیږي او په نتیجه کې په نه پخلا کیدونکي تضاد باندې بدلیږي. انساني ذهنیت دخپل تکامل په مسیر کې مختلف بدلیدونکې پوتنسیال او امکانات

لري. یعنې چې دخپل تکامل دمسیر په لومړۍ مرحله کې خورا زر بدلیدونکې خاصیت لري ، په دوهمه مرحله کې بطي کیږي او دانعطاف له قوس اوړي او په دریمه مرحله کې مخ په زوړ ځي (انحطاط مومي) . ددغه ډول خاصیت برعلاوه انساني ذهني ختې د بل هر مادي موجود په نسبت دزیات عطالت درلودونکې ده. ځیني وختونه دغه عطالت تر دې اندازې زیات وي چې په پایداره ، نه بدلیدونکې دینامیز باندې بدلیږي یا په بل عبارت متحجر او منهمک پاتیږي . حال داچې د علمي ،تخنیکي او اقتصادي پرمختګونو سره سم ټولنیز اړیکي هم باید بدلون ومومي. په غیر صورت کې وروسته پاتې مناسبات او اړیکي د نوموړو پرمختګونو مخه نیسي او د پښو زولنی یي جوړیږي . خو حاکمه او واک په لاس طبقه د ذهني تحجر له مخې د اړیکو بدلون نه مني او په خپل ټول قوت ، ټولو دسیسو او جهالت سره د بدلون مخه نیسي. په نتیجه کې نه پخلا کیدونکې متضاده مبارزه په حاد ترین شکل سره پیل کیږي. دانسان دپیدایښت له ورځې ترننه پورې ، د اقتصادي ــــ اجتماعي نظامونو په بدلون او تکامل سره ،ټول ټولنیز مناسبات په جبری شکل سره بدل کړې شویدي. نن دکار د ټولنیز خصلت او خصوصي ملکیت اود انساني ذهنیت او علمي تخنیکي پرمختګ تر منځ تشه اسفل السافلین جوړه شوې ، دمړښت او فقر تر منځ تناسب په تیرو ۷۵ کلونو کې له ۳ : ۱ څخه ۷۵ : ۱ ته رسیدلې ،د مختلفو مالیاتو ، بیمو ،قیمتۍ او نورو مصارفو کچه ورځ په ورځ لوړیږي او د ټولنیزو خدمتونو کچه چې په ځیني هیوادونو کې اصلاً دغه مفهوم وجود نلري ، په پر مختللو هیوادونو کې هم له یوی ورځې څخه بلې ته د صفر په

لورچټک تقرب کوي او په نړۍ کې

موجوده بحرانونه، تضادونه ،او پرابلمونه د سرمایي دلیونیانو له واک او کنترول څخه وتلي دي. نن د بشریت اساسي کمبودي او تشه، که شخصي ده او که ټولنیزه ، علمي او کلتوري بڼه لري او سرمایه په ټولو بوقلموني اشکالو او ماهیت سره د هغې د ډکولو ، اقناع او ارضاء څخه پاتې راغلې ده . نړۍ نن د علم ،پوهې ،کلتوري نیمګړتیاوو ، بحرانونو او تضادونو کې ښکیل او په فردي او اجتماعي لحاظ د دغه تشې د انعطاف په خورا لوړو قوسونو کې لاروهي . د نړیوال کلتوري انقلاب ذهني او عیني شرایط اماده او یوائې د پروفسیو نالیزم له لارې د کلتوري عدالت او انصاف په تحقق سره ټولنیز عدالت تأمینیدلې او نړیوال په حقه سره د حتمي تباهۍ څخه د خلاصون لار میندلې شي.

افغان اولس کله هم زور ته نه دې تسلیم شوې، دا ځل به هم تسلیم نه شي!

په غربي یا په اصطلاح متمدنه نړۍ کې تولنیز دودونه، عنعنات، رواجونه ،لفظ ،قول ،وعده ،قسم او دیته ورته ټولنیزو تعهداتو باندې باور او درېدل د وروسته پاتې ټولنوزاړه پاتې شوني مناسبات ګڼي او په نوې سرمایداري امپریالیستي او دهغې په ګلوبال او سوپر ګلوبال مرحله کې په کلي مردود ګڼل کیږي او پابندي پرې پرته له ساده لوحانه،نائیف او وروسته پاتې والې شوم میراث څخه بل څه نه شي منل کیدلې.

په دې متمدنه او اصطلاح دموکراته نړۍ کې سیاست ته،هغه چې باید د اولسونو سرنوشت وټاکي ،هغه چې باید په خورا لوړه کچه د نړۍ د اولسونو ذات البیني عادلانه او منصفانه مناسبات تعین کړي ،هغه چې باید د ظلم او ناروا د مخنیوي په خاطر د بشر د یوشان حقوقو د تأمین معیارونه ،نورمونه ، کچې او ارزشونه معلوم کړي ، ... ،چټله لوبه او معامله ویل کیږي.

هو ! هغه چټله لوبه چې ۵۰۰ کاله پخوایی په فیودالي زړو مناسباتو کې ریښه وځغلوله، چټل انسانان په کې ښکیل او دپاکو، با تقوا، مومن او شریفو انسانانو په سرنوشت یې بې شرمانه لوبې پیل کړې. دوی ریښتیا هم له ابتدا څخه دا چټله لوبه د نسل کشۍ او په پټو سترګو د عامه شتمنیو د غصب او چورو چپاول په بنیاد پیل، چې خورا ارزانه او ګټوره معامله ګڼل کیږي او نن یې ورته خورا مناسب چټل نوم «سرمایه» غوره کړ، چې پرته له دغه نا روا او چټلو مفاهیمو بله افاده هم نلري. کاشکې د علمي - تخنیکي پرمختیا، د عامه ښیګڼو ټولنه، له استثماره پرته نظام، د ډلییز کار او ښیګڼې نظام، ... او یا بل داډول مناسب بشر دوستانه نوم یې ورته غوره کړی وی. اوسنۍ علمي - تخنیکي پرمختیاوې خپلې ځانګړې مادي زیرمې او بنیادونه، حقوقي او قانوني ارګانونه، بشري مناسباتي معیارونه، نورمونه، قوانین، سازمانونه، انستیتوتونه، متقابل مسئولیتونه، صلاحیتونه، تعهدات، متقابل حقوق، وجایب او پابندیو ته ضرورت لري چې باید ایجاد او عملاً د مربوطه ارګانونو له خوا یې پام لرنه او ساتنه وشي. دغه ارګانونه عملاً ټول وجود لري، خود څو ټنګو ناچله، تورو او بې ارزښه پیسو په بدل کې د سرمایدار په ولکه کې قرار لري او په حقیقت کې قانون د قانون، حقوق د حقوقو، اداره د ادارې، ... او نور بالذاتهِ او فی نفسهِ د ځان پر ضد د نابودۍ حربه او وسیله ګرځېدلې ده. ځکه چې نظام پخپل محرک او خپل خره چپه سپور دی، د سرمایې څخه د بشري عامه ښېګڼو د تأمین د وسیلې وسیلې په حیث نه، بلکه د شخصي هدف او شخصي اهدافو د لاسته راوړلو د وسیلې په

حیث ګټه پورته کیږی او سرمایدار پری د شخصی ملکیت په حیث پخپله خیټه اچولې او سرمایه پخپله د سرمایې د تولید وسیله ګرځېدلې او زیار ایستونکې انسانله دغه پروسې څخه تقریباً په کلي ایستل شوې دي، حال دا چې سرمایه ټولنیز محصول، ټولنیز ملکیت او په ټولو خلکو پورې د ډلییزو او د عامه خیر ښېګڼو د تأمین په خاطر، اړه لری. شخصي ملکیت هغه دې چې د خپلو متو په زور او د تندي په خولو ګټلې شوې وې نه دا چې یا یې پخپله او یا یې پلار نیکه په غلا، چور چپاول او یا په ظلم او ناروا را جمع کړې وي. د غلا، چور و چپاول، جوړ جاړي او په پټه پنا د سرمایدار د ناروا ګټې څخه پرته، په عادي ورځني تعامل سره، د سرمایدار، د کار فرما په حیث او د متخصص او غیر متخصص کارګر تر منځ معاملو کې ټوله ګټه د شخصي مال په توګه، سرمایدار ترلاسه کوي او هر کارګر هم یوائې د شخصي مزد په حیث خپله برخه ترلاسه کوي. خو دا چې هر متخصص او غیر متخصص کارګر د ټولنې له خوا روزل شوې، او اوبه، هوا، چاپیریال او ډیرو نورو توکو څخه چې ټولنیز مال او سهم ګڼل کیږي، چې سرمایداریې باید حق ادا کړي، خود خپلې دغه یو پر څو ملیونمې ذرې په عوض د نورو هیوادوالو څو ملیونه حق څخه ناوړه وړیا ګټه اخلي او په خپل جیب کې یې اچوي. خورا سرسام اوره ګټه چې سرمایداریې د سرمایې د نا روا تزاید او حکومتونه یې د خپل تحکم او استبداد د دوام په خاطر د افرادو او اشخاصو د تطمیع، اضافي بې ځایه مصارفو او یا زر اندوزۍ په خاطر، د ارزښي اسنادو او تورو پیسو د چاپولو او صدور له لارې د هیواد والو حق حلالې شتمنۍ غصبول او په اوسنیو شرایطو کې کله چې

سرمایداراو حکومت سازشکارانه او متفقانه د امینتي قواوو سره په تباني کې د خلکو پر ضد ، د همدغه تورو پیسو په قوت موضع ونیسي او په نه ماتیدونکي سنگر او بالا حصار بدل او په پای کې په نړیواله کچه د سرمایي او حکومت په سوپر گلوبال مافیایي طاقت باندې بدل شي. مونږ نن عملاً د دغه ډول یوې پروسې چې په نړیواله کچه استحکام پیدا کوي، شاهد یو او که همدا نن ،چې عامه اگاهي او شعور نسبي عمومیت پیدا کړي ، د دغه ناوړه پروسې د ناوړه عطالت په مقابل کې د مخنیوي او عکس العمل تدابیر ونه نیول شي ، سبا به مشکل او یا به نا ممکن اوسي. پخوا له دې چې پیسې خپل فزیکي موجودیت او ارزش په کلي توگه له لاسه ورکړي ،نړیواله مافیا هڅه کوي د پیسو د دغه فلکسیبل (ارتجاعی) موقفاو خصلت څخه څومره چې ممکنه

وي ، غواړي اخري گټه پورته کړي او د همدې کار لپاره ټول نړیوال امپریالیستي او مافیایي قوتونه ، په ظاهر کې افغانانو لپاره د پخواني شوروي اتحاد او د نړیوال کمونیستي نظام د ړنگولو په خاطر د « احسن» پاداش ، خو په حقیقت کې د نړۍ په هر لحاظ د غه ستراتیژیک جیو پولتیک موقعیت ،او تر اوسه پورې د پټې خزانې مرکز او بالا حصار افغانستان ته راټول شوي ، تر څو د خپل چور او چپاول په تورو پیسو اخرین قمار ووهي او د نړۍ په هر لحاظ ، د غه ستراتیژیکه کې ،چې هر غشې به یې دلخواه هدف ویشتلې شي ، خپلې منگولې ښخې کړي . دوی څومره په اغماض او مکارۍ سره د سمسرى غوندې د ترمو اوښکو په تویولو سره د څوتنو بیگانه پرستو په مرسته افغاني معضله په کثیر المجهوله سیاسي معادله ،

منطقوي لویه غمیزه او د بې گناه انسانانو د تباهۍ په لا علاجه وباء بدله کړې ، په دې معنا چې ،شپږ څلویښت د نړۍ ستر هیوادونه په افغانستان کې هر اړخیز نظامي او ملکي حضور لري او پاتې ملکونه هم د افغانستان په مسئله کې بې طرفه او بې علاقې نه دي ،بلکه د مدعي په څیر خپل اهداف او گټې د غوښینې ذرۍ په خاطر څاري او د نظر لاندې یې ساتي. په حقیقت کې د نړۍ ټول هیوادونه د خپلو لسگونو رنگارنگ جاسوسي سازمانونو له لارې فعالیت کوي ، ځانونو لپاره خپل خپل جاسوسان او د خپلو گټو ساتونکي روزي ،په مناسب غوره ځای کې یې ځای پځای کول غواړي ، ساتنه یې کوي او وخت په وخت یې د رتبې او مقام څارنه او غمخوري کوي. نن د همدغه بېځایه خپلو او پردیو غمخوریو له برکته د اردو ،څارندوی او امنیت په صفوفو کې عسکر او بریدگي نه په سترگو کیږي او شکر ټولو یې بې سواده جنرالانو ، ډگر جنرالانو ،ستر جنرالانو او مارشالانو لوړو رتبو ته ارتقاء پیدا کړې او خپل « مقدس» خدمت ته یې ملا تړلې ده. په افغانستان کې د پخوا په څیر ۷ ولایته نه دي ،د خدای په پیرزوینه هره اولسوالي ولایت او هر کلې اولسوالي جوړه شوې او که دوه کرته بیا ټولټاکنې وشوې ، پاتې کلي به هم څه کرزې صاحب او څه زمونږ خارجي « دوستان» په لایتونو بدل کړي ،یو بې سواده په وطن کې نه دې پاتې چې لا اقل یو ځل دې د ولایت ، معینیت ، وزارت او د جمهوری ریاست مشورتي مقام ته نه وي رسیدلې . کار او روزگار ته به ضرورت نه وي او که ضرورت هم پیدا شي ، دغه بیچارگان به پرې څه پوه شي او بل داچې هغوی خو د کار لپاره نه دي ، بلا تشبیه په جنتي ژوند کې کار وجود نه لري. نور

به یې ګټي او دوی به دنورو ... خوري.دا ډول ده د افغاني کثیرالمجهوله سیاسي معادلې ډېره پیکه شمه. خو ددې ټولو خبرو سره سره مونږ په دې عقیده یو چې هره سیاسي معضله د حل سیاسي لار لري ، پدې شرط چې څوک ورسره سیاسي کړه وړه ولري یعنې چې د قضیي حل دهغې په اساسي غوټه او تضاد کې ولټول شي . په غیر صورت کې ، خوپخپله زمونږ دا نا بللي «دوستان» وایي چې افغانانو په تاریخ کې کله هم زور نه دې منلې . مونږ هم وایو چې نه یې دې منلې. خو دوی وایي چې دا کرت یې حتماً پرې منو او ځکه ټولې نړۍ سفر بري اعلان کړې او دافغانستان په جنګي تیاتر کې وضع الجیش لټوي . خو مونږ په دې کې هیڅ شک نه لرو او وایو ،تر اوسه چې افغانان هیڅ زور ته نه دي تسلیم شوي ، دا ځل به هم تسلیم نه شي.

بهرنیانو دا دیرش کاله افغانان په دروغو وغولول ، ۱۰۰۱ وعدې یې ورکړې ،خویوه یې هم رښتیا نه شوه. له هغه ورځې څخه چې یې سرمایه خپل هدف ټاکلې ، رښتیا یې په خوله نه شي راتلای. سرمایه یواځې په دروغو او غبن پیدا کیدلې شي. د لندن په کنفرانس کې هم ډېرې وعدې وشوې چې د مخالفینو سره به روغې جوړې ته کښیني ،خو د هغوی د سرکوب په خاطر بارک اباما ۳۰۰۰۰ تازه دمه خاص تربیه شوي دریایي عسکر راواستول چې د ناتو دعسکرو سره یوځای په «مارجه» کې د سولې د خبرو وعدې ورپر ځای کړې. دوی د سولې تر شعار لاندې جنګ کوي ، دامنیت تر شعار لا ندې امن د ځمکې په مخ نه پریږدي ، د بیا ابادونې تر شعار لاندې ښارونه ،کلي ، بانډې ، ولاړه لوټه او دبشر دتمدن په نوم کوم اثر دځمکې په مخ بل چاته نه پریږدي.دوی تجاهل العارفانه ،ساده لوحانه او ډیر

معصومانه تظاهر کوي چې ګوندې په افغانستان کې یې وضعه له کنترول څخه وتلې ده (او رښتیا هم وتلې ده)او خوشباوره افغان اولس خو لا څه چې زمونږ عالم روشنفکر قشر هم ورسره دا مني او دهغوی د رښتینولۍ په خاطر یو

ستیژ ترې خلاص نه دې او په بیهوده خبرو حقایق تحریفوي ، داصلي مسایلو څخه دخلکو مخ بل خوا اړوي او هم خپل او هم د نورو وخت ضایع کوي.ځکه څوک دا منلې شي چې دوی په رښتیا د وضعې له کنترول څخه عاجزدي.خویو ځل په رښتیا هم داسې معجزه ونه شي چې «مارجه»د نړیوال عادلانه پروفسیونالیزم د نړیوال سراسرې کلتوري انقلاب د سرچینې په وضع الجیش بدل شی. دا خبره د یقین او امکان څخه څه ډېره خو هم نه ده !

بهرنیان اود هغوی لاسپوڅي کورني چارواکي پریږده چې دروغ ووایي ،اولس خو په دغه ټټو رازونو نه پوهیږي او د اولس په خپل وخت اګاهي او پوهاوې خو دروښآندو دنده او رسالت دې ، ولې مونږ خپل رسالت سرته نه دې رسولې ؟ځکه مونږ په رښتیا ددغه رسالت د احساس درک درلودلې او ځانونه متعهد هم ګڼو، نوکه لا اقل یو سلول د وطنپرستۍ مو په وجود کې موجود وې ، باید **دعبثو خبرو څخه تیر ، ګونګه روژه مو نیولې وې اود ړندو چشمکېمو په سترګو ګرځولې ! ! !**

کاشکې مونږ پدې وسیله د مسئولیت او شرم څخه دخلاصون لار درلودلې. کاشکې دغه بیچاره اولس د لاس دتښاکو او د زړې بوډۍ د

سپینسیو د وریشلو ټنګی زمونږ د انجنیری، ماستری، دکتورا او پروفیسری په تحصیلونو نه وي مصرف شوي او هغوی په دې انتظار کې نه وي چې: «زما لالې به سپاهې، جمعه دار، کمال دار او زما د ننګ او ناموس د ساتنې ذمه وار شی».کاشکې دغه خوشباوره اولس زمونږ هرې غولوونکې چیغې ته لبیک نه وې ویلې او دغه ګنده تخمونه یې له ځانه رټلي وې.

ایا د وطنپرستی او صداقت ذمه وار یوازې بې سواده اولس دې او د الفبا زده کړه، چې پخپل خیر او شر څوک پوه شي، حتماً د بیګانه پرستی او اولس او وطن ته د خیانت سره تړلې ده؟ پخوا چی به مونږ کوم لیونې ولیده، ټولو به ویل دا دانګریز یا پاکستان جاسوس دې. ځینو به ویل چې، یوه انګریز له ځانه څخه په دروغو ملا جوړ کړې وو. لکن نن راته روغ رمټ، تر ټولو هوښیار او تر ټولو خاین، جنایتکار، د بشر دحقوقو ناقضین په ریاست جمهوری، کابینه، پارمان، قضاء او دحکومت په لوړو پوستونو کې ناست او هره ورځ حامد کرزې، اوباما، براون او نور ترې د هر ستیژ پر سر شکایت کوي، خوملاتړ ترې هم کوي، او هغوی هم افتخار امیزه ایستلی توره د هر ستیژ په سر دخپلو متولیانو د ګټو ددفاع څخه تیریدونکي نه دي بلکه د پارلمان په وړاندې هر یو یې د هغوی د جاسوسي سازمانونو په غړیتوبونو اعترافونه او ویړ کوي.

مونږ که پدې پوره نه پوهیږو چې په لیوانو څوک رمې نه ساتي، یا جنایتکاران، د بشر د حقوقو ناقضین، بیګانه پرستان، مفسدین او... که واک په لاس کې ولري، په ملک کې نظام، اداره، امنیت، قانون او... تحقق نه شي پیدا کولې، نو

"لوی خدای، لوی علم، لوی جهان" سیاسي فلسفه

زمونږ بهرني «دوستان» چې د دولت داری اوږد تجربې لري او دموجوده بشری قوانینو د تدوین تورهم دوی په ځان پورې تړي او په نیمې پیړۍ وراووختې چې په یوازې ځان د نړیوالې واکمنۍ تجربې کوي، ولې د قضیې دعاجل حل لپاره د تجربه شوو تجربو او لارو چارو څخه کار نه اخلي؟ دا داسې عمل دې چې پیل به یې بې له شکه په دوی پورې اړه لري، خو پای به یې ددوی په واک کې نه وي! د یوه نظام رنګول ډیر ساده او اسان کار دې، خو بیا ابادونه یې د ډیرو نسلونو او پیړیو عمرونه پکار لري!

ننني افغانی معضله د ډیري پیچلتیا او مشکلاتو سره سره ډیره څرګنده او ساده هم ده. که د تیرو وړو غټو خبرو څخه تیر او معضله نن چې څه ډول ده، تعریف کړو چې: د تیرې دیرش کلنې ناوړه وضعې او ناوړه شرایطو په نتیجه کې جنګ دوام لري، په هیواد کې نظام، اداره، قانو ن وجود نه لري، ذات البیني قومي، مذهبي، ژبني، سمتي او نور تعصبات او دښمنۍ لوړې کچې ته رسیدلي، فساد، رشوت، اختلاس، غلا، چور چپاول، اختطاف، په وړو او زړو، ښځو نرو جنسي زور زیاتې د تحمل او حوصلې څخه وتلې، د شخصي او دولتي دارایي غصب ورځنې عادي کار او چار ګڼل کیږي او پوښتنه یې نه شته،....

د جنګ د پای، د ټولو نیمګړتیاوو د له منځه وړلو، د امنیت د تأمین، د نظام د جوړولو او بیا ابادونې په خاطر د ملګرو ملتونو او امریکې په مشرۍ نړیوال نظامي قوتونه او ملکي سازمانونه او ادارې د بیلیونونو ډالرو سره دا اته کاله کیږي چې راغلي، خو چارې په هر اړخ او جهت کې د بهبود په عوض د ډیري ورانۍ او خرابیدو په لور رواني دي او شک نه شته چې په

افغانستان کې یو ځل بیا بشري ناورین رامنځته او پردي خپلې پښې له دې ځایه په تیښته سپکې کړي.

داچې ولې امریکې د شوروي اتحاد د ړنګیدو څخه وروسته افغانان د نزعې په حالت کې پریښودل د کوم چا په برکت چې د یکه تازې شاهنشاهۍ د تخت د اشغال په خاطر یې عجله وکړه ؛

دا چې ولې د امریکې دولت د ۲۰۰۱ م کال د سپتمبر د یوولسمې د نیویارک د تجارتي مرکز د ناوړه پیښې په تور د جزا ور افغانان وبلل ، حال دا چې عاملین پاکستانی الاصله او عربی الاصله امریکایي او انګلیسي او سیدونکي وو چې د همدغه ملکونو پاسپورتونه یې لرل ؛

داچې ولې د بن په کنفرانس کې د افغاني ټولنې حقایق او واقعیتونه په نظر کې ونه نیول شول او د پنځو « کسو » په کچه په داسې حساسه مرحله کې د یوه لوی مملکت او اولس سرنوشت ور وسپارل شو ؛

یا داچې څه ډول ممکنه ده چې ، داتو کلونو په موده کې د نړۍ ټول او په خاصه توګه ستر پر مختللي هیوادونو په هیڅ اړخ کې حتا خورا کوچنې موفقیت لاس ته رانه وړې شو .

که دوی وایي چې بې وسه دي ،نو څوک به یې په کوم دلیل و منلې شي ؟

که قصدي او عمدي لوبه او معامله وي نو د کوم ربښتیني افغان لپاره به د منلو وړ وي ؟

مونږ پوهیږو چې هم افغانان او هم د افغانانو بهرنـي ملاتړي « دوست » هیوادونه نن د لوی مشکل سره مخامخ دي. پکار دا دي چې په هیواد کې ،ګاونډیانو او نړیوالو ملکونو سره په ګډه د سولې ، امن او خپلمنځې عامه ګټو او سولییز ګډ ژوند لار

غوره شي. نن هم په مشکلو مسایلو کې د حل لارې د پیدا کولو په خاطر بهرنـي او کورني مسئولین اولس ته مراجعه کوي. افغان اولس د خپلو کورنیو او نړیوالو شخړو د حل لپاره خپل دود ،دستور ،تړې ، تیرې ،... آن تر لویې جرګې پورې مقررات لري او همیشه یې نظامي او ملکي چارې پخپله حل کړیدي.

تر اوسه پورې اولس ته ربښتیني مراجعه نه ده شوې او هر څوک ،که خپل دې او که پردې ، یوازې په دروغو او درغلۍ ور سره چلیدلې دي. د اولس غولول د ځان غولول دي. د اولس زور د خدای زور دې. اولس ته د صداقت له مخې مراجعه پکار ده.

افغان اولسه ! که خپل دې او که پردې ،چې په دروغو درسره چلیږي !

یوازې د خپل ملي وحدت په مټ او طاقت کولې شــې هغوی د ربښتینولۍ ډګرته راکاږې او لکه د همیش په څیر عادلانه سیاله لوبه او سپیناوی ورسره وکړې.

جرګه ـ مشورتي ؟ که حُکمي ؟

دفارسي ژبې یومتل دې چې: « احتیاج مادر ایجاد است »، نو دجرګې دود او دستور هم مونږ افغانانو ته له ښې ورځې نه دې راپاتې. که له یوې خوا افغانستان ، چې د شمال او جنوب ، شرق او غرب تر منځ یواځینې د تلوراتلو مناسب څلورلار او معبر او د هر سیاح ، نوښتګر څیړن ، عابد ، صوفي ، راهب ، بنجاره او تجار د تلو راتلو لار او تمځای وو او هره نغده او نسیا سودا همدلته کېدله ، هره عقیده او مفکوره په دې خاوره کې خمیره او پخلې ته رسیدلې او دهرچا لپاره په قابل هضم مړی بدله شوې ، له هرې ورځې نه بلې ته مولانا ، ابن سینا ، البیروني ، سید جمال الدین ، فارابي ، رازي ، بیهقي او ډیر نور زیږیدلي او په نړیواله کچه د سترو خدمتونو او شهرت جوګه شویدي ، دله بلې خوا د هر یرغلګر لار هم له افغانستان څخه تېرېدله او نن هم لا د نړیوال جنګ جنګي تیاتر پاتې او یواځې افغانان د مقاومت او اصطکاک د غوټې په حیث پکې سولیږي او د سونګ د موادو په څیر پکې سوځي . د پیړیو په اوږدو کې افغانانو نه دي کړې شوي پخپل ملک کې با ثباته مرکزي حکومت او متناسباً خپل اداري ، حقوقي او قانوني ارګانونه ، اداري ، موسسات او انستیتوتونه ولري او وې ساتي ، او وضعه لکه نن چې څه ډول دوام لري ، د تاریخ په اوږدو کې هم

همداسې وه. بیګانه پرستانو همیشه خاینانه معاملې او مزې چړچې کولې او ددغه نا بکاره وضعې ددوام په خاطریې په هیواد کې فاسد او نابکاره نظام ساته اونه یې غوښتل په ملک کې مرکزي نوې حکومت ، اداره ، قانون او نظم برقراره شي. وطنپرستان مجبور وو دحکومت سره موازي اولسي خودګردانه ټولنیز نظام ، اداري ، قوانین ، دفاعي تشکیلاتي سیستمونه جوړاو د وطن او اولس دپت او عزت دساتلو په خاطر توره په لاس د کورني او بهرني دښمنانو په مقابل کې وجنګیږي . په دې ډول د افغانستان په ګوټ ګوټ کې مستقل خود ګردانه ټولنیز نظامونه ، اداري ، قوانین ، دود ، دستور ، محلې قومي او سراسرې ملې جرګې او په کل کې خود ګردانه ملي افغاني دموکراتیک نظام او اړونده محلي مردمي (خلکو) ، قومي او ملي سراسري ټولنیز دموکراتیک اولسي مناسبات ټینګ او دهڅه په هڅه او مټ په مټ دملي وحدت په قوت د واحد شعار « یو دټولو او ټول د یوه په لاتړ » د واحد وطن او اولس دشریکو ګټو د ساتنې ضامن وګرځید ل.

هو ! جرګه زمونږ ددغسې یو ډول مجبوري خودګردانه ټولنیز نظام دموکراتیک اصل او د عادلانه مناسباتو خورا لوړ انساني اخلاقي مقام ګڼل کیږي او په افغاني ټولنه کې د تقدس حیثیت لري ، تصمیم یې تصمیم دې او پریکړه یې حُکمې پریکړه ده ، عملي کول یې حتمي او هیڅ یو خاین د هغې په مقابل کې د پورته کتلو جرأت هم نه لري. دا یو رښتینې اولسي تصمیم دې ، اولسي عزم دې ، اولسي تعهد دې او هغه اخري اولسي پریکړه ده چې د مرګ او ژوند په پوله ، هغه وخت چې چاره هڅه ته رسیدلې او هڅه پریکوي او د اولس د بود و نبود

تصمیم او سرنوشت ټاکل کیږي . دلته مشورو او مشورتي جرګوته نه مکان وجود لري او نه زمان ، دلته ټول فرصتونه صفر ته تقرب

کوي او هرڅوک د سترګي درپ فرصت لټوي ، دلته مدعي او مدعي علیه لکه غازي وزیر محمد اکبرخان او مکناټن د سترګو په کسو کې یو بل ته ګوري او د سترګې په رپ کې د حملې او دفاع فرصت لټوي ،هرچا چې دغه فرصت له لاسه ورکړې وو او هر چا چې ګټلې وو.

مشورتي جرګې د پښتو او افغانیت په قاموس کې وجود نه لري ،مشوره چې د خدای په کلام کې یې هدایت شوې او جرګه چې د ناشونې منازعې د مخنیوي په وخت کې جوړیږي د موضوع او ماهیت په لحاظ یو تر بله هیڅ ورته والې نه لري او نه باید سره مغالطه شي. دا هغه تحریفي مفاهیم دي چې ځینې کسان یې د تنفس د فرصت د تر لاسه کولو په خاطر استعمالوي او یاد بې مورده تعلل له مخې نه غواړي د موضوع د قاطع حل د اقدام پر ځای موقع له لاسه ورکړي او قضیه په جړه مشوړه بدله شي. جرګه یوازینې هغه اخري امکانات دي چې د ټولو نورو هڅو او هلو ځلو په پای کې د دوه متخاصمو ډلو تر منځ د جرګې د مسئولینو د دواړو خواوو په ټولو صلاحیتونو سره دایریږي ،پریکړه کیږي او عملي کیږي او یا د نهایي جنګ لپاره هر څوک خپل سنګر ته خیژي . افغاني جرګه ماران ،کله چې مقابل لوري د جرګې له پریکړو څخه سر غړونه کوي خپل ملاتړې او لس سنګر ته رابولې ، دیوي مړې ډوډۍ او توت او تلخان سره کفن هم له ملا تړي د سنګر سره یو ځای خپل قبر هم کنې او د مرګ او ژوند فیصله یې په همدغه ځای کې کیږي.

جرګه نه د مشورو ځای دې ، نه په کې د دغه ډول فرصتونو ته وخت پیدا کیدلې شي او نه مشورتي او مصلحتي جرګو کله هم کومې رغنده مثبتې پایلې لرلې دي. کورني او بهرني دښمنان چې غواړي په دغه نا پیژندل شوو نومونو افغاني اصیل ارزشونه بې ارزشه او له منځه یوسي او یا لا اقل د تنفس فرصت پیدا کړي ،باید وپوهیږي چې ټول افغاني ارزشونه د سیاسي او بیولوژیکي میراث په حیث ،په غوږ کي له لومړي اذان او د مور د پیو سره لکه د روح د هر اصیل افغان په وینه کې چلیږي او تر څو چې یې روح او د وینې یو څاڅکې په تن کې وي ، د دغه ارزشونو هیرول به هم نا ممکن وي.

پدي توګه په افغاني کلتوري ،عقیدوي او حماسي لاسته راوړنو باندي د جنګونو او د هغوی د بدو عواقبو یعنې ځانځانۍ او پراګند ګۍ سیوري

پروت وو. او لس د دي فرصت نه درلود چې په ملک کې منظم اداري ، قانوني ، حقوقي ، تعلیمي ،حکومتي او دولتي تشکیلات ، ارګانونه ، اداري ، انستیتوتونه ، موًسسات تشکیل کړي او هر څه لکه چې د مجاهدینو او طالبان په نظام کې په صحرایي او تصادفي بڼه او یا لکه نن چې د لسګونو خپلو او پردیو پخپل سر ادارو او حکومتونو په موجودیت کې چې هرڅه د قانون ، اداري او کنترول په خلاکې سرته رسیږي ، هغه وخت هم سرته رسیدل. خو هغه وخت نه دومره چټک علمي - تخنیکي او اقتصادي بدلونونه ،نه ګلوبالیزم او سوپر ګلوبالیزم او نه د هغې په کچه انساني اُتالتاریستي نامحدود حرص او آزوو . افغاني ټولنې یو څه فرصت درلود چې د پیړیو په اوږدو کې، په ټول مملکت کې موضیعي خود ګردانه

ټولنیزې اداري، قوانین، اصول او نظم برقراره کړي. څرنګه چې دغه ټولنې او نظامونه د دایمي جنګونو په شرایطو کې چې یو د بل له حاله نه شول خبریدلې، تشکیلیدل، نو ځکه یې محلي خصوصیات، قیودات او ځانګړنې درلودلې او تر ننه ورځې پورې یې هم نه د تعمیم فرصت پیدا کړې او نه یو تر بله سره ورته والې لري او همدغه ۱۰۰۱ رنګۍ ته د افغاني ټولنې د خودګردانه ټولنیز نظام، کلتور، ازادۍ، دموکراسۍ او د ټولنیز ژوند هر اړخیزه غنا ویل کیږي.

دا به سمه نه وي که ووایو چې افغانستان د ځمکې په سر یوازینی هیواد او افغان ملت یوازینی اولس دې چې د هر ډول خپلمنځي او له پردیو سره د ډیرو ورو تضادونو او مخالفتونو څخه نیولې تر عظیمو نړیوالو قراردادونو، مخالفتونو او تضادونو لپاره دغه ډول بډایه سوچه اولسي ټولنیز قوانین، ارګانونه، اداري، مناسبات، تړې او اصول لري، چې ملي اولسي لویه جرګه

دهغې خورا لوړ مقام ګڼل کیږي. دغه قومي او ملې جرګې چې په حقیقت کې پردي جنګونو او دهغوی ناوړه پایلو جبراً په مونږ تحمیل کړې وې، د تاریخ

په اوږدو کې د خودګردانه ټولنیز دموکراتیک نظام په سوچه خورا لوړ باصلا حیته منتخب حُکمي ارزش او مقام یعنې «لویه جرګه» او اړونده لازمي ـ کافي افغاني اولسی قانون، دود، دستور او اصولو باندې بدل شوېدې. دغه لوی ارزښونه چې د افغاني ټولنې د فرد فرد، قوم او لوی اولس په تار وپود(بوده او تنسته) کې اخښل شوې او په وینه کې یې جریان لري، د مغرضو قوتونو د پیړیو پیړیوناولو هڅو سره سره چې د افغاني

اصیلو انساني ارزښونو د بې ارزښه کولو په خاطر یې کړې تر ننه بې نتیجې پاتې دي. ټولو وطنپرسته افغانانو ته پکار دي د غه انساني ضروري ارزښونه دهر پاک او باضمیره اصیل افغان له ذهن او وجدان څخه په اقتباس د یوه مقدس او لوی سراسري بشري ارزش او جمعي قانون په حیث فورمولبندي او د ټولو افغانانو تر جمعي شعور او اګاهۍ یې ورسوي، تر څو په نړۍ کې د نورو اولسونو لپاره هم منلې او لازمي ضروري مثال او سرمشق وګرځي.

جرګې، لکه چې د مخه ورته اشاره وشوه د ډیرو کوچنیو مسایلو، د مثال په ډول د پلار او زوې او دوه ورونو تر منځ د شخړو څخه نیولې د مختلفو کورنیو، قبیلو، قومونو، اولسونو او مختلفو هیوادونو تر منځ په ځمکني، سرحدي او سیاسي مسایلو او مخالفتونو باندې وړې او لویې جرګې جوړیدلې شي. جرګې که لویې دي او که وړې یوازې حُکمي بڼه لري او جرګه

مارهم یوازې هغه څوک ټاکل کیږي چې په صداقت، پاکۍ، انصاف، پوهې او دې ډول نورو اوصافو متصف او ذاتاً حُکمي او باصلاحیته کسان او په خپل اولس کې د کافي اعتبار، تقوا او نفوذ خاوندان اوسې. یوه مسئله او قضیه هغه وخت جرګې ته راجع کیږي، کله چې د نورو ټولو لارو چارو له مخې یې حل ناشونې ګڼل شوی وي. جرګه له هرڅه د مخه له دواړو مقابلو لورو څخه د پریکړې ټول صلاحیت او واک ترلاسه کوي او سره ددې چې په اکثره مسایلو کې دود، دستور، تړې او حدود معلوم دي، بیا هم د جرګې غړي د بې پرې جرګې د دایریدو لوړه کوي او د جرګې د پریکړو څخه د سرغړونې تاوان او جریمه

,چې معمولاً نغدې پیسې ، دکور سیزل ، دقوم ، اولس او کلي کور څخه شړل ، یا د قتل او په ځیني نورو مسایلو کې د د ښمنۍ د له منځه وړلو په خاطر د ښځو ورکول او دیته ورته ډیر نور شرطونه ټاکل کیږي. په بدو کې البته د ښځو ورکول او په اصطلاح خپلوي کول خصوصاً په پښتني دود او دستور کې هیڅکله ښې پایلې نه دي درلودلي او دښځو په حقه حقوقو بربنډه تیری ګڼل کیږي.

جرګې که وړې دي او که لویې یواځې پریکړنده مقام او حیثیت لري، یواځې د مدعي او مدعي علیه متقابلو متخاصمو اړخونو تر منځ د هغوی په غوښتنه او موافقه او حتا د هغوی د استازو او نماینده جرګه مارو په ګډون د با صلاحیته ارګان او مقام په په حیث را غوښتل کیږي او پریکړه یې بې قید وشرطه عملي کیږي.هغه څوک چې د جرګې له پریکړې څخه سر غړوونه کوي په ټاکلې جزا او جریمه محکوم او سمدستي عملي کیږي.د جرګې دغه دومره لوړ مقامي حُکمې صلاحیت که له یوې خوا د جرګې دغړو په شخصي اعتبار ، عدل ، انصاف ، رښتینولۍ اونفوذاو شهرت پورې اړه لري،د هغې
څخه څو برابره زیات د هغه اولسي خودګردانه قوانینو ، اصولو ،دود ،دستور او تړو پورې اړه لري ،کوم چې افغانان یې د اولسي بې عیبه و غشه قانون په حیث منې او د سمدستي با انصافه پریکړې طمع ترې لري.

پدي توګه هره جرګه یواځې با صلاحیته پریکړنده حُکمې ارګان او مقام ګڼل کیږي اوپرته له دې جرګې ته هر بل شکلې او ماهیوې نوم او حیثیت قایلیدل ،لکه چې د ۱۳۸۹ هجري شمسي کال د جوزا دمیاشتي په دولسمه تش په نامه جرګې ته

مشورتي نوم ورکړشو او تر اوسه پورې د جمعي رسنیوله لارې په یوه ساعت کې په زرګونو ساعتونه همغه یوه موضوع په مختلفو ژبو غږول کیږي او په میلونونو پانې پرې توریږي،د جرګې د اصلي مفهوم د بدعته او تحریف پرته بله کومه معنا او مفهوم نلري. نن په افغاني ټولنه کې ټول حقایق د لمر په څیر څرګند دي او ضرورت نه شته د افغانانو کورني او بهرني دښمنان خپل تور مخونه لا پسې تور کړي. په داسې شرایطو کې چې په هرو شلو او دیرشو دقیقو کې یوه مور چې یو یا له هغې زیات بچیان به زیږوي ، یواځې پدې خاطر مري چې یوه مړۍ وچه ډوډۍ نه لري. که مونږ یوه دقیقه وخت صرفه جویي کړواو کارو کړو د څومره دغه ډول انسانانو ژوند به وژغورو ؟ځکه نور خلک په یوه ثانیه په لسګونو زره موټرې تولیدوي ، په میلونونو ټنه غذایي مواد او همداسې نور ې زیرمې ایجادوي. نژدې کال پوره کیږي چې جمهور رئیس په اصطلاح ټاکل شوې ،تر اوسه کابینه نه ده معرفي شوې او یا نه ده منل شوې او درسنیو په خبره سرپرست وزیرانو او مامورینو فرصت غنیمت ګڼلې او دخپلو خالي جوالونو د ډکولو په خاطر یې چور اعلان
کړیدي ،اولسي او مشرانو جرګې هم په همدغه خاطر اعتصاب اعلان کړې او مفت معاش اخستل غنیمت ګڼي ، ... اوملګري ملتونه او بهرنیان چې دچارو د سمون ، امنیت ، بیا ابادونې ، او ... په خاطر راغلي دي د خیر په غونډۍ ناست او د «به ما چې» پروګرام تعقیبوي ،یعني هیڅوک هیڅ کار نه کوي. هرڅه چې کوي یواځې د فساد ،رشوت ،اختلاس ، ...(البته ډیر کم کسان به داسې نه وي) او په ملیاردونو ډالر عبث مصرفیږي ، خلک له لوږې او په جنګونو کې مري اود دالرو درک هم معلوم نه دي چې کوم لور ته او دچا جیبونو ته ځي ؟

یوائې ددغه تش په نامه بې مفهومه مشورتي جرګې په سلګونو ملیونو ډالروبې معنا مصارف که پر ځای شوي وای د ډیرو بې وزله انسانانو مشکل به حل شوي وي. افغانستان د «بې مجرمه جرمونو او بې ګناه مجرمانو ټاټوبي» ګرځیدلې ، نن سمه ده چې دا ځیني کسان هر څه کولې شي ، خو کله چې د پوښتنې وخت را ورسیږي ، دوی به څه کوي ؟ خو هغوی ددي لپاره دلیل او ځواب لري. بې له هغې هم واک یې خپل دې ، بیا او بیا به عفوي اعلان کړي ، او که نه په نورو چې څه وو هغه به په دوی به هم وي.

افسوس په داسې ملت چې د پوښتنې مرجع په کې نه په سترګو کیږي. خلک دغه څرګند ې او د شرمه ډکې بربنډ ې او رسوا صحنېویني چې دا کورني او بهرني لونیان ،خپله شخصي آبرو خو یې خپل کار دی، اولسي عزت ،آبرو او حیثیت هم څه ډول په دغه بې ارزښه ناچله پیسو مفت له لاسه ورکوي او پخپله عارې له هر ډول ارزښه پاتې کیږي.

رحمن بابا وایي:

هر یو مخ کله لایق د آبروی وي

اوښکې نه درومې په مخ د هر ناولي

اولسي ارزښونو سره دا ډول غیر مسئولانه چلن هیڅکله بې ځوابه نه شې پاتې کیدلې او نه دې څوک دغسې غلطې محاسبې کوي چې ګوندې هر افغان به خپل منلي ارزښونه او اولسي دود او دستور چې په وینه کې یې اخښل شوې داسې په اسانۍ له لاسه ورکړي او یا به ددوی د مال او عزت دښمنان بې ځوابه پریږدي. ددغه عالي مورالي ارزش پیچلتیا نه یوائې د قبیلې او قوم ،بلکه د فرد فرد په کچه رنګ په رنګ او متفاوت کمي او کیفي پوتنسیال لري او لکه پټه خزانه په

جمعي او فردي شعور کي ساتل کیږي.

دښمنان عبث فکر کوي چې دغه ارزښونه به له منځه یوسې ، همغسې چې ددغه ارزښونو پیژندنه مشکله ده ،له منځه وړنه یې له هغې هم خورا ناشوني کار ګڼل کیږي. پدې لار کې مغرضینو پیړۍ پیړۍ شومې څېړنیزې هڅې سرت رسولې ، خو یوې یې هم مثبتې پایلې نه دي درلودلې. ځکه چې دغه

ارزښونه که په ما هیت او ساده عبارت او افادې سره د وطن پرستۍ او وطندوستۍ معنا او مفهوم لرې ، خو د شکل له مخې د هغې د عمل لارې، وسایل او روشونه په مختلفو قبیلو ،قومونو ، محلونو او اولسونو کې یو تر بله سره هیڅ ورته والې نه لري. د پښتون قوم چې په افغانستان کې اکثریت جوړوي ،خو لا پرځای پریږده ، حتا د وړو قومونو نوموړي ارزښونه او دود او دستور دومره غني ، رنګ په رنګ او هزار رنګ دې چې د خپلو خلکو لپاره یې تمیز مشکل دې نو د وطن د دود او دستور څخه بې خبره بیګانه پرستانو او بهرني صمٌ بکمٌ چې تر اوسه پوري لل ګل پاتي دي تر ابده به ړانده کاڼه پاتي وي. شک نه شته چې افغانانو لپاره هم په ټولو دغه رازونو پوهیدل مشکل کار دې خو په کل کې د هر اصیل افغان لپاره د ضرورت په وخت کې همدومره کفایت کوي او پدې ښه پوهیږي چې د وطنپرستۍ ، وطندوستۍ او د فداکارۍ وخت رارسیدلې او لازمې چاري باید تر سره شي. ضرورت نه شته کورني او بهرني دښمنان ، افغانان چې پیړۍ پیړۍ پداسې چارو کې ازمایل شویدي بیا او بیا وازمایي ، هغوی همیشه ټول شته په دغه دو کې بایللي او بیاهم حاضردي دغه قمار ووهي ، هغوی د خپلې ازادۍ د ساتلو په خاطر له خپل سر ،مال او اولاد څخه هم تیریدلې شي ،خو پردې واک په خپله خاوره کي نه شي منلې

.همغومره چې افغانان د خپل دښمن سره ده پخلاکیدونکي دي په همغه اندازه هغوی د ښې او ټینګې دوستۍ ،لوز ،قول او ښې معاملې جوګه اولس هم دي.د هغوی څخه ډیر څه زده کول پکار دي. همغسې چې یې د جنګ جګړې په مقابل کې یې حوصله نه ختمیدونکې ده او دا متل چې که افغان یوه پیړۍ وروسته هم خپلانتقام اخلي ، عجله یې کړې ،د دوستانو سره ددوستۍ د پالنې ،لوز ،قول ، وعده چې حتا د دښمن سره هم کوي او یا که د پلار قاتل یې په نا غلطۍ کورته پناه راوړي ، دهغه سر ،ناموس امال دده په کور کې څوک ضرر نه شي رسولې او سلامتي یې تضمین ده. هو !افغانان د ډیري ښې معا ملې جوګه اولس دي. هڅه وکړې هغوی په دوستۍ کې وازمایې ، په جنګ کې د هغوی ازمایل نه دي پکار ، په جنګونو کې هغوی په کافي اندازه ازمایل شویدي او ددغه جنګونو پایلې د هیچا څخه پټه پناه خبره نه ده. که په مونږ د چا ارامي نه ده پیرزو ، نو له مونږ څخه هم څوک ارام نه شي کښیناستلې .

مونږ په دې هم پوهیږو چې مونږ نه ختمیدونکې طبیعي زیر مې لرو ،په همدې خاطر یوه ورځ مونږ څوک ارام نه پریږدي چې کار وکړو او د خپلو طبیعي زیرمو څخه ګټه واخلو .لکن دا هم له هیچا څخه پټه خبره نه ده چې بل څوک هم له هغې څخه په ګټه پورته کولو نه دې ښاد او سود من شوې.

نني شرایط حکم کوي چې په نړۍ کې سوله تأمین شي ، تاسي هم د سولې په خاطر راغلي یاست او افغانان هم سخت د سولې ارزومن دي.مونږ په جنګ کي مه ازمایي ، د سولې ازمیښت به د ټول بشریت په ګټه وي. مونږ په جنګ ولي ازمایي ؟ مه مو ازمایي په جنګ کې !

د ډیرو پوهانو څخه مې اوریدلي او اورم چې ژبه د تفاهم وسیله ده. زه هم په دې عقیده یم چې پردۍ ژبه د هرچا لپاره یوائې د تفاهم وسیله ده ،خو مورنۍ ژبه یوائې د تفاهم وسیله ګڼل نه بخښونکې ګناه ده. دا خبره خو مغرضان کوي او د مغرض خبره هیڅکله سمه نه وي.که دا سمه وې ، دوۍ چې پنځه کسان بل ملک ته ولاړ شي ، ددې په عوض چې دهغه اولس ژبه زده کړي هغوی خپلې ژبې زده کولو ته اړباسي. دا ډیر مشکل کار دې ،خو دوۍ حتماً دغه کارکوي او په دې کار کې رښتیا هم لوی اثر دې. څوک فکر کولې شي چې د یوه وروسته پاتې هیواد ژبه په دومره ستر مقاومت او ټولنیزه مادي نیرو بدلیدلې شي؟ خو که واقعیتونو ته فکر واړوو ، وینو چې نژدې یو نیم سل کاله دمخه په ځوانانو باندد ملالې په تش غږ چې:

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایګو لا لیه بې ننګۍ ته دي ساتینه.

ځوانان هغه ، نژدې بایللي میدان ګټي چې د دوست او دښمن قوتونه پکې د مقایسې وړ نه وو او لا نن هم هره افغانه پیغله غواړي د ملالۍ په څیر دد غسې کارونو جوګه او سرمشق وګرځي.

په مورنۍ ژبه کې دهرچا لپاره خپل وطني او اولسي ژوندې مستند تاریخ ، د خپلو خلکو دقهرمانیو داستانونه پداسې سوچه ژبني کلماتو او عباراتو چې د هر انسان رګ رګ تخنوي او هوسوي او په بله ژبه هیڅکله دا ډول افادې نه شي افاده کیدلې او نه پردۍ ژبې دا ډول د چا احساسات را پارولې شي.د مثال په ډول د پښتو ژبې دا ځیني اصطلاحات ،مقولې او کلمات لکه پښتونولي ،پښتو ، پښتون او دیته ورته د همدي یوې کلمې صرفې او نحوې بدلون لکه پښتونولې د پښتنو

داولسي دود ،دستور ،تعهداتو ، تړو ، جرګو ، مرکو او په زرګونو دغه ډول نورو ارزشونو افاده او تفسیر ، ایا ممکنه ده په بله ژبه وشي ؟

یا د پښتو کلمه د ژبې د نوم په حیث نه بلکه د یوه ټولنیز ارزش په حیث. لکه: ښه پښتو یې ورسره وکړه. هغه بې پښتو سړې دي (یعنې چې هیڅ سړې نه دې). ما یو ځل په پښتو قسم یاد کړې ، بله نه شم منلې. پښتو دې وشر موله ، زه دې ژوندي نه پریږدم ، ماته یې بې پښتو ویلي دي. یا د پښتون کلمه د قوم په حیث نه بلکه د اجتماعي ارزش په حیث : زه به پښتون نه یم که را باندې ویې منې. ته هیڅ پښتون نه یي او داسې ډیر نور ژبني ارزښتونه او اصالتونه چې یواځې په مورنۍ ژبه همغسې چې لازمه ده افاده او تفسیر کیدلې شي په بله ژبه هیڅ ممکنه نه ده همغسې افاده شي .

د ۱۹۶۹ م کال د سرطان په میاشت کې ، مونږ له تحصیل څخه راستانه شوي وو ، مرحوم انجنیر عبدالرؤف چې اصلاً د شمالي دقره باغ او دکابل اوسیدونکې وو ، دنورو دوستانو سره چې ټول منور خلک وو ، زه هم چې سره همصنفان وؤ ، په همدغه ورځو کې میلمه کړي وم. پرته له رؤف خان څخه مې بل څوک نه پیژندده ، نو ډیرې خبرې مې هم نه کولي . نیوهیږم څه ډول د ژبو په باره کې بحث شروع شو . وروسته له یو څه بحث څخه ،یوه تن وړاندیز وکړ ، ښه به داوي افغانان فرانسوي چې خوږه ژبه ده او نورو څیړنو ته یکې ضرورت هم نه شته ، په خپل ملک کې رواج کړي. بل تن د انګلیسي ژبې وړاندیز وکړ اودیته نور مختلف بحثونه وشول. ما چې دا بحثونه په غور سره تعقیبول او پوهیدم چې زما نظر هم کیدې شي وپوښتي ،په

همدغه سوچ کې هغه وخت ماته دغه پورتنې فکر په ذهن کې راوګرځیده او هغوی مې له خپل پورتني ناسم فکر څخه وګرځول او پدې مې قانع کړل چې نه یواځې ژبه بلکه ټول مختلف وطني ،ملي ،اولسي ارزشونه په خپل خپل ځای ځانګړې ارزش لري او هیڅ قوم ،ملت او اولس ، که لوی دې او که وړ ، که غني دې او که غریب ، که پر مخ تللي دې او که وروسته پاتې دې ، حق نه لري د نورو اولسونو ملي وطني ارزشونه بې ارزشه او حقه حقوق یې پایمال کړي . پکار دادي دغه ارزشونه ددوامداره ارګانیک دیفرنسییشن (تجزیي ،تفریق)او انتګرییشن (ترکیب ،تجمع) په پروسه کې د ټولو لپاره د منلو وړ ارزشونو باندې واوړي. نن پرون هم په افغانستان کې د ژبو د مسئلې ، کلتور ، ملي ترمنولوژۍ ، رسوم ،عنعناتو ، اخلاق او ډیرونورو وطني،اولسي ارزشونو او مسایلو سره ناسم ،سطحي او حتا ناوړه کړه وړه جریان لري ،دغه ټول ارزشونه دیوه ملت او اولسونو د ارزشي خزانې هغه تر هرڅه لوړه او نایابه ارزشي پانګه جوړوي چې یواځې پوه ،اهل او په وطن مین کسان ایجادوي ،پالي او په ایمان داری د هغې ساتنه کوي ،خو ناپوه ،نا اهله ، بېګانه پرسته او ټیټ انسانان چې اصلاً ددغه ډول ارزشونو له ارزش څخه بې خبره دي او همغسې چې هره متاع او حتا شخصي حیثیت او آبرو په هر بازار کې په هر چا پلوري ، دغه عالي ارزشونه هم د هیڅ په مقابل کې مفت له لاسه ورکي.

افغانان ولې خپل ملي ارزښونه او مسئولیتونه نه پیژني؟

نړیوال د افغان د ښمن، افغان د ځان د ښمن...؟

دا کومه نوې او پټه خبره نه ده ،له کومې ورځې څخه چې تزاري روسیي ځانونه د افغانستان شمالي پولو ته ورسول او له کومې ورځې څخه چې د انګریزي امپریالیزم پښه د هند په لویه وچه کې ټینګه شوې ، د افغانستان د پوره اشغال او یا لا اقل د ویش په سر د مختلفو آبر قدرتونو تر منځ نه پخلا کیدونکې مبارزه پیل ، او د تل لپاره دغه مسألې د «لویې ستراتیژۍ» او «لویې لوبې» حیثیت تر لاسه کړې او افغانستان له همغې ورځې څخه تر دا نن ورځې پورې په نړیوال ،یا لا اقل منطقوي جنګي تیاتر بدل شوېدې. او ږدې خبروې په تاریخي اسنادو کې پرتې دي او نوې لوبه چې د ۱۹۷۸م کال د دسمبر د ۲۷ نیټې ، کله چې پخواني شوروي اتحاد د نیک «ګاونډیتوب» ، ۶۲ کلنې «بې غرضانه دوستۍ» ، سوسیالیستي انترناسیونالیزم د «تعهداتو» او د زرونو کیلو متره شریکې پولې په درلودلو سره په بې وزلې هیواد افغانستان بې شرمانه او خاینانه یرغل وکړ او نړیوال هم په ډیره جفا سره د دغه غریب او زخمي اولس په «ملاتړ» کې د «بې غرزانه» ، «بشر دوستانه» «مرستو» په خاطر د

شوروي اتحاد په مقابل کې راپاڅیدل او نړیوال عظیم پرابلمونه او تضادونه یې د افغانانو د سرنوشت پورې غوټه او په همدغه کوچني جنګي تیاتر کې چې هیڅ ډول د دفاع وړتیا او قابلیت یې نه درلود ،د دغه ګلوبال او سوپر ګلوبال نړیوالو پرابلمونو حل ته ملا وتړله ، پیل شوه. د ټولې نړۍ د زړو وسلو ټول ګودامونه له هري خوا د بې وزلې افغان اولس په حساب او ذمه په یوه او بل نامه پېر ودلو او پلورلو او د افغانستان په سمه او غر ،مکتب ،مسجد ، ښارونو ،کلیو او بانډو کور کورانه او بې رحمانه ،د امریکې او اروپا څخه ډیر ډیر لیري د ږلۍ په څیر و اوریدلي او د زړو باروتو او زنګ وهلو وسلو دوړو او دودونو که افغانان ډیر وزورول ، د نړیوالو نازولو تر غوږو یې اډو غږ هم ونه رسیده. د ذروي وسلو ټولې تفالې د «دم غنیمت»له مخې په ډیره عجله هر چاد افغانستان په سمه او غر او حتا کلیو او بانډو کې خالي کړې او عذاب به یې نه یوازې او سني نسلونه بلکه راتلونکي نسلونه هم ګالي .

د افغانانو په برکت پخوانې شوروي اتحاد ،کمونیزم ، نړیوالو سوسیالیستي هیوادونو اتحاد ، سوسیالیستي او کارګري انترناسیو نالیزم او د ملي ازادي بخښونکو جنبشونو اتحاد په ړنګیدو او د نړیوال سرمایداري مافیایي تور امپریالیزم په یکه تازۍ او سیاسي او نظامي مونو پولیزم په ټینګیدو او د سره امپریالیزم سره د ساړه جنګ په پوره سرېدو ټولو امپریالیستي قوتونو د هم غږۍ او جوړ جاړي خپله کړې او په اصطلاح د دریمې نړۍ د متناسب ویش په خاطر یې د تروریزم ، القایدې او طالبانیزم پر ضد د مبارزې تر شعار لاندې د مذبذب تعاون ،تباني او ناروا مساعدتونو سره سوپر

ګلوبال ابعاد ،امکانات او مناسبات پیدا کړي ،په نړیوال جهنمي شیطاني طاقت بدل شوي ، ټول عالم بشریت یي ګروګان نیولي او په دغه ټولو امکاناتو سره یو ځل بیا غواړي د افغانستان له وضع الجیش څخه خپل ناروا سوق الجیشي حرکتونه او وضع الجیشونه تنظیم ،رهبري او په دغه هر اړخیزه ستراتیژیکه منطقه کې ټول نړیوال د خپلې قمچینې لاندې د مافیایي ګټو د پایداره تأمین په خاطر د خپل حاکمیت لاندې محکوم او د استفادې وړ وساتي.

هو ! دا همغه زړه ستراتیژي او زړه «لویه لوبه» ده چې په نوي امکاناتو او نوي ګلوبال حرص ، نوې دینامیزم او نوې ابعادو سره د افغانستان په وضع الجیش کي د ټولې نړۍ لپاره پیل شوې او دلته یواځې یو نړیوال

سراسري نظام ، نړیوال حاکمیت ، نړیواله اداره او نړیوال مافیایي اصول او قانون چلیږي (مزې چړچې نړیوال کوي او غم ودرد افغانان ګالي)او ټول ایزمونه د دغه قانون د حاکمیت په ساحه کې یواځې یو مفهوم افاده کوي یعنې چې مافیایي ګټې باید وساتي. دا یو نړیوال مشکل دي او نړیوال ملاتړ ته ضرورت لري. په دې لوبو کې ځانګړي دولتي جوړښتونه ،ټولنیز ښي او چپ نظامونه یواځې هغه وخت موًثر واقع کیدل شي چې نړیوال ملاتړ حاصل او په نړیواله جبهه کې د نړیوال قوت په حیث د دغه تباهیو مخه ونیولي شي. مونږ شاهد یو ، سره د دې چې افغانانو د تروریزم ، بنیاد ګرایی ، طالبانیزم او نورو ماجراجویي اعمالو سره هیڅ اړیکې نه درلودل، خو چې پلان دغه ډول جوړ وؤ ، دا هرڅه ورته په نورو ملکونو او د نورو په ذهنیتونو کې برابر او بالستیک راکټونه د کلنټن د

دموکرات دولت لخوا د افغانستان په خو را غریبو سیمو او هغه هم د افغاني او نړیوالې مافیا د پلان له مخې وویشتل شول او ډیر بې ګناه انسانان او کلي چې همدغه افغانانو ور په ګوته کول پکې تباه شول.مونږ ولیدل چې په افغانستان او عراق باندې د بوش د حکومت د جنګي ډلې د حملې د تصمیم په وخت کې د امریکې، اروپا او ټولې نړۍ بشردوستو ، ترقي غوښتونکو او واقعاً دموکراتو خلکو ډیرې هلې ځلې وکړې چې د دغه یرغل مخه ونیسي ،حتا ځینې کسانو د مسئولو اشخاصو په حیث خود کشي وکړه. خو چایي مخه ونه نیولې شوله.

ولې نړیوال دومره بې وسه دي ؟له ډیر پخوا څخه د امریکې ، اسرا ئیلو او ټولې نړۍ سوله خوښوونکي خلک غواړي چې په منځني ختیځ کې د فلسطین د خلکو حقه حقوق تحقق پیدا کړي .فلسطیني او اسرائیلي اولسونه هم حق لري په سوله کې ژوند وکړي ،یاُثر عرفات او اسحق رابین او نور ډیر فلسطینیان او اسرائیلیان په دې لار کې قرباني شول ،هغوی وایي مونږ سوله غواړو ، نور ورته وایي ، نه تاسې یي نه غواړۍ.

په امریکې کې داوباما په وجود کې دموکراتانو د واک په ترلاسه کولو سره ،نه د اوباما «بدلون» کوم بنیادي بدلون را منځته کړ او نه به د اوباما د نوې تش په نامه ستراتیژۍ له مخې د ۳۰۰۰۰ خاصو او یا د نورو نوو پلانونو او ستراتیژیو له مخې د نورو قوتونو لیږل او د قوماندانانو ادلون بدلون کومه معجزه وکولې شي ،یواځې به شکلي تاکتیکي بڼه ولري او یواځې به د بهرني نظامیانو لپاره د تنفس موقتي فرصت برابر کړي او یا به د بار ثقلت او مرګ ژوبله د بهرني سرتیرو په ځای په ملکې خلکو او افغاني سر تیروورزیاته شي ،او لکه چې ما د مخه هم

ليکلي وو د بارک اوباما ستراتيژي به هم د پخوا په څير زړه په زړه پاتې وي.

ددي مياشتې (جولای ۲۰۱۰) په لومړيو ورځو کې د آيساف او ناټو د امريکايي نوې قوماندان ديويد پتروس تګ افغانستان ته ، سره ددې چې د پخواني قوماندان مک کريستل په پرتله به د زيات صلاحيت او زياتې تجربې څښتن وي ، ځکه که مک کريستل يوازې په يو ګوسلاويا کې د کار تجربه درلوده ، نوموړي په شلو مختلفو هيوادونو کې د کار تجربه لري ، بيا هم نه به پخوانۍ زړه ستراتيژي بدله کړي شي او نه به رغنده لاسته راوړنې ولري. ځکه چې ذهني او عيني شرايط او موجوده وضعه همداسې حکم کوي. پدي معنا چې مک کريستل که د بالکان او ديويد پتريوس د زياتو هيوادونو او شرايطو تجربې لري ، خو د افغانستان ځانګړي شرايط د تل لپاره خاص او ځانګړي وو . د تاريخ په اوږدو کې هرڅوک پدي تيروتې دي. سکندر ټوله اروپا او اسيا ونيوله ، هغه نه شول کولې د افغانستان شرايط بل ډول قياس او وانګيري. هغه وخت په ريښتيا هم دا کار مشکل وو ، خو کله چې دا کار په وار وار تکرار شو ، بيا هم مونږ ددي شاهد يو چې روسانو هڅه وکړه د شرقي اروپا تجارب په افغانستان کې پلي او ګټه ترې پورته کړي او همدايي د ناکامۍ عمده عامل وګرځيده. نن ټول نړيوال قوتونه ځانونو لپاره سپکاوې ګڼي چې په افغانستان کې افغاني خاص او ځانګړي شرايط او بالخصوص د افغانانو خاصي غوښتني په پام کې ونيسي ، خو دا يو حقيقت دي او بل عمده مشکل پدي کې دې چې ټولو دغه قوتونو ته ټول اهداف د نظامي دندې او هدف په حيث ورکړل شوي او نظامي اهداف

يوازې د زور او تخريب له لارې ترلاسه کيدلي شی ، هغوی د سياست ، سولې ، روغې جوړې ، بيا ابادونې په لارو چارو نه پوهيږي او په حقيقت کې تاکتيک او ستراتيژي همدغه ډول ده ، نو ځکه خو هغوی بېباکانه او په پټو سترګو عمل کوي. خو په افغانستان کې عاميانه مشهور متل دي چې: « په زور کلي نه کيږي » ، ددې مسئلې ژور څيړل پکار دي.

مونږ دا نه شو منلې چې بين لمللې قوتونه دې د نظامې او شخصي موخو په خاطر راغلي اوسي ، ځکه اصلاً دغه ډول مسايل مطرح نه وو او حتا د شمالي ټلوالې او د کارمل د ډلې سره د روسانو په غلچکې او سازشکارانه وتلو سره چې فکر کيده ، يوه ورځ به هم ، موجوده دولت ټينګ پاتې نه شې ، د ټولو د سيسو سره سره ، بيا هم څه حال چې په ټول جهان کې وو په افغانستان کې هم همغسې حال وو . د بلې خوا بين المللي قوتونو رسمي منل شوي تعهدات ، رسالتونه او حا ګميتونه درلودل چې سازشکارانه او حتا خاينانه يی عملي نه کړل او افغانان يی د خپلو باروتو او وسلو په ګودامونو کې په سياسي خلاء او انزوا کې لاس تړلي خپلو تاريک ذهنه ګماشتګانو ته پريښودل. خو ددي ټولو خبرو سره سره کله چې بيا هم افغانان او افغانستان ژوندي پاتې شول نو نړيوال وروسته له ډيرو پښيمانيو ، اعترافاتو ، کفارو داعادې ، قسمونو او وعدو سره افغانستان ته د نظام ، د ولت ، ادارو ، قانون ، امنيت ، سولې ، بيا ابادونې او نورو ټولنيزو سازمانونو ،... او دغه ډول بشردوستانه موخو د تر سره کولو په خاطر افغانستان ته راغلي دې . خو له بده مرغه نه يوازې ، يو له دغه اهدافو تر لاسه شوي نه دي بلکې وضعه له پخوا ډيره بتره شوي او له يوې ورځې څخه

بلې ته په کثیر المجهوله لاینحله معادله او معما بدله او لا بدلیږي. ځکه چې، په حقیقت کې بهرني قوتونه په افغانستان کې تر هرڅه د مخه خپل نظامي حضور او د خپلو افغاني مختلفو ډلو ټپلو چې په مختلفو نومونو همدغه بهرنیانو رامنځته کړي او پرته د شخصي ګټو ، ملي ګټې هیڅکله په پام کې نه نیسي ،خپله زړه ستراتیژي او نوي سیاسي او اقتصادي اهداف تعقیبول غواړي ،اودا کار په افغانستان کې د نظام ، د ولت ،اداري ،قانون ، امنیت ،سولې ،بیا ابادونې او نورو ټولنیزو سازمانونو ،... او دغه ډول بشردوستانه موخو د تر سره کولو سره کاملاً په تضاد کې دي او هیڅ سمون ورسره نلري . یعنې دغه کونده چې په پام کې وه افغان اولس ته په نکاح شي یو ځل بیا یې خپل ځانته په نکاح کول غواړي. همدا سبب دي چې بهرنیان او د هغوی پورې تړلي افغانان همغسي لکه چې د شاشجاع په دوره کې انګریانو ، دکارمل دډلې په دوره کې روسانو او نن د حامد کرزي په دوره کې نړیوال ،یواځې د دي لپاره توجیهات او دلایل برابروي چې که دا بهرنیان نه اوسي ، افغانان به یو بل سره وخوري (لکه کله چې دوه مرغۍ په جنګ او پیشو ترپ کړي وو ، نیولې او خوړلې یې وې او له ځانه سره یې ویلي وو ، چې که زه نه وي راغلې ،دوی خوبه سره وژلي وي). په حقیقت کې دغه نظام ، دغه انتخابات ، دغه قوانین او دهغوی داخلي او خارجي عاملین او مجریان ټول نقلي او غولوونکي او د افغان اولس او په افغانستان کې د سولې او دافغانانو د خیر ښېګڼې د ټولو پروګرامونو پرضد او نه پخلا کیدونکي دښمنان دي . نظام ،اداره ، قانون ، انتخابات او نور موئسسات او انستیتوتونه هغه وخت ارزش لري چې د خپل

صلاحیت او مسئولیت په تناسب د خپل هیواد او خلکو خدمتګار اوسي ، خو کله چې د دولت ، حکومت ، ادارو ، قانون ، حقوق، موئسساتو او نورو متصدیان نه یواځې اجنبیانو ته د خپلې جاسوسۍ څخه منکر نه دي ، بلکه د هر ستیژ پر سر معترف او په هر سنګر کې د خپلو متولیانو د ګټو څخه دفاع کوي. زمونږ سیاسي مبصرین هم د پنځو ټنګو حق الزحمې له کبله به هم د کوتک په زور د خپل تبلیغاتي ستیژ څخه ښکته نه کړي او سبا او بېګاه خپلو ناسمو تبلیغاتو ته دوام ورکوي. مونږ به بیا هم دا خبرې منلې وي که دوی د پښتو او لاسونو ټولې ګوتې په خپله خوله نه مندلي او د هغوی ټول پلانونه سر تر پایه ډیر شوم نه وې ، او اوس چې په افغانستان کې د زرګونو بیلیونونو ډالرو ثروتونو زیرمې همدوی اعلان کړي او یواځې یې خپل نظامي ، سیاسي او اقتصادي اهداف په پام کې نه لرلې او حتا یوه کمه فیصدي یې زمونږ مشکلات هم په نظر کې لرلې هم به دوی خوښ وې او هم مونږ . خو هغوی وایي « م زور ما ټوله زما » نو ځکه ارزشونه تغیر کوي ،حقایق او واقعیتونه تغیرکوي او د هغې مطابق باید نظام ،تشکیل ، قانون ، ... او ورسره سم باید اشخاص ،افراد او نظامونه او سازمانونه هم تغیر وکړي تر څو افغانان پخپله د خپلې غمیزي د حل جوګه شي. په غیر صورت کې دغه ټولې ډرامې ، جرګې ، کنفرانسونه ، او بېځایه مصارف پرته له دې چې غیر مستحقو او نامشروع دولتونو ، حکومتونو ، ادارو ،انتخاباتو ، اشخاصو ،افرادو او نورو حضور او شتون ته قانوني او حقوقي مشروعیت ورکړي ، بله هیڅ ګټه نلري ، اوکومه ده هغه قانوني ،حقوقي باصلاحیته مرجع چې د دغه ډول بې مفهومه او بې

مضمونه تش په نامه جرګو او کنفرانسونو عبث مصارفو مسئولیت په غاړه اخلي او کومې با صلاحیته مرجع ته به ۱۵ بلیونه ډالر په کوم مسئولیت او کوم اعتبار د څه لپاره سپارل کیږي ؟

مونږ ولې دومره بې ننګه او بیوسه شوي یو چې پردۍ ګټې په خپلو ګټو د بره ګڼو او پردي ز مونږ په ملک کې ددغه ډول ناروا اعمالو د پلې کولو جرأت کوي ؟

مونږ خپل پور ،
او دوی نور غواړي ؟

«دامریکایي دایمي اډو په باره کې د نظر ټکي»

جان کنیدي ، د امریکې هوښیار او دموکرات جمهور رئیس په خپل وخت کې ویلې وو ، که کارل مارکس نور هیڅ نه وې لیکلي او همدا یو شعار چې «دنړۍ کارګرانو سره یو شئ»یې لیکلې وې ،کفایت یې کاوه چې سرمایداري نظام ړنګ شي .حتا د کنیدي غوندې یو شخص د شوروي اتحاد ،کمونیزم ، نړیوال سوسیالیستي نظام ،نړیوال کارګري او ملي ازادي بخښونکي غورځنګونه خولا په ځای پرېږده ،ددغه کوچنۍ جملې څخه دومره په ویره او ډار کې وو . امریکې ددې خبرې خیال او تصور هم نه شو کولې هغه نظام چې دژوند په مختلفو ساحو کې یې ورځ په ورځ نوي بریالیتوبونه تر لاسه کول ، یوه ورځ ، او هغه هم دافغان با شهامته اولس د فداکارۍ له برکته داسې خوار او ذلیل ووینې ؛ هغوی هیڅکله ددې خبرې تصور هم نه شو کولې چې کله به هم ګوندې سړه جګړه په داسې اسانۍ وګټلې شي او هر کال یې د کمونیزم پر ضد او د دریم نړیوال جنګ د تیاري په په لار کې په بلیو نونو ډالر مصرفول ؛هغوی تل دا خوبونه لیدل ، نن دې او که سبا کارګري غورځنګ به د دوی لاس او پښې تړي او د تل لپاره د تاریخ کندې ته سپاري ؛هیڅ قوم او اولس ، چې دوی یې په عزت ، شرف ،ناموس ،مال

،دولت او ټولو نورو ارزښتونو باندې چور ،چپاول ، لوټماري او غارت جوړ کړې وو ، کله هم له یاده نه شو ایستلې او هر یوه دخپل فرصت لارې ځارلي او دوی به یې په خوب کې بوګنول ؛ دا ددوی په خیال کې هم نه شوه راتلای چې دوی به کله هم یکه تاز دمیدان او دفلک څرخ به د دوی په محور څرخي او دوی به یو ځل بیا پخوانۍ نادودې د نړۍ په اولسونو دسوپر او ګلوبال ګلوبالیزم نظام په کچه له سره پیل کوي ؛... ځکه امپریالیزم په هر رنګ او لباس کې چې وو په تاریخي لحاظ مردوده او تاریخ ځپلې پدیده او باید خپل ځای یې ټولنیز عادل منصف نظام ته پرېیښې وای.

هو !د دوی، ټول دغه تشویشونه او ناشوني خیالات ،ارزوګانې او تصورات د افغان غیور اولس په ځاني ،مالي اود ټول هست وبود په قربانولو سره شوني او ممکن وګرځېدل.

کله چې پخواني شوروي اتحاد د افغانستان په حریم خاینانه یرغل وکړ ،په ابتداکې امریکې ،حتا د معمولي دیپلوماتیکي اعتراض څخه هم ډډه وکړه او په شف شف سره یې هڅه کوله حقایق ، نه پوهیږم چې پټ وساتي او که افاده کړي. خو کله چې دکابل ښاریان د حوت په دریمه برښنډ ټټرونه دشوروي ټانکونو دمرمیو ته مخامخ ودرېدل ،کله چې دهیواد په ګوټ ګوټ کې دشوروي عسکرو په داغ سنګرونو ،افغانان د پتنګانو په څیر وروختل ، کله چې د شوروي عسکرو د جنازو قطارونو شوروي پولي یو په بل پسې قطع کولې ، کله چې شوروي نظام په خپل ژوند کې د لومړي ځل لپاره دافغانانو له خوا له ماتې سره مخامخ شول ،... او داهر څه چې امریکایانو د شورویانو له ویرې د تورو عینکو تر شا څارل ، نو هله له سوړو څخه راووتل

او بیا هم د همدغه شورویانو له ویرې یې د غل غدو په څیر پټ او پنا غلچکۍ تش په نامه مرستې دبل چا تر شا پیل کړې ، او هغه وخت چې سنګرونه لکه بلا تشبیه ددوزخ دکانو غوندې سره شول ،افغانان د دوی لپاره سرمشق د مباهاتو جوړ شول او فخر یې پرې کاوه. خو کله چې شورویان پر شا او څوړ غوړېونه او مات ګوډ په خپله پوله تیرېدل ،کمونیزم مات شو ،نړیوال سوسیالیستي نظام ړنګ شو ،نړیوال کارګري او ملي ازادي بخښونکي غورځنګونه بې سرنوشته او تالا تر غۍ پاتې شول ،شرقي اروپایي ، منځني اسیایي او شمالي جمهوریتونه د شوروي له اسارت څخه ازاد او د وارسا تړون ړنګ شو .نو هغه وخت دوی ډاده زړونه په ډیره عجله د کور په لور شول، او نور یې نه غوښتل چې په اصطلاح د افغانستان په کورنیو چارو کې لاس وهنه وکړي ! ددې په عوض چې په دې وخت کې د ناتو تړون هم ړنګ شوې او خپلې امپریالیستي ستراتیژۍ ته یې خیرخواهانه د بشري خیر ښېګڼو په لور تغیر ورکړي وې او له خپل خدای څخه په شکر ګذارۍ سره چې دافغانانو له برکته په ټولو ارمانونو برلاسي شول. د خدایي عدالت او انصاف په مثل انساني عدل او انصاف دیوه عادل حاکم په حیث تبلیغ ،ترویج او په ټوله نړۍ کې یې د ټول بشریت لپاره سراسري عام قانون وګرځوي. برخلاف دوی خپله زړه ستراتېژۍ له دفاعي موقف څخه په تعرضي واړوله اوپه تعرضي سوق الجیشونو کې یې ځای په ځای ،ناتو یې لمن یې په هر لوري حتاالا

مکان نوره هم وغزوله او خپلو نوي اوزړو ناتو یې اندیوالانو ته یې له ځیلمه په کمپیوټري ذروي وسلو تر غاښونو پورې د سنبالیدو امرونه صادرکړل. د نیویارک

دتجارتي مرکز د حادثې په برابرولو سره يې د تروريزم او القاعدې پر ضد د نړۍ د تباهۍ نوې تعرضي ستراتيژي غوره او يو ځل بيا په اصطلاح د افغانانو په غم غمجن شول ، او که حق ووېل شي د افغانستان بالا حصار او د پامير لوړو څوکو ته رسېدل چې يې پخواني ارمان او له بلې خوا دا ډېره ښه موقع وه چې د خپلو ټولو کړو ګناهونو په تهمت او ګناه افغانان او په خاصه توګه پښتانه ونيسي ،ځکه چې د پښتنو سره په دغه منطقه کې انګريزانو زړې دښمنۍ لرلې او يو اځينې سرسخت رقيب او غليم يې ګڼل کيده .خو په حقيقت کې د دوی غير انساني او ناروا کړ کيلې ، کرکنو او مارکونډيو ، په خپلو ملکونو کې تېغ وهلې وو او په خپله خاوره کې يې ځمکه د پښو لاندې سره تبۍ جوړه شوې وه ، خپلو خلکو يې د کړو ګناهونو په ګناه دوی محاکمه کول غوښتل او دوی له خپلو خلکو څخه په تيښته په غلچکي ډول د ۲۰۰۱ م کال د اکتوبر د مياشتې په ۷ نيټه ،چې همدا ګړی د پاکستان په منځګړيتوب د طالبانو سره ،چې د همدوی په کومک يې ۹۵ ٪ خاوره په لاس کې وه ، په ژوره سياله معامله کې ښکيل وو او مقابل لوري چې ځان لپاره يې د تاجکستان په کولاب کې خيالي پاچاهي جوړه کړې وه په پټ جوړ جاړي ،معامله او تباني سره په توره شپه د افغانستان د مرکزي ،شرقي ،جنوب شرقي ،جنوبي او جنوب غربي سيمو په مشهورو او دخلکو دګڼې ګوڼې څخه ډکو ښارونو لکه کابل ،جلال اباد ،قندهار ، پکتيا او نورو شاوخوا ، اکثره پښتون ميشتو سيمو باندې د کروز راکټونو او 52 B څخه د ۲۰۰۰ کيلو ګرامه بمونو بمباري وشوه ، ډېرې سيمې ورانې ويجاړې او ډېر بې ګناه انسانان ،ښځې ،کوچنيان ،زاړه او ځوانان په کې

مړه شول. برهان الدين رباني ،عبد الله عبد الله ،محمد قسيم هفيم او د شمالي ټلوالې نورو مسئولينو چې ځانونه يې له پورته څخه تر ښکته پورې بالاستحقاق د ټول ملک مسئول متصديان هم ګڼل ، د ستالايت تلفونونو او ټولو ډلئيزو رسنيو له لارې يې يو په بل پسې په نوبت او بې نوبته ځانونه معرفي کول او د خپلو متوليانو څخه يې په مهيلانه عذر و زارۍ سره غوښتل چې د دغه سيمې ټول ښارونه ، کلي او باندې له يوې مخې داسې بمبارد کړي چې انسان خو لا څه چې حيوان هم په کې ژوندي پاتې نه شي او دغه« بېچاره ګان» د تل لپاره د هغوی له « ستم» څخه وژغورل شي. حال دا چې په تيرو وختونو کې د قاطع اکثريت په حيث پښتنو تل د خپل اکثريت له تناسب څخه پورته مسئوليتونه په خپله غاړه اخيستي ، خو د امتيازاتو او د نعماتو د تقسيم په وخت کې د ډېرې شکسته نفسۍ په موقف کې پاتې شويدي. په تيرو کابينو کې که قومي جوړښت او تناسب ته نظر واچول شي ، سره د دې چې پښتانه په مجموع کې د نفوسو قاطع اکثری جوړوي ،هيڅکله پښتنو وزيرانو په کابينه کې اکثريت نه جوړاوه.

د اکتوبر د مياشتې په ۱۲ نيټه امريکايي الوتکو په کابل ،قندهار ،جلال اباد ،پکتيا ،هرات او نورو مناطقو باندې راکټي او هوايي حملې وکړې. د اکتوبر په ۲۰ نيټه امريکايانو او انګريزانو د طالبانو د جبهې په لمړيو خطونو هوايي بريدونه وکړل او ډېر تاوانونه يې واړول . د اکتوبر په ۲۲ نيټه ولديمير پوتين ،امام علي رحمانوف او برهان الدين رباني د تاجيکستان په پلازمېنه ، دوشنبه کې ملاقات وکړ. پوتين ووېل ،چې په افغانستان کې راتلونکي حکومت بايد د رباني په

شاوخوا جوړ شي (او دا ځکه چې د ۱۹۹۱م کال د نوومبر په ۱۱ نیټه، کله چې رباني د مجاهدینو په مشرۍ مسکو ته تللي وو، ددې په عوض چې د مجاهدینو او افغان اولس د حقه حقوقو نماینده ګي او ملاتړ وکړي، برخلاف د روسانو د ناروا یرغل په دفاع کې دربېدلي وو) دا عجیبه خبره ده، کله چې امریکا او روسیه سره نه پخلاکیدونکي دښمنان هم وو د رباني او دغه ډول کسانو څخه یې ل ملا تړ کاوه او نن هم ددغه تیپ کسانو څخه کلک ملاتړ او دفاع کوي. د ایران دولت دا خبره تائید کړې وه او پرویز مشرف د پاکستان نظامي مشر زیاته کړې وه چې میانه روه طالبان دې هم په کې شریک کړل شي. د امریکایي قواوو په دغه عملیاتو کې په زرګونو بې ګناه انسانان چې قاطع اکثریت یې پښتانه وو، مړه او د همدغه قواوو او امریکایي نماینده ګانو په حضور کې، هغه طالبان چې مزار شریف ته د سولې د خبرو لپاره تللي وو او هغه کسان چې وروسته یې ځانونه شمالي ټلوالې ته په کندوز کې ته تسلیم کړي وو، د ملا محمد عمر په قول ۸۰۰۰ کسان یې د شمالي ټلوالې له خوا ووژل شول. دا مریکا عملیات دومره سریع او برق آسا وو، د طالبانو لښکرو چې نږدې ټول افغانستان یې نیولې وو او هیچا یې د شکست تصور هم نه شو کولې، په کمترین فرصت کې تري تم او یا د افغانستان له سرحدونو څخه ووتل.

امریکایان له همغه لومړۍ ورځې څخه، افغانستان ته د خپل دایمي حضور په خاطر راغلي وو، له همغه لومړۍ ورځې څخه د دایمي اډو د ځایونو د انتخاب په لټه کې وو او له همغه ورځې څخه یې ددې کار لپاره لازم او کافي شرایط برابر کړي دي او نن چې یې نیغ په نیغه په یو جانبه ډول د دایمي اډو غوښتنه کوله،

یوائې د اصیلو افغانانو د قاطع دریز او عکس العملونو په وجه یې، د ټال چال په توګه بل ضرب الاجل ته دا ناوړه پېښه ځنډولې ده.

د پښتو متل دې چې: «خپښي په خوښۍ او سودا په رضا»، ما ځکه دا پېښه ناوړه وبلله چې امریکایان څه په ښه نیت زمونږ په کورنه دي راننوتي او نه یې په دې تېرو لسو کلونو کې څه د منلو وړ کومه چاره هم سرته نه ده رسولې، او نه یې حتا د نمونې په توګه یوه ماته ګوډه سمه کړې او نه یې په کلي کور کې چا ته آبرو، پت، عزت او حتا مال په امن او بې غرضه پرییښې دي. امریکا له افغانانو او بلکه له هیچا سره په خوښۍ د خپښۍ کومه سابقه نه لري او په خاصه توګه مونږ خو یې هیڅکله نه خپښان وو او نه به شو، او دا ځکه چې امریکې د افغانانو د دوستۍ سره هېڅ وخت علاقه نه ده ساتلې او نه افغانستان او امریکا پرته له سیاسي ملحوظاتو دراشه درشې او د مشترکې خواخوږۍ له مخې د کومې سودا سابقه لري. د امریکې قدیمي دوست جنرال حمید ګل لیکي «**د امریکې په قاموس کې د دایمي دوستۍ په نامه څه نه شته. د امریکې سیاست په خپل مصلحت ولاړ دی**». امریکا او نور نړیوال «ترقي پسنده» او «متمدنه» هیوادونه مدعي دي چې ګوندې افغانستان ته د یوه دموکراتیک نظام د جوړولو، دایمي سولې او امنیت د تأمین، د دولتي او حکومتي مؤسسو او ارګانونو د تأسیسولو، بیا ابادونې، دموکراسۍ، د بشر د حقوقو د رواجولو او ډیرونورو بشردوستانه او خیرخواهانه کارونو د سرته رسولو په

خاطر راغلي دي ،خو له نیکه یا بده مرغه د دوی واقعي نیتونه او پټې خبرې مخکې له مخکې هغه وخت بربنډې شوې ، کله چې د کروز راکټونو او ۵۲ـB الوتکو قطارونه چې له دوی ځخه را دمخه شوي وو او دافغانستان د پولې په پرېکولو سره یې په پټو سترګو سمه اوغر یو شان رحمانه بمباری کاوه. دوی لکه دبې عمله ملایانو ، وایي یو ځه او کوي بل ځه . دوی خپل دغه بېګانه پرسته افغان ګوډاګیان په هر بد نوم چې د بې همتی، د بشر د حقوقو ناقض ، جنګي جاني ، وطنفروشی ،فساد ،قاچاقبر ،رشوت ،او بل هر ټیټ نوم چې ددغه ډول القابو په قاموس کې پیدا کیږي نوموي ، خو په افغانستان کې ټولې چارې ، پرته له دوی په بل چا سرته هم نه رسوي . دوی که هره ګناه او بېشرمه کار هم کوي ، اول خو یې ځوک له خپل مقام ځخه نه شي لیرې کولې او که بیا هم د کوم کوچني خطر احتمال ورته پیدا کیږي ، خارجي متولي نیغ په نیغه میدان ته راووځي او وایي ،معاش زه ورکوم ، زما همدا سې کس په کار دې او که بیا هم خبره تر پارلمانه ورسیده ، نو کرزي صاحب خو کم سر پرست وزیران او مشاورین نه دي مقررکړي ، د ډاکټر رنګین داد فر سپانتا او یا د ښارجوړولو پخواني وزیر پښتون صاحب چې وزارت یې له منځه ولاړ ،دې اوس هم وزیر او بلکه نن د ټول افغانستان د ښارونو ،کلیو بانډو او حتا د شړو دښتو او بې صاحبه ځمکو عمومي وزیر ګڼل کیږي. زمونږ پوښتنه د خپلو خارجي «دوستانو» ځخه داده چې په کوم ملک کې دداسې کسانو په واسطه دیوه هیواد بیا ابادونه سرته رسېدلې ؟ یا داسې کسان د دموکراسی ،سولې او امنیت د تأمین عامل ګرځېدلي شي؟ که داډول کسان په وطن کې نظام جوړ او حقوق

او قوانین پلي کړي اول باید په خپلو لاسونو او پښو کې اتکړی او زولنې واچوي او که دوی پخپله دا کار ونه کړي ، بل یې باید وکړي.

اکثریت په دموکراسی کې عمده اصل کڼل کیږي .د ۲۰۰۱ م کال داکتوبر په ۷ نیټه کله چې امریکایانو په افغانستان خاینانه حمله وکړه ، له لومړی ورځې ځخه خبره معلومه او هغه د امریکې د ګټو په خاطر ، په افغانستان کې دامریکایي قواوو حضور تأمینول او ټینګول وو ، نو د تورې تېره مخ باید د پښتنو ، چې په ملک کې اکثریت جوړو ي، په خوا وي او تر دا نن ورځ پورې همدغه وضعه دوام لري.افغانستان یواځېنې هیواد نه دې چې د پښتنو داکثریت په څنګ کې د نورو ورونو قومونو اقلیتونه هم موجود دي. د اکثریت او اقلیتونو مسئله په نړی کې ځرنګه چې د ټولو هیوادونو په کچه ،عمومیت لري ،نو د ټولو قومونو د سولئیز ګډ ژوند په خاطر بین المللي او ملي منل شوي قوانین وجود لري چې دملګرو ملتونو په منشورونو کې تسجیل دي. په دې معنا چې د ورونو قومونو تر منځ حقوق د قومونو د فیصدي په تناسب او د ټولو افرادو تر منځ د ټولو حقوق مساوي ګڼل شوي دي. زه نه پوهیږم ، ددې په عوض چې زمونږ بهرني «دوستان» ددغه قوانینو دعملي کولو په خاطر جدي پاملرنه وکړي ،برخلاف پخپله ددغه حقوقو او قوانینو ماتوونکي او ناقضین ګڼل کیږي.د ټولو قوانینو ،اصولو ،نورماتیفونو او منل شوو ارزښونو په خلاف ،غواړي په افغانستان کې خپل حاکمیت ټینګ او په یوطرفه ډول بلا قیدو شرطه دخپلو ګټو په خاطر د خپلې خوښې نظام جوړ کړي.

د بن په کنفرانس کې دغه خبره پوره رښتینولې ته ورسیده او د ټول افغان اولس په نمایندګۍ، دوی د پنجشیر د شریفو خلکو د نماینده په حیث یواځې څو کسه فراریان، دقبرس بې نومه ډلګۍ او دپخواني پادشاه محمد ظاهر شاه نمایندګان چې په دغه وخت کې د هیڅ ډول ټولنیزاو سیاسي هویت، شخصیت او موقف څخه برخوردار نه وو، راټول او په داسې مغلقه او ډیره کړکیچنه وضعه کې یې دافغانستان د نوي دولت ،حکومت ،قضاء او نورو ټولو اداري واحدونو، مؤسساتو مسئولیتونه هغوی ته وسپارل.

د ۲۰۰۱ م کال دنوومبر په ۱۴ برهان الدین رباني د جمهور رئیس ،عبد الله عبد الله د باندنیو چارو وزیر، محمد یونس قانوني د کورنیو چارو وزیر، محمد قسیم فهیم د دفاع وزیر او ډیر نور لوړ پوړو چارواکو له یوې اولسوالۍ او بلکه له یوه کوچني محل څخه د دولت په خورا لوړو او اوچتو مقامونو کې خپل ځانونه مقرر اعلان کړل. سره ددې چې لسګونه زره پښتانه په ټرلو کاتینرونو کې تیرباران، ساه خپه او بې رحمانه ووژل شول او سره ددې چې پښتانه د ټول نفوس قاطع اکثریت جوړوي ،له هر ډول حقوقو څخه محروم و ساتل شول. دا ډول چارې د دموکراسۍ سره هیڅ سمون نه لري او په داسې شرایطو کې نه امنیت، نه دموکراسي ،نه عدالت او نه نظام پایداره پاتې کیدلې شي. دا ډول روشونه د نظام د جوړیدو په مفهوم نه، بلکه نظام رنګوي او هر مغرض په خپلو ټولو ناروا ګټو په اسانۍ خپټه اچولې شي.

کاري وړتیا او تجربه ،پوهه ،تحصیل،تخصص ،تقوا ،وطنپرستي او فداکاري هغه اوصاف او خصوصیات دي

چې ځیني د کلونو او ځیني نور د قرنونو او تاریخي دورو په اوږدو کې د یوې ټولني او اولس په مورال، کلتور، اخلاقو او نورو ارزښونو، دود او دستور بد لیږي او همدغه ارزښونه په حقیقت کې د همغه اولس تاریخ جوړوي او د ټولنې هر با احساسه انسان دخپل ضمیر او وجدان له لارې د همدغه ارزښونو او خپل تاریخ سره تړلې او یواځې د همدغه ارزښونو د ارزښي طاقت په مټ یو اولس پایي او ژوندی پاتې کېدلې شي. له کومې ورځې څخه چې زمونږ امریکایي او اروپایي «دوستان» بې پاسپورته زمونږ هیواد ته راننوتي دي ،ددغه ارزښونو سره جوړ نه راځي او له بیخه یې رنګول غواړي.

زمونږ بهرني «دوستانو» په افغانستان کې د خپلو چارو د سمون او پرمختګ په خاطر له خپلو ملکونو څخه هغه افغانان چې د مهاجرت او یا د پخواني تحصیل له دورو څخه یې خپله وفاداري هغوی ته ثابته کړې اوسي، د هغوی لپاره د اعتبار او اعتماد وړ ګڼل کیږي او یواځې په دغه اوصافو سره کسان، په اوسنیو شرایطو کې ،د یوو کار د شایستګۍ لازمي او کافي نورمونه پوره کولې او د دغه چاڼ د سختګیره شرایطو څخه تیریدلې شي. ددوی د روزنې پروګرام هم له درې هفتو او درې میاشتو زیات وخت نه نیسي، چې لکه دجورسه فصل کرل او ریبل یې همزمان وي. د دوی اوسنې په کار ولاړ ټیم باید په اصطلاح انترناسیونالستان او یو ډول په راز او رمز پوه خلک وي. وطن، سیالي او شریکي، تربخې، توربورولي او تربګني، قهر غصه، خپل، دوست او دښمن باید ونه لري او ونه پیژني. یواځې پیسي و پیژني او په مړه وجدان یې د هر کس او ناکس له لمنې څخه راټولي کړي.زمونږ «دوستان» دا هرڅه

وینې او د شاباسې په دود په شا ډب ورکوي. همدا سبب دې چې د فساد ،اختلاس،رشوت ،قاچاق ، غلا ، چور ،چپاول ،ګُشت وخون او نورو دې ډول کارونو کې له هرچا دمخه دي. دا خبرې ټول نړیوال کوي او زمونږ «دوستان» چې ددغه چارو مستقیم مسئولیت په غاړه لري هم که په ظاهر له دغه کارونو څخه سر ټکوي ،خو په واقعیت کې ، که دوی ورسره شریک نه اوسي ، که دزمري زړه هم چاته ورکړې ددې کار جرئت به ونه کړي. د دوی په خپلو ملکونو کې دیو« سنت» باقیداری د تحصیل لپاره ، پنځه ډالر مصرفوي ، خو په هیڅ صورت یې چاته نه پریږدي. دوی خپل دغه وفاداره خدمت ګذاران په هیڅ صورت له لاسه نه ورکوي او دخپلو ګټو په خاطر ترې بې قییدو شرطه په پټو سترګو دفاع کوي.

لنډه دا چې ، نه دغه نابکاره ډلګۍ او نه زمونږ خارجي « دوستانو » دستاینې وړدي ،چې څوک دې پرې ونازیږي او خپلې خولۍ ګانې پورته پورته وغورځوي. دوی دواړه خواوې له خپلو کړو شرمنده او چاته د سترګو د پورته کولو جرئت نه لري او آن تر دې حده رسیدلي چې یو بل سره ملامته او یو په بل باندې سره تورونه ولګوي. زه نه پوهیږم چې دا ځیني خدایي خدمتګاران د دوی د برئت لپاره دلایل له کومه ځایه راپیدا کوي ؟

ضرورت نه شته ،څوک په پټو سترګو او وازه خوله ددغه ناوړه وضعې او ناوړه شرایطو د ملاتړ په خاطر چیغې ووهي او خپل کومي وشلوي.زمونږ داخلي او خاریجي «دوستانو» تراوسه پورې د وضعې په خرابولو او خپلو خیانتونو کې هیڅکله لاس نه دې نیولې او کمې یې نه دې کړې ، ښه به داوي

د افغانستان او جهان نننۍ وضعه په دقت سره و ارزول شي. وروسته له دې هره ګړۍ تأخیر به، ددغه وضعې د خرابېدو ابعاد د هندسي تصاعد په تناسب نور هم ترینګلي او له تحمل څخه وباسي. دا به حماقت وي ،که پس له دې هم څوک د وضعې د خرابېدو او ددې نړۍ د تباهۍ مسئولیت په غاړه اخلي !

نن چې ټولو نړیوالو د امریکایانو سره یوځای ، چې یو تر بله د شرم او رقابت مسئله هم تر منځ موجوده ده، دا وضعه تر دې حده ورسوله ، نو د امریکایانو به په یواځې ځان څه له لاسه پوره شي ؟ او هغه هم ،کله چې د دایمي اډو په جوړېد و سره امریکایان یکه تاز د میدان او درقیب څخه د سرګو د سوي او شرم مسئله هم په منځ کې نه اوسي. نو زه ټولو اصیلو افغانانو او حتا ددغه نابکاره ډلې لپاره د امریکې ددایمي اډو په جوړولو کې دخوښۍ کوم دلیل نه وینم ! هغه قوانین چې ملګرو ملتونو د بین المللي ذات البیني سولئیزو مناسباتو او معاملو په خاطر تصویب کړي ، مونږد سر په سترګو او زړه په صدق سره منو او دهغې مطابق هر لرې او نږدې هیوادونو سره سیالې معاملې ته حاضر یو. زور زیاتې ، غیر عادلانه ، استثماري او استعماري معاملو او سود سودا مناسباتو له دود او دستور څخه ووځي.

افغان له بل افغان سره د داخلي وطني او اولسي مسایلو په جوړ جاړي کې جوړ راتلای شي او که نن نه سبا مجبور دې خپلو داخلي ذات البیني منل شوو قوانینو او اصولو ته غاړه کښیږدي . خدای دې مونږ د هغه کم اصلو له شر څخه خلاص کړي چې نه یې مور معلومه وي او نه پلار .نن چې افغانان په شعوري،علمي او اقتصادي لحاظ وروسته پاتې دي ، ملامته

همدغه د بهرنیانو ستر قدرتونه وو ، چې تل یې په مونږ جنګونه تحمیل کړي او یوه ګړې یې کار ،زیار او دوطن ابادولو ته نه یو پرېښې ، او زمونږ روشنفکران چې تر ننه ورځې پورې د صنفي او قشري تشکل څخه عاجزاو لکه نن چې د حوادثو په تېل ناتېل کې دناوړه استفاده جو مرتجع رول لوبوي ،تل یې په تاریخ کې دغه ډول رول لوبولې او تل یې عظیمه اولسي کتله په غفلت او په شعوري ذهني کدورت او تور تم کې ساتلې. معنا داچې مونږ بېکاره یو او خپل د ین او رسالت مونه دې اداکړې. که غواړو او که نه ، که دا کار سخت دې او که اسان ،باید سرته یې ورسوو او ځانونه د سیالانو سیال کړو. خدای دې مونږ او تاسو ته همت او برکت راکړي.

پریږده چې نړیوال ،افغانانو ته داحسن پاداش څخه د همیش لپاره منکر پاتې شي !

که مونږ سیال اوسو ،همېشه خپل حق غوښتلې او لاس ته راوړلې شو.

دغرب ناکامه ستراتیژي، ناکام انجام ته ورسېده.

د دغه سیاسي ستراتیژۍ په هکله دغه ډول قضاوت هغه وخت وشو ،کله چې په افغانستان باندې د روسانو د خاینانه یرغل او دشرمه ډکې ماتې څخه وروسته ، امریکا د نړیوال مونیپولار سیاسي سیستم په محراق کې قرار ونیوه او د امریکې په مشرۍ ټول نړیوال کاپیتال ـ امپریالیستي نظام ،دافغانانو د عادلانه مبارزې په اړه د خاینانه سیاست لار ونیوله ،د افغانستان په څېر تاریخي هیواد او افغانانو باتورو خلکو واکې یې، چې په سیمه او نړۍکې یې د برم او زړورتیا کیسې دسره امپریالیزم سره په ډغرو لا هم تودې او را ژوندۍ شوې وې ،دپاکستان غوندې بې بنیاده غیر فطري هیواد په لاس کې ورکړل ،چې نن هم په خپل ملک کې فاقد د سراسري نظام ، اداري، حکومت ، قانون او انساني حقوقو پاتې دې ،او په ډېر جفاکارانه ډول یې د شرق او غرب ، کمونیزم او کاپیتالیزم ، روسي او امریکې ،کې جي بې او سي آی اې اوداسې نور ټول نړیوال لاینحله پرابلمونه د غم ځپلو افغانانو د سرنوشت سره غوټه کړل ، حال داچې امریکا په حقیقت کې د ژینیو د پنځه فقرئیز تړون یوائینۍ حکم هم ګڼل کېده. دغه عظیم بار افغان اولس دملیونو شهید ،معیوب ،مهاجراود ملک د هرې لویشت ځمکې د تباهۍ په بیه په خپلو اوږو پورته ، شوروي اتحاد ،کمونیزم او نړیوال سوسیالیستي نظام یې رنګ اود نړیوال ازاد بازار سوپر ګلوبال اقتصادي نظام او نړیوالې مافیا لپاره لار اواره شوه. افغانانو

لپاره ددغه بې ساري قربانۍ او فداکارۍ په مقابل کې احسن پاداش داوۀ، چې افغان اولس د تور او سره امپریالیزم د ډلئیزو او غیر ډلئیزو وژنو وسلو په ګودامونو ،چې افغانستان ته محض دتخریب او افغان وژنې په خاطر راوړل شوي وې ،افغان دښمنه داخلي او خارجي ډلو ته یواځې پرېښودل شي ، چې د ګور د چینجو غوندې تر اخر کس پورې یو بل سره تباه او نابود کړي. خوکله چې ددغه بې رحمیو د اور لمن د دوی د خپلو هیواد والو له خوا په ټوله نړۍ کې خپره شوه او دهر کور تر دروازې ورسېده ، په اصطلاح د دوی د ترحم او هیو منیزم احساس بیا راژوندې شو ، چې څه ډول یوځل بیا دغه لا علاجه تو ره بلا د افغانانو په کور میلمه او دقربانۍ دغه سوړ نغرې بیاتود کړي.
همغسې چې د روم امپراطور د شعري قریحې د راپارولو په خاطر د روم د ښار سوزولو ته ضرورت وو ،د دوی د پخواني ویده سادیسم او اوسني جنوساید د راویښولو او پارولو لپاره هم یوې انګېزې ته ،یوې ناشونې ناروا ته یوه چاره سنجول په کار وو .سره ددې چې دوی دافغانانو په حق کې د هېڅ ډول ناروا او جفاکارانه دراماتیکو صحنو په جوړولو کې کمې نه درلود اوپخپله د دوی ترهګرو او بنیاد ګرو هم د دوی په ملکونو کې ځیني زړه بوګنوونکې نظارې او ننداري تکرارکړي ، خود نوي دینامیزم لپاره نوي پوتنسیال ته ضرورت وو چې دغه متحجر مغزونه یو ځل بیا د لاشعورۍ کور کورانه عمل تر مدهوشانه پوتنسیاله ورسوي. دغه عظیمه پېښه د ۲۰۰۱.۹ / ۱۱ نیټه وه چې حق یې په نا حق او ناحق یې په حق بدل او د بشري شعوري بلوغ په یو یشتمه پېړۍ کې یې دغه د نادودو ناکامه سراتیژي ،یو ځل بیا په ناروا د افغان غم ځپلي اولس د سرنوشت پورې غوټه کړه. په تېرو لسو کلونو کې ددغه نا کامې سراتیژۍ په ناکامو هڅو او ارزونو زه ځکه نه غړېږم ، چې د هغې د عملي کولو ،سپیناوي او غلطو تعبیرونو په خاطر

د نړۍ ټولو هیوادونو په افغانستان کې مستقیم او غیر مستقیم ، بې ویزې او بې پاسپورته ، بې قېد وشرطه صلاحیتونو او دنړۍ د ټولو ډلئیزو رسنیو په واک کې لرلو سره حضور درلود او حتا زمونږ د داخلي بېګانه پرستو افغانانو په بې شایبه هڅو سره یې هم ونه کړې شول ، ددغه تور مخې ستراتیژۍ تورې رټې د زمزم په اوبو پرېمنځي.
امریکا خو لوی ملک دې ، لوی نظامي طاقت دې ، لوی علمي طاقت دې ،د نړۍ د ټولو اولسونو «ګل های سر سبد » مجمو عي کتله ، په میخانیکي او ارګانیک ډول په امریکا کې راټوله ده او تر ټولو لویه کلتوري کتله او مدني طاقت جوړوي ، دهیواد دننه اود نړۍ د خلکو ، قومونو او مختلفو قشرونو تر منځ سوسیال دموکراتیک عملي مناسبات تر بل هر ځای په امریکا کې پراخ ابعاد او د ژوند په ټولو ساحو کې د نړۍ دټولو خلکو سره عملي علمي ،منطقي متقابل هر اړخیز اړیکي ، تأثیر ، تأثر، اوپه پوره حاکمیت راکړه ورکړه یواځې امریکا لرلې شي. دامریکې اولسونه په دغه ډول مناسباتو او امکاناتو سره ،هیڅ ضرورت نه لري دتفوق او حاکمیت دساتلو په خاطر ، د نړۍ د اولسونو په مقابل کې، دجنګ لار غوره کړي. هغوی ددې کار لپاره ډیرې نورې لارې چارې ، منطقي او معقول امکانات لري ، چې هم دهغوی منطقي برلاسې او هم په نړۍ کې دعدل ،انصاف او ټولنیزو حسنه مناسباتو له لارې د امریکي او نړیوالو د سولئیز ګډ ژوند او پاینبت شرایط تضمین کړي . امریکااو دهغوی انډیوالان باید د نړیوالې مافیا، دسرمایې د لیونیانو او د وسلئیز او جګړئیز وشرکتونو مشورې او هدایا ت ،چې غوارې دناروا او غیرقانوني حکومتونو له لارې او لسونه په خپل خاینانه واک کې وساتي ، ونه مني او دغه ناروا کبر او غرور ونه کړي. پخواني شوروي اتحاد چې په خپل وخت دغه کارته لاس وغځوه ، پایلې یې اوس ګالي.

تاریخ ګواه دې ، هرکله چې دافغانستان د ځمکنۍ بشپړتیا او سیاسي خپلواکۍ سر نوشت د جدي ګواښ سره مخامخ شوې ،افغان اولس تل د جګړه ئیز ډګر واک او اختیار په خپل واک کې نیولې او په ساتنه کې یې د نه بدلیدونکې تاریخي جبر په حېث ،حتا دخپلې اردو ،پولیس او بل هیڅا ارادې ته غاړه نه ده ایښې ، دښمن یې قضایي جبر منلو ته اړ ایستې او د بل بدیل منلو ته چا نه دې اړکړې شوې . په افغانستان کې سیاسي وضعه ، عېني او ذهني شرایط همدغه حالت ته رسېدلې ، اولس به واک اخلي او دموجوده وضعې څخه به ملک ته نجات ورکوي ، که نن وي ، سبا یا بل هر وخت چې او سي.افغان اولس همېشه په خپل ملک کې دامنیت اصلي ساتونکې وؤ او اردو او پولیس یواځې هغه وخت د امنیت له عهدې وتلې دې ، چې اولس یې ملاتړې وؤ .

هېڅوک نه پوهېږي ، چې دا دومره نړیوال اولسونه افغانستان ته د څه لپاره راغلي دي ؟ څه یې کړي او څه به وکولې شي ؟ ددوی خپله او نورو ټولو افغانانو او نړیوالو ارزونه خو داده چې دغه ټول کسان د افغانانو له ارادې پرته په خپل سر افغانستان ته راغلي ، ټول ارزشونه یې له منځه وړي ، بې ګناه یې ملکي کسان په خپل سر وژلي او د امنیت ،بیا ابادونې او نور ټول شوني کارونه ناشوني ګرځېدلي دي.

نن په افغانستان کې هرڅوک ، که بهر نې دې او که داخلې ،ځانونه ټولواک او بېواک ګڼي ،هیڅوک د مسئولیت احساس نه لري ،خو هرڅوک د خورا ډېرو مهمو ملي مسایلو په باره کې په خپل سر د قضاوت صلاحیت لري اوحتا نیم افغانستان ، په یوه بهرني هیواد کې د بل بهرني هیواد نماینده او یا یوداخلې سیاسي بې سواده «د مثال په ډول دیوه لوی ولایت والي او یا هر عادي انسان» په پټو سترګو ، پوره بې مسئولیتۍ او احمقانه جرئت سره بل چاته بخښلې شي.زه نه پوهیږم په کوم حقوقي ، قانوني او یا بل ډول صلاحیت ؟ نو پاکستان، ایران

او یا نورملکونه به ولې په داسې بې صاحبه ملک نا حقه دعوې ونلري ؟او خصوصاً ، کله چې د خپلو متولیانو له خوا دې کار ته هڅول کیږي او براو لر افغانان او حتا پښتانه او بلوخ ، ، د ملګرو ملتونو سازمان ، امریکا ، انګلستان او نور چې بین المللي تعهدات او په افغانستان کې دا وخت دستر رسالت په خاطر حضور لري !

په داسې ناوړه وضعه او ناوړه شرایطو کې چې د ارګ په دروازه ، دملي دفاع او ستر درستیز دشعبې په درشل ، دجهادي دولت د جوړېدو د ستر جشن دنمانځنې په ورځ د جمهور رئیس ،لوی وزیر ، د ملي دفاع ، کورنیو چارو د وزیرانو ، د امنیت د لوی رئیس او نورو لوړ پوړو چارواکو تر منځ محلونو کې امنیت او دامنیت مسئول ذمه وار نه په سترګو کیږي او هرڅوک د پېښې له ځای څخه خپلې پښې سپکوي او منډې وهي،بهرني قوتونه یو ځل بیا افغانان او افغانستان داخلي او خارجي بې مسئولیته وسله والو ته دډلئیزو او غیر ډلئیزو انسان وژونکو او نړۍ ورانوونکو وسلو د ګودامونو په سرلاس ترلي پریږدي ؟

تاسې نه دي اوریدلي چې علامه اقبال لاهوري ویلي:

اسیا یک پیکر آب و گل است
افغانستان درین پیکر دل است
از کشاد او کشاد اسیا
از فساد او فساد اسیا

کله چې عراق هم دا ډول غیر مسئولانه تقسیمیده ، دفرانسې د باندنیو چارو وزیر وویل « دا خو د کیک ټوټه نه ده چې دا ډول تقسیمیږي ؟ » زه دا وایم دا خو پاکستان نه دې چې که دانګلستان او امریکې همیشنې ملاتړ نه وي ، همدا نن به ټوټه ټوټه پروت وي !

زه نه پوهېږم ولې دپاکستان حکومت دا سوچ نه کوي ، کله چې دا ټول نړيوال قوتونه له افغانستان څخه په داسې نا امېدۍ سره ووځي ، پاکستانه ستا به له لاسه څه وشي ؟

دهيوادونو او اولسونو تاريخ معمولا په تير ،حال او راتلونکې پورې اړه لري. خدای مه که چې زه به د هند دلوېي وچې د اولسونو کلتوري ،علمي ارزشونو او د هيواد دازادۍ په خاطر مبارزو ته په کمه سترګه وګورم ، خو تاريخي حوادث داسې پيښ شوي چې ددغه سيمي هيوادونو سرنوشت يو تر بله سره تړلې پاتې شوې او له نېکه يا بده مرغه ددغه ګډ سرنوشت جګړئيز دروند بار دتاريخ په حساسو شېبو کې د افغانانو په اوږو پروت وو او دغه سپيڅلي رسالت او دېن ته افغانان تر بل هرچا څخه زيات ارزش او احترام قايل وو . د تاريخ درسونه ډيرو کسانو ته معلوم او ډير کتابونه پرې ليکل شويدي ، چې تر هرچا دمخه يي بايدپا کستاني چارواکي ولولي او دتاريخ په ارزشونو او رازونو ځانونه پوه کړي . که پاکستان د يوې پېړۍ دننه شاته مخ اړوي ټول افتخارات يي په افغانستان ، افغانانو او هند پورې اړه لري ، چې د خپلوېې سنجشه کړو وړو او کم بختۍ له مخې دواړه خپل نه پخلا کيدونکي دښمنان ګڼي .زه تاريخ پوه نه يم او نه غواړم چاته د تاريخ درس ورکړم ، خو دومره ويلې شم ، چې دافغانستان له لارې هر يرغلګر اول دا جرئت نه دې کړې شوې چې هند خواته واوړي او په همدې خاطر د بحري لارې د کشف په هڅه کې وو ،او که کله چا دا نيت هم کړې ،نو کاري ګوزار تر هر چا دمخه افغانانو په خپل ټټر اخيستې اويرغلګر يي له خپلې خاورې پر شا تمبولې دي. خو که کله په دغه سيمو کومه ناڅاپي ټکه پرېوتې ،لکه چې دمخه هم ورته اشاره وشوه ، دغه رسالت ته د ډېرې وفادارۍ په نسبت ، په ټولو غمجنو شېبو کې افغانان تر هر چا دمخه ، داصلي حکم او وارث په څېر

د هرې سيمي په دفاع کې دريدلي دي (د سلطان محمود غزنوي ،لوديانو ، شېرشاه سوري ،هوتکيانو او ابداليانو تاريخ ته دې نظر واړول شي).

پاکستاني دولتي چارواکي دې په دې باره کې فکر وکړي چې پاکستان څه ډول جوړ او په حقيقت کې څوک تر اوسه دغه بار په اوږو وړي ؟ د هند دلويې وچې له اولسونوسره دافغانانو ذات البېني مناسبات همېشه حسنه او دمتقابلو ګټو او تفاهم په منطق ولاړوو . هريو د بل د خوښۍ او بدو ورځو له حالاتو څخه متحسس او متأثروو او يو تر بله سره په ښو او بدو وروځو کې يو دبل ملاتړ ګرځيدلي دي .يواځې هغه وخت چې د غازي امان الله خان د استقلال د اعلان په وخت کې ټول هندوستان د افغانو په ملاتړ کې راپاڅېدلي وو ، افغانان يي هېڅکله نه شي هېرولې.

مونږ دداسې تاريخي حقيقت شاهد هم يو ،کله چې شاحسين صفوي د شاه محمود هوتک په مقابل کې ماتې وخوړه او شاه حسين صفوي وروسته له ديرش کلنې پادشاهي څخه خپل تاج د پنځه ويشت کلن شاه محمود په سرکښيښود اود ملک واک او خزاني يي هغه ته وسپارلې ، شاه محمود هم په ډير احترام د هغه په مقابل کې پاڅېده ، هغه ته يي د پلار خطاب وکړ او وعده يي ورکړه چې بې د هغه له مشورې به څه نه کوي او د هغه دکورنۍ لپاره يي داستوګنې او ژوند ټول مناسب شرايط برابر کړل.

طهماسب چې دپلار د تسليمۍ په وخت کې له اصفهان څخه په تېښته بريالي شوې وو ، ځان يي د ايران پادشاه اعلان کړ.خوايرانيانو چې ترې ښې خاطرې نه درلودې ، ملاتړ يي ترې ونه کړ نو مجبورشو ترکانو او روسانو څخه وغواړي چې د غربي او شمالي ولايتونو په بدل کې افغانان د ايران له خاورې څخه وشړي او دسلطنت واګې دده په لاس

کې ورکړې . ترکان او روسان هم په خپلو منځونو کې موافقې ته ورسېدل او دغه ځمکې يې په چتکۍ سره په خپله ولکه کې ونیولې .په دې وخت کې چې شاه محمود د ۲۸ کلونو په عمر وفات او په عوض يې میر اشرف سپهسالار د جرګې لخوا د پادشاه په حېث ټاکل شوې وو ، خو کندهار ته داسې خبر رسېدلې وو ،چې شاه محمود د میر اشرف له خوا د خپل پلار د قتل په بدل کې وژل شوېدې ، نو ځکه د کندهار او شاه اشرف مناسبات خړپړ وو .تردې وروسته د حوادثو جریان میر غلام محمد غبار په « افغانستان در مسیر تاریخ »(۳۲۹ ـ ۳۳۱ مخونه) کې دا ډول ارزولې دې.

[در طی این اقدامات داخلی ،شاه اشرف دقیقاً حرکات دولت های عثمانی وروسیه را نسبت به ایران مراقبت می کرد .چون قوای عسکری شاه اشرف در طول جنگ های داخلی تقلیل یافته بود و قطع روابط با قندهار فرصت تلافی این کمبود نظامی راسلب کرده بود بناچاربا قوت قلیل دست داشته خود میساخت و در قضایا سعی میکرد کار به تدبیر وسیاست انجام گرفته و احتیاج به استعمال اسلحه نیفتد .لهذا شاه اشرف در۱۷۲۶ توسط نامه وسفیری (عبدالعزیز)به عنوان دولت ترک از دوستی واخوت اسلامی و مذهبی و احترام نسبت به خلافت مطاع اسلامی حرف زدو ضمناً تخلیه ولایات غربی ایران را از سپاه عثمانی تقاضا کرداما دولت ترک نه اینکه به چنین پینهاد وقعی نگذاشت بلکه به شاه اشرف پیشنهاد تخلیه ایران و تسلیم تخت به شاه حسین صفوی نمود ، این پیشنهادترک با سوقیات بزګ نظامی بدرقه میګردیدو شصت هزار سواره و پیاده عثمانی با هفتاد توپ بزرګ در زیر قوماندہ احمد پاشه والی بغداد و حسین پاشه والی موصل و جنرال عبدالرحمن به استقامت اصفهان حرکت کرد .

شاه اشرف که وارد مرحله ًقاطع شده بود لهذا شاه حسین صفوی ره بدون لزوم بکشت و با قشون مختصر اما محکم افغانی بمقابل اردوی ترک برامد.تلاقی هر دو سپاه در سال ۱۷۲۶ در بین راه اصفهان و یزدواقع شد ،این جنګ که در تاریخ برای بار اول بین یک قوت افغانی و دولت ترک عثمانی بعمل آمدبرای دولت هوتکی اهمیت حیات و ممات را داشت زیرا اګر سپاه افغانی مغلوب میشد تلافی آن ممکن نبود در حالیکه قشون ترک در عقب خود دولت بزرګی استاده داشت. جنګ اغاز ګردید و حملات برق آسای سواره ً افغان در طی چند ساعتی آن اردوی بزرګی در هم شکست ،توپخانه عثمانی پنجاه توپ از دست داد وسواره وپیاده ُ ترک ۱۲ هزار کشته در میدان جنګ ګذاشت و فرار کرد ،این شکست بقدری ناګهانی و شدید ی بودکه تمام لوازم و ذخایر و سامان اردوی ترک جابجا ماند .

شاه اشرف با وجود چنین فتح بزرګی،تدبیر را از دست نداد و بدون اسلحه تمام غنایم جنګی رادر عقب اردوی شکست خورده ترک فرستاد ، وتوسط اعزام سفیری بنام اسمعیل در سال ۱۷۲۷ به دولت ترک پیام داد که ما با ترک ها برادران هم دین هستیم و مال برادران بر ما حرام است ،ما احترام خلافت اسلامی را بر خود واجب میشماریم ،وبا برادران ترک جنګ نی بلکه صلح دائمی میخواهیم....

شاه اشرف که افراد کاری عسکر وافسر خود رادر جنګ بزرګ با دولت ترک و جنګهای داخلی دیګر از دست داده بود مجبور شد که با استخدام قشون از داخل ایران بپردازد و جای تلفات وارده را پر کند .. . ،واما بعد ها در جنګهائی که با نادر افشار بعمل امدعساکر ایرانی شاه اشرف در مقابل عسکر نادر افشار جنګ نکرده و میدان حرب را ترک ګفتند .

شاه اشرف سپاه خود را برای در هم شکستن قوت جدید الظهور داخلی (نادر افشار)نگهداشت ، وعجالتاً گذاشت که نادر افشار و شه طهماسب و فتح علی خان قاجار بولایت خراسان کنونی تاخت وتاز نمایند ،و خود متوجه دولت روس گردید که در شمال ایران مسلط بود و طبق معاهدهً شه طهماسب ،خود را مالک قسمت مهمی ایران میدانست. در جنگی که در محل « رود سرد»بین قوای سیدال خان و جنرال « ارلوف »واقع شد قشون افغانی غالب و ارلوف طالب مصالحه گردید .شاه اشرف با روسیه از در مذاکرات سیاسی داخل شدو در سال ۱۷۲۹ با آن دولت معاهدهً ببست که از سنگیني معاهدهً شه طهماسب مقداری زیاد کاست....]

په دې ډول افغاني سر لښکرو په خپل نظامي درایت او مهارت سره کولې شول کم قوتونه د دښمن په مقابل کې داسې استعمال کړي چې کم تلفات او زیاتې بریاوې لاسته راوړي او حتا د جنګ په مشکلو شرایطو کې هم د دښمن او ګاونډي هیوادونو په مقابل کې انساني ، اسلامي او افغاني منل شوو ارزشونو ته وفادار پاتې شي. په پورتني بحث کې ، مونږ ولیدل چې ،ایراني چارواکو د افغانانو په مقابل کې د ترکانو او روسانو سره څه ډول د خپلو اولسونو او ملکونو په بیه پټې دسیسي جوړولې ، خو افغانان برخلاف په دغه ملک کې د اداري حاکم او وارث په حېث د هغوی ملکونه د پردیو د تسلط څخه ازاد او په ډیرو ناوړو او مشکلو حالاتو کې هم انساني ، اخلاقي او اسلامي کراماتو ته وفادار پاتې کېدل او دښمن یي حتا د جنګ په شرایطو کې هم له خوږې ګوتې نه نیوه.

نن چې پاکستانې سلف د ټولې نړۍ دهیوادونو په مټ ، نه د ځان او نه له پاکستان سره مرسته کولې شي ،هم یي ځان ، هم یي پاکستان او هم یي ټول نړیوال په ناوړه نا مصئون حالت کې واقع کړي او دنړۍ په ګوټ

ګوټ کې مرګ او درد د هرچا په کور میلمه او پخپله هم لکه دموږک غوندې د تیښتې لارې لټوي او پاکستان هم لکه د موزیګې شلېدلې کټ ، چې پیاړمه یي ټینګوي ، بازو یي ځینه. افغانان او په خاصه توګه پښتانه او بلوڅ، چې د پاکستان سره دخپلو حقه حقوقوپه سر دعوه دنګله لري ، سیال خلک دي ،هیڅکله یي پاکستان له خوږې ګوتې نه دې کش کړي او نه دمشکلاتو په وخت کې له چا څخه کسات اخلي. که دا کار یي کولې ،نو ډیر ښه فرصتونه به یي له لاسه نه وې ورکړي. پښتانه هیڅکله په کسات اخستلو عجله نه کوي او اصلاً ددې کار لپاره به ضردرت هم نه وي. ستاسې متولیانو لا پخوا د خپل نظام د پایښت ټول ارزشونه او اساسي عناصر له لاسه ور کړي او دا یو طبیعي قانون دې چې په داسې حالاتو کې هره پدیده چې اوسي په زوال محکومه ده .نو نن که دنړۍ ټول هیوادونه په غم ځپلي افغانستان کې راټول شوي او په حقیقت په ناروا سره ستاسې د متولیانو او ستاسې په ملاتړ کې ولاړدي ټول په زوال محکوم اودا هم یو منل شوې حقیقت دې چې د هرې یرغلګرې امپراطورۍ لمن له افغانستان څخه ټوله شوې ،ستاسې متولیانو سره یوځای دغه ټول نړیوال ایله جارې هم په زوال محکوم او لکه دنورو پخوانیو یر غلګرو په څیربه په تیښته له افغانستان څخه ووځي. پریږدۍ چې دغه ویاړ هم په تاریخ کې د افغان په نوم ثبت او پریږده چې نړیوال هم په نړۍ کې دنړیوال عدل او انصاف دانقلاب منلو ته حاضر شي.

ایا په داسې موقع کې د افغانستان په کلیو او بانډو ،سمه او غر د راکټونو بارانونه ، انسان او حیوان وژنه پخپله پاکستان ته خاینانه ، بې شرمانه او احمقانه نه ښکاري ؟

په نوکر او په چاکر او پهره دار * خزانې خپلې ساتلې شي سرکار
خو دعام نفرت نه ځان ساتلې نه شي *په طوپونو په ټانکونو زرهدار
« الفت»

دوهم بن ، که د لومړي بن، دبې بنیاده پېل ناکامه پایلې؟

د یویشتمې پېړۍ دلومړۍ لسیزې په زماني مقطع کې ، نړیوال ګلوبال تاریخي دینامیزم ،دتېرو تاریخي پېښنو په څېر، د افغانستان د پېښنوپه ټېل ناټېل کې ، پښه پرځای (چپرځای) پاتې شوې اوکه د عراق او کویټ ترمنځ شخړې لپاره ، دامرېکې په مشرۍ یوائې څوهیوادونو بسنه کولې شوه ،د افغانستان د پېښنو په خاطر نړیوال بغاوت ، بلوا او سوق الجیش هم د خپلو ناکامو پایلوپه مسیر کې ناکامه سرکونډۍ وهي . داچې ددغه ډول ناکامه غونډو ناکامه هرارشي (تسلسل)، ولي دالمان د اتحادي جمهوریت پخوانۍ پلاز مېنې ، بن څخه پیل او ولې دوباره په همدغه مقام کې د خپل ناکام انجام مهر پر خپله کړنلاره او تګلاره منې ،بې دلیله او بې بنیاده او تصادفي پېښنه، نه ګڼل کیږي . المان په اروپا کې ، په ټولنیز او اقتصادي لحاظ خورا مقتدر هیواد دې او المان له ځانه سره لرل ، داروپااو ناتو د ځانه سره د لرلو په معنا دي. سره ددې چې ، په دوهم نړیوال جنګ کې د المان له ماتې څخه وروسته ، په جنګونو کې دالمان

ګډون ، دهغه په قاموس کې وجود نه درلو د او داسند د المان لپاره غوره دلیل ګڼل کېدې شو ، خو دټولو خبرو سره سره ، دغه کار ته اړ ایستل شو او دافغانستان پرضد نړیوال بغاوت د نړیوالو له خوا ، له همدغه ځایه پېل ، خو ډیر زر دټولې نړۍ پر ضد ، د نړیوالو په بغاوت او سوق الجېش بدل شو . ددې کار دلیل دا وو ،چې دغه غورځنګ د یوه داسې نړیوال سازمان له خوا پېل شوې وو ،چې د ټولو نړیوالو په وړاندې یې شومې موخې لرلې او دحتمې ناکامۍ بنیادي دلیل یې د سرمایې په ناپایداره او بې بنیاده بنیاد باندې د ډډې لګولو په دلیل ګڼل کېدلې شي . د تاریخ په اوږدو کې ، افغانستان همیشه د نړیوالو د جفا ، ظلم ،او ناروا سره مخامخ ، دکار ،زحمت او ابادۍ لپاره چا فرصت نه دې ورکړې او همېشه غریب ملک پاتې شوې ، خو دخپلو سرشاره طبیعي منابعو ، نه ختمېدونکې انساني مورالي پوتنسیال اود خپل هېواد او اولس سره دسر ،مال او اولاد د قربانۍ تر کچې د افغانانو فداکاري او استقامت له کبله ،افغانستان تل خود کفاء ، ازاد او دبرم ،حېثیت او وقاره ډک هیواد پاتې شوې او پاتې به وي. نن چې دنړۍ ټول سوق الجېشي طاقتونه د افغانستان په وضع الجېش او جنګي تیاتر کې سره راټول او غواړي ، خدای ورکړي طبیعي او فطري ټول ارزشونه یې بې ارزشه او په اصطلاح ترې غصب کړي. څومره ساده لوحانه ! دغه ډیر « هوښیار » اولسونه ،په دې ساده حقیقت هم نه پوهیږي ، چې فطري استعدادونه او ارزشونه چې د چا د ایمان ،وجدان او شرف جز لاځه ، بلکه ، بنیاد جوړوي ، څوک په جبر له چا څخه نه شي اخستلای او دهر اولس ابدي ارثي زیرمه او بنیاد جوړوي . څومره احمقانه دوۍ په افغانستان کې ددغه کار لپاره راټول شوي او که سل او زر د بن او نورو په څېر بې بنیاده کنفرانسونه جوړ کړي ، بیا به هم په خړو سترګو لکه پلرونه او نیکونه چې یې له افغانستان څخه وتلي ،

دوی به هم ووځي. دوی ، دې حقیقت او واقعیت ته هم نه متوجه کیږي ،طبیعي مقناطیس ، که هر څومره په وړو ټوټو ووېشی ، مقناطیسي خاصیت او صفت ترې څوک نه شي اخستلای. حقایقو او واقعیتونه ته غاړه ایښودل په کاردي ، مونږ منلي ، بل هر څوک چې وي ، هم یې باید ومني ! د دوهم بن په کنفرانس کې تش دنمایش خاطر له ۱۰۰ څخه زیاتو ملکونو د باندنیو چارو وزیرانو او نمایندګانو او د زرو څخه زیاتو رسمي او غیر رسمي نړیوالو نهادونو ،اشخاصو او افرادو راټولول به څه ګټه ولري ، کله چې حقایق او واقعیتونه پکې په پام کې ونه نیول شي ؟

هغه وخت ،چې سرمایداري نظام د کار ګري غورځنګ په مقابل کې خپل تاب او نسبي مترقي ماهیت له لاسه ورکړ ، له خپل طبیعي او فطري مسیر څخه، چې د کارګري غور ځنګ او تولیدي کمیت او کیفیت دوامداره او پایداره سولئیز روزل او پالل وو ، لار بدله او دبې بنیاده تورو پېسو اویا په بل عبارت د بې ارزښه او بې اعتباره تش په نامه ارزښي کاغذونود چاپولو له لارې یې د سرمایې په بې ارزښه ماهیت خېمه ووهله اود هغوی په آند ،البته چې د دکارت د فلسفې په تقلید ، چې غوښتل یې هندسه ،طب او نور ټول علوم د مادي ارزش څخه بې ارزښه او هر څه د متماتیکي معادلو په پوچ مشترک مخرج ودروي (چې البته متماتیکي معادلې هغه وخت قانونمند ارزش پېداکوي ، کله چې مادي پروسې او حرکتونه افاده کړي ،یعنې کله چې مادي ارزش ولري) ، د سرمایې لېونیان هم غواړي دسرمایداري نظام څخه د کار ګري دوران جوړوونکي غورځنګ او تولیدي پروسو مادي ارزش په له منځه وړولو سره دغه نظام د ټولو مادي ارزشونو څخه بې محتوااو په خالي جیبونو نه یوائې دکارګري غور ځنګ او تولیدي پروسو په مقابل کې کودتا وکړي او ددغه تورې سرمایې په اکسپورت

(صدور)او معاملو سره د کارګري غورځنګ او تولید خلا ډکه ، خو په حقیقت کې ، ددغه لارې د ټولو اولسونو ،قومونو او حتا افرادو شخصي شتمنۍ غصب ،د هغوی په ټولو حقه حقوقو خېټه واچوي او ددې لارې خپل پارازیت شتون ته څو ورځې نور هم دوام ورکړي.حال دا چې په دغه اقدام سره ، دوی د خپلې تباهۍ په عمودي نزولي مستقیم مسیر قدم پورته کوي او په دې کار نه دکارګري غورځنګ او نه د تولیدي پروسې د کمیت او کیفیت خلا ډکولې شي او طبعاً ډیر زر به په وچه سپېره درینګه لګیدلو سره د خپل ازلي نهایي سرنوشت سره مخامخ شي.

هو ! د سرمایې لېونیانو د خپلو غلطو محاسبو او احمقانه فکرونو له لارې ، چې « سرمایه نه وي ځان او جهان دې نه وي» ،احماقانه دځان او جهان د نژدې تباهۍ لار غوره کړې او سرمایداري پایداره نظام یې ناپایداره کړې او دسترو بحرانونو سرهمخامخ کړې دې. خو له نېکه مرغه الله لوی جهان ابدي کړې او دسلیم عقل او شعور خاوند ان د الاهي هدایاتو او احکامو سره سم د ځان او نړیوالو دهوسا او بسیا ژوند لپاره خپلو هڅو او هاندته دوام ورکوي اود ټولو اولسونو لپاره ګډ سولئیز خوشحاله ژوندغواړي. نړیوال ټولنیز سازمانونه ، بنیادي قانوني ،حقوقی او ډول ډول نور بشردوستانه انستیتوتونو پرهېزګاره متقي اومهرقي عقایدو پلویان ،چې ددغه غورځنګونو د مبارزي نه ماتیدونکې بنیاد جوړوي ، په حقه سره یې نننی نړیوال خاین قوتونه د قضایي جبر له مخي دزوال د کندې په څنډه درولې ، چې باید حق ته غاړه کښېږدي ، خو دوی د سرمایداري احمقانه جنون په بنیاد خپلواخري ناکامه هلو ځلو ته لا نور هم دوام ورکوي او ټوله نړې او نړیوال د قطعي نابودۍ کندې ته کشوي. د همدغه ناکامه هلو ځلو په نتیجه کې نړیوال نظام په کل کې ، خصوصاً دنړیوال کمونیستي نظام

په رنګېدو سره ، د دغه کوږ بارد یو جانبه عطالت په نسبت خپل تعادل ،توازن او تناسب له لاسه ورکړې او دتل لپاره په نا پایداره پدیده بدل شوې دې. د همدغه جنون له مخې د سپتمبر د یوولسمې جنایتکارانه ناوړه پېښه رامنځته شوه ،بې موجبه او خاینانه شکل سره افغانستان او افغان اولس د هغوی د بعدي جنایتونو هدف وټاکل شو او د کروز راکټونو او B_ 52 ستراتیژیکو الوتکو د بې قیدو شرطه بمباریو هدف وګرځېده. په ډیر خاینانه شکل سره دخپلو شومو امپریالیستي اغراضو د پوره کولو په منظور په (لومړي بن) کې د قاطع خاین اقلیت په ګټه پریکړې وشوي ، ددموکراسۍ د پرنسیبونو ، دبشر د حقوقو د معیارونو ،د نړیوالو اولسونو د سولئیز ګډ ژوند د نړیوالو منل شوو ارزشونو او قوانینو او بشري جمعي اخلاقي ، شعوري ، وجدان او دېته ورته نورو سلو او زرو منل شوو اصولو او مقرراتو پر ضد خیانتونو په بنیاد په افغانستان کې د بعدي جناتونو د دوام په خاطر اولس او وطن ته خاین نظام یې حاکم ګرځولې او دا لس کاله کیږي چې هره ورځ په لسګونو او سلګونو بې ګناه کسان په دوامداره توګه زوروي ،کړوي او وژني.

دوی برعلاوه له دې ،چې له پخوا څخه د نړی په ټولو کنجونو کې غیر طبیعي او غیر فطري حکومتونه، لکه پاکستان ، اسرائیل او ډیر نور د نړی په ګوټ ګوټ کې ،دمنطقې د ژاندارم په توګه را منځته کړي او همیش د هغوی د بې قانونه ملاتړ له لارې د منطقې امنیتي وضعه تل ترینګلې ساتي . خپل او دخپلو پلویانو نظامي او استخباراتي اپراتیفي قوتونه د نظامي هډو په توګه د نړی په ګوټ ګوټ کې تیت و پرک ساتي او دهغوی په زور خپلې ناوړه ستراتیژۍ او ارزوګانې د نورو هیوادونو په خلکو په جبر تحمیلوي ، چې د همدغه موخو لپاره نن په افغانستان او منطقه کې هم حضور لري او د سولې په نامه غیر

عادلانه جنګونوته دوام ورکوي ، د بیا ابادونې په نامه، په ملک کې اباده لوټه نه پریږدي ، د نظام دجوړلو په نامه ټول ارزشونه له منځه وړي او دمرستې په نامه د هر غریب له لاسه اخري مړۍ شوکوي.

په همدې منظور ټول نړیوال نظامي، استخباراتي ، شبه نظامي او ډول ډول نورو د شومو موخو ، نیتونو او شېطاني خواهشاتو ډلې ټپلې ،چې بې موجبه ،بې دلیله په خپل سر پرته د نړیوالومنل شوو اصولو او قوانینوپه نظر کې نیولو سره بې پاسپورته او ویزي، د امریکایي لیرې ویشتونکو راکټونو او الو تکو داتشي احضاراتو ، بمباریو او منطقه پاکۍ وروسته دافغانستان په سپېڅلي حریم راننوتلي ،نه هغه وخت داصیلو افغانانو لپاره د منلو وړوو او نه نن د منلو وړ ګڼل کېدې شي او نه په تاریخ کې دغه ډول یرغلګر قوتونه او دهغوی افغان غلامان چا په افغانستان کې ژوند کولو ته پرېښې دي او حتا ډیر له هغوی څخه د شرمه په ډکه تېښته هم هر وخت نه دې بریالې شوې .نن هم نړیوال قوتونه په افغانستان کې ،د خدای د همدغه ډول قهر او غضب سره مخامخ او ښکېل پاتې دي. په افغانستان کې د هیچا دغه ډول وړی په شړی نه دي بدلې شوي او فکر نه کوم چې دموجوده ملکونو دغه وړی به هم شړی شي .

زه په افغانستان کې میشتو خارجي قوتونو ته په زغرده دا وایم ،چې افغانستان د غازیانو ،شهیدانو او واقعي وطنپرستوملي قهرمانانو هیواد دی. په دې هیواد کې سیال قومونه ژوند کوي او په کل کې یو موټې سیال افغان ملت جوړوي ، چې د خپلو غازیانو ، شهیدانو او ملي قهرمانانو په خاورو ،کارنامو ویاړي او هر اختر او برات او بلکه هر وخت وناوخت د هغوی په ببرغونو تجدید تعهد کوي ، چې د هغوی تاریخ به تر ابده ژوندې ساتي . نن چې بهر نې قوتونه غواړي مونږ لپاره د ځیني بېګانه پرستو ، مادي پرستو ، مقام پرستو او

خاینو افغانانو څخه مجازي قهرمانان ، شهیدان ،رهبران مشران او دې ته ورته څېرې او قوارې جوړې کړي ، عبثه خواري ده . همغسې چې هیوادونه او اولسونه د ویاړه ډک تاریخ او یا برخلاف دشرمه ډکه ماضي او سابقه لري ، ځانګړي کسان ،افراد او اشخاص هم ځانته د ویاړه ډک تاریخ او ماضي لري او همدسې ناکسان ، بې شخصیته او مختورن کسان داسې د شرمه ډکې سابقې لر ي ، چې د باشخصیته کسانو په حضور سره باید مجلسونه ، کور کلې او حتا وطن پرېږدي ، ځکه په افغاني ټولنه کې دا ډول کسان باید چاته د سترګو د غړولو جرئت ونه لري.مونږ هیڅکله له دې څخه منکر نه یو ، دکومو ملکونو قوتونه چې په افغانستان کې حضور لري هم سیال خلک او په خپلو هیوادونو کې دخلکو په وړاندي په لسګونو او سلګونو متقابلو حقوقو ،وجایبو ،کار ،ژوند، وفادارۍ ، رښتیولۍ ، صداقت ، شهامت ، فداکارۍ او داسې نورو دښو کارونو تعهدات لري اودوی چې افغانستان ته په اصطلاح د بنیادي بیا ابادونې ، نظام ، نورو ټولو نهادونواو انسان جوړونې په خاطر راغلي ،او دغه ډول رسالتونه ، چې یواځې د صادقو ،وطنپرستو ملي کدرونوپه واسطه سرته رسېدلې شي ، ولې دوۍ په صادقو ،کار پوه او وطنپرستو انسانانو باندې اتکاء نه کوي او یواځې د خپلو شومو موخو د عملي کولو په خاطر موزیان ، ملي خاینان ، جنګي جانیان ، د مخدره موادو قاچاقبران ، مفسدین ،اختلاسګر او دېته ورته کسان ، چې پخپله یې هم هره ورځ په همدې ناوړه او دشرمه ډکو نومونو ستایي ، لټوي او د ټولو چارو سرنوشت همدغه خاینانو ته سپاري ؟ ایا دوۍ په رښتیا دا فکر کولې شي چې ددوۍ دغه د شرمه ډک اعمال د افغانانو او یا دهغوۍ د هیوادونو دواقعي وطنپرستانو ، بشر دوستانو د انظارو څخه پټ سرته رسیږي ؟ نه !داولسونو له انظارو هېڅ عمل پټ سرته

نه شي رسېدلې او هغه ورځ لرې نه ده ،چې دغه خاینان به د خلکو د قضاوت محکمې ته راکش کیږي . دا کومه پټه خبره نه ده ،چې دوۍ دافغانانو غمیزه ختمول نه غواړي دا هم پټه خبره نه ده ،چې ۸۰ فیصده خیانتونه پخپله خارجیان کوي ، حقیقت دادې ،چې د دوۍ خپلې ټولنې په ډېرو لا علاجه امراضو او پرابلمونو کې ښکېل دي ، دوۍ قصداً غواړي ، افغانان چې نسبتاً یوه سپېڅلې ټولنه وه او هغه نړیوال چې په دغه مرضونو اخته نه دي ،خپلو لا ینحله پرابلمونو کې ښکېل کړي

نړیواله مافیا د خپلودموکراتیکو سازمانونو ، دبشر دحقوقو مبارزینو،او نورو بشري د خېرښېګنې ټولنیزو مسئولو مقاماتو او مربوطه ارګانونوپه وړاندې ددغه هر څه توجیه او سپیناوې نه شي کولې او په ډېره نژدې راتلونکې کې به تر هرڅه دمخه د خپلو خلکو د قضاوت محکمې حاضریږي .

د لاندې سرچينو څخه په ګټه اخيستنه:

١ – په پښتو ژبه د قرآنکريم تفسير (لومړی او دوهم ټوک).
٢ـ سيد بهادرشاه ظفر کاکا خيل «پښتانه د تاريخ په رڼا کې».
٣ـ مير غلام محمد غبار «افغانستان در تسير تاريخ» لومړی او دوهم ټوک.
٤ـ مولانا جلال الدين محمد بلخي مشهور به مولانا «متن کامل مثنوی معنوی»
٥ـ مولانا جلال الدين محمد بلخي مشهور به مولانا «کليات شمس تبريزی»
٦ـ الفت ګل پاچا «د الفت مرغلرې»
د شهرت ننګيال په زيار
٧ـ رحمان بابا «کليات»
د حنيف خليل سريزه، يادښتونه او وييپانګه
٨ـ پوهاند ډاکټر سيد بهاوالدين مجروح «نا اشنا سندرې»
٩ـ پوهاند ډاکټر سيد بهاوالدين مجروح «ځانځاني ښامار»
١٠ـ حرکت سيد شير اقا «دعينيت فلسفه»، لومړی برخه، دملي دفاع وزارت مطبعه، ١٣٦٥ هجري ش. کال
١١ـ حرکت سيد شير اقا «ايرو ديناميک، ديناميک پرواز»، دملي دفاع وزارت مطبعه، ١٣٥٢ هجري ش. کال
١٢ـ اقبال لاهوری «کليات»
١٣ـ روستا يار سيد عليشاه معاون سرمحقق «جهان بې انتها» انديشه های عرفاني حکيم سنايي غزنوی.
١٤ـ اساسات روانشناسی اجتماعي
له روسي څخه فارسي ژباړه: دکتور يحيا يي
١٥ـ محمد جعفر مصفا «انسان در اسارت فکر!»
١٦ـ پی ييرآلن و ديتر کلی «حقيقت تجاوز شوروی بر افغانستان»
فارسي ژباړه: عبدالرحيم احمد پروانی.
١٧ـ ديه ګو کوردو ويز و سليک اس. هاريسون «پشت پرده افغانستان»
فارسي ژباړه: اسدالله شفايی.
١٨ـ جنرال م. ا. ګاريييف «افغانستان» زما وروتی جګړه.
په پښتو ژباړن: محمد طاهر کانې
١٩ـ جنرال لياخوفسکې «دافغان ميړانه او غميزه»
په پشتو ژباړن: محب الرحمن.

٢٠ـ ستر جنرال الکساندر مايوروف «په افغانستان کې رښتيا څه تيريدل؟»
په پښتو ژباړن ډاکټر داود جنبش.
٢١ـ سر اولف کارو «پښتانه (پټانز)»
په پښتو ژباړن: الحاج شير محمد کريمي.
٢٢ـ محمد حسنين هيکل «ابوالهول او کميسار»
پښتو ژباړه محمد اصف اکرام.
٢٣ـ دکتر مهدی بهار «ميراث خوار استثمار»
٢٤ـ شجاع الدين شفا «تولدی ديګر»
ايران کهن، در هزارهای نو
٢٥ـ سرو پالي رادا کريشنان او دلاس لاندې پوهانو ډله يي. «تاريخ فلسفی شرق و غرب» «لومړی او دوهم ټوک»
فارسي ژباړه: خسرو جهانداري.
٢٦ـ تاريخ فلسفه سياسي «لومړي، دوهم او دريم ټوک».
پازارګارد ډاکټر بهاء الدين.
٢٧ـ ويل دورا نت «تاريخ فلسفه»
فارسي ژباړه: عباس زرياب
٢٨ـ ويل دورانت. «لذات فلسفي.»
فارسي ژباړه: عباس زرياب.
٢٩ـ حنا فخوري او خليل جر. «تاريخ فلسفه در جهان اسلام»
فارسي ژباړه: عبد المحمد آيتي.
٣٠ـ ګي پلانتي ـ بونژور «هګل و انديشهٔ فلسفی در روسيه».
فارسي ژباړه: محمد جعفر پوينده.
٣١ـ ګ. و. هګل «فنومنو لوژي روح»
ترجمهٔ فارسی: دکتر زيبا جبلی
٣٢ـ ګ. و. هګل «عقل در تاريخ»
ترجمهٔ فارسی: دکتر حميد عنايت
٣٣ـ ګ. و. هګل «دفلسفي علومو دايرة المعارف» په الماني ژبه
٣٤ـ در بارهٔ هګل و فلسفهٔ او «د مقالو ټولګه».
مجتهد ي ډاکټر کريم.
٣٥ـ اتين ژيلسون «روح فلسهٔ قرون وسطی
فارسي ژباړه: ع داوودی
٣٦ـ اتين ژيلسون «نقد تفکر فلسفي غرب. از قرون وسطي تا اوايل قرن حاضر».
فارسي ژباړه: دکتر احمد احمدی
٣٧ـ لوسين ګلدمن «کانت و فلسفه معاصر»

فارسي ژباړه: پرويز بابايي
۳۸ـ سپينوزا «شرح اصول فلسهٔ دکارت و تفکرات ما بعد الطبيعی
فارسي ژباړه: دکتر محسن جهانګيري
۳۹ـ دکتر کريم مجتهدي «دکارت وفلسف او»
۴۰ـ مور تيمور جي. آدلر. ده اشتباه فلسفي:
فارسي ژباړه: انشا ءالله رحمتي.
۴۱ـ ګوهر الرحمن ګوهر « قرآن او ساينس».
«لومړی، دوهم، دريم څلورم او پنځم ټوک»
۴۲ـ ډبليو. کي. سي. ګاتري « تاريخ فلسفه ي يونان» (۱۵) افلاطون (بخش سوم)
فارسي ژباړه: حسن فتحي.
۴۳ـ فرويد ډاکتر زيګموند. «اصول روانکاوي باليني.
ټولوونکي او فارسي ژباړه: ډاکټر سعيد شجاع شفتي
۴۴ـ سر محقق محمد ناصر)ناصر ستانکزي « تاثيرات تغير ارزش پول در معاملات اقتصادي.»
۴۵ـ سرمحقق محمد ناصر (ناصر ستانکزي مطالعه و تحقيق وضع دموګرافي افغانستان.
۴۶ـ ډاکټر سيد ابوالفضل قاضي «شريعت پناهي»
حقوق اساسي و نهاد هاي سياسي.
۴۷ـ ډاکټر علي شريعتي روش شناخت اسلام.
۴۸ـ بهاءالدين خرمشاهي. قرآن شناخت (مباحثي در فرهنګ آفريني قرآن).
۴۹ـ ايان مک لين. «فرهنګ علوم سياسي آکسفورد»
فارسي ژباړه: احمد ي ډاکټر حميد
۵۰ـ محمد نادر ايوبي کندهاري «فلسفه.»
۵۱ـ فلسفي روسي قاموس کال ۱۹۸۷
د ای. ت. فرا لوا تر نظر لاندي ډلي لخوا
۵۲ـ سياسي روسي قاموس مسکو ۱۹۸۳ کال چاپ
۵۳ـ ک. مارکس ـ ف. انګلس «فلسفه ـ پوهنتوني چاپ» په الماني ژبه.
۵۴ـ ک. مارکس ـ ف. انګلس «منتخبات» په روسي ژبه.
۵۵ـ ک. مارکس ـ ف. انګلس «کليات» په روسي ژبه.
۵۶ـ لنين. و. ای. «منتخبات» په روسي ژبه.
۵۷ـ لنين. و. ای. «کليات» په روسي ژبه.
۵۸ـ ګروميکو. آ «خاطرات» په الماني ژبه.

"لوی خدای، لوی علم، لوی جهان" سیاسي فلسفه

۵۹ـ ټولنيز شعور او دهغې ډولونه، سياسي خپرونه، مسکو ۱۹۸۶.
دمقالو مجموعه، دمختلفو ليکوالو له خوا، په روسي ژبه.
۶۰ـ س. ب. کريمسکي او ف. اي. کوزنيڅوف «په نوې طبعيت پيژندنه کې د نړۍ ليد مقولي» په روسي ژبه.
۶۱ـ رضاداوری اردکانی «فارابی مؤسس فلسفهٔ اسلامی»